

SORUN
Polemik

MARKSİST
İNCELEME
ARAŞTIRMA
ELEŞTİRİ
DERGİSİ

22
EYLÜL 2006

www.sorunpolemik.com e.posta: sorunkolektif@gmail.com

Süresi: Şimdilik İki Ayda Bir Yayınlanır

Sayı: 22 (2006)

Fiyatı: 4 YTL (KDV Dâhil)

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: *Sırrı Öztürk*

Yönetim Yeri ve İletişim:

Çatalçeşme Sokak, No: 46, K/3, D/6 Cağaloğlu-İstanbul-34110

Telefon : (0212) 511 08 29 Fax : (0212) 519 05 60

Posta Çeki No: 98213

Banka Hesap No: İş Bankası Cağaloğlu Şubesi (1095) 325 835

Abonelik Yurtiçi yıllık 6 sayı - 24 YTL. Yurtdışı dört katı

Yayın ilkelerimizle bağdaşmayan ilanlar kabul edilmez.

Gönderilen yazıların beş dergi sayfasını geçmemesi (CD ve e-posta), Word programında zenginleştirilmiş metin biçiminde Times Türk veya Helvetica Türk yazı karakteriyle kaydedilerek gönderilmesi gerekir.

Yazılı metinler kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Teknik Hazırlık: Sorun Teknik Büro

Baskı: Huzur Ofset

Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. B Blok 336/1

Tel: 0212 544 70 36-Topkapı-İstanbul

Yayın Türü: Yerel Süreli

Baskı Tarihi : 9 Eylül 2006

ISSN 1303-2402

İÇİNDEKİLER

• S.P	
10 Eylül 1920-10 Eylül 2006	
I. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (I.TTKK)'inden	
II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II. TTKK)'ine	3
• Sırrı Öztürk	
15/16 Haziran Geleneğinden "Komünistlerin Birliği"ne	8
• Ali Özdoğu	
DTP Kongresi Kürt Politikası ve Politikada Tutarlılık	24
• Hakan Mertoğlu	
II.Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi	
Yabancılaşmış Örgütün Mekanik Algısı	
Ve Proleter Devrimci Kurultaylar!...	32
• Turgay Ulu	
Ortak Sanat Mevzisi	45
• İsa Gözaçtı	
Kolektif İşçi Sınıfı Kapsamı	55
• Tolga Ersoy	
Resmî Tarih Polemikleri - 6	67
• Turgay Ulu- Beklemek (Şiir)	79
• Suha Bulut	
Marx ve Engels'te Doğu (Osmanlı) Sorunu	80
• Kemal Kök	
Devrimci Mücadeleden Kaçış Aracı Olarak Sanat	84
• Sait Oral Uyan	
Zamanın Tanımlanması	87
• Sanat Cephesi	
Tecrite Karşı Sanat Cephesi'nin Tavrı	90
• Hikmet Kale- Vurur Gelir Hasretin (Şiir)	91
• S.P	
Düşünce ve İfade Özgürlüğü Ödül Törenindeki Konuşma	92
• S.P	
Dergi'mize Yöneltilen Eleştiriler Üzerine	94
• Sırrı Öztürk	
Dersim... Dersim... -1	102
• Sadık Sabancılar- Zerdüş (Şiir)	119
• Bizden Haberler	120

10 Eylül 1920-10 Eylül 2006

I. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (I.TTKK)'inden

II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II. TTKK)'ine

Türkiye Komünist Partisi (TKP) 10 Eylül 1920'de Bakû'de toplanan I.Doğu Halkları Kurultayı'nın ardından **I.Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (I.TTKK)**'ni gerçekleştirerek kuruldu.

TKP'nin **I.TTKK**'yü gerçekleştirmeden önce Anadolu topraklarında bulunan ve faaliyetlerini grup, çevre ve örgüt olarak ifade eden tüm komünistleri bünyesine katmak için harekete geçti.

İlk TKP Kurucu Komitesi 14 Temmuz 1919'da şu yedi kişiden oluşmuştur: Mustafa Suphi, Maksut Ekşi, Kadir Erzurumlu, Osman Topçuoğlu, Murat Sarı, Mustafa Börklüce ve Ali Rıza Keskin (İbrahim Sırrı Topçuoğlu, *Neden 2 Sosyalist Parti 1946*, 3.Kitap, s.9 ve 60, Kendi Yayını, 1977).

TKP (TKF), 10 Eylül 1920'de Bakû'de toplanan I.Kongre ile kurulurken Parti Başkanlığına Mustafa Suphi, Sekreterliğine de Ethem Nejat seçildiler. TKP, Anadolu ve İstanbul'daki devrimci grupların Marksizim-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde birleştirilmesiyle oluşturuldu. Parti kısa zaman sonra, 1922'de Mustafa Kemal rejimi tarafından "yasadışı" ilan edildi.

Sınıflı toplumlarda oluşturulan tüm KP'ler gibi Kızıl Ordu'su ile birlikte kurulan TKP'nin en ileri kadroları sistemin baskı ve katliamlarına hedef oldu. 15'ler Karadeniz'de hunharca katledildiler.

TKP'nin oluşumu, Komünist Enternasyonal'in emriyle bir günde gerçekleşmiş bir olay değildir. Osmanlı Devleti'nin çözülme süreci, I. Emperyalist Paylaşım Savaşı, Ekim Devrimi ve sonrası iç savaş, Anadolu, Trakya, Mezopotamya'daki emperyalist işgale karşı kalkışmaların atmosferinde şekillenmiştir. TKP, yaklaşık olarak 1,5 yıllık bir hazırlık çalışmasının sonucunda kuruluş aşamasına gelmiştir. Osmanlı'nın çözülüş sonrasında iktidara en yakın alternatif olarak kendisini hazırlayan, proleter devrimci strateji ve taktik izleyen, proleter devrim ve iktidar perspektifi olan, ne yaptığını bilen bir Parti'dir TKP.

TKP'nin bu nitelikleri İngiliz emperyalizminin, Osmanlı yönetiminin-Mustafa Kemal Hareketi'nin-İttihat ve Terakki kadrolarının dikkatlerini çekmiştir. TKP, ittifak halindeki bu güçlerin temel düşmanı, boy hedefi durumuna gelmiş ve TKP'nin tasfiye edilmesine karar verilmiştir. Bu tasfiye, Mustafa Kemal Hareketi-İttihat ve Terakki kadrolarının eliyle Erzurum-Trabzon komposuyla gerçekleştirilmiştir.

Yapılan bu tasfiye hareketi ile sadece iktidara en yakın olan iktidar alternatifi TKP'yi ortadan kaldırmadı. Aynı zamanda Türk ve müslüman coğrafyada yaşayan Doğu halklarına devrimci gelişmenin yolunu açabi-

lecek; müslüman Doğu halklarının Lenin'i olabilecek kapasitedeki "Doğunun Lenin'i" Proleter Devrimci Mustafa Suphi ve Yoldaşlar'ını da hunharca katlederek ortadan kaldırmıştır. Doğu'daki devrimci gelişmenin önu alındığından, Mustafa Kemal Hareketi'nin iktidar adaylığına onay verilmiş; diğer iktidar alternatifleri de (İslâm ve Kürtler) tasfiye edilmiştir.

TKP'nin 28 Ocak 1921'de katledilen Kadrolarının listesi:

1. Samsun'un Hançerli Mahallesi'nden Mustafa Suphi
2. Üsküdar'ın Ahmet Çelebi Mahallesi'nden Ethem Nejat (İzmir Maarif Sadr-ı Sabıkı)
3. Erzincanlı Aşçıoğlu Bahaeddin (muallim)
4. Uşak'ın Hacı Hüseyin Mahallesi'nden Kâzım Hulusi
5. Sürmene'nin Asu Kariyesi'nden Kıratioğlu Maksut
6. Cihangirli Hilmioğlu (İsmail) Hakkı (doktor)
7. Van'ın Erciş Kazası'ndan Ahmetoğlu Hayrettin (nefer)
8. Bandırma'nın Manyas Nahiyesi'nden Hakkı bin Ahmet Ali (Topçu yüzbaşısı), (İsmail Hakkı)
9. İstanbullu Emin Şefik (mühendis)
10. Kadıköylü Teyfik bin Ahmet (tayıre yüzbaşısı), (Süleyman Teyfik)
11. Manisalı Kâzım bin Ali (ihtiyat zabiti)
12. Erzincan'ın Akdağ Kariyesi'nden Hatipoğlu Mehmet
13. İzmir'in Tilkilik Mahallesi'nden Hacı Mustafaoğlu Mehmet
14. Kandıralı Cemil Nazmi bin İbrahim
15. Maria (Meryem) (M.Suphi'nin eşi)

TKP Türkiye'nin en eski partisidir. Marksist-Leninist ilkelere, Komünist Enternasyonale bağlıdır. Dönemin en tutarlı program ve tüzüğüne sahiptir. Günümüzde amaç, TKP'yi en genç ve canlı bir araç olarak pratikte yeniden üretmektir.

"TKP'nin ardılı" iddiasında olan örgütlenmeler ne yazık ki Devrimci ve Marksist teori-pratiğin gerisine düşmüş, SSCB'nin saygınlığını sömürmüş, "sığınık" kimlikleriyle coğrafyamızdaki bu ilk partileşme girişimini daha ileri basamaklara taşıyamamıştır. TKP'nin tarihi âdeti bir tasfiyecilik tarihidir. TKP'deki sağ teslimiyetçi merkez oportünist akım ve kadroları sürekli biçimde devrimci kanadı tasfiye edegelmiştir. Bu işleyiş iradî müdahalelerle ters çevrilmelidir.

TKP'nin tarihsel devrimci birikimleriyle geleneklerini sosyal meşruyet ve devrimci yasallık ölçülerinde temsil eden bir partileşme günümüzde ne yazık ki yoktur.

TKP'nin isim ve sıfatlarını keyfi, kendiliğinden, tekelci-tekkeci ve ikâmecî anlayışlarla sömüren onlarca örgüt kurulmuştur. Yaratılan bu "fiilî durum"lar işçi sınıfı hareketine, sosyalist harekete, ilerici gençlik hareketine, Kürt ulusal hareketine ve sosyal muhalefet dinamiklerinin yeni nitelikler kazanmasına çok büyük darbeler vurarak zarar vermiştir.

Bu türden tasfiyecî "TKP"ler işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketimizi buluşturup bütünleştirerek TKP olabilme başarısını göstereme-

miş örgütlerdir. Sol'un bu düzeyde bölünüp parçalanışında rol alanlar, sınıf uzlaşmacı, hizipçi ve devrimci hizayı bozan örgütler, **PARTİ** değildirler.

Örgüt ile **PARTİ**'nin ne demek olduğunun ayırında olan Kadrolar, toplumdaki bu siyasal eksikliğin giderilmesi için çok yönlü çaba içindedir. Komünizm tüccarlığı yapan tüm "resmî" anlayışlar mutlaka aşılacaktır.

Komünistler, bir yandan sistemin bu alandaki baskı ve terörünü aşmaya, diğer yandan komünist geçinen "resmî"leri açığa vurmaya için mücadele etmektedir.

Bu türden örgütlerin izolasyonu bugün eskisinden daha fazla bir önem kazanmıştır. Çünkü burjuvazi hızla tahkimatını yapmaktadır.

TKP, binbir çeşit idealizasyon ve mistifikasyon yöntemleriyle değil, Devrimci ve Marksist Kadrolarla gerçekleştirilmesi şart olan çeşitli istişarî toplantı, konferans, kurultay ve nihayetinde Kongre yöntemiyle oluşturulmalıdır. Oluşturulacaktır!

Türkiye hızla bir "kriz" ortamına girmektedir. Sıcak mücadele ortamlarında, komünistlerin de hızla bir karar ortamına girmesi gerekiyor.

Gezegimizdeki siyasal altüst oluşlar, emperyalizmin-kapitalizmin bütün insanlığa barbarca saldırısı, sınıflar mücadelesinin giderek keskinleşmesi, Komünist Enternasyonal'in temel ilkeleri ve devrimci gelenekleri uzantısında hızla örgütlenmeyi koşullamaktadır.

Birey, grup, çevre ve örgüt düzeyinde seyreden komünist iddialı örgütler ve kümelenmeler bu türden duruşlarıyla işlevsiz bir konuma itilmiştir. Dar grup çağını terkedip Devrimci ve Marksist Kadroları merkezî bir disipline -otoriteye- getirmek günümüzün en hayati ve can alıcı bir sorundur.

"Komünistlerin Birliği" bizatihi komünistlerin gerçekten komünist olması demektir. Birlik yolundaki tüm birimleri kucaklamak zorundayız. Aynı zamanda; haklı talepleriyle öne çıkan sosyal muhalefet dinamiklerinin içinde olmalıyız ve desteklemeliyiz.

"Komünistlerin Birliği"ni gerçekleştirememiş örgüt yapıları burjuvazinin rahatlıkla uygulayageldiği baskı ve terörü geriletemez. Ne "tutarlı bir demokrasi mücadelesini" gerçekleştirebilir, ne de "tutarlı bir iktidar-siyasal ve sosyal devrim mücadelesini" hedefine taşıyabilir.

*Dergî*imizin hemen her sayısında ısrarlı biçimde gündemde tuttuğumuz **II.Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II.TTKK)** yöntemi boşuna telaffuz edilmemektedir.

10 Eylül 1920'lerde gerçekleştirilmiş olan **I.TTKK** yönteminden esinlenerek **II.TTKK**'yı gerçekleştirmemizin önündeki engel nedir?

Devrimci ve Marksist Kadroların yaratıcı-diyaloglara girmesi, deneyim aktarımında bulunması, birbirinden öğrenmesi ve yanyana yürümesinin önündeki engel nedir?

Kolektif aklın, bilincin ve eylemin örgütlenmesini hangi güç engelleyebilir?

“Devrimci Oturum”lar düzenlemek ve sonuçlarına katlanmak, demokratik tartışma ve ikna yöntemleri ile kolektif hareket etmek, **PARTİ** normlarını sürekli işletip temiz tutmak, sosyalist demokrasiyi bizzat yaşayarak uygulamak dururken komünistler hangi bilimsel ve inandırıcı gerekçelerle farklı formasyonlarda durmaktadır? İşçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket, ilerici gençlik hareketi, Kürt ulusal hareketi binbir baskı ve kuşatma altındadır. Devrimci potansiyelin enerjiye çevrilmesi, sosyal muhalefet dinamiklerinin yeni nitelikler kazanması ve uyumlandırılması **II.TTKK**'nın oluşturulmasına bağlıdır.

II.TTKK'nın gerçekleştirilmesi, ile birleşik, güçlü, donanımlı ve güvenilir partileşmelerin önünü de açacaktır. Türkiye'nin gündemini değiştirecek, işçi sınıfı ve emekçi halkların talep ve ihtiyaçlarının ciddiye alınmasını sağlayacaktır. Hâkim gerici sınıfların dışına uygun sol parselasyonların önünü kesecektir. TKP adına yapılan binbir spekülasyon, tevatür ve sömürünün kökünü kurutacaktır. “Resmî” işçi ve komünist örgütlerin yaptığı toplumsal tahribatı izole edecektir. “Örgütler anarşisi”ne dönüşmüş cenahımızın sorunlarını rayına oturtacaktır.

10 Eylül 1920'nin Devrimci ve Marksist geleneğini çeşitli demagogik militanlık gösterileriyle, mekanist hotzotçulukla ya da hamasetle anıp, ucuz yöntemlere iltifat ederek gündeme getiremeyiz.

10 Eylül 1920'nin 86.yılıının öğrettiği en önemli ders: **II.TTKK**'nın oluşturulması görevidir. Bu tarihsel görevin dışında bulunan ve hâlâ “kendi amentüsünü okuyan” duruşlar sisteme “kalp ilacı” olmak dışında bir işlevi yerine getirmeyecektir. Günümüzde hatırlamak dahi istemediğimiz ilginç örnekleriyle de getirememiştir.

Tarihî TKP'nin tasfiyesi ile TKP Geleneği ve Devrimci-Enternasyonalist-Bolşevik Ruhu da ortadan kaldırılmak istenmiştir. Geleneğimizin uzantıları, ne yazık ki bugünde zayıftır. Komünistlerin birinci görevi, TKP'nin Geleneğini ve şavaşçı Komünist Ruhunu günümüz gerçekliğinde yeniden üretip ayağa kaldırmak ve burjuvazinin “korkulu rüyası” haline getirmektir.

10 Eylül'ü, anma gününün ötesinde anlamak demek; Mustafa Suphi ve Yoldaşları'nın açtığı Yol (**I.TTKK**) ve çıkarılacak dersler ışığında, **II. TTKK**'yı gerçekleştirmek, *İşçi Sınıfı Partisi*'ni hem Enternasyonal düzlemde, hem de seksiyon (TKP) düzleminde oluşturmak; 10 Eylül Geleneğinin devrimci özüne sahip çıkmak demektir.

Görev, sosyalizm-komünizm aşkına hamasi nutuklar çekmek değil, hayatı sahiplenecek biricik örgütlenmeyi yani **II. TTKK**'yı gerçekleştirmektir.

Yüreğinde, beyninde ve yaşantısında bu eksikliği hisseden Tüm Türkiyeliler Komünistleri görev başına çağırıyoruz.

II.TTKK yöntemi, Devrimci ve Marksist Kadroların sınanma, ayırışma ve bütünleşmesidir. “Komünistlerin Birliği” “zıtların birliği”dir.

Kolektifimiz'in varoluş nedeni ve gündemi bu konuya odaklıdır. **II.TTKK** yöntemi dışında “Komünistlerin Birliği”nin gerçekleşeceğinin hiç bir inandırıcı işareti yoktur.

I.TTKK'yı gerçekleştirerek Tarihî TKP'yi oluşturan Kadroların onurlu anısına ebedî selâm ve saygı...

“Resmî” sahte ve naylon örgüt kurup TKP çağrışımı yapan avantüryelere binlerce lanet...

II.TTKK yöntemini yüreğinde, bilincinde hissedip davranan Kadrolara da merhaba!..

SORUN Polemik

*Web ve e.posta adreslerimiz değişikliğe uğradı.
Yenilerini lütfen not ediniz.*

SORUN Polemik

Marksist İnceleme Araştırma Eleştiri Dergisi:

www.sorunpolemik.com
sorunkolektif@gmail.com

Sanat Cephesi:

www.sanatcephesi.org
sanatcephesi@gmail.com

Sorun Yayınları Kolektifi:

www.sorunyayinlari.net
sorunkolektif@gmail.com

Emeğin Ressamı Avni Memedoğlu:

www.avnimemedoglu.8m.net
sanatcephesi@gmail.com

15/16 Haziran Geleneğinden “Komünistlerin Birliği”ne

15/16 Haziran 1970-15/16 Haziran 2006. Aradan 36 yıl gibi uzun bir zaman geçti. Bizler bugünkü sınırlı bilgilerimizle 15/16 Haziran Hareketine nasıl bakmalıyız? Bu hareketi tabanda ören, kitleleri harekete geçiren, poliste ve sorguda sosyalizmin onurlu sesini haykıran, duruşmalarda işçi sınıfının tarihsel ve sosyal haklılığını savunan, bununla da yetinmeyip işçi sınıfının bu tarihsel çıkışını bütün yönleriyle belgeleyip tarihimize anlamlı bir kayıt düşüren kadrolar olarak şimdi sizlere neleri anlatmalıyız? diye âdetâ zorlanıyoruz.

Çünkü günümüz başka bir gün ve sorumluluklarımız daha fazla. İşçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket, burjuvazinin geçirdiği evrim, devlet teknelci kapitalizminin uluslarötesi teknelci sermaye ile olan ilişkisi, kapitalizmin Sovyetler Birliği deneyiminin çözülüşüyle birlikte, bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri de yanına alarak vitrinini düzeltmesi, kapitalizmin, emperyalizmin insana ve insanlığa topyekûn saldırısı, artıdeğer sömürsünün katmerlenmesi, haksız savaşlar çıkararak emekçi halkları yeni sömürgeci yol-yöntemlerle çifte boyunduruğa almıştır. İşçi sınıfını politika dışında tutup politikasızlığı gündemleştirerek, işçi sınıfının kazandığı hak ve mevzileri bir bir geri alarak, işçi sınıfı ve kamu emekçilerini sendikasızlaştırıp baskı altına alarak, teknelci sermayenin ebediyen varolması için can havliyle tahkimatını yapıyor. Yüzde yüz bağımsız, yüzde yüz işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşundan yana olan konumumuzla herhalde bizden 15/16 Haziran tarihimize hamasetle yaklaşmamızı beklemiyorsunuz?

Tarihe hamasetle bakanlar resmî tarihçilerdir. Resmî ideolojinin esiri olanlardır.

Burjuvazi, insanımızı kimliksiz ve kişiliksizleştirerek sınıfsal özüne yabancılaştırıp sömürmek ister. Böylelikle işçi sınıfı ve emekçi halkların sömürsü hem daha kolaylaşmış hem de kapitalizmin sömürücü-sömürgeci yüzü gizlenmiş olur.

15/16 Haziran Hareketinin en belirgin yanı işçi sınıfını devrimcileştirmesidir. Sınıf kardeşlerini yanına alabilme yeteneğini gösterebilmesidir.

Egemen gerici sınıflar, kitlelerin tarihsel değiştirici/dönüştürücü rolünü unutturmak ister. “Tarihi kitleler yapar” gerçekliğinin üstünü örtmek için de tutarlı bir tarih ve sınıf bilinci yerine “tarihi kahramanların yaptığı” yalanını öne çıkarır.

Burjuva diktatörlüğü militarizmi, faşist, faşizan anlayışları sürekli sotada tutmak ister. Başta 15/16 Haziran Hareketi olmak üzere bulun-

duğumuz coğrafyadaki emekçi halk hareketlerini, yani yerli iç deneyim birikimlerimizi, devrimci zenginliklerimizi senteze kavuşturup tutarlı bir iktidar mücadelesini engellemek için yalnızca burjuvazi savaşıyor. Burjuva ve küçükburjuva “sol” akımlar da işçi sınıfı ve emekçi halkların talep ve ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan mücadelede hareketimizi içeriden vurmaya deniyor. Konuya bu açıdan bakınca asıl rahatsızlığın Sol’un içinde olduğunu söyleyebiliriz.

Burjuvazi, olmayan siyasî terbiyesini de bozarak 15/16 Haziran Hareketi ile haklı taleplerini dillendirip ayağa kalkanları daima: “Anarşist, terörist, bölücü ve hatta vatan haini” gibi nitelendirmelerle karalamak istemiştir. Burjuvazi bu türden demogojileri sınıfsal ahlâkına uygun olarak yapmak durumundadır. İktidarların sınıfsal hareketler karşısındaki en büyük demagojisi olan “vatan, millet, ezan, Kur’an, bayrak” söylemleri, bunlardan haberli olan işçi sınıfı tarafından dikkate alınmamıştır. Burjuva iktidarların bu düzeyde şuurunu kaybedişi olayı ile devrimcileştirilen işçi sınıfının konumunu ayrıntılı sorgulamak lâzım.

Burjuvazinin katında 15/16 Haziran Hareketi, “sermaye düşmanlığıdır.” “Kızıl ihtilâl provasıdır.” “Petrograd’ın İstanbul-Kocaeli’ne taşınmasıdır.” “Kanunsuz”dur.

Oysa, o günkü iktidar partisi AP’nin işçi sınıfı ve emekçilerin mücadelesi ile kazandığı haklarını kabaca gasbetmek isteyen (sendikalaşma, grev yapma, konfederasyon kurma haklarını budayan) girişimleri karşısında kendi anayasasını ve yasaları dahi çiğnemekte bir sakınca görmeyen uygulamaları karşısında gerçekleştirilen 15/16 Haziran Hareketi meşru ve yasaldir. İşçi sınıfının direnme hakkını kullanmasıdır. Doğrudan demokrasi için ayağa kalkışıdır.

Ayrıca, proletarya ihtilâlinin provası ya da antrenmanının olmadığını da biliyoruz. Siyasal-sosyal devrimlerin kanuniyetleri vardır. Şartları oluşunca devrimlerin kaçınılmaz oluşu bilimsel bir saptamadır.

Öte yandan işçi sınıfı ve emekçi halkların dâvası dışına düşmüş kimi “sol” akımlar da 15/16 Haziran Hareketini, işçi sınıfının yaratıcı öncü gücünü, politikadaki belirleyiciliğini, taşıdığı potansiyelini ve üretimdeki devrimci rolünü görmezlikten gelerek bu tarihsel çıkışın üzerine gölge düşürmek istemiştir. Böyleleri, bilim ve akıl dışı yöntemlerle 15/16 Haziran Hareketini “kendiliğinden” nitelmesiyle işçi sınıfına zarar verici bir pozisyona düşmüştür.

İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliği davası için dövüşenlerle sosyalizm dışı avantürre akımların konumu farklıdır.

Bilimsel Sosyalizm-Komünizm dâvası dışındaki “sol” kılıklı bütün avantürre akımlar son tahlilde burjuvaziye yardımcı olmuştur.

Türkiye’deki bilimsel-entelektüel birikim de çok geride olduğu için çoğunlukla Batı’dan doğru bir seçim yapılmadan birer tercüme kafasıy-

la aktarılan tartışmalı tez ve teorilerle kafalar iyice karıştırılmıştır. Özelikle de, ilerici, demokrat, devrimci, sosyalist, yurtsever ve Marksist cehennemimizin teorik geriliği yüzünden hazır “devrim reçeteleri” kitle tabanı bulabilmek için zemin yoklaması yapmış, fakat bunların tutmadığı büyük kayıplarla anlaşılmıştır. Yerli iç deneyim birikim ve zenginliğimizi hesaba katmadan yapılan teorik çabalar işçi sınıfı ve emekçi halkların en militan gücüyle buluşturulmadığından hem örgütlenmemizi, hem doğru strateji ve taktik üstünlüğümüzün gelişimini önlenmiştir.

O zamandan beri sosyal kurtuluşumuzun gerçekleşmesi için önerdiğimiz: “Tek Parti, Tek Sendika ve Tek Gençlik Örgütü” şiarımızın hangi manaya geldiği anlaşılamamıştır.

Oluşan devrimci durumların kurmaylığını yapacak en hayati araç **PARTİ**’nin oluşturulması mücadelesi içinden ve dışından kundaklanmak istenmiştir. Günümüzde 24 adet “legal” ve “sol” tandanslı örgüt, 61 adet de “illegal” örgüt, daha doğrusu “örgütler anarşisi” parselasyonu nasıl ve hangi ihtiyaçtan kaynaklanmıştır? Sol parselasyon asla bir zenginliğimiz değildir.

Legalite, illegalite, gizlilik ve yeraltı mücadelesi nedir, ne değildir? Bu sorunları olmasın gereken yerde bir türlü dürüstçe tartışmadık. Genel olarak Sol’un dağınlığı nereden kaynaklanıyor? İdeolojik-teorik kısırlığımızdan mıdır? Kariyerizm hastalığımızdan mıdır? En başta bulunduğumuz coğrafyayı, işçi sınıfı ile emekçi halklarımızı yeterince tanıyamadığımızdan mıdır? Yeterli bilinç, donanım, coşku, heyecan ve özveri noksanlığımızdan mıdır? Yoksa, bütün yenilgi ya da bozgunlara uğramamızda her şeyi “daha donanımlı” burjuvazinin ve içimizdeki eloğullarının yetenek üstünlüğünde mi arayacağız?

15/16 Haziran Hareketi “yerli komünar” kimlikleriyle bir yanıla yenilmiştir. Diğer yanıla yerli iç deneyim birikim ve zenginliğimizin hangi manaya geldiğini bilince çıkarmıştır. Bu süreçten doğru sonuçlar çıkaran ve yararlı çalışmalar yapan genç araştırmacılara oldukça zengin bir malzeme bıraktığımızı düşünüyoruz.

15/16 Haziran Hareketi öğretici ve çok yönlü derslerle doludur. Kitle hareketleri nedir? Nasıl örgütlenir? İşçi-Kitle, Köylü-Kitle, Gençlik-Kitle hareketleri hangi disiplinlerle gerçekleştirilmelidir? Direniş, Genel Grev, Siyasî Grev, Yürüyüş, Miting, İşgal, Boykot, Ayaklanma, Başkaldırı, İsyan, ezilen, sömürülen, siyasal-sosyal devrim gibi kavram ve literatürümüzün doğru kavranılması ve doğru kullanılması gerekiyor. Bizler, kendi payımıza bunu aradan geçen 36 yılda öğrenmeye çalıştık. Bu türden çabaların içinde olduk.

İnsanın ve insanlığın sosyal kurtuluşunun istek, niyet, slogan ve macera olmadığını, “her kırmızı şal devrimin bayrağı değildir” özdeyişinin hangi manaya geldiğini ve hangi düzeyde öğrendiğimizi söylüyoruz. Fakat öğrendiklerimizin doğruluğunu nasıl test edeceğiz?

Genel olarak Sol’un içine düştüğü dağınlığa bakıp karamsarlığa kapılarak mı? Yoksa Devrimci ve Marksist Kadroların ayrışıp “Komünistlerin Birliği” temelinde buluşup bütünleşmesiyle mi? Herhalde sosyal-pratikte yaptığımız işlerle ilerleyeceğiz. Öncelikle ayrışmayı sağlayacağız. Ayrışmadan birlik gerçekleşmeyecektir.

15/16 Haziran Hareketi nedir? Bizler bu süreçten hangi dersleri ve sonuçları çıkardık? İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinden neyi anlıyoruz? Sınıflar mücadelesi tarih ve devrimci geleneklerimizi incelerken nereden geldiğimizi bilmek zorundayız. Bunu bilmiyorsak nereye gideceğimizi de kestiremeyiz-bilemeyiz.

15/16 Haziran Hareketi hakkında bilim ve akıl dışı tahrifatlar yapıyor. Bu türden sözümona değerlendirmelerle kolektif aklın, bilincin ve eylemin örgütlenmesinin önü kesilmek isteniyor. Bilinç ve hafızamızın yok edilmek istenmesi veya bozulup tahrip edilmesi bizim işimize yaramıyor.

15/16 Haziran Hareketini o dönemin önde, anılan kimliklerine, DİSK’e, Kemal Türkler’e, İ.TİP’e, Aybar, Boran, Aren’e, İPSD, DDD, DDKO, Dev-Genç’e, Deniz, Mahir, İbo’lara, Dr.H. Kıvılcımlı ve Mihri Belli’ye hatta o dönem “mekândan ve zamandan münezzeh” ve de sosyal-pratikte esamesi dahi okunmayan Harici Büro “TKP”ye maledenler(!) çıkmıştır. Hâlâ da çıkmaktadır.

“15/16 Haziran Hareketini işçi sınıfı gerçekleştirmiştir!” diyemeyenlerin ideolojik-teorik-örgütsel-sınıfsal perişanlığını bir bakıma olağan karşılıyoruz. Böylelerini hayat ve mücadele defalarca sınamış, açığa vurmuştur.

Marksizmin özümlemesi, yorumu ve pratikte yeniden üretimi dâvası gelişip boyutlandıkça bu türden öznel yaklaşımlar aza inecektir diye de düşünüyoruz. Tarihsel olay, olgu, süreç ve verileri nesnel koşullarında diyalektik tarihsel materyalist felsefi bakış açımızla değerlendiririz. İşçi sınıfını, emekçileri, emekçi halkları, sigortasız-sendikasıızları, işsizleri, yoksul Türk ve Kürt köylülüğünü bilcümle ara katmanları, onların talep ve ihtiyaçlarını yok sayarak politika üretilmek istenmesi, günümüzün egemen gerici sınıflar koalisyonunun baskı, sömürü, tecrit ihtiyacına uygun bir bellek imâl edilmesiyle ancak mümkündür.

İnsanımızın belleği egemen gerici sınıfların mantığına göre kurgulanıyorsa iş bitmiş demektir. Bellek kaybına yol açan idealizasyon ve mistifikasyonlarla savaşmak zorundayız.

“Kapitalist üretim, mülkiyet ve paylaşım ilişkileri her şeye hâkim ve kaadirdir” anlayışı beyinlere bir kere aşılındığında, işçi sınıfı ve emekçi halkların bu işleyişten çok zararlı çıkacağı açıktır.

15/16 Haziran Hareketi hakkında genç nesillere öğretecek ve de aşılacak tarih anlayışı, bu süreci büyük acılarla yaşayanların, yani

tarihi yapanların öğretmeye çalıştığı tarih anlayışı değil, bilinçli olarak çarpıtılmak istenen resmî tarih anlayışıdır. Resmî tarih anlayışına, resmî ideolojilere de karşı çıkmak zorundayız.

Konuyu incelerken; uluslarötesi tekeli sermayenin küreselleşerek işçi sınıfına ve emekçi halklara karşı açmış olduğu “Yeni Haçlı Seferi” nasıl geriletecektir?

Kapitalizmden-emperyalizmden farklı özgürlükçü, eşitlikçi, sınıfsız, sınırsız ve sömürsüz evrensel bir düzen nasıl gerçekleşecektir?

Sosyalist Sistem’in çözümlerle “geriye dönüş” sürecinin yaşandığı dönemde sosyalizm silahı yeniden nasıl kuşanılacaktır?

Kapitalizmin gerici, yoz ve kozmopolit “kültür” politikası ile propagandası nasıl aşılacaktır? Bunu yaparken hangi araçları kullanacağız? Kullanabilecek miyiz?

Binbir kuşatma altındaki genç nesilleri nasıl dâvaya kazanacağız? İlerici kadın hareketini kapitalizmin sömürsünden nasıl kurtarıp doğallaştıracacağız?

Şeklindeki benzeri onlarca soru ve soruna ilkeli, dürüst, samimi ve bilimsel cevaplar verebiliyorsak 15/16 Haziran Hareketini 36 yıl sonra günümüzde de doğru olarak değerlendirebiliriz.

Bir kere daha vurgulamakta yarar var:

- 15/16 Haziran Hareketini işçi sınıfı gerçekleştirmiştir.
- 15/16 Haziran Hareketi 100 yıllık mücadele tarihinin devrimci geleneklerimizin organik uzantısında, onunla ilişkili olarak gerçekleştirilmiştir.
- Kimilerinin ısrarla -bilinçsizce- ya da kasıtlı olarak vurguladığı gibi iki gün ile sınırlanıp sönen bir hareket değil, yayılma istidadı gösteren organize bir harekettir.
- Geleceği kazanmak yolunda ders çıkarılacak bir harekettir.
- Bu hareket yalnızca işçi sınıfını değil, işsizleri, sigortasız-senkasız kesimleri, emekçileri, ara katmanları, ilerici gençliği ve aydınları, kamu emekçilerini, düzenden memnun olmayan bütün kesimleri içine çeken, onları da hareketlendiren bir harekettir.
- Türkiye işçi sınıfı tarihinde -henüz daha aşılamayan- en büyük siyasî harekettir.
- İşçi sınıfının öncü gücüne, üretimdeki yaratıcılığına güvenmeyen küçükburjuva “sol”culuğunun iflas ettiğini kanıtlayan bir harekettir.
- Türkiye’ye hasapsızca taşınan romantik akım ve devrim simyagerliği yerine tutulacak ‘Ana Halka’yı gösteren anlamlı bir harekettir.
- Kendiliğinden, özsüz-köksüz örgüt kurup parti çağrışımı yapanları açığa vuran bir harekettir.

• Bu direniş işçi sınıfının siyasete ağırlığını koyarak “ben de varım” dediği anlamlı bir harekettir.

• AP iktidarının anayasaya aykırılığı bilinmesine rağmen meclislerden çıkarmak istediği 274-275 sayılı yasaları geriye doğru değiştirip, sendika seçme, grev yapma, konfederasyon kurma gibi temel haklarımızı gasp etmek amacıyla taşıyan yasal düzenlemeler (iki yıl sonra da olsa) Anayasa Mahkemesi’nin bozma kararıyla, yasa tanımayan iktidarlara karşı bir tepki olduğunu hükme bağlayarak 15/16 Haziran Hareketi hakkındaki spekülasyon ve demagojileri geçersiz kılmıştır.

• Evrensel direnme hakkının ne derece doğru olduğu bu eylemle kanıtlanmıştır.

• 12 Mart 1971 askerî faşist yönetimi 15/16 Haziran Hareketinde gündem yapılan taleplerin önünü kesmek için 6 ay sonra tezgâhlanmıştır. Günümüzdeki faşizan uygulamaların yolu faşist darbelerle döşendi. Devlet tekeli kapitalizminin 12’li darbeler aracılığıyla “oksijen çadırına” alındığını unutmamalıyız.

• DİSK yöneticileri 17 Haziran 1970 tarihinde Taksim’de bir miting düzenleyip hareketi sonlandırmak istemiştir.

• Sendikacılar mahkemelerde “işçi sınıfını kışkırtmak” suçundan kurtulabilmek içgüdüleriyle “işçiler 15/16 Haziranda kendiliğinden, işbaşı yapmayarak direnişe başlamıştır.” diyerek kendilerini kanunlar karşısında “emniyete almak” için savunmuş ve “kendiliğinden” ifadesini kullanmıştır. Biraz da bu söylemden ötürü hareketin “kendiliğinden”liği kimilerinin ağızında pelesenk olmuştur. Aynı zamanda diyalektiğin, fizik yasalarının ve askerlik biliminin doğru okunamayışından ileri geliyordu bu türden değerlendirmeler.

• DİSK’in kapatılmasını, 1/3 oranında üyeye sahip olan sendikaların toplu sözleşme yapması ve konfederasyon yetkisine kavuşması gibi konularda anılan yasa tasarısını, “Dörtlü Takrir”i AP ve CHP milletvekillerinin ortak hareketiyle meclislere getirildiğini söylemeliyiz.

• O dönem CHP milletvekilleri olan Genel-İş Send. Gnl. Bşk. Abdullah Baştürk, Tes-İş Send. Gnl. Bşk. Osman Soğukpınar, Teksif-İş Send. Gnl. Bşk. Bahri Ersoy DİSK’in kapatılmasına ve işlevsiz kalmasına ilişkin yasa değişikliğine imza koymuştur.

• Daha sonraki süreci ise biliyorsunuz. Önce DİSK Harici Büro “TKP”sinin etkinliğine, sonra da ne sosyal ne demokrat olan, fakat sosyaldemokrat geçinen bir ekibin eline geçti. 12 Eylül 1980 “ara rejim”inden sonra da DİSK’e el konuldu. Bugünkü Anayasa Mahkemesi binası DİSK’in, işçilerin alınteriyle yapılan ve “hileyi şerriye” yöntemleriyle elinden alınan binadır. DİSK’in malına elkonulması; “demokratik cumhuriyet”teki hukuksal işleyişlerin nasıl işlediğini, fazla söze gerek duymadan anlatan ilginç bir örnektir.

• 31 Ocak 1961'de 100 bin işçinin gerçekleştirdiği ünlü Saraçhane Mitingi unutulmamalıdır. 1961 Anayasasının getirdiği/getirmek zorunda olduğu grev hakkı ile ilgili yasaların çıkması, Bülent Ecevit'in özel kerametiyle değil, bu miting sayesinde, zor sayesinde çıkmıştır. Hem de Grev Hakkımızın karşısına Lokavt hakkını da alicengiz yöntemiyle yasa koyarak... 24 Temmuz İşçi Bayramı'nda öyle lütfedilmiş bir gün değildir. Şimdi, o da 1 Mayıs Bahar Bayramı ile birlikte geri alındı...

• Yine ayrıca, 1961'de Paşabahçe Direnişi, 1963 Kavel Direnişi, daha doğrusu işçi sınıfının fiilî grev deneyimi, 1970'lere gelinceye kadar en az 21 işyeri işgali, direnişler, işçi-kitle çalışmaları, 100 yıllık sınıflar mücadelesi tarih ve devrimci geleneklerimizin organik uzantısında gerçekleştirilmiştir 15/16 Haziran Hareketi.

• Yine ayrıca, Kocaeli'nde kurulan DİSK öncesi işçi sınıfının sendikal birliğinin ilk öncüsü SADA (Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması)'nın da bu eylemin gerçekleşmesinde ve örgütlenmesinde büyük etkisi olmuştur.

• Günümüzdeki Kamu çalışanlarının, örneğin Kızılay'daki 150 binlik eylemi ile 15/16 Haziran'ı mukayese ettiğimizde; Kamu çalışanlarının proleter direngenliklerine rağmen eylemleri bir gün ile sınırlı. Yayılma istidadı taşıyor. 15/16 Haziran'ı gerçekleştiren işçi sınıfı, öğretmenler gibi önceden viziteye çıkıp sevk almıyor. Harekete katıldığında işten atılacağını biliyor. İşçiler eylemin rehavetiyle hemen o akşam meyhaneleri dolduruyor.

• Bu etkinlik vesilesiyle 15/16 Haziran'da polis kurşunlarıyla katledilen Mehmet Gıdak, Yaşar Yıldırım, Mustafa Baylan arkadaşlarımızın onurlu anısına ebedî saygılarımızı sunuyor ve selâmlıyoruz.

• Anadolu'nun yoksul Türk ve Kürt köylüsünün dağlara DİSK'i kasdedilerek "DİKS" yazısını taşlarla yazıp kireçle boyayan bizim insanlarımız, 15/16 Haziran Hareketine âdeta şu mesajı sunuyordu; "biz hazırız, gelin bizi de örgütleyin!.." Bu anlamlı mesajı alarak yerinde değerlendirebildik mi?

• 15/16 Haziran Hareketi işçi sınıfının sendikal birliği davasını pratikte gerçekleştiren bir eylemdir. Eyleme katılan 173 işyerinden 113 adedinin Türk-İş'e ait oluşu da bunun en bariz ifadesidir. O günkü AP iktidarının "işçi düşmanı" politikasıyla işçi sınıfının sendikal birliğinin DİSK'de gerçekleşeceğini görüp "DİSK'in çanına ot tıkayacağız!" dediğini unutmuyoruz. Çalışma Bakanı AP'li Turgut Toker Erzurum'da yapılan Türk-İş Gnl. Krl. toplantısında; "yeni değişiklik ile DİSK'in çanına ot tıkanacaktır. DİSK varken genel grev hakkını tanımamız mümkün değil" diyebilmiştir.

• Yasallık ve meşruiyetini büyük ölçüde yitirmiş AP iktidarının "işçi düşmanı" politikalarına karşı devrimci yasallığı ve meşruluğu asla tar-

tışma konusu yapılmayan bu hareket aynı zamanda bir hak arama eylemidir.

• Tarihsel ve sosyal haklılığı tartışılmayan bu eylem birinci gün 75-80 bin, ikinci gün ise 150-200 bin işçi ve emekçiyi alanlara çekmeyi başarmıştı.

• Eylem, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Zonguldak dışında (ki, bu illerde Sıkıyönetim ilân edildi) Ankara, Eskişehir, Bursa, İzmir, Adana, Mersin gibi modern üretim yapılan ve proletaryanın yoğun olarak bulunduğu illere de sıçrama istidadı taşıyordu. Bunun maddî altyapı çalışmaları ve işaretleri de vardı. Bu hareket, işçi sınıfı ve emekçi halkların gasbedilmek istenen temel haklarına karşı ilerici, demokrat, devrimci, sosyalist, yurtsever ve Marksist güçlerin topyekûn seferber edilmesi anlamını da taşımaktaydı.

• 15/16 Haziran Hareketi devrimci politikada tutulacak "Ana Halka"nın ne ve nasıl olması gerektiğini dosta-düşmana gösterdi. Eklektik, bilim ve akıldışı ve ithal malı devrim stratejilerinin temelsiz olduğunu kanıtladı. "Gençliğin yolu işçi sınıfının yoludur" diyemeyen, ilerici gençliği "devrimin motoru" yerine ikâme eden küçükburjuva "sol" maceracı atakların işçi sınıfına ve emekçi halkların taleplerine asla cevap vermeyeceğini bizzat yaparak gösterdi.

• Çin-Sovyet-Latin Amerika sosyalist deneyimlerinin, Batı'da sosyal meşruiyetlerini ve yasallıklarını büyük ölçüde kaybeden işçi ve komünist parti deneyimlerinin, tartışmasız taklitlerinin ve ülkeye adapte edilmek istenilerinin bizatihi sosyalizm dâvasına ve emekçilerin sosyal kurtuluş mücadelesine verdiği büyük zararları yaşadık ve gördük.

• "Öncü parti", "önder parti", "kitesini arayan parti" söylem ve uyarlamalarına 15/16 Haziran Hareketi çok anlamlı bir sınıfsallık dersi vermiştir. "Kırlardan mı kentleri kuşatacağız, yoksa kentlerden mi?" gibi devrim simyagerliğini Türkiye'ye taşıyan bütün anlayışlar açığa vurulmuştur.

• İşçi sınıfının iki gün süreyle modern üretim yapan büyük işyerlerinde üretimi durdurması karşısında paniğe kapılan patronların yurtdışına kaçmak için hava alanlarında bilet kuyruğuna girdiğini unutmuyoruz. Ülkeyi ne kadar sevmiş oldukları, kapitalizmin dini, dili, imanı, milliyeti, vatani, ezanı, Kur'anı, bayrağı olmadığı bundan da anlaşılacaktır.

• İşçilerin bu tarihsel eylemi, üretimin tümüyle durdurulması, sokağın fethedilmesi, işçi selinin karşısına güvenlik güçlerinin çıkarılması, kurulan askerî barikatların, tankların aşılması ve doğurduğu pek çok sorun ve sonuçlarıyla gündeme son derece can alıcı ve hayati sorunlarımızı getirdi. İşçi ve emekçilerin, onlardan yana gençliğin ve aydınların aktif katılımını sağladı. Asker-polis önlemlerini, kurulan barikatları aşip işçi-kitle çizgisinin önemini gösterdi. Kara ve denizyolu ulaşımının

engellenmek istenmesi, Unkapanı ve Galata köprülerinin açılarak yürüyüşe kapatılışı haklı taleplerin kiteselleşmesini engelleyemedi.

- Anılan yasa değişikliğinin basında tartışılmasıyla birlikte bir yıl öncesinden DİSK'in öngörüsüyle örgütlenen "Anayasa Direniş Komiteleri" devrimci yasallığı ve meşruluğu tartışılmayan bir örgütlenme biçimiydi. 15/16 Haziran Hareketi, fabrikalarda, işyerlerinde, kent varoşlarında, kondularda ve işçi-emekçi olan bütün semtlerde bu türden bir örgütlenme aracıyla hazırlandı.

- Sendikacılarla bu hareketi tabanda ören sınıf bilinçli işçilerin çıkarları çelişiyordu. Bizler/bizimkiler yalnızca 15/16 Haziran Hareketini tahrik eden 274-275 sayılı yasa değişikliğine karşı değil, emperyalizme, kapitalizme, sistemin baskı ve terörüne, sömürüye, işsizliğe, ABD üs ve tesislerine, NATO'cu politikalara, hayat pahalılığını-işsizliği yaratan militarist bütün anlayışlara karşı topyekün bir direnişi ya da genel grevi örgütlemeyi düşünüyor ve bu yolda bazı temaslarda bulunuyorduk. Bu önerimize, DİSK yöneticisi sendikacılar "meslekleri ellerinden alınıyor" kaygılarıyla, soğuk bakmaktaydı. Hâlbuki sosyal hareketlilik, kitlelerin hoşnutsuzluğu, yöneticilerin ve bürokrasinin iki kanadının da hoşnutsuzluğu, kitle hareketlerindeki özveri, coşku, heyecan ve dinamizm örgütlenecek genel bir direnişe ya da greve son derece elverişliydi. DİSK'i anılan yasa değişikliği karşısındaki tepkisi ile sınırlanıp yalnız bırakmak doğru olmayacaktı. Fakat bizimkiler DİSK'i bir türlü genel direnişe ikna edememişti. Bizimkiler de bu durumda eyleme çeken bütünü unsurları yanına alıp hareketin daha fazla yayılmasına çalışmıştı. Her Devrimci ve Marksist örgüt birimindeki nüveler henüz bu sosyal hareketliliğe kurmaylık edebilecek **PARTİ**'yi oluşturamamış olsa da mevcut nüveler eylemin özünü oluşturuyordu.

- Eylemin başlamasıyla birlikte DİSK'in bu harekete kurmaylık edemeyeceği pek çok olay karşısında kanıtlandığında inisiyatif, hareketi tabanda ören nüvelerin eline geçti. Nüveler böylece eylemde, poliste, işkencede, mahkemelerde, cezaevinde hareketin sorumluluğunu fiilen üstlenmiş oldu.

- Eyleme katılanların sendika, konfederasyon ayırımı yapmadığı gibi, din, tarikat, aşiret, dil, ırk, cins, etnisite gibi ayırımlarla bölünmesi asla düşünülmemiştir. Sayıları sınırlı bazı tepkilerin izole edilmesi de güç olmamıştır. Bizimkilerin sosyalizm hakkındaki bilgileri sınırlıydı; ateistlerimizin oranı yüzde bir oranında dahi değildi.

- Günümüzde sınıfsal aidiyetleri köreltilmek amacıyla dinci, ırkçı, milliyetçi, şoven ve sosyalşoven kışkırtmalarla körüklenen Kürt düşmanlığı temelindeki politikalara bakınca bu konuya değinmek ihtiyacını duyduk.

- Yine ayrıca, 15/16 Haziran Hareketi'nden sonra bütün fabrikalarda mescit yapıldığını, işçiler arasına sahte gündemlerle Alevi-Sünni

bölücülüğü ile Türk-Kürt karşıtlığı yaratıldığını da eklemeliyiz. Sol'daki sosyalşoven, liberal ve postmodern "sol" politikaların da işçi sınıfının dâvasına büyük zararlar verdiğini vurgulamalıyız.

- 15/16 Haziran Hareketi, işçi sınıfının kendisi için sınıf olma mücadelesinde, 100 yıllık sınıflar mücadelesi deneyimlerini, tarihsel ve devrimci geleneklerimizi de arkasına aldığı birikimlerin ürünüydü.

- Eylemin tarihsel-sosyal haklılığını, sosyalizmin bağımsız ve onurlu sesini sendikacılar değil, bizler, bizimkiler savunduk. Bu yolda büyük bedeller ödenmiştir, ödenmektedir, bizler buna devam ediyoruz.

15/16 Haziran Hareketinde öne çıkan sloganlar neydi?

- Artık Eski İşçi Yok (ne büyük bir ironi... y.n.)
- Yaşasın DİSK
- Kahrolsun Sarı Sendika Türk-İş
- İşçi-Köylü Elele Genel Greve
- Grev Hakkımız Engellenemez
- Hükümet İstifa-Demirel İstifa
- Emperyalizme Hayır - NATO'ya Hayır
- Bağımsız Türkiye
- ABD Üsleri Kapatılsın
- Faşizme Yol Yok
- İşçi Köylü Aç Sefil Süleyman Başvekil
- Anayasaya Karşı Kanun Çıkarıncılar İşçi Düşmanıdır
- Anayasa ve Sendika Özgürlüğünü Alanlara Dersini Vereceğiz
- Kanunlar Meclisten Geri Alınıncaya Kadar Direneceğiz...

- Hareketi tabanda ören, yöneten Devrimci ve Marksist kadroların DİSK yöneticilerinin aksine sistemi devrimci yoldan dönüştürmek gibi, emekten ve emekçiden yana devrimci ütopyaları da vardı.

- 15/16 Haziran Hareketinin "firesi" ya da "faturası" 5.000 sınıf ve tarih bilinçli öncü işçiye çıkarıldı. Onlar bir daha ömürleri boyunca hiçbir işyerinde çalışma ve ekmeğini kazanma imkânına kavuşmadı. İş akitleri hem de ihbarsız-kıdemsiz feshedildi; hakları ebediyen ödenmeden... İşçiler hüküm giydi. Sendikacılar ise sistemle bütünleşmeyi tercih etti ve 14 yıl süren duruşmalardan sonra beraat etti.

- Bizler, bizimkiler bu süreçten **PARTİ** dersini çıkardık. *Sorun Yayınları Kolektifi* çalışanları olarak çıkardığımız bu **PARTİ** dersini Devrimci ve Marksist birey, grup, çevre ve örgüt "yapı"larıyla tartışıp bütünleşerek paylaşmak istiyoruz. 10 Eylül 1920'de Türkiyeli bütün komünistlerin, bir tekinin dahi dışarıda kalmaması yöntemiyle, Tarihî TKP'mizin **II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II. TTKK)**; "Komünistlerin Birliği" hattını tutuyoruz. Bunun iklimini ve altyapısını oluşturduğumuz için de 30 yıldır kendiliğinden kurulan ve işlevsiz düşen

örgütlerin eşiğini aşındırmıyoruz. Bu bağlamda asla şekilsiz de değil. Geleneğimizi koruyoruz.

►15/16 Haziranlarda bu eylemin taktik ve stratejilerini belirleyip kurmaylık edebilecek, ciddî, güvenilir ve donanımlı bir *İşçi Sınıfı Partimiz* olsaydı, daha ileri sonuçların alınması mümkündü, 15/16 Haziran Hareketinin kadroları bu eylem sonunda işsizlik ve açlıkla kuşatıldı. Siyasal-ekonomik bunalım süreçlerinde, 12'li darbelerde, Sıkıyönetim ve DGM'lerde daima çifte kilit altında tutuldu, Yayın Kurulumuzdan işçi kitle önderi Orhan Kaplan arkadaşımız kahpece arkadan vurularak katledildi.

►Kitaplarımız Selimiye Kışlasında kitlesel olarak yakıldı. Hâlâ da yolumuzdan dönmediğimiz için çok yönlü baskı ve tehdit altındayız. Kuşatmalar sürüyor. Elimizdeki *Kitap* ve *Dergi* faaliyetleriyle insanımızın beynine-yüreğine hitap ederek kavgayı sürdürüyoruz. *Kitap* ve *Dergi* faaliyetimiz 15/16 Haziran Hareketinin bir ürünüdür. *Kolektifimiz* işçi sınıfının malıdır. Bağımsız sınıf tavrı temelinde işçi sınıfının devrimci ideolojisinin bütün kurumlarda egemen olmasının kavgasını veriyoruz.

►Dünyada, Bölgemizde ve Türkiye'de son derece önemli olaylar geliyor, hayatî sorunlarımız var. Bu sorunların çözümü için bizler de, bütün iyi niyetli, dürüst ve namuslu insanlarımız da bir arayış ve yöneliş içindedir. Kapitalizm ebedî değil, gidicidir. Emperyalizm âdetâ beş koldan işçi sınıfına ve emekçi halklara saldırıyor. Kapitalizmin yerküreden kazınması için en azından onların elindeki araçlara sahip olmak, onlar kadar donanımlı olmak gerekiyor. Aşınmış ve aşılımış teori-pratiklerimizle onların sistemini yıkıp aşamayız.

►Dünyamızda Müslüman-Hıristiyan zıtlaşması tahrik edilerek "Yeni Haçlı Seferi" zihniyeti hortlatılıyor. Fukara Müslüman sähipsiz ve örgütsüz. ABD emperyalizmi bölge halklarını "tavşana kaç tazıya tut" yöntemiyle birbirine kırdırarak istiyor ve kullanıyor. "Kahrolsun ABD emperyalizmi ve İsrail siyonizmi" demekle kimse kahrolmuyor. ABD ve İsrail bayrağı yakmakla da emperyalizmin terörü gerilemiyor. Emperyalizm bir yandan "kâğıttan kaplan"; öte yandan giderayak gerici ve tehlikeli bir güç odağıdır. Bu "kâğıttan kaplanı" altedebilmek için panter olmak lâzım.

►Kütlesel çıkışlar emperyalizme ve kapitalizme karşı dünyanın her yerinde, her ülkede boy veriyor. Kitlelerin hoşnutsuzluğu Atina'da, Paris'te, Londra'da, Almanya'nın pek çok kentinde yükseliyor. Grev, direniş ve isyanların hedefine ulaşması ve etkili bir sese dönüşmesi için "Komünistlerin Birliği" dışında hiçbir seçeneğimiz yoktur. Var mıdır?

►Türkiye ölçeğinde bazı rakamları incelediğimizde işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinin ne demek olduğunu daha net kavramış oluruz. TC Devletinin 353 milyar dolar iç ve dış borcu var. Dış ticaret açığı 4,84 milyar doları geçiyor. Siyasal-ekonomi uluslarötesi tekelci sermayeye endekli. IMF, NATO, DB, PENTAGON bağlantılı bir ülkede bütün

işler nasılsa sistemin mantığı ve işleyişi de ona göredir. Artı-değer sömürsüne, kaba güce ve zora dayalı bir sistemde görece kazanılmış hakların ve mevzilerin hiçbir kıymet-i harbiyesi yoktur, kalmamıştır. Türkiye "sabun köpüğü" misali ekonomisiyle, bankası, döviz kuru ve borsasıyla gündemi yarım saatte değişen, değişmeye ve bunalımlardan bunalımlara düşmeye aday bir ülkedir. Türkiye tekin bir ülke değildir. Türkiye'nin gündeminin yarım saatte değişip bir kaos ortamına sürüklenebileceğini uluslarötesi tekelci sermayenin teorisyenleri bile söylemekten geri durmuyor. Örnek: Kissinger ve Brezinski'nin söylemleri...

►Bazı işkollarında, özellikle tekstil, deri ve gıda sektöründe sigortasız, sendikasız işçi çalıştırılıyor. Ne hazin, ayda 200-250 YTL'ye çalıştırılan işçiler çoğunlukta. Bu durumu anlamak durumundayız. Özelleştirmelerle onbinlerce işçi işsiz kaldı. Toplam işsiz sayısı 15 milyonu buluyor. Eğitimde, sağlıkta, tarımda işsizlik ve yoksulluk artıyor. Kır ve kentlerde emek eksenli hareketler çoğalıyor. Hoşnutsuzluk giderek artıyor.

►Sendikalar, kitle örgütleri, meslek odaları ile bazı "sol" 'yapı'lar çeşitli platform arayışlarıyla etkili olacağını sanıyor. Aranan şey, anılan platformları örgütleyip mevcut örgütsel 'yapı'ları eleştirmemek ve onları mevcut "öndersizlik krizi" durumlarıyla müesseseleştirmek de değildir. *Kolektifimize* göre aranan; yeni tip partiyi üretmektir. Yani **İşçi Sınıfının Partisini**-İSP'yi ya da KP'yi oluşturmaktır. Muhtemel kitle hareketlerini ancak böylece güvenceye alabiliriz. Yoksa bir kez daha fensersiz yakalanmak işten bile değildir.

►Bu türden etkinliklerimizle de amacımız: 15/16 Haziran Hareketini "anmak" değil, bu süreçten çıkardığımız ders ve sonuçları tartışarak "Geleceğimizi Nasıl Kazanırız?" sorusuna dürüst ve ilkeli bir cevap bulmaktır. *Kolektifimiz*'in elinde hazır bir "sosyal kurtuluş reçetesi" yoktur. Kimse de "reçete" sunamaz. İşlevsiz ve aşılımış programlara kölece bağımlı kalamayız. Komünistlerin ortak-kolektif program üretmesi gündemdedir. Bu amaçla ancak, hayatın bizlere öğrettiğini sandığımız deneyimlerimizi ve hazırlıklarımızı kadroların tartışmasına sunabiliriz. Özlemlerimizi, devrimci ütopyalarımızı ve tarihteki "Komünistlerin Birliği" örneklerindeki yöntemleri gözden geçirebiliriz. Kadrolar arası yaratıcı diyalogları "Devrimci Oturum" yapma disiplinlerimizi öne sürebiliriz.

►15/16 Haziranlarda günlük asgari ücret 19.50 kuruş, ev kirası 150 liraydı. Varın günümüzdeki rakamlarla mukayeseyi siz yapın...

►Sanayi sitelerinde, küçük işletmelerde ne iş kanunu, ne sosyal güvenlik, ne sağlık, ne eğitim, ne de iş güvenliği gibi güvenceler var (Kapitalizm bizatihi bizim için güvencesiz bir sistemdir). Mevcut sendikalar bu alanlarda örgütlenmeyi düşünmüyor. Sendikaların işlevsizliği ve enflasyonu onları birer "devlet sendikası"na ya da "sivil toplum" örgütüne (NGO) dönüşmüştür. İşçi sınıfının, kamu emekçilerinin, işsizlerin sendikasılaştırılması 12'li darbelerden bu yana daha da hızlandı.

Sendikasılaştırma öyle bir hal aldı ki, artık anlı-şanlı sendikalar dahi yasal üye barajını aşabilmek için naylon üye kaydederek varlığını koruyabilme yoluna girmiştir. Sendikalara ilerici bir nitelik ve kimlik kazandırabilmek için seçim yoluyla ilerici işçileri sendikalarda işbaşı yaptırıp kadro değiştirmenin bütün yolları da kapalı gözükmektedir. Sendika bürokrasisi ile işçi aristokrasisini mevcut mevzuatla değiştirmenin hiçbir yollu ve inandırıcılığı da kalmamıştır. Türkiye'deki sendikacılık giderek kronik bir kötü meslek olmuştur. Kronik uzuv kesilip atılmak durumundadır. "Ama nasıl?"

► İşçi sınıfının sendikal birliği için dövüşmeyen şimdiki DiSK yöneticileri, sürüsüne bereket 24 adet "sol" tandanslı örgütlere bir yenisini katmak için cansiperane çalışıyor!.. Sendikacıların hiçbiri işçi sınıfının sendikal birliği sorununa zinhar değinmemektedir. Nerede kaldı işçi sınıfının siyasî birliği dâvasına... "Sol"da bu konuya ilgisiz konumdadır.

► Çürüten kapitalist sistemin önderleriyle kiralık sözcüleri, işçi sınıfının sınıfsal niteliğini yok etmek, 'siyasal demokrasi'yi daha da sakatlamak için istilacı, sömürgeci adımlar atıyor ve haksız savaşlar çıkarıyor. Fakat pek çok çürüme ve çözülme örneklerine rağmen, proletaryanın mücadelesini bir türlü yok edemiyor. Proletarya, her yerde, sınıflar mücadelesinde bağrında büyük direniş dinamiklerini barındırıyor. Yeter ki, onu örgütleme becerisinde bulunalım, yeter ki, ona öğretirken ondan öğrenelim.

► Günümüzde de işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliği için bizimkiler savaşacak, sendikalizmi-ekonomizmi ve parlamentarizmi tek yol olarak görenler ise, reformist yollara saparak karşıımızdaki rollerini yerine getireceklerdir. AB'de işçi haklarının 'siyasal demokrasi'nin Türkiye'ye göre daha "ileride" bazı kazanımlara ve geleneklere sahip olduğu açık. Fakat serbest pazar ve uluslararası tekellerin sermayenin işçi haklarını daha da kısmak istediği de açıktır. Kitlesele direnişler, isyanlar, grevler, işçi-emekçi halk hareketleri buralarda da gündemdedir.

► AB'de de işçi ve komünist partiler sosyal meşruiyet ve yasallıklarını büyük oranda yitirmiş durumdadır. Üyeleri, oy oranları, etkinlikleri giderek azalmaktadır. Sendikalar ve kitle örgütleri de ha keza...

► Alman Komünist Partisi (DKP) üyesi ne temizlik işçisi, ne öğretmen, ne de hekim olabilmektedir. Faşist iktidarlar DKP'nin en az 2.5 milyar dolarlık mal varlığına el koymuştur. Parti bu alacağını yasal yollardan faizi ile geri alamamaktadır.

► İşçi sınıfı temelindeki arayış ve yönelişler büyük bir titizlikle söyleyeceksek gelişme de gösteriyor. Çıkış yolu-yöntemi aranıyor. Bu türden yönelişler karşısında sevinmek de istiyoruz, Ancak, gelişmelere Devrimci ve Marksist Kadrolar öncülük ediyor/edebiliyorsa bu sevincimiz katmerlenecektir. Devrimci önderlerin tarihteki teorik argümanlarını ilkesiz ve eklektik biçimde aktarıp tekrarlayarak bir yere varamayız.

Eklektik, pragmatik yöntemlerle söze "dedi ki" diye başlayan üniversite okumuş yarım-aydınların kaçamak, hayatı kucaklamayan aşırı teorizme ve entelektüalizme kaymış saçmalıklarıyla politika yapacağımızı sanıyorsak vah halimize! Herhalde bu durumda daha çok acı çekeceğiz, daha çok bölüneceğiz demektir. Hâlbuki tarih ve sınıflar mücadelesi hepimize "sen ne diyorsun?" sorusunu silah çekercesine yöneltmiştir.

► Evet, sahi arkadaşlar bizler, cenahımız, hepimiz ne diyoruz? Neyi, nerede, niçin ve hangi amaçla tartışıyoruz? Pratik örgütçü çabalarımızla pratikte Marksizmi yeniden üretmek dururken?..

► Kapitalizmin sözcüleri "2010 yılına kadar sistemimizi koruyabilecek miyiz?" diye teorik beyin talimleri yaparken cenahımızdan kimileri "Mao-Stalin-Troçki-E.Hoca-Che Guevera dedi ki..." diye mi söze başlayacak ve böyle mi devrimci politika yaptığını zannedecektir?

► Aynı yöntem, Deniz, Mahir, İbo ve Dr. H. Kıvılcımlı'nın o döneme ait tez ve düşüncelerini tartışmasız biçimde, eleştirel katkı getirmeden işletilmek ve sürdürülmek istenmektedir.

► Günümüzde Latin Amerika, G. Kore, Uzak Asya'dan aşırma tez ve halk hareketlerini sınıfsallık dinamiklerinin önüne koymaya çalışan görevlilerin de çoğaldığını görüyoruz. Özellikle Lula, Morales, Chavez'lerden devşirilen söylemler insanımızın sosyal uyanışının önüne konulmaya çalışılıyor.

► 15/16 Haziran Hareketinin içinden, sokaktan gelen bir arkadaşınız olarak söylüyorum: Kendi, yerli iç deneyim birikim ve zenginliğimize tutunup evrensele katkı sunacak birikimlere sahibiz. Bu deneyimlerimizi senteze kavuşturacak ideolojik-teorik-örgütsel çabaların içinde olacağız. Biraz da dünya devrimci pratiğine bulunduğumuz coğrafyadan katkı sunmayı öğrenelim. Birazda onlar bizlerden öğrensin. 73 milyonluk bir ülkedeki birikimleri küçümseyip aşağılık kompleksine kapılmayalım!

► Evet, sosyalizmin 150 yıllık tarihi bizimdir. Aynen sahipleniyoruz. Sosyalist uygulamalarda hatalar, yanlışlar ve yanılgılar yaşandı. Geriye dönüş ve çözümler yaşandı. Tamam kabul. Bunları da sahipleniyoruz. Bu olup bitenlerden SSCB, Çin, Halk Demokrasileri deneyimleri ve dünyadaki işçi ve komünist partiler, herkes, hepimiz derece derece sorumlu değil miyiz? Tariz oklarını birilerinin üzerine atıp kendimizi, örgütlerimizi, tezlerimizi nasıl savunur bir duruma düşeriz? SSCB, Çin, vb. deneyimlerinden daha yetkinini, daha görkemlisini yapacağız. Buna cüret edeceğiz denilmesini öğreneceğiz. Birlikte bunu bilince çıkaracağız. Buna cüret edenler hayatı sahiplenecek ve pratikte Marksizmin yeniden üretimini gerçekleştirecektir. Üniversite okumuş yarım-aydınların tatminsiz-sözde tartışmaları ile vakit yitiremeyiz.

► AB'deki "kapitalizmin iyileştirilmesi" ve burjuvazi ile "sosyal diyalog" temelinde sosyal sınıfların ortak çıkarını öneren kimi anlayışlar ne işçi sınıfını ne de işçi sınıfının örgütlerini birleştirebilmiştir. Sınıflar mücadelesi tarihimiz de göstermiştir ki, işçi sınıfı ile burjuvazinin çıkarları asla bir olmaz. Burjuvazi sınıfsal konumunun devamı için işçi sınıfı ve emekçilerin haklarını gasp etmek ister. Bu nedenle işçi sınıfının burjuvaziden ve onun çıkarlarını gözeten iktidarlardan bağımsız, kendi sınıfsal çıkarlarının temelindeki bir birliklilik anlayışı temelinde, yüz yıllık mücadeledeki kazanımlarını ancak böylece koruyabilir. Yeni kazanımlar elde edebilir. Hatta sıçramalar dahi yapabilir. İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinin gerçekleşmesi sayesinde hem açık mücadele alanlarındaki "tutarlı bir demokrasi mücadelesi" hem de "tutarlı bir iktidar-devrim mücadelesi" anlam kazanır. "Komünistlerin Birliği", İSP ya da KP'nin oluşturulması mücadelesiyle de hareketimiz güvenceye kavuşur.

► Burjuvazinin sağlı "sol"lu partilerine endeksli bir işçi sınıfı hareketi asla düşünülemez.

► Türkiye ölçeğinde 24 adet "legal", 61 adet "illegal" örgüt yapılarıyla âdeta "örgütler anarşisi" hastalığına yakalanmış görünümüyle Sol ne yapacaktır? Kolektif iş yapma, birbirinden öğrenme, deneyim aktarımında bulunma ve yan yana durabilme gelenekleri tahrip edilmiş bir Sol nereye evrilecektir? "Herkesin kendine müslüman, herkesin kendi amentüsünü okuduğu" bir sürecin devamına hayırhah biçimde bakanlar, kötü günlerde bunun acısını çekecektir. Kapitalizm koşullarında bizzatın iyi günü yoktur, olamaz.

► Aktüel bir konu: Nazım'ın vatandaşlığa alınması kanun teklifi Bakanlar Kurulu'nda reddedildi. Bu red kararı AB ülkelerinde yaşayan 32 bin siyasî mülteci bizim insanımızın bizzatıni yaşama hakkına da red kararıdır, Sol'un devrimci yasallık ve meşruluk hakkına da red kararıdır.

► Devrimci ve Marksist Sol hem burjuva yasalarına göre hem de tarihsel, sosyal, felsefî anlayışımıza göre meşrudur, yasalıdır. Birilerinden yasallık ve meşruluk rica etmiyoruz. Edenleri de gözünün yaşına bakmadan açığa vuruyoruz. Vurmaya devam edeceğiz.

► TC Devleti bir zamanlar komünist ülkelerle, günümüzde ise KP'lerin görece meşruluk ve yasallıklarını kabul eden, etmek durumunda kalan ülkelerle 'uluslararası hukuk ilişkileri' içindedir. Bu temele dayalı düşüncelerle mevcut sistemi, iktidarları geri adımlar atmaya zorlamalıyız. Mahkemelerde Marksizmi savunarak sınıfsal görevimizi yerine getirmeliyiz.

► 15/16 Haziran'ın kadroları işte bu temelde bir düşünce-davranış çizgisini savunmaktadır. "Komünistlerin Birliği" mücadelesinin yakıcı bir sorun olduğunun farkındadır. Bulduğumuz mevziin geliştirilip güçlenmesinin, kolektif üretim, dağıtım ve paylaşım ilişkilerimizin etkinleşmesinin kavgasını vermekteyiz. Elimizdeki araçlar işçi sınıfınıdır, babamızın malı değildir.

► İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğini tarihsel-sosyal haklılıklarımızla gerçekleştireceğimize ve bu dâvayı başaracağımıza inanıyoruz. Birlikte başaracağımızı umut ediyoruz. Birlikte üretmek, birlikte örgütlemek, paylaştıkça da çoğalmak azmindeyiz. Başka bir seçeneğimiz yoktur/kalmamıştır. Uluslarötesi tekelleci sermayenin uygulayacağı baskı ve terörü ancak böylece savuşturabiliriz.

► Yeni bir 15/16 Haziranı niçin yaratamıyoruz? ya da nasıl yaratılır? sorularına da şu cevabı vermek durumundayız; tarihsel deneyimlerin aynen tekrarı mümkün değildir. Yeni 15/16 Haziran, 36 yıl öncekisinden daha örgütlü, yetkin, görkemli ve nitelikli olmalıdır. Kitlesele çıkışlara öncülük görevini üstlenebilecek kurumları işbaşı yaptırabiliyorsak tekelleci sermayenin küresele saldırısını göğüsleyebiliriz. "Komünistlerin Birliği" öyle süslü ve şiirsel bir söz dizini değildir. Boşuna telaffuz edilmiyor. Yeni 15/16 Haziranların gündeme geleceğinin işaretlerini alıyoruz. Sol'un zaafı muhtemel kitlesele çıkışların örgütlenmesinde en büyük "iç" meseledir. Bir fabrikada 10 örgüt işçi-kitle çalışması yaparken işçileri sokağa çağırıyor ve birbirini kötülüyorsa, araya yerli papaz Gaponlarımız rahatlıkla girebilecektir. Açıkça söylemeliyiz, örgütlerimizi ve sendikaları uyarıyoruz: Sol kendi düşmanını bağrında taşımaktadır. Komünistlerin mücadelesi hem "iç" ve hem de dışımızdaki güçlere karşı verilerek ilerleyecektir.

I. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (I. TTKK) geleneğinin hangi manaya geldiğini kavrayamayanlar ya da sömürenler faşizme karşı mücadelede işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin gücünü kırmaktadır.

Geleneğimizi, bizi vareden misyonumuzu **II. TTKK** yöntemiyle gerçekleştiremezsek ne "Komünistlerin Birliği" davası ete kemiğe bürünebilir, ne de "örgütler anarşisi"ne dönüşen hastalıklarımız tedavi görülebilir. Bu durumda ancak faşizm tehlikesi güçlenebilir.

*Kolektifimiz'in önerisi ve şiarı: **Tek Parti-Tek Sendika ve Tek Gençlik Örgütü*** biçimindedir. **PARTİ**'nin oluşturulması güvencemiz için de: **II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II. TTKK)** yöntemini hayata geçirmek, Kadrolar arası yaratıcı diyalogların iklim ve altyapısını oluşturmak, "Devrimci Oturum" disiplinlerini geliştirip güçlendirmek, sonuçlarına katlanmak olarak özetlenebilir.

Sosyal-pratikte devrimci iş yapan kadroların buluşup bütünleşerek bu amacın gereğini yapacağını inanıyoruz. Hazırlıklarımızı bu disiplinle yaptığımızda başaracağımıza inanıyoruz.

SORUN Polemik'in Notu:

Bu yazı metni; *Sorun Yayınları Kolektifi* adına Sırrı Öztürk'ün Almanya-Hamburg'ta "Gelenekten Geleceğe 15/16 Haziran ve Günümüz" isimli panel-söyleşide, Köln SU TV.de, Hamburg yerel radyosunda, çeşitli kentlerdeki ilişki ve söyleşilerde ve İzmir'de aynı amaçlı panelde özetlediği konuşmanın tamamıdır.

Ali Özdoğu

-Polemik-

Demokratik Toplum Partisi (DTP)

I.Olağan Kongresi

Kürt Politikası ve Politikada Tutarlılık

Kürtlerin Kuzeydeki politikalarının oldukça önemli ve tartışılması gereken bir yığın sorunları var.

“Kürt Sorunu” bulunduğumuz coğrafyada bir yandan sistemin baskı ve terörü, diğer yandan “sol”un politikasızlığı nedeniyle ilkeli ve dürüstçe tartışılmadı. Ayrıca, çözüm yöntemlerinin üretilebilmesinde, işçi sınıfı ve emekçi halkların kolektif talep ve çıkarlarını gözetebilecek kurum ve araçların üretiminde, Devrimci ve Marksist Solumuz ne politika üretebildi ve ne de kitlelere öncülük edebilecek örgütler oluşturabildi. Devrimci ve Marksist Sol’un henüz giderilemeyen “öndersizlik krizi” zaafı yüzünden “Türkiye Solu” olarak tanımlanan sosyalist terminolojimiz milliyetçi söylemlerle, özellikle de MDD formülasyonunun da etkisiyle “Türk Solu” ve “Kürt Solu” biçiminde ayrıştı.

Türkiyeli sosyalist ve komünist kadrolar 10 Eylül 1920’de Bakû’daki **I.Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (I.TTKK)**’nde, TC Devletinin kuruluşundan bu yana bütün komünist tevkifatlarında, özellikle de 1925, 1938, 1944, 1946, 1950 ve 1951 komünist tevkifatlarında, hatta I.TİP’in kuruluşundan kapatıldığı ana (1962–1970) kadar milliyet-etnisite- temelinde “Türk Solu” ve “Kürt Solu” biçiminde bugünkü gibi ayrışıp bölünmemişti.

TC Devletinin coğrafî hudutlarını İngiliz emperyalizmi ile birlikte kimlerin çizdiğini burada tekrarlamaya gerek yoktur. Kürt halkının beş ayrı coğrafyada konuşlanışını (!) komünistler gerçekleştirmedi.

Tarihî TKP’nin oluşturulduğu tarihlerde de o dönemin Komünist Enternasyonalî’nin büyük maddî-manevî desteği ile hazırlanan program ve tüzüğünde işçi sınıfı ve emekçi halkları Türk, Kürt, Laz, Çerkes, Arap, Acem, Ermeni, Gürcü, Rum gibi milliyetçi nitelemelerle tanımlanması asla düşünülmemiştir. Komünist Enternasyonal’de işçi sınıfı ve emekçi halkların ulusal-sosyal kurtuluşunun yol-yöntemlerini sürekli olarak bilince taşımasıdır.

Tarihte ilk kez SSCB deneyimi ile Çarlık otokrasisinin alçakça soyup sömürdüğü bütün emekçi halklar, Çarlık Rusya’sının “uluslar hapisanesi”ne çevirdiği zayıf halkayı kopararak, özgürlüğün eşğine ulaşmış, sosyal kurtuluş sürecinde dil, tarih, kültür ve ilerici geleneklerini geliştirip güçlendirme imkân ve fırsatını yakalamıştır. 73 yıllık SSCB deneyiminde emekçi halkların sosyal kurtuluşu yolunda önemli

adımların yanı sıra kimi yanlışların yapılmış olduğunu da, bugünkü sınırlı bilgi, gözlem ve araştırmalarımızla öğrenmiş bulunuyoruz.

Çağımız, “Proleter devrimler ve ulusal kurtuluş devrimleri çağı” olduğu için, “Ulusların kendi kaderlerini tayin-tespit-ayırılma hakkı” biçiminde formüle edilen yöntem hükmünü sürdürdü. Kapitalist-emperyalist sistemin, SSCB deneyiminin büyük acılarla çözülüşüyle birlikte emekçi halkların sosyal kurtuluşu yeniden dünyada, bölgemizde ve ülkede tartışma konusu yapıldı. Çağımızın “ulusal kurtuluş” mücadelesinin mutlaka sosyal kurtuluş mücadelesine doğru gelişmesi ve iki mücadelenin bağının koparılmaması demek olduğu kimi kesimlerde gözlerden kaçırılmaya çalışıldı.

SSCB’nin ve Sosyalist Sistem’in var olduğu koşullarda gelişip güçlenen “Ulusal Kurtuluş” mücadeleleri ve özellikle de “Üçüncü Dünya Ülkeleri”, “Sosyalist Sistem-Kapitalist Sisteme” göre taraf olarak ayrışıp saflaşmıştı. Konumu gereği “Üçüncü Dünya Ülkeleri” Sosyalist Sistem’in yanında olan ya da olması gerekirken, Sosyalist Sistem’in çözülüşüyle, uluslarötesi teknelci sermayenin gezegenimizdeki mutlak egemen olma (sömürücü-sömürgeci) yöntemleriyle insanlığın acıyla anaçağı sınıf savaşı ve yeni mikro kapitalist paylaşım savaşlarının alanı haline gelmişlerdir.

Kapitalist anarşi; görece kimi bağımsızlıklar kazanmış “Üçüncü Dünya Ülkeleri”nin bütün kazanımlarını geri alarak bu halkları yeniden köleleştirip kuşatmıştır.

Sosyalizmin görece darbe aldığı koşullarda henüz etkili politika üretmek işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketi buluşturup bütünleştiremeyen ve de böylelikle birleşik, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir Komünist Parti ya da İşçi Sınıfı Partisi’ni oluşturamayanların “vukuatı” yüzünden -ülkede ve bölgedeki örneklerinde görüldüğü gibi- milliyet -etnisite- temelinde dayalı örgütlenmeler, “Ulusal Kurtuluş, Ulusal Özgürlük” gibi örgütlenmeler öne çıkmıştır.

Yeterli bilgi ve bilinç kazanamamış kesimlerde politika üretiminde zaafı Devrimci ve Marksist Sol’un toparlanamayışı ile “ulusallık” temelindeki arayışları daha da tetiklemiştir.

Asya, Afrika, Uzak Doğu, Latin Amerika’da olduğu gibi Avrupa’da da “Ulusal Sorun” kapitalizmin “zehirli meyvası” olarak hâlâ gündemi işgal ediyor, Yakın Doğu halklarını da kasıp kavuran bu sorun kapitalizmin koşullarında sömürülen ulusun proletaryasının çıkarına göre asla çözülmeyecek, daha da karmaşık hale gelecektir.

İngiltere’de IRA-İrlanda, Fransa’da Korsika, İspanya’da ETA, ve benzeri “ulusal sorun”lar öne çıkarak kapitalizmi hem tehdit ediyor, hem de anılan halkların talep ve ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağı hususunu yeniden gündeme getiriyor.

Yakın Doğu'da ABD emperyalizmi ve ortaklarının bölgenin sorunlarını, "Milliyetler Meselesi"ni uluslarötesi tekelci sermayenin yüksek çıkarları uzantısında çözüme kavuşturacağını düşünenler var. Dahası emperyalizmin "tavşana kaç tazıya tut" politikalarıyla rahatça kullanageldiği bölgenin emekçi halklarını birbirine karşı kışkırtma ve kullanma politikaları karşısında "Marksist tavrı" adına kimileri işgale, istilaya, sömürgeleştirmeye, yeni tür asimilasyonlara karşı ABD'den yana bir tavrı doğru bulurken, kimileri de ABD'nin bu türden bir "özgürleştirme" politikalarına karşı direnen milliyetçi akımların desteklenmesi tavrını ileri sürmektedir. Bilimsel ve sınıfsal tahlil yeteneğinden uzak bu türden tavırlar karşısında zihin talimi yapılmamalı. Haksız savaş, istila, sömürü ve sömürgeci yöntemleri rahatlıkla kullanabilen emperyalist güçlere karşı tüm bölge emekçi halklarının topyekün mücadelesini projelendirmeye aday tezler daha çok senteze kavuşturulmaya aday tezlerdir, Türk, Arap, Acem, Kürt, Türkmen, Süryani, vb. emekçi halkların sosyal kurtuluşunu öne çıkaran, bu yolda program ve proje üreten İSP ya da KP'lerin tezlerini tartışmalıyız, "Ulusal Kurtuluş" şiar ve yöntemleriyle kendini ifade eden örgüt ve hareketlerin tabanındaki sınıfsal bileşime bakarak değerlendirmek Marksistlerin görevidir. Kitlelerin "ulusal" ve "dinsel" temalar uzantısındaki kitlesel hareketlerinin reaksiyoner (tepkici, gerici, tutucu ve anti-komünist, vb.) özelliklerini ölçüp değerlendirerek bu kitlesel hareketlerin adını koymak da Marksistlerin işidir. Olmalıdır. Kitlelerin "ulusal" ve "dinsel" temaları öne çıkararak gerçekleştirdiği hareketlerin "panzehiri" işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketi buluşturup bütünleştirmek, yani böylelikle İSP ya da KP'yi oluşturacak politikalar üretilmesine emek harcamaktır.

İSP ya da KP güvencesinden yoksun olan kitlesel hareketler nice-lik olarak çok büyük çapta olsalar da politikada önemli mevziler kazanamazlar. Şimdiye kadar da kazanamadıkları gibi...

Türkiye özelinde Doğu Devrimci Kültür Ocakları (DDKO) 1969, ardından Kürdistan İşçi Partisi (PKK)'nin kuruluşu, 1974'ler, 1984'lerdeki açılımlar ve benzeri örgütlenmelerden geçip günümüze kadar geçen süreçte "Kürt Sorunu" nereden nereye evrildi? PKK nerelerden nerele-re geldi? Kitlesel kırımlar ve kıyımlar, mezra, kom, orman ve köylerin yakılıp boşaltılması, tarım ve hayvancılığın yok edilmesi, üretimin felce uğrayışı, kitlesel maddî, manevî ve moral çöküntülerin artışı, göç, göçe zorlama, asimilasyon, inkâr, imha, vb. politikalarının artışı, siyasî tutuklamalar, cezaevlerinde yaşanan tecrit ve kuşatmalar, açılan dâvalar, anayasa ve yasa değişiklikleri, cezaî, hukukî, maddî, manevî, keyfî, fiilî infaz yöntemleri, düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüklerinin iyice budanması, siyasî mülteceliğin (ki, Avrupa'da 350 bin, bunların 32 bini siyasî nedenlerle) bu düzeyde artışı, emekçi halkların dil, tarih, kültür ve ilerici geleneklerinin kabaca yağmalanışı ve nihayet gelinen noktada; devlet tekelci kapitalizminin avantajlar ve yağmalar düzeninde elo-

ğullarının daha da karun oluşu, burjuva diktatörlüğünün, faşizmin, yerine göre faşizan uygulamaların her alanda yeni mevziler kazanması...

Sistemin mantığı ve kimilerinin "ekmek parası" komünizm tüccarlığı iken, bu kez buna Kürt düşmanlığını da ekleyerek tekelci yağma ve kaba sömürünün üstüne tüy dikilmiştir.

Mevcut iktidarların Kuzeydeki Kürtlere, onların siyasî arenadaki politikasızlıklarına vereceği hiçbir "taviz" in olmadığı/olmayacağı anlaşılıyor/ görülüyor.

Türkiye'deki "ulusallık" ve "sınıfsallık" dinamiklerine neden politika üretilmediği ya da bu iki önemli dinamiğin makas açısının neden bu düzeyde kapatılmadığı sorunu ayrı bir tartışmanın konusudur.

Kürt ulusal hareketinin başından beri ırkçı, milliyetçi, şoven politikalara büyük ölçüde düşmemeye özen gösterdiğini yakinen biliyoruz. Bunun somut örneğini 1962'de kurulan I. TİP'e, 1977'de TSİP'e (Mahalli seçimlerde Diyarbakır Belediye Başkanlığına Mehdi Zana 18 bin civarında oy alarak getirilmişti.) büyük destek sunduğunu, aynı dönemlerde Alevi oylarının da I.TİP'e yöneldiğini söylemeliyiz. I.TİP MYK ve GYK'ya Kürt illerinden sosyalist aydınlar (Dr. Tarık Ziya Ekinci, Canip Yıldırım, Mehmet Ali Aslan, Kemal Burkay, vb.) bölgesel aktiviteleriyle katılmıştır. TKP'den haberli ve kadrolarıyla içli dışlı Musa Anter ve TKP tevkifatlarından aydın, sanatçı, şair ve ressamlar (Avni Memedoğlu, Enver Aytekin, Cenap Karakaya ve 49'lar, Ahmed Arif, Enver Gökçe) işçi sınıfı ve emekçi halkların birlikteliği üstüne oldukça önemli emek ve eserler vermiştir.

Kürt illerinde ırkçı, dinci ve faşist partiler tutunamamıştır. Ancak, "ara rejim" denilen dönemlerde (12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980) anılan gerici partiler Kürt illerinde çimlenmeye yüz tutabilmişlerdir. HEP-DEP-HADEP ve PKK'nin giderek politikasızlığı öne çıktıkça Kuzeyli Kürt hareketinde de "Kürt Sorunu"nu temel argüman alan örgütlenmelerin daha fazla öne çıkarıldığını görüyoruz.

Kuzeyli Kürt sosyal muhalefetinde işçi sınıfı, emekçiler, yoksul köylülük hâlâ canlı ve diridir. Örgütlerine tabanda terini-canını vermektedir. Kürt burjuvazisinin çıkarlarını da politikalarına temel alan küçükburjuva "sol" politikaların başarıya ulaşma "şansı" yoktur. Kürt ulusal ve sosyal muhalefeti ulusal-sosyal kurtuluş devrimi "ütopyası" nı yitirmiş, iktidar perspektifini ideolojik-politik-örgütsel olarak ortadan kaldırmış, âdeta açık denizde fırtınaya yakalanmış 'rotasız' gemi misali dalgalarla boğuşmaktadır.

Kürt ulusal ve sosyal muhalefetinin açık faaliyet alanlarında yüzde dört ilâ altı oranında değişen bir de oy oranı tablosu vardır. 27 adet "legal" (yakında bu sayınının 30'u'da aşacağına benziyor), 61 adet "illegal" "sol" hareketimiz ise böylesine bir potansiyel oy tabanına dahi sahip

değildir (İnternetteki “sol”larımız ise 170 adet “internet solu” örgütleriyle ile sanal bir gündem ile işgal etmektedir).

Burada ne sosyal ne de demokrat olan CHP, DSP, SHP, vb. örgütleri, daha doğru bir tanımlamayla devlet tekelci kapitalizminin stepnesini hesaba katmadık. Onların “sosyaldemokrat”, “demokratik sol” ve “sosyalizm” tekerlemelerine kanarak bu partilere oy veren, terini, kanını akıtan insanlarımızın bu zehirli iksirlerden nasıl kurtulacağını bilince çıkarmak için anmış olduk.

“Türk Solu” çevresi ile ip partisi gibi ırkçı, gerici, nasyonal sosyalist siyasî akımlarla, resmî tarih anlayışına, resmî ideolojilere saplanmış akımların zehirlediği insanlarımızı yedikleri bu “zoka”dan kurtarmak da Marksist Sol’un görevleri arasındadır denilmesini de ihmâl etmemeliyiz.

25 Haziran 2006’da Ankara’da Atatürk Kapalı Spor Salonu’nda gerçekleştirilen DTP’nin I. Olağan Kongresi’ne yerli yabancı pek çok konuşan da katıldığını gördük. Kuzeyli Kürt hareketinin bu süreçten ne gibi ders ve sonuçlar çıkardığını da öğrenmeye çalıştık.

Kürt politikacılar ve onlara tutunarak “sol” politika yaptığını sanan “sol”ların ne uluslarötesi tekeli sermayenin, ne de artık bu sermayenin yerli ortağı konumuna gelmiş burjuvazinin gündeminden hiç haberli olmadığını da gördük.

Marksizmden haberli olupta DTP’de politika yapanların; Devrimci ve Marksist Sol’un anlamlı ve ileri bir adım atması durumunda, Kürt hareketinin bu şarta bağlı olarak iki adım sıçrama yapacağı bilimsel gerçeğini de kavrayamadığını gördük.

Üretim, mülkiyet, paylaşım ve serbest pazar ilişkilerini elinde tutan iktidarların asla demokrat olamayacağını, demokrasiye bir ihtiyaçlarının olmadığını, “barış, demokrasi, halkların kardeşliği” söyleminin hiçbir kıymet-î harbiyesinin bulunmadığını yüksek sesle dillendiren bir çabaya rastlanmadı DTP’nin Kongresinde...

Kendilerini devrimci, yurtsever, sosyalist ve de komünist sanan Kürt ve Türk kimlikli politikacılar söz ve yazılarıyla “Kürt Realitesi” dediler, “barış” telaffuz ettiler ve taleplerini şöyle sıraladılar: “Kürtlerle diyalog zorunludur, yeni bir anayasa yapılmalı, Siyasi Partiler Yasası değiştirilmeli, TMK tasarısı geri çekilmeli. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü sağlanmalı. Yeni anayasada dil ve kültür haklarına ilişkin güvencelere yer verilmeli. Anadilde yayın ve eğitim hakkı tamamen serbest bırakılmalı. Barışçıl kanalların açılması için siyasi genel af çıkarılmalı. İmralı dâhil, tüm cezaevlerindeki tecrit uygulamalarına son verilmeli. Boşaltılan köylerin dönüş olanakları sağlanmalı ve dönenlere insanca yaşam olanakları sağlanmalı. Koruculuk sistemi kaldırılmalı. Bölge’deki gelir dağılımı adaletsizliği, işsizlik ve olağanüstü hâl yöntemleri dik-

kate alınarak özel bir kalkınma planı hazırlanıp uygulanmalı.” (Ü.Ö.Gündem, 26 Haziran 2006).

Aynı gazetenin (Ü.Ö.Gündem, 22 Haziran 2006) DTP Kongresi öncesi kendisi ile yapılan söyleşide DEP eski milletvekili Orhan Doğan “Kürt Sorunu” hakkında “çözüm için dört somut öneride bulundu.” denildi, “Zübeyir Aydar başkanlığında bir siyasetçi grubu, seçimlerden önce Türkiye’ye gelsin. Tutuklanmak bağımsız milletvekili adaylığı için engel değil. Seçimi kazanıp Meclis’e girecekler. AKP hükümeti, çatışmasız bir ortam için, seçim sonrası, Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümünü programına alacağını açıklasın. Öcalan’a ev hapsi uygulanabilir. Bu yapılmıyorsa yalnızlığına son verilsin, tecrit koşulları iyileştirilsin. Diğer hükümlülere tanınan haklardan yararlandırılınsın. Kongrede Kürtlerin talepleri, Kürtler arası birlik ve sol bir ittifaka yönelik 3 ayrı kurultay kararı alınsın. Tüm sol bileşenlerinin çağrıldığı kurultayda, yeni bir sol tanımı yapılsın...” denilmiştir.

10 yılını içeride bırakan eski DEP milletvekilinin bu söylemleri de “Kürt Realitesi” sözcülerinin düşünce-davranış çizgilerinin hangi düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. “Sol yeniden tanımlanmalı” diyen eski milletvekili, son günlerde birer “moda” akım haline getirilip sihirli bir iksir misali öne çıkarılan Lula, Morales, Chavez’in iktidarlarına benzer “hazır reçeteleri” dile getirdi. Celal Doğan’ı da “yeni bir yüz” ve “lider” olarak önerdi!.. “Kürt Realitesi” TC Devletine şimdiye kadar yüzlerce kez “defne dalı” uzattı. “Barış elçileri” gönderdi. Sistem elçi-melçi dinlemedi, hepsini tutukladı. Ağır hukukî ve cezaî gerekçelerle yargıladı.

Temel politikalarını biçimsel seçimlere endeksleyenler mücadeleyi bu alana yaptıklarında neyi kazanacaklardır?

Günümüzdeki Kürt politikacılarının ideolojik, teorik, örgütsel perişanlığının bu kez DTP’ye taşındığı anlaşılıyor. 12 Mart, 12 Eylül sürecinde ideolojik, teorik, örgütsel barutlarını yitirip bozgunlardan bozgunlara uğrayan ve sosyal-pratikte fiilen hayat dışına düşen kimi “sol” avantürüye takımı da hâlâ ve hiçbir özeleştirme vermeden “Kürt Realitesi”ne tutunarak politika yapacağını sanıyor!..

Kolektifimiz’in yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşundan yana konumu, “Kürt Solu”nu da “Türk Solu”nu da etkileyememiştir. Aksine milliyet farkı gözetmeden işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliği hattını savunmamızdan ötürü devrimci ve komünist geçinen bütün kesimlerin “düşmanlığını” da kazanmış oluyoruz!..

Marksist-Leninist-Bolşevik uvertürleriyle ülkede ve dışarıda arz-ı endam edenler ise kendiliğinden kurdukları örgütlerini parti yerine ikâme edebilmek için binbir atraksiyona başvurmaktadır. Örgütleri sosyal-pratikte yoksa Batı’daki KP’lerin eşikleri aşındırılacaktır: “Efendim bi-

zim partimiz 10 Eylül 1920 Mustafa Suphi'nin günümüzdeki uzantısıdır. Komünist Enternasyonal'in 3. Kongresinin kararlarına bağlıyız!..”

Şoven ve sosyalşoven duruşlarıyla meşruluk ve yasallıklarını şikâyetlerde buldukları TC Devletinin vereceği icazette arayan bilcümle komünist mukallitleri Kürt hareketini içine alıp eritmek ya da ona tutunarak varlığını sürdürme inisiyativa kapılmıştır.

DTP'nin I. Olağan Kongresi yapılırken liberal, postmodern ve AB'ci “sol” ÖDP ve aynı kulvardaki sendikalarla diğer “sol”lar ise, aynı günlerde Kadıköy'de “Bir Arada Yaşamı Savunalım” mitinginde devlet tekeli kapitalizminden “özgür, eşit ve demokratik” bir Türkiye taleplerini dile getirdi! Kimileri de “bir arada yaşama”yı Kürt hareketinin başına bir Türk'ün getirilmesi koşuluna indirgeyerek bu “seviyeli” tartışmalara âdeta tüy dikiverdi! (*Radikal*, 26 Haziran 2006).

26 Haziran 2006 tarihli *Ü. Ö. Gündem* gazetesinde Prof. Dr. Şehmuz Güzel ile yapılan söyleşide ise daha “şık” bir değerlendirme yapıldığını gördük; “Erdoğan topu iyi kullanmalı” diyerek şu günlerde “futbol anarşisi”ne girmiş bir dünyada emekçi halkların güncel literatürünü de etkileyen “futbol” uyutucusunu öne çıkaran son derece bilimsel(!) bir yöntemle nasıl bir öğretim görevlisi olduğunu gösterecekti... “Top” dedikleri zaten egemen sömürücü sınıfların elindedir. Diledikleri gibi de oynuyorlar. Kürt emekçileri onlarca yıldır ne iktidarlar, ne başbakanlar görmüştür, ama bu can alıcı sorunu futbolcuların ayağına düşürenleri de şimdi görmektedir!..

Bunca güzellemelerden sonra DTP'nin I. Olağan Kongresi hakkında soruşturma açıldı. “Biz bu filmi daha önce de görmüştük” demekten kendimizi alamadık. Bir yandan sistem, öte yandan kimi “sol”ların “Kürt Sorunu”na proje üretecekleri yerde Kürt hareketini “milliyetçi”lik suçlamalarıyla eleştirmeyi öne çıkardıkları görülüyor. Bu çifte kuşatılmışlık “iktidar perspektifinden yoksunluk krizi” yaşayan Kürt hareketini “Güney Kürtlerinin milliyetçilik” durağına itebilir.

Kürt ulusal hareketi, “sosyal kader”sizliğinin bütün suçunu SSCB'ye ve sosyalistlere yükleyerek, “sosyalizme karşı” argümanlarını geliştirerek politika yapmaya yönelmiştir. Bu tehlikeli yöneliş bir yandan Hareket'inin ufuk açısını daraltmakta, diğer yandan Kürt sosyal muhalefetinin yeni nitelikler kazanmasının önünü kesmektedir. “Ulusal Kurtuluş” taleplerinin “Sosyal Kurtuluş” talepleriyle bütünleştirilip sentezleştirmek demek olduğu bilincini köreltmektedir.

Hatırlatmak istemeyiz ama Kürt hareketiyle kurulan ilkesiz ilişkiler ve faydacı diyalogların encamını unutmadık. Açık ve kapalı alan çalışmalarında Kürt hareketi maddî, manevî, moral destek yanında pek çok imkânını Türkiyeli “sol”lardan, solculardan, demokrat, devrimci ve komünist geçinenlerden, yazar-çizer takımından esirgememiştir. En somut kanıtı *Ülke* ve *Gündem* gazeteleri sürecinde kimi roller (gazete

sahipliği, yazı işleri müdürlüğü, genel yayın yönetmenliği, köşe yazarlığı, vb.) üstlenmiş olan “Türk Solu” ne kendine ne de Kürt hareketine katkı sunmuştur. Aksine devrimci dinamiklerin yeni nitelikler kazanmadan sönmümlenmesine yardımcı olmuştur. Kürt hareketinin yeni nitelikler kazanarak politikada etkili olması içinden ve dışından gelen binbir kuşatmayı kırıp aşmasına bağlıdır. Bunun temel koşulu da, bulunduğu coğrafyada adına layık, ciddî, güvenilir, donanımlı ve birleşik bir *İşçi Sınıfı Partisi*'nin gecikmeden işbaşı yapmasıdır. İSP'nin anlamlı ve ileri bir adım atması koşuluna bağlı olarak Kürt dinamiği ancak iki adım sıçrama gösterecektir.

Kolektifimiz'in sıkça ve usanmadan sürekli gündemde tuttuğu **II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II. TTKK)** yöntemini boşuna telaffuz etmiyoruz. Kuzeydeki Kürt Devrimcilerinin ve Marksist Kadrolarının yaşadığı “iktidar perspektifinden yoksunluk krizi” sorunsalına proje üreteceğini ummak istiyoruz. “Barış ve kardeşlik şölenine dönüşen DTP Kongresi siyasî mesajlarıyla değil, hukukî boyutlarıyla incelemeye alındı.” (*Ü.Ö.Gündem*, 27 Haziran 2006) diyerek “demokratik cumhuriyet”e tariz okunuzu atıyorsunuz. Kendinize “daha nasıl olacaktı ki?” sorusunu dahi yöneltmeden hem de. Politikada sisteme, onun işleyiş kurallarına ve mantığına sitem ya da tariz oku atarak yapılan etkinlikler başarıya ulaşamaz. Darbe alır. Sitem dosta yapılır. Serbest pazarda sömürücü sınıfların binbir çelişki ve çatışkılarının yaşandığı sınıflı toplumlarda, doğru-dürüst ne demokrasi, ne barış, ne halkların kardeşliği, ne eşitlik ve özgürlük, ne hukuk, ne sosyal adalet, ne terör-terörizm tanımlı yapılabilir. En doğal yurttaşlık hak ve ödevlerinin dahi cezaî, hukukî, keyfî, fiilî tehdit ve kuşatma altındaki bir toplum düzeninde, DTP'nin I. Olağan Kongresi “incelemeye” alınmayıp da ne yapılacaktı?

Sorunların çözüm yöntemi sağlı “sol”lu burjuva partileri ile kurulacak diyaloglarda değil, ilerici, demokrat, devrimci, yurtsever, sosyalist ve Marksist kadroların elinde.

30 Haziran 2006

II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi

Yabancılaşmış Örgütün Mekanik Algısı Ve Proleter Devrimci Kurultaylar!..

“...Denikinci ve Beyaz kazaklar, bizim hatlara yaklaşmıştı, ateş edilmesinin daha erken olduğu hususundaki bütün ısrarlarıma rağmen, yavaş yavaş yaklaşan düşmana, ateş kendiliğinden ve kumanda haricinde hızlanıyordu. Düşmanın da maksadı, zaten bize daha fazla mermi sarf ettirmektir. Siperlerde yer yer, mermi bitti sesleri yükselmeye başladı. Bu sesler yükseldikçe ve sıklaştıkça düşman da yürüyüş ve sıçrayış temposunu hızlandırıyor, bu tempo hızlandıkça da bizim hatlardan ateş sesi azalmaya başladı ve nihayet kesildi, yani siperler terk edildi...”¹

Tarih, büyük zaferlerin kazananlar açısından büyük yenilgilere dönüştüğünün ya da bunun tam tersinin mümkün olduğunun birçok örneğini takipçilerine gösterdi. Yukarıdaki pasajda Büyük Ekim Devrimi'nin yenilgiden zafere ve oradan tekrar yenilgiye diyalektik ilerleyişinin hareket halindeki küçük bir kesitini bulabilirsiniz. Ama aynı zamanda bu kesit kendi içinde önemli bir vurgu yapmaktadır. Bu vurgu daha sonraki zaferlerin ya da yenilgilerin belirleyeni olabilmıştır.

Aradan bir asır geçmesine rağmen Devrimci ve Marksist Hareketimiz aynı yollardan geçmek zorunda kalıyor. Düşmana kumanda haricinde, dağınık siperlerden ve kendiliğinden bir biçimde kurşun sıkılmaya devam ediliyor. Düşmanın en büyük temennisi mermilerimizi bitirmektir ve bir dolup bir boşalan siperlerimizin asla birleşerek bir kumanda merkezinden yönetilmemesidir.

Ekim Devrimi'nin kadroları öndersizlik krizlerini aşarak kendi “yenilgilerini” zaferden zafere taşıyabilmişlerdir. Bolşevikler birçok defa burjuvazinin asırlık “böl parçala yönet” stratejisini boşa çıkartmayı başarmıştır. Hareketimiz için aynı tespiti yapmak şu an için mümkün gözüküyor. Hareketimiz yenilgilerini ancak kendini var edebilme biçiminde yeniden üretebilmektedir. Ya da önderinin bol; önderlik edileceklerin kit olma çelişmesini aşamamıştır.

Devrimci ve Marksist Sol hareketimizin kendi konumunu ve çelişkilerini bilince çıkararak öndersizlik krizini aşmak gibi bir plân ve projesi de yoktur. Bu durum tam bir ufuksuzluğu, yenilgiyi, karamsarlığı ve belirsiz-

¹ Süleyman Nuri, *Çanakkale Siperlerinden TKP Yönetimine Uyanan Esirler (Anı)*, TÜSTAV Yn., 1.bs., 2002, s.223. Güney Kafkasya halklarının Beyaz Ordu'ya karşı verdiği savaştan kısa bir panoroma olan alıntı, aslında yaşadığımız coğrafyanın Sol'unun tarihine çok iyi bir göndermedir. Şimali Kafkasya'da siperler bir dolup bir boşalsa da Kafkasya'nın şanlı proletaryasının ve köylüsünün partisi önderliğinde Kafkasya'nın ezilen halkları birer birer kendi Ekim Devrimlerini örmüşlerdir. Onların şanlı mücadelelerini saygıyla anıyoruz...

liği işaret etmektedir. Sonuç olarak hareketimiz kendi iradesini toplumsal dinamiklerin ve sosyal-politik yasaların belirleyiciliğine bırakmıştır.

Devrimci ve Marksist hareketimiz içindeki hiziplerden önderlik edebildiği “kitle”lerin niceliği görece daha fazla olanlar politikalarını, stratejilerini, kapitalizmin ve onların yerli ortaklarının kendi iç çelişkilerinin, kendilerine sunduğu imkânları örgütleyerek varlıklarını sürdürme uğraşısına girmişlerdir. Kendilerini burjuvazinin gündemine o kadar kilitlemişlerdir ki, bu gündemlerin maruz bıraktığı ideolojik savurmaları âdeta fark etmemekte ya da umursamamaktadırlar. Kapitalist emperyalist sistem bu hizipleri fiilî olarak kendi içine alıyor. Örneğin, bugün Yakın Doğuda patlak verecek ve bölgenin politik aktörlerini içine çekecek bir savaşın yaratacağı “anti-emperyalist” bir dalgayı ya da oluşacak bir iktidar boşluğunu örgütlemenin hesabını yapan onlarca örgüt bulunuyor. Ama bu örgütler öylesine tepeleri üstüne durmaktadır ki, bu savaşın yaratacağı milliyetçi dalganın örgütleri maruz bırakacağı politik-ideolojik erozyonu savuşturmayı ya hesap etmemektedir ya da gündemlerine almamaktadırlar. Bu örgütler bu türden çelişkileri örgütlemeye kalkarken öyle esnek davranıyorlar ki, bu halleriyle değme köçeklere taş çatlatmaktadır.¹

Aynı durum sendikal alanda ya da işçi sınıfının geneli temsil etmeyen dar bir kesiminde çalışma yürüten hiziplerimiz için de geçerlidir. Bu hizipler bir iki sendikaya öyle sıkı tutunmuşlardır ki, işçi sınıfının sendikal birliğine yönelik sınıfsal tutum hasıraltı edilmiştir. Bu ‘yapı’ların etkin oldukları bir iki sendikada yönetimi ellerinde tutma ya da belirlemek için verdikleri mücadele tam anlamıyla işçi sınıfının sendikal birliği ilkesini hiçe sayıyor. Diğer taraftan belli atelye ve iş kollarında ya da sistemin zaten kendi dışına iterek varoşların kötü hayat koşullarına terk ettiği bu nedenle de din, etnisite, cemaat ilişkileriyle ayakta kalmaya çalışan emperyalist kapitalist sistemin gayri meşru çocukları içindeki örgütlenmemiz konusu vardır. Bir iki mahalle ile politikanın boyutlarını daraltan hiziplerimiz, işçi sınıfının genel somut hedeflerine hep bu varoşların ölçeğinden bakmıştır. Ve her nedense işçi çalışmasının boyutları Kürt ve Alevi ailelerin çevresinde dönmüştür; yani kapitalist emperyalist sistemin biçtiği örgütlenme çerçevesinde. Sistem plânını iyi kurgulamış ve hareketimizin dağınık hizipleri zokayı yutmuştur. Bu türden çalışmanın boyutları hiçbir zaman Türk ve Sünnî olan varoş mahallelerine taşınmamıştır. Bu mahalleleri örgütleme, sistemin işçi sınıfını din, etnisite ve cemaat ilişkileri ile parçalama plânının karşıtı olarak kurgulanmamıştır. Ya da hareketimizin hiziplerinin böyle bir örgütleme stratejisini hayata geçirecek gücü ve niyeti yoktur. Ancak işçi sınıfını bir bütün olarak düşünmeden, kapitalist emperyalist sistemin işçi sınıfını parçalama oyununu boşa çıkarmadan sosyal-siyasal devrim gerçekleştire-

¹ Çok yakında MHP ile aynı kitle mitinginde İP'liler yerine madalyonun öteki yüzü olan SİP'lileri görürsek şaşırmayacağız.

rilemeyecektir. Bu durumu gayet iyi bilenler politik hatlarının da sadece 'var olma' mücadelesi vermekte olduklarını iyi bilmektedirler. Var olma içgüdüğü üzerine kurulu bir stratejinin başarı şansını Sovyetler örneğinden biliyoruz. Çürüme hem de mideleri bulandıran bir koku ile!..

Hareketimizin hizipleri içinde kendi gündemini politik olarak işleyen örgütlerde yok değildir. Ancak bu gündemler işçi sınıfının katılımını ya da daha doğrusu kendi ifadeleriyle 'halk' kesimlerini içine taşımadığı için ona yabancı kalarak politika dışına itilmiştir. Bu nedenle de bu gündemler kendi varlıklarının devamı için sürdürülüyor. Ve tüm çabalarına âdeta bir namus meselesi haline getirilmiştir. Bu haliyle politik coğrafyamızın gerçekliklerine diğerlerine nazaran daha doğru bir politik seçimdir. Ancak bu 'yapı'lar çelişki ve çatışki halinde buldukları diğer politik nüvelerle ayrımlarını 'halk' nazarında koyamamaktadırlar. Örneğin çatışmalı olan iki 'yapı'dan biri diğerinden olduğu yanılsamasıyla 'halk' tarafından linç edilmek istenmiştir. Bu hazin tabloyu çok rahatlıkla faşist devletin provokasyonu, medyanın dezenformasyonu şeklinde tanımlamak kolaycılığa kaçmaktır ki, politikada bu türden tahlillerin gerçekliğe yansımaları ve ipliğinin pazara çıkması çok çabuk olur. Politik olarak ayrımlarını kitleler nezdinde koyamadığın diğer 'yapı'larla hareket etmek stratejik olarak daha doğrudur.

Devrimci ve Marksist Sol hareketimizin bir bölümü de ya mevcut nesnelliklerinin buna izin vermemesinden ya da yaşadıkları iç çelişkiler ve bölünmelerden dolayı politik örgütsel gerçekliklerini kitleler içinde diğerleri kadar realize edememişlerdir. Bu hareketler oldukça geçişken, hareketli, mobilize ve çeşitlilikli bir biçim oluşturarak sayıları oldukça fazladır. Ancak bu hareketlerin sayıları ne kadar çoksa; parçalanmışlıklarına paralel olarak politik etkileri ters orantılı ve zayıftır. Maddenin tabiatına uygun olarak bu hizipler varlıklarını ideolojik alanda realize etmektedirler.

Hareketimizin son 10-15 yıllık sürecinde bu türden örgütlerin sosyal politik yasaların etkisiyle bir araya gelerek (*ancak bu bir araya gelme biçimi aynı türden yapıların çoğunluğunu genel bir partileşme planıyla içine almamıştır; bu nedenle de sonucu daha başından bellidir.*) Devrimci ve Marksist Sol hareketimizin genelini etkileyen olumlu ideolojik politik zorlamaları olmuştur. Kaba bir betimlemeyle aslında Devrimci ve Marksist ideolojik-politik süreklilik bu zorlamaların yüzü suyu hürmetine bu günlere taşınmıştır.

Bu örgütsel biçimler kendi hareketlerini kitleler içinde realize ettikçe sağa savrulmuşlardır. Sağa savruldukça çıkış hattından uzaklaşarak bölünmüşler, tekrardan gerisin geriye başladıkları noktaya dönmüşlerdir. Tabii ki çürük yumurtaların tasfiye olmasıyla.

Ancak bu yapılar ne kadar daralsalar ya da partükülize hale gelse de denemelerine ve örgütsel politik zorlamalarına devam etmekte-

dirler. Ancak bu biçimleri, kendilerinin aksi bir iddiası da olsa, A, B, C, diye tanımlayamayız. Boyutlarına orantılı olarak bir var olup bir yok olabilen, birbirinin içinde ya da birbirlerini kapsayan bir biçim olarak oldukça belirsiz süreçlerin etkisi altında kalan bu yapılar Devrimci ve Marksist hareketimizin dinamik unsurlarını oluşturmaktadır. Birçok ortak yanlarının yanında en önemli özellikleri, kendilerini ideolojik alanda konumlandırmaları nedeniyle Marksizmin-Lenizmin temel ilkelerini lâfzen kabul etmiş olmalarıdır. Ancak pratik mücadele hattında bu ortak özellikler birbirlerine çevrilmiş mızraklara dönüşür.

Politik olay, olgu ve süreçleri doğru değerlendirecek göreceğimiz ki, bu türden 'yapı'lardan ayrılanlar denemelerine devam etmektedirler. Sosyal ve politik bir değerlendirme olarak Hareketimizdeki hacmi hem zamansal hem de niceliksel olarak daha kuvvetli 'yapı'lar içinden ayrılanlar eleştirel süreçlerin sonunda ya yukarıdaki gibi bir hizbe dönüşmektedir ya da tamamen hareketimizin dışına savrulmaktadır. Ancak kendilerini ideolojik alana hapseden hiziplerin içinden ayrılanlar ısrarlarına farklı biçimler halinde devam etmektedir. Ancak bu denemelerden de usanmayan yok değildir. Usanmışları çeşitli biçimlerde burjuvaziyle kol kola görebiliriz.

Hareketimiz açısından bakarsak daha güçlü bir örgütün içinden hareketin dışına düşenler kendi savunma mekanizmalarını doğrudan Devrimci ve Marksist Hareketimize yöneltmekte; bu süreç Marksizmin (olumsuz anlamıyla) sorgulanmasına kadar gitmektedir. Ancak hareketimizin dar hiziplerindeki sorgulama kendi başarısızlıklarına yöneliktir ve farklı biçimlerde denemeler devam etmektedir. Çıkış hattından bakarsak hareketimizin ağır toplarının karakteri statükoyu devam ettirmekken; yani bir 'var olma' mücadelesi vermekken; diğerlerinin karakteri bu statükoyu bozmak parçalamaktır. Kapitalist emperyalist sistemin hedefi de statükoyu kendi lehlerine devam ettirmektir. Yani; birinciler sistemle karşıtların birliğinde buluşurken ikinciler tıpkı bir kanser virüsü gibi vücudu (Devrimci ve Marksist Hareketimizi) sarma eğilimindedir. Ve ne zaman ki bu virüsler birleşip öldürücü ve yayılan bir tümör oluşturur o zaman yeni bir yaşam kaynağının yolları açılacaktır.

Bir Değerlendirme Önerisi: Yabancılaşmış Örgütün Mekanik Algısı

Devrimci ve Marksist Hareketimizin öndersizlik krizini aşma projesi olarak **II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi**'ni örgütlemeyi dillendirmemizden bu yana birçok eleştiri aldık. Ancak bu yazıyı koşullayan eleştiri **II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi** projesinin **mekanik** bulunarak eleştirilmesidir. Bu eleştiriyle vurgulanmak istenen düşünce, çok kaba bir biçimde Devrimci ve Marksist hareketimizin 25-30 yıllık politik, ideolojik mücadelesinin yaratmış olduğu ayrımları yok sayıp; örgütlerin bir araya gelerek **II. TTKK**'nin çatısı altında birleşmesidir.

Devrimci ve Marksist hareketimizin geçmiş deneyimleri ışığında bakıldığında bu türden birlik mücadelelerinin sonunun hüsrarla bittiği gün gibi açıktır. Hareketimizin birliğine ilişkin bu türden bir bakış açısı tam da mekanizm eleştirisini doğrulamaktadır; aynı zamanda ekleyelim bu düşünce tarzı bir idyalizmdir. Ancak *Kolektifimiz*'in II. TTKK ile ilgi açıklamalarında mekanizmi çağrıştıracak türden bir yorumun bulunduğunu düşünmüyoruz. Tersinden Hareketimizin siyasî birliğine ilişkin farklı konulardaki yapıların vurgularına bir genelleme olarak **mekaniklik** eleştirisi getirilmesi de bir alışkanlık haline getirilmiştir. Bu eleştiriyi getirenlerin de hareketimizin siyasî birliğine ilişkin ya hiçbir projesi yoktur ya da hedefsiz, sonuçsuz, amorf bir birlik projesi önermektedir. Ya particilik oynamakta ya da bir dernek (kooperatif, meclis, cephe, vb.) çatısı altında kitlesiz bir "sivil toplum" (her ne kadar söylemler sivil toplucu söylemi aşacak politik nitelikte olsa da söylemler kurumla sınırlanmıştır) dayanışmacılığı sergilenmektedir. Yani birlik söylemi altında antibirlikçilik yapılmaktadır. Bu da mekanizmin başka bir koludur.

Bu noktada mekanizmin ne olduğunu açıklamak yararlı olacaktır.

Mekanizm:

Bu kavramı daha iyi somutlamak için üretim bandında çalışan bir işçiyi ele alalım.

Her sabah belli bir saatte kalkıp işine giden bir işçi, belirlenmiş iş tanımı çerçevesinde 8-10 saat mesleğini icra ettikten sonra paydos eder. Ve süreç hergün tekrar eder durur. Onun için üretim kendi kişiliğine yabancı uzak ve soyut bir kavramdır. Çünkü ne üretim faaliyeti içinde üretimin niteliğini belirleyecek bir iktidara sahiptir ne de ürettiği ürün üzerinde herhangi bir hakkı vardır. Çoğu zaman ürettiği ürün ile meta piyasasında karşılaşmaz bile. Üretim onun için sadece ihtiyaçlarını karşılamak ve toplum içinde varolabilmek için yürüttüğü katlanılmaz bir faaliyettir. Bu nedenle ürettiği meta üzerinde hiçbir moral ve düşünsel tasarrufu yoktur.

Bu nedenle; önceden belirlenmiş üretim plânını tekrar etmek zorunda kalmak onu düşünsel açıdan güdükleştirir, kendini üretimin akışına bırakır. Tanımlanmış faaliyeti yerine getirme konusunda hem patronu hem de üretim ortamındaki diğer işçiler karşısında kendini maddî ve manevî zor altında hisseder. Onun için belirlenmiş kotaları gerçekleştirmeyi hedeflemek işine son verilmemesi açısından önemlidir. Bu baskı onu yalnızlaştırır, kişiselleştirir, korkutur ve üzerindeki baskıcı iktidara boyuneğmesini koşullar. Bu durum onun kendisini bir sınıf olarak görmesini ve kendisi gibi olanlarla dayanışmasını engeller. Kapitalist, iş sürecindeki hiyerarşi, ödül, pirim ve ceza sistemiyle rekabet koşulları yaratarak bu etkiyi pekiştirir. Sonuçta tekrar eden bu davranış ve koşullama sinsilesi işçi için pekişir, meşrulaşır ve kalıcılaşır. Onun için iyiye doğru bir değişimin olacağı inancı kesilmiştir. Sosyal yaşamının değiş-

mezliği ve süreklilik onun tek şahit olduğu gerçekliktir. Bir kere kapitalist üretim bandına giren işçi düşünmez, sorgulamaz verileni alır. İtaat eder. Korkularından dolayı yalnızlaşır ve kişiselleşir. Yerleşmiş fikir ve düşüncelerine bağlı kalır, muhafazakârlaşır; yaşam koşulları onu güdülendiği içindir ki, farklı düşüncelere karşı inisiyalarıyla hareket eder. O artık çalışan bir makinenin neresi olduğu önemsizleşmiş bir parçasıdır.

İşçi açısından üretim, algılarının dışına, güdülerinin içine girdikçe yabancılaşmıştır. Mekanizm, yabancılaşma nedeniyle oluşan algı bozukluğudur. Tıpkı mekanik bir süreç gibi olay, olgu ve süreçlere düşülmemiş, sorgulanmamış ama belirlenmiş kalıplarla yaklaşılmasıdır.

İşçi zaman zaman yabancılaştığı üretime, sevdiği birkaç arkadaşının sebepsiz yere işten atılmasıyla, bir iş kazası gelişen olayların yarattığı etkiyle ve en önemlisi toplumsal-ekonomik bir krizin koşulladığı grevler ve direnişlerle yabancılaşır. Bu onun için yabancılaşmaya yabancılaşmadır. Bu aynen Bertolt Brecht'in¹ sergilediği oyunlardaki gibi bir yabancılaşma efekti etkisi yaratır. Bu bir şoktur ve üretim soyutlaması onun algısında netleşir, somutlaşır. Üretimin kimin ve ne için yapıldığı, kendisinden olanların aslında bir sınıf olduğu ve değişim doğrultusunda politik-iktisadî bir gücünün olduğunu kavrar ve sınıf bilinci kazanır.

Yabancılaşmanın maruz bıraktığı bir başka hastalık ise onun fetiş boyutuna ulaşmasıdır. Fetiş aynen paranoyid-şizofren belirtileri gösterir. İşçi, sınıfına tamamen yabancılaşmıştır. O artık kendini bir işçi gibi tanımlamaz o patronun en önemli adamıdır; bu haliyle bölünmüş kişiliktir. İşçiler onun için bir tehdittir. Her şey onun aleyhine gibiymiş görünür; bu da onu hâkim ideolojiyle bütünleştirir. O iktidarın kapıkuludur; bu algı da onu paranoyak yapar. Bütün dünya ondan ibarettir ve bütün üretimin gerçekleşmesi onun çabalarının "sayesinde"dir. O bir işten atılma ve grev esnasında çoktan safını belirlemiştir.

Yabancılaşmış Örgütün Mekanik Algısı:

Tıpkı üretimin soyutlaştıkça işçiye yabancılaşması gibi siyasal ve sosyal devrimi inşa etmek amacıyla yola çıkan bir örgüt için Devrim, ne kadar uzak ve ulaşılmaz ise soyutlaşır. Devrimin içine doğacağı politik arenada politik güç ilişkileri devreye girer, örgütün politik gücü sosyal-siyasal olay, olgu ve süreçleri belirleyebilme ve etkileyebilme gücüdür. Örgütün bu gücü yoksa sosyal-siyasal Devrim'e ilişkin açılımları soyutlaşır ve politik arenada karşılık bulmaz. Kitlelerle bütünleşemeyen Devrim fikri içe dönük olarak pekiştirilir. Ve kitlelerle buluşmadığı

¹ Brecht sahnelediği oyunlarda sahnede olanın aslında bir oyun olduğunu ve seyircinin oyundaki karakterle bütünleşerek katarsist yaşamasını engellemek için oyunun içine oyunun akışını bozan ve seyirciyi kendine getirmeye yarayan bazı mizansen, efekt, roller vb. koymuştur. Amaç aslında oyunun ne anlatılmak istediğini seyircinin karakterle bütünleşmeden eleştirel bir gözlemlerle anlamasını sağlamaktır.

koşullarda kendini yenileyemeyen bir süreklilik oluşur. Bu süreklilik örgütün sadece içe dönük olarak varlığını koşullayan moral değerler bütünlüğüne dönüşür.

Politikadaki sürekli hatalar ve tekrarlar örgütü ideolojik olarak güdükleştirir. Böylelikle örgüt kendini politik koşulların ve sınıf mücadelelerinin akışına bırakır. Çünkü bu mücadeleyi etkileyecek bir politik-dönüştürücü gücü yoktur. Bu dönüştürücü gücün olmaması nedeniyle sınıf mücadelelerinin kendi yararına sağladığı olanaklardan sadece varlığını sürdürebilecek kadar yararlanabilir.

Emperyalist-kapitalist sistemin baskısı ve kendi dışındaki benzer örgütlerin koşulladığı rekabet nedeniyle yalnızlaşır. Kendi mücadelesi içinde yaşadığı zaferler ya da yenilgiler bu benmerkezci konumunu güçlendirir.

Kendi hareketi içinde kırılmadan tekrar eden süreçler örgüt için zamansal bir algı yaratarak (sol literatürde buna gelenek deniliyor. Oysa bu gelenek değil görenektir.) örgütü kendi ideolojisi yönünde muhafaza-kârlaştırır. Yöneltilen eleştirel katkıları bu algılayış nedeniyle önemsenmez. İçe dönük koşullanma ve varlık mücadelesi kendi coğrafyasındaki sosyal-siyasal Devrim hareketini bir bütün olarak görmesini engeller. Bu türden 'yapı'lar artık selin üstündeki saman çöpüdür. Akıntı nereye savurursa oraya gider.

Bu noktadan sonra örgüt emperyalist-kapitalist sisteme karşı tek başına en doğru mücadeleyi (aslında bu mücadele artık bir 'var olma' mücadelesidir) veren tek örgüttür. Bu da onu emperyalist-kapitalist sistem nazarında yutulacak kolay lokma yapar.

'Var olma' mücadelesi zaman içinde sosyal-siyasal Devrim mücadelesi yerine ikâme edilir. Bu ise örgütsel bir yabancılaşma yaratarak politik ve ideolojik olay, olgu ve süreçlere önceden belirlenmiş, kemikleşmiş, anlık, plânlanmamış ve geleceği kapsamayan mekanik açılımlarla (tepkilerle) yaklaşılmasına neden olur.

Sosyal ve Siyasal Devrim'e yabancılaşmadan kaynaklanan örgütsel yabancılaşma nicel ve nitel olmak üzere iki mekanizm algısına neden olmuştur.

Nicel Mekanizm:

Örgütler coğrafyamızın politik arenasında emperyalist-kapitalizme karşı kendilerinde orantısız bulunan politik güç olgusuna yönelmişlerdir. İlk etapta doğru bir yöneliş gibi görülen bu olgu aslında nitelikten soyutlanmış niceliğe yönelmiştir. Yani kafa sayısına. En son Danıştay saldırısı sonrası göstermiştir ki, şimdiye kadar iktidarı ortaksız elinde bulunduran Kemalîst rejim'in kafa sayısı hiçte beklendiği gibi değildir. Ne zaman ki iktidara ortak olacak bir güç belirmiştir. Kemalîst kendine kitleler içinden taban arama uğraşına girmiştir.

Bu mekanizm algısını daha da somut örneklendirmek gerekirse:

a) Coğrafyamızda hangi örgütün kapısını birlikte iş yapalım diye çalarsanız, alacağınız yanıt tabanda (tabandan kastedilen, bir kaç kültür merkezi, mahalle çalışması, varoşlar, birkaç atelyedeki enformal sektör işçileri örgütlenmesidir. Bu örnekler küçümsenmek için söylenmemiştir.) ortaklaşım olur. Bu örnekler durum aslında birlikten bir kaçış bahanesidir. Komünistler tabanda birlik aramazlar, kurumsal örgütlenmeyi öne çıkarıp, belirli ilkeleri işleterek yetkili organların devrimci oturumunun sonuçlarına katlanırlar.

b) Devrimci ve Marksist Hareketimizin kitle örgütlenmelerinin çoğu örgütlenmeye oldukça yakın Kürt ve Alevi ve birkaç bölgemize mensup kitleler içindedir. Çünkü buradan sayısal nicelik kazanmak daha kolaydır. Türk ve Sünni kitlelerin örgütlenmesi uzun ve programlı bir çabanın sonucunda gerçekleştiği için tercih edilmez.

c) Hareketimizin kitle örgütleri çoğunlukla geneli kapsayan sivil toplum örgütleri biçiminde örgütlenmiştir. Örgütler, kitle örgütlerinde partililik, partilerinde dernekçilik yapmaktadır. Bu örgütlenme biçimleri beraberinde popülizmi ve ideolojik savrulmaları getirmektedir.

d) Hareketimizde sistemle doğrudan ve sistem dışı mücadele eden 'yapı'ların yarattığı politik gücün etkisinde kalma eğilimi vardır. Kürt hareketi buna örnek olarak verilebilir. Ancak Kürt hareketinin önderliğinin içinde bulunduğu durum daha öncelerden kendisini belli etmiştir. İttifaklar politikası güdülürken devrim ve sınıf bağlantısı kurulmamıştır. Bolşeviklerin Sosyal Devrimcilere bakışıyla, Devrimci ve Marksist Hareketimizin Kürt hareketine yaklaşımı arasında dağlar kadar fark vardır.

Politik güç yalnızca kafa sayısı değildir. Ancak hareketimiz içindeki hizipler her ne kadar bu doğruyu dillendirseler de örgütsel yönelimleri açısından oluşturulan politikalar kafa sayısına endekslenmiştir. Bu konumu meşrulaştırmak için geliştirilen ideolojik açılımlar sağa savrulmalara neden olmaktadır. Bu konum alışlar varlık inisiyativa bağlanmış anlık, verili konum tarafından belirlenmiş niceliksel mekanizmin görüntüleridir.

Niteliksel Mekanizm:

Sosyal-Siyasal Devrim olgusunun zamana ve mekâna uzaklığı nedeniyle soyutlanması, onun tarihsel algılamasının ise içinde bulunan coğrafyanın verili politik konumundan zaman ve mekân farklılıkları yaratması bir de politik güçsüzlük ya da iktidarsızlık ile birleşince örgütlerin Devrim olgusunu anlamasını ve sosyal-politik süreçleri yönlendirmesini güçleştirmiştir.

Niteliksel mekanizm, Devrimin niteliği, onu gerçekleştirecek olan sosyal-siyasal sınıflar ve bu sınıflara öncülük edecek önderlik arasındaki ilişki biçimlerinin doğru kavranamamasıdır.

Nicelik olarak zaten yabancılaşmış biçimler hem bu yabancılaşma nedeniyle hem de kendi içine dönük tekrarların oluşturduğu zaman al-

gılaması (yani gelenek) nedeniyle kendilerine has bir devrim, sınıf ve öncülük kavramlaşması oluşturmuşlardır. Kendi dışında işleyen süreçler dönüşüme uğramasına rağmen gelenek (yani görenek) verili politik koşulların içindeki değişimin kavranmasını engellemektedir. Çok kaba bir değerlendirmeye örnek vermek gerekirse ülkemizde köylülük politik olarak devrimin itici gücü olmaktan 1960'larda çıkmasına rağmen, şehirlere büyük göçler ve tarımın tasfiyesi nedeniyle artık daha da netleşen süreç köylüğü devrimin öncü gücü olmaktan çıkarmıştır. Ancak bu konumda ısrar bir niteliksel yabancılaşmadır.

Sistemin zor aygıtı, kendi dışındaki örgütlerle dar alandaki rekabet, tekrarın getirdiği gelenek (görenek) algısı, örgütü yalnızlaştırır ve benmerkezci bir konuma sürükler. Örgüt hareketin merkezine kendini koyar ve kendi benzerleriyle dayanışma halinde değil rekabet halindedir. Coğrafyamızdaki birlik hareketlerinde örgütler, çoğunlukla Devrimci ve Marksist Hareketimizin ihtiyaçları doğrultusunda değil; kendi ihtiyaçları doğrultusunda politik ve örgütsel tartışmalar yapmışlardır. En genel kitle gösterisinde bile tek meydan seçilmez ve kitle gösterisinin 3-5 mekânı vardır. Örgütlerin kendi aralarında yaptıkları ortak eylemlere ilişkin toplantılar bıkınlık verecek düzeyde ayrıntılara kilitlenir. Bu örnekler çoğaltılabilir, ancak hepsi örgütler arası dayanışmaya değil rekabeti belgeler. Demagoji sanatı gelişmiş örgütlerimiz bu hareketlerine de çok çabuk ideolojik neden bulabilirler.

Emperyalist-kapitalizmin iç çelişkilerinden kaynaklanan olay, süreç ve olgular ülkenin sınıflar mücadelesinin penceresinden bakılarak değerlendirilmez. Daha önce yazımızın başında verdiğimiz *"Yakın Doğuda patlak verecek ve bölgenin politik aktörlerini içine çekecek bir savaşın yaratacağı "anti-emperyalist" bir dalgayı ya da oluşacak bir iktidar boşluğunu örgütlemenin hesabını yapan onlarca örgüt bulunuyor. Ama bu örgütler öylesine tepeleri üstüne durmaktadır ki, bu savaşın yaratacağı milliyetçi dalganın örgütleri maruz bırakacağı politik ideolojik erozyonu savuşturmayı ya hesap etmemektedir ya da gündemlerine almamaktadırlar"*. Değerlendirmesi buna iyi bir örnek teşkil ediyor. Coğrafyamızın sınıfsal konumlanışı, ülkemizdeki politik güç dengeleri ve atılacak adımların sınıflar mücadelesine ne kazandırılacağı hesap edilmiyor. Hareketimizin içindeki örgütler stratejilerini çizerken hep kendi gelenek (görenek) penceresinden ya da daha önceki sosyalist deneyimlerin yarattıkları birikimden bakıyorlar. Bu tutum doğru gibi görülse de, bu referanslar tarihsel koşulları içindeki neden ve sonuçlarıyla ele alınmadan şabloncu bir bakışla güncel konulara uygulanmak isteniyor. Hareketimiz içindeki bu türden değerlendirmeler daha sonrasında eleştirel süzgeçlerden geçirilmiyor. Sorgulanmıyor ve kalıcılaşıyor. Bu da görüş ve düşüncelerin alışkanlık haline gelerek tutuculaşmasına yarıyor verili politik koşula verili politik değerlendirmeye bakmayı getiriyor. Marksizmin içindeki dönüşürücü ve pratikte yeniden üretici öz çıkarılmıyor.

Hareketimizin nitelik olarak mekanizme yakalanması, Sosyal-Siyasal Devrimin soyutlaşması ve yabancılaşması nedeniyle sınıflar savaşının kazanılması yani **Zafer** zamansal olarak uzak ve ulaşılabılır olarak görülmemektedir. Dolayısıyla hareketimizin sınıflar savaşı açısından bir zafer algısı yoktur. Bu durum baştan kendini reddetmez.

Mekanizm bir yabancılaşma biçiminden yavaş yavaş fetiş boyutuna evrilmiştir. Yabancılaşmış bir örgüt çeşitli yabancılaştırma etkileriyle içinde bulunduğu konumu algılayabilir. Fetiş haline dönüşmüş bir yabancılaşma için yapılabilecek bir şey yoktur. Fetiş karakteri örgütü bütünüyle gerçeklikten koparır. Artık o bir idealar âleminde. Tek doğru kendisidir ve kendi dışındaki bütün hareketler onun alehinedir, bu haliyle de paranoyid şizofreni yaşar.

Devrimci ve Marksist Hareketimizin tarihinde birçok yabancılaşma efekti yaşanmıştır. Yabancılaşma etkileri, yabancılaşmaya yabancılaşma olarak hareketimizin saflarına çekidüzen verir ve gelecek kuşaklara olumlu ideolojik izler bırakır.

Sonuçsuz Bir II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi Deneyimi: Proleter Devrimci Kurultaylar (28 Ekim 1970)

*"12 Mart Muhtırası devrimci ve demokratik güçlere karşı verilmiş bir muhtıradır. Bu yeni biçimiyle faşizm halkımıza karşı bir savaş çağrısı yapmıştır. Bu çağrıya bizim cevabımız şudur: Kabul. Bizim bundan sonra yapacağımız bu çağrıya cevap vermek olacaktır. "Bu bilinmeyen bir şey midir ki soruyor-sunuz? Artık bizim Üniversite kantinlerinde lafazanlık edecek kadrolarımız yoktur. Mademki azgın faşizm dişlerini göstermiştir, mademki emperyalizm ve yerli ortakları bizlere bir davetiye çıkarmıştır, biz de görevimizi yerine getireceğiz. Emperyalizmin randevusuna cevap vereceğiz. Hangi dilden anlarsanız o dilden!.. Mücadelenin biçimini faşizmin halkımıza reva gördüğü terör tayin edecektir... Biz proletarya sosyalistlerinin bundan sonraki kimliği profesyonel devrimci kimliğidir. Burjuvazinin bize verdiği kimlikleri burada onların suratına atıyoruz!"*¹

Proleter Devrimci Kurultaylar, Devrimci ve Marksist hareketimiz açısından bir yabancılaştırma efektidir. Ve ideolojik yığınamıza olumlu katkılar yapmıştır. Toplanma amacı olan TİP'in gericiliğine karşı bir ağırlık merkezi oluşturmak ve ideolojik olarak saflarımızdaki savrulmaları açığa çıkarmak, mahkûm etmek gibi görevlerini yerine getirse de sonuçsuz bir **II.TTKK** demesidir. Çünkü toplanma amaçlarından biri olan partileşme sürecini nihayetine erdirememiştir. Proleter Devrimci Kurultaylara 1970'lerin hemen hemen bütün dinamik eğilimleri katılmıştır.² Bu deneyim; Devrimci ve Marksist hareketimiz açısından yabancılaşmaya yabancılaşmadır.

¹ Sırrı Öztürk, *12 Mart 1971'den Portreler I*, Sorun Yayınları, 6. Baskı, Şubat 1999, s.25-26. *12 Mart Muhtırası sonrası Ertuğrul Kürkçün'ün Ankara SBF'de gazetecilere yaptığı konuşma.*

² Daha ayrıntılı değerlendirme için Bkz: Sırrı Öztürk, *Partileşme Sorunu III, 15-16 Haziran'dan 12 Mart'a Parti Arayışı Proleter Devrimci Kurultay Yönelişi, Günümüzdeki Durum, İSP'nin Oluşturulması: Pratik Bir Öneri*, Sorun Yayınları, Ekim 1988.

Yabancılaştırma Eftleri:

“12 Mart 1971'lere doğru ÷lkedeki ekonomik, sosyal ve siyasal bunalımın arttığını, burjuva gerici ittifak arasındaki çelişkilerin su yüzüne çıktığı, yönetemez duruma düştüğünü, kitlesel hoşnutsuzluğun arttığını, ilerici ve devrimci güçlerin hak arama mücadelesiyle bunalımın derinleşip sergilendiğini sıralamaya gerek yoktur. (...)

ABD emperyalizmi ile Ortak Pazar'ın ÷lkeye armağanı: Ekonomiyi hızla dışa bağlamak, devalüasyonlara kapı açmaktı. Tüketim ekonomisini pompalayıp montaj sanayini kurmaktı. Kapitalist yağma, vurgun ve talana dayalı plânsız bir kapitalist kalkınma (kapitalist anarşı), ithalat, ihracat yağmaları, kısaca haydutluktu.

÷lkedeki devalüasyon, sistemin ve hâkim gerici ittifakın yıkılışını ve yeni arayışlarını gündeme getirmişti. Tıpkı, 1946-50, 1957-60'lardaki bunalım dönemleri gibi, 1967-70 bunalımı da “12 Mart 1971 Muhtırası” seçeneğini hızla hazırlamaktaydı.

Hâkim gerici ittifak parçalanıp iktidar olamaz duruma gelirken ona alternatif olabilecek hareketler de aralarında bölünüp parçalanmaktaydı. Toplumdaki hareketlilik bir İSP kanalına dönüştürölüp küteselleşemiyordu. İşçi ve emekçi halkın taleplerini yanına alacak bir yapı iç ve dış gerici ittifakın karşına dikilemiyordu. İlerici ve devrimci yapılar ise güçsüzdü. (...)

CHP içinde bulunan burjuva laik, liberal ve demokrat akıma onayını esirgeyen hâkim gerici ittifak bu konuda da ilkeğini ortaya koymuştu. Oysa “sosyal demokrasi” tekelci sermayenin bu aşamada yedek iktidar gücünü oluşturmaktaydı. Kısaca ne asil ne de yedek iktidar güçleri finans oligarşisinin bunalımlarının çözümünde bir “rol” üstlenemiyordu.

Programı ile nispeten tekelci sermayenin “alternatif” i olarak mücadeleye eden TİP, aleyhindeki bütün faktörlere rağmen bir rol üstlenemiyor; aksine ilerici ve devrimci kadroların iyice parçalanması sürecine körükle gidiyordu. TİP'in sağ teslimiyetçi tutumu, giderek “sol” teslimiyetçi akımların gelişmesini kamçılıyordu.

İlerici ve devrimci gençliğimizin ustalıklı kırılıp kıyılmasında öteki partilerden AP ile CHP'nin rolleri de göz ardı edilemez. Bu partiler de bilinçli çabalarla hazırlanan senaryolardan sorumludurlar.

Bu kaosta ilerici ve devrimci işçi ve gençliğe fazla bir seçenek bırakılmamıştı. Her birim, zayıf ve donatımsız örgütlenmelerle finans oligarşisinin diktatörlüğüne karşı dikilmiş, işlevsel olmayı düşünmüş, oluşturulması gerekli mekanizmaların yerini almasına cür'et etmiştir.

İç ve dış gerici ittifakın baskı ve teröre başvurmaktan öte bir seçeneği kalmayınca, ufuktaki kara faşizmin işbaşı yapması için bazı şartlar oluşmuştu.

Sol'daki dağınıklığa son vermek gerekiyordu. Bu konuda yapılan çalışmalar yeni bir organizasyon ihtiyacını dayatıyordu. Çeşitli odakların problemleri vardı. Tabandaki kadrolar İSP'nin eksikliğini hissediyordu. 15-16 Haziran Direnişi, bir anlamda işçi sınıfının kendi hareketine damgasını vurmada gecikmeyeceğini işaretliyordu. Sıkıyönetimler, işçi sınıfına ve onun demokratik ve siyasal taleplerini haykıran kitlelerin hareketliliğine karşı ilan edilmişti. Tabii olarak finans oligarşisi sıkıyönetimi birer baskı aracı olarak kullanmış, işçi kıyımı mekanizması rahatlıkla işletilmiştir.

TİP işçi hareketlerini yönetip yönlendirecek bir siyasal parti olmadığını bir kez daha göstermişti, Çok az da olsa Marksizm'den esinlenmesine rağmen, TİP ve yönetici kadrosundan bir İSP'den beklenenler asla beklenmiyordu. TİP'i bir “Marksist Leninist Parti” yerine koyan anlayışlar yanılıyordu. TİP'in 15-16 Haziran Direnişi ile ilgili yayımladığı bildiride açıkça değindiği gibi, o işçilerin sadece “yanında” idi (Emek Dergisi, 1970, s.73, 74, 75, 76.).

Hâkim sınıfların “Sendikalar Kanunu”nu çıkarmak gibi istek ve girişimleri, ilerici ve demokratik gelişmelere karşı büyük bir tehdit aslında. Bu kanunlar meclislerden geçebilseydi, ardından diğer faşist yasaların da geçmesi kaçınılmaz olacaktı. (...) “Partilerüstü sendikacılık”, ÷lkedeki demokratikleşmeye ters olmasına rağmen finans oligarşisinin gönlünde yatan, iştahını kamçılıyan ezeli bir istek idi.

Burjuva iktidarlarının, en liberalleri bile yeri gelince en acımasız şiddet ve baskı yöntemlerini uygulamak için asla tereddüde düşmeyecek kadar bilinçli olduklarını göstermişti. Burjuva “demokrasisi” alaşağı edilebilir, Anayasa ve yasalar rafa kaldırılabilir, üzerine “şal” örtülebilirdi... Bu uygulamalarıyla burjuva siyasetlerinin özünde işçi ve demokrasi düşmanı, ikiyüzlü demagojiler olduğu açığa çıkmıştı. Kitlelerin hareketliliği, demokratik talepler için verilen etkili mücadele hâkim gerici ittifakın şaşkınlığa kapıldığını, iktidarlarının nasıl çürük temellere dayandığını okraya koymuştu.

Bunalımın aşılamayışla, kitle hareketleri hızla gelişme göstermiş, hem hâkim sınıflar hem de “sol” kesimlerde yeni arayışlara ve bölünmelere yol açmıştı. (...) ¹

Dönemin aktörlerinden Sırrı Öztürk'ün aktardığı bu etkiler Devrimci ve Marksist Hareketimizi kendi sorunlarını tartışma ve bunlara bir çözüm yolunu hepbirlikte bulma konusunda uyarmıştır. Proleter Devrimci Kurultay'la (PDK) hareketimiz işçi sınıfının önder kadrolarıyla bütünleşme fırsatı yakalamıştır. İşçi sınıfı ve devrimci hareket arasındaki makas kapanmış; artık İSP'nin oluşması için gerekli şartlar oluşmuştu. Ancak yaklaşan faşizmin ayak sesleri yeni bir darbenin sireninini çalın-

¹ A.g.e., s.41-44.

ca bu proje rafa kaldırılmıştır. Başlığın altındaki alıntı sadece Ertuğrul Kürkçü'nün ruh halini ve bilinç düzeyini yansıtmaz. O dönemin bütün Devrimci ve Marksistleri aynı ruh hali ve bilinç durumu içindedir. O dönemin Devrimcileri siyasal ve sosyal Devrimin ana unsuru olan işçi sınıfı ile bütünleşmek ve partileşmek yerine onlar adına kendilerini öne çıkararak hareketi mutlaklaştırmışlardır. Kitlelerden soyutlanarak sistem için kolay lokma haline gelmişlerdir. THKO, THKP-C, TİİKP, TKP(M-L), vb. örgüt arayışları ayrıntılı incelenmelidir.

Emperyalist-kapitalizmin ve onun yerli ortaklarının “böl-parçala-yönet” taktiklerini İSP'nin oluşturulması ile bozamamışlardır. Bu tespit ilk etapta o dönemin gerekleri buydu eleştirisiyle karşılanabilir; ancak *Proleter Devrici Kurultaylar* ve 12 Mart Darbesi arasındaki tarih bu tespiti şaşmaz bir doğruluğa götürmektedir. (PDK, 28 Ekim 1970 / 12 Mart 1971, yani 4,5 ay gibi bir süreç). O dönemin devrimcileri bir seçim yaparak kitlelere yabancılaşıyorlar. Devrim, onu yapan sosyal-siyasal sınıflar ve onun öncüsü arasındaki ilişkileri doğru kavrayamamışlardır. Bu seçimin etkisi günümüze kadar uzanmaktadır. Hareketin amacından çok hareketin kendisinin mutlaklaştırılması şimdiki parçalanmış tabloya bir atıftır ve hareketimiz içindeki bütün hiziplerin temelleri neredeyse o dönemde filizlenmiştir. PDK'nın başarısızlığının bedelleri ağır olmuştur. Aynı zamanda hareket yönünde bir fetiş oluşarak günümüzdeki yerinden kıpırdamaz hiziplerimizin fetişe olmuş karakterlerini açıklamanın ipucunu vermektedir; ayrıca, Devrimci ve Marksist Hareketimizin bu kesimi için yapılabilecek pek fazla bir şey yoktur.

Emperyalist-kapitalist sistem her durumda hareketimiz açısından yabancılaştırma efektleri vermektedir. Ancak hareketimiz kendini sınıf mücadelelerini akışına bırakmıştır.

Hareketimizin doğruları o kadar çok ve dağınık haldedir ki, bunlar yabancılaşmaya yabancılaşmadan bir araya gelememektedir. Bu durumdaki bir harekete **II. TTKK** gibi bir projeyi götürmek pek bir fayda dokunduruyor. Politika doğru zamanda doğru hareketi yapmaktır. Ancak bu anlayış da komünist hareketin bilinç unsuruna yabancılaşmadır. Hareketimiz ya kendi yabancılaşmasıyla barışık bir halde kurtarıcısını bekleyecektir ya da kendi yabancılaşmasına yabancılaşarak sınıflar mücadelesinin bir oyun olmadığını seyircilerine bir şok halinde verecektir.

Ancak bu ihtiyaç gerçekten hissedilmeden gerçekleşmeyecektir. *Kolektifimiz*'in vurgulamak istediği tarihsel olarak **II. TTKK**'yı Devrimci ve Marksist hareketimizin genelini kapsayacak şekilde gerçekleştirerek partileşmektir. Bu mücadelenin birçok hizbi yabancılaşmadan kurtaracağına inanıyoruz. Bunun için öncelikle hâlâ sınıflar mücadelesine ve Devrimci ve Marksist Hareketimize yabancılaşmamış unsurların bir araya gelerek belli ilkeler doğrultusunda PDK benzeri bir oluşumu gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

19 Ağustos 2006

Bilim, felsefe, büyü ve dinden en önce sanat vardı. Sanat, ne dinden ve büyüden; ne de oyundan türemiştir. Sanat, tüm bunları da içeren bir insan etkinliğidir.

Sanatsal etkinlik, insanın inorganik parçası olan doğaya karşı savaşımları sayesinde olmuştur. Sanatsal etkinlikler, insanların ortak yaşarlılık sayesinde evrimleşebildiğine de bir kanıttır. Çünkü her sanat ürünü bir başka insana veya insan topluluğuna belli bir mesaj vermeyi içerir. İnsanların doğa karşısında kaldıkları çaresizlik durumları ya da ihtiyaçları onları sanatsal yaratıcılığa yönlendirmiştir. Ölüm acısını dindirmek için aşıtlar yakılmış, hastalıkları iyileştirme arzusuyla büyüler yapılmış. Korktukları ve anlayamadıkları doğa olayları karşısında tanrılar ve dinler yaratılmış.

Dinlere sürrealist sanat diyebiliriz. Tüm dinî metinler şiirsel bir dille yazılmıştır (Özellikle Kurân şiirsel bir acıcılık arzeder). Her insan topluluğu, ilk tanrı veya tanrıçalarını kendi simasına benzetererek yapmış. Çinlilerin tanrıları Çinlilere; bir başka topluluğunki de gene kendisine benzemiştir.

Sanatın ilk biçimlerinden olan resim, müzik, heykel, oyun vb. etkinlikler hep ortaklaşa yapılmıştır. İnsanlaşmada ortaklaşalık önemli bir belirleyen olmasına karşın, tek belirleyen bu değildir. Zira ipekböceği, arı, karınca vb.leri de ortakçıl bir yaşam sürdürürler. İnsanınkini hayvandan ayıran; insanın karın doyurma içgüdüsünden sıyrılması ve sonucunu hesaplayarak ya da daha sanat yapıtına başlamadan, onu kafasında planlayabilmesidir. Yoksa arılar, aralarında hiçbir boşluk kalmayacak biçimde mükemmel altıgen petekler yaparlar. Karıncaların her türlü doğa olayına karşı etkileşimi tamamen karnını doyurma ve soyunu sürdürme içgüdüsünden kaynaklanır.

Pozitivist Darvinciler, sanatsal yeteneğin insanların genlerinde olduğunu iddia ederler. Yapılan arkeolojik kazılardan elde edilen bulgular bu iddiayı çürütmüştür. Kuma Satra adasında yaşayan Kubu toplumunda hiçbir sanatsal ve dinsel simgeye rastlanmamıştır. Hatta Kubular, taş alet bile kullanamamışlardır. Orada bulunan bambu ağacından yapılan tüm alet ve edevatları, taş, tunç vb. biçimde sıralanan tarihsel evrelerle örtüşmemektedir. Kubular'ınkine “tahta çağı” denilip denilemeyeceğini antropologlara sormak lâzım! Yakın zamanda İran'da rastlanan âdem babaların sanatsal etkinlikleri veya dinleri var mı henüz bilmiyoruz/öğrenemedik.

Doğaya Karşı Savaşım Aracından Sınıf Savaşımı Aracına

İnsan doğaya karşı olan savaşımını avladığı hayvanın kemiği, kürkü ve doğada nadir bulunan malzemelerle kurduğu ilişkisini anlamlan-

dırma amacıyla ürettiği büyülerle güçlendirme ihtiyacı duymuştur. Yüzlere sürülen boya ya da takılar insanın doğayla olan özdeşiminden doğuyor ve bu yöndeki birikim zamanla topluluk içinde seçkinlerin kullandığı malzemeler haline geliyordu.

İnsanın doğaya karşı verdiği savaşımdan doğan sanatsal etkinlik, sınıfların oluşmasıyla birlikte artık sınıf savaşımının bir aracı haline almıştır. Üretim araçlarının gelişmesiyle bağlantılı olarak insan, soyut-mantıksal düşünce aşamasına ulaşmıştır. Dolayısıyla matematik, mekanik, felsefe vb. disiplinler ilk kez köleci toplumda ortaya çıkmıştır. Bu bilimler geliştirilmeden önce, insan doğadan henüz kopmamışken, sanatsal-imgesel etkinliğe sahipti.

Her sanatçının dünya görüşünü ve ürettiği sanat yapıtındaki içeriği, biçimi belirleyen; o sanatçının içinde bulunduğu tarihsel-toplumsal koşullardır.

Sanat ve estetik, her tarihsel süreçte çok farklı biçimlerde tanımlanagelmıştır. Kendisini değişik isimlerle adlandıran çok sayıda sanat akımı oluşmuştur. 18. y.y.'da (1750) Alman filozof A.G. Baumgarten tarafından kullanılan 'estetik' terimi artık 'sanat' terimiyle birlikte kullanılmıştır.

Ortaçağda hâkim olan dinsel estetik, klasikçi estetik ve akademizm gibi normatif estetik dayatması, karşı sanat ve estetik anlayışlarına yol açmıştır. Normatif estetik dayatması, temel olarak romantiklerin H. Taine ve modern burjuva estetiğinin temsil ettiği, "sanat sanat içindir" formülünde tarifini bulan akımdır. İkincisi ise; normatif dayatmalara, klasikçilere, romantiklere, dinsel estetiğe ve anti-normatifçilere karşı savaş açmış olan Diderot, Lessing ve Herder'in temsil ettiği akımdır. Toplumcu gerçekçi sanat akımının temelini teşkil eden, sanattaki bu yenilenmeyi daha sonra, Belinski, Çernişevski, Dobrolyubov vb. devam ettirmiştir.

Estetiğe birinci derecede önem atfedilmesine ilk itiraz eden Hegel olmuştur. Daha sonraları, aynı nedenden dolayı Marx da bir Amerikan ansiklopedisinin estetik üzerine bir bölüm yazma teklifini reddetmiştir.

Marksizm'le birlikte, estetik kavramı sınıf savaşımı içinde düşünülmüş böylelikle bilimsel tahlille yerli yerine oturtulmuştur. Oysa Hegel ve Feuerbach'ta estetik kuram daha çok ahlâk ve dinle sınırlıydı.

Marksist sanat ve estetik kuramını derli toplu olarak gün yüzüne çıkaranlar; Almanya'da Franz Mehring, Fransa'da Paul Lafargue¹, Rusya'da Georgi Plekhanov, Anadolu Vasilyeviç Lunaçarski vb. olmuştur.

Marx ve Engels'in sanat ve estetik hakkındaki fikirleri çok geç derlenerek gün yüzüne çıkartılmıştır. Yazıları ancak 1930'da çevriliyor.

1 Paul Lafargue, Marx'ın damadıdır. Yaşlanıp bakıma muhtaç duruma gelince, başkasına yük olmamak gerekçesiyle eşiyile birlikte intiharı seçmiştir.

Fakat daha sonra Sovyet sanatçıları bu temeli genişletip, dünya çapında bir ağırlık merkezi oluşturabilmişlerdir.

Marksizm'in dünya halklarına taşınmasında, sanat ve sanatçıların rolü büyük olmuştur. Genel olarak yeni düşüncelerin, eskimiş düşüncelere karşı mücadelesinde, felsefecilerin ve bilim insanlarının yanında sanatçıların da çok ağır bedeller ödemiş olduğuna tarih tanıklık etmiştir. Tüm çağların sanatçısı olarak kabul edilen Shakespeare, orta çağ klasikleri ve normatifçileri tarafından barbar ve sapkın olarak damgalanmıştır.

Dünyada yaşanan sosyalizm deneyimi, sanat ve estetik açısından tam bir Rönesans etkisi yaratmıştır. Sovyetler Birliği, sanatsal kurumlar oluşturarak, tüm ilerici dünya sanatçılarını birleşik bir harekete yönlendirebilmiştir. Nazım Hikmet'i, Resul Hamzatov'u, Picasso'yu, Orhan Kemal vb. ni dünya çapında etkili isimler haline getiren şey ilerici sanatta oluşturulan merkezi kurumlaşma idi.

Sosyalist gerçekçi sanat akımına öngelen süreçte eleştirel gerçekçi akım oluşmuştu. Eleştirel gerçekçiliğin en önemli temsilcileri, Dostoyevski, Tolstoy vb. idi. Bu sanatçılar, toplumu ve insanı çok iyi çözümlüyorlardı. Ancak bir çıkış yolu, bir kurucu perspektif sunamıyorlardı. En sonunda insanlığa mutluluk yolu olarak sevgi ve Hıristiyanlık dinini öneriyorlardı.

Plekhanov'un 'Adressiz Mektuplar' yapıtıyla yer edinmeye başlayan Marksist sanat ve estetik kuramı 1950'lere gelindiğinde dünya çapında ilerici sanat cephesini etkilemiştir. Dünyada en nitelikli sanat yapıtları bu kuramının etkisiyle ortaya çıkmıştır.

Durumun ciddiyetini anlayan ABD, güdümlü kültür-sanat araçları oluşturmaya girişti. Rockefeller, Ford vb. şirket ve vakıfların finansmanı ile, anti-komünist faaliyetler yürütecek olan sanat kurumları oluşturulmaya başlandı. Congress For Cultural Freedom (Kültürel Özgürlük Kongresi) kuruldu. Bizzat CIA tarafından yönlendirilen kültür-sanat dergileri çıkarıldı. Bu dergilerde yazması için ünlü "solcu" yazarlara yüksek miktarda maaşlar ödendi. Almanya'da Der Monat (1948) çıkarıldı. İngiliz Dışişleri Bakanlığı ve CIA ortaklığında Encounter (1953) adlı bir dergi çıkartıldı. Sanatın her dalında faaliyet yürüten bir anti-komünist sanat cephesi oluşturuldu. CIA güdümlü bu sanatsal faaliyetlerde şu ya da bu şekilde rol alan isimlere bir bakın: George Orwell¹, Henry Miller, Ernest Hemingway, Simone de Beauvoir, Arnold Toynbee, Jean-Paul Sartre, Jorge Luis Borges, Arthur Koestler, Hamish Hamilton, Bertrand Russell vb. gibi en ünlü kişiliklerdir bunlar. Encounter Dergisi 1953'ten 1990'a kadar yayın hayatını sürdürüyor. Bu dergi o zamanlar 40 bin tiraj yapıyor.

1 Ölüm döşeğindeyken cebinde taşıdığı not defterine kaydettiği komünist eğilimli arkadaşlarını İngiliz gizli servisi MI 6'ya ihbar ediyor.

Sanat Savaşımı Sınıf Savaşımından Kopuk Değildir

1920'lerde öne çıkan gerçeküstü akımlar ve kaba materyalizm, 1950'lerde sosyalizm deneyleri sayesinde nispeten geriye itilmişti. Sosyalizmden geriye düşüşle birlikte; gerçeküstü, nihilist, freudyen, dinsel mistik akımlar yeniden moda durumuna geldi. Bir dönemin sosyalist etiketli bir yığın sanatçısı, yenilgi döneminde maaşını aldığı şirketin, medya holdinginin düdüğünü çalmaya başladı. Bu tarihsel deneyim çok önemli bir gerçeği kanıtlamış oluyor: Sanat savaşımı, sınıf savaşımından kopuk değildir. Sınıf mücadelelerinin durumu, sanat ve kültür durumunu da belirliyor.

ABD'nin kurduğu sanat merkezlerinin satın alamadığı, Pablo Picasso gibi sanatçılar da vardı. Picasso; "sanat düşmana karşı savunmada ve saldırıda bir savaş enstrümanıdır" diyordu. Nazi işgaline karşı Paris'te direniş hücrelerinde görev almıştı Picasso. CIA'nın bütün çabalarına rağmen SSCB aleyhinde tek bir demec vermemişti. SSCB'de veya üyesi olduğu Fransız Komünist Partisi'nde yaşanan sorunlara o; "bunlar bizim aile içi sorunlarımızdır, sizi ilgilendirmez" diyordu. Ayrıca Stalin'in ölümünden sonra SBKP yönetiminin Stalin'i eleştiren değerlendirmeler yapma teklifini de geri çeviriyor.

Sanatı, toplumu değiştirmenin bir aracı olarak gören ve bunun gereğine göre konumlanan sanatçılar, bu duruşlarının bedellerini hapis, ölüm, sürgünlerle ödemişlerdir. Bertolt Brecht, Nikola Vaptsarov, Federico Garcia Lorca, Victor Jara, Nazım Hikmet, Sabahattin Ali, Yılmaz Güney vb.leri bu gerçek sanatçılardan yalnızca birkaçıdır.

Burjuvazi saldırdığı yerlerde, oranın kültür mirasını yağmalar, tarihte İskenderiye Kütüphanesi'nin yakılmasıyla, bugün Irak'taki tarihi kütüphanenin yağmalanması aynı nedenden kaynaklanır. Kültürel ve tarihsel bağları kopartarak insanları denetleyebilme ihtiyacıdır bu.

Egemen sınıf, tamamen yok edemediği şeyi içeriğini bozarak kendi çıkarına kullanmaya bakar. Doğumunun yüzüncü yıldönümüne kadar, Picasso'nun Guernica adlı tablosu, ülkesi olan İspanya'ya sokulmamıştı. ABD tarafından özel olarak görevlendirilen sanatçıların, karşısında dayanamayıp birer birer intihar ettikleri Picasso'nun, resimleri Türkiye'de uluslarötesi tekeli sermayenin yerli baş temsilcilerinden olan Sabancı'nın müzesinde sergilendi (Şimdi de ilerici heykeltıraş Rodin'in eserleri Sabancı'nın müzesinde sergilenmektedir). Picasso, sosyalizmden yana olan duruşundan arındırılarak ve içi boşaltılarak sistem tarafından kullanılmış oldu. Yaşarken satın alınamayan sanatçılar böylelikle ölümlerinden sonra zararsız hale getirilerek, sistem lehine bir kullanıma tabî tutuldu. N. Hikmet, S. Ali, O. Kemal, Y. Güney vb. sanatçılar tüm dünyadaki benzerleri gibi ölümlerinden sonra bazı yönleri magazinleştirilerek ve bu kişilerin asıl kimlikleri ustalıkla gizlenerek sistemin hizmetine koşuldu.

Dünya çapında, sanatçıların birçoğu; sosyalizm cephesindeki geriye düşüşle birlikte yaşayan ölümlere dönüştürüldüler. Dünyadaki sanat ortamına, varoluşçuluk, nihilizm, freudculuk, bilinemezlik, sürrealizm, vb. gibi bayağılığı estetize eden akımlar hâkim olmuş durumdadır.

Bugünün sanat ortamına baktığımızda, sanat ve estetik düzeyinin tüm bilimsel-teknik ilerlemelere rağmen, antik dönemden ya da Rönesans döneminden daha ilerde olduğunu söyleyebilir miyiz?

Gerek antik çağda, gerekse Rönesans döneminde sanat, bilim ve felsefe insanlarında tüm eksikliklerine rağmen bir ilkesel duruş vardı. Şimdiki küresel gericilik döneminde ise, bunun tam tersi olarak; açgözlülüğe, erdemsizliğe, ilkesizliğe, aşksızlığa, bayağılığa övgü vardır. Sınıf mücadelelerindeki yenilgilere bağlantılı olarak, bilim ve felsefede olduğu gibi, sanat ve estetikte de bir çoraklaşma-gericileşme yaşanmaktadır. Dünyada en çok sattırılan kitap, film, resim, müzik, mimari, vb. eserlerin içeriği fantastik bilim dışı düşlerle doludur. En vahim tarafı ise, kitlelerin bunu isteyen, bunu seven duruma getirilmiş olmasıdır. Sınıflar savaşı önce zihinlerde kazanılıyor.

Putları Kırma

Nazım Hikmet, o dönemin sanat-edebiyat alanında oluşmuş gericiliğe karşı savaş açmıştı. Eserlerinde yalnızca iç dünyalarını veya yalnızca dış alemi konu edinen sanat ve sanatçıları 'put' olarak tanımlayıp, çıkardığı "Resimli Ay" adlı dergide bu putları yerden yere vuruyordu. Putları kırma kampanyası öyle bir etki yaratıyor ki, Nazımlar'ın bürosu fiilî saldırılara maruz kalıyor.

Rusya'da gerçekleşen sosyalist devrim, tüm dünya da olduğu gibi Türkiye'de de S. Ali, K. Korcan, E. Gökçe, N. Hikmet, O. Kemal, R. Ilgaz, Y. Güney, A. Dino, A. Memedoğlu, A. Arif vb. gibi işçi sınıfı ve emekçi halklardan yana taraf olan sanatçıların yetişmesine etki etmiştir. Sosyalizmden geriye düşüş, Türkiye'de yaşanan askerî faşist cuntalarla birleşince, sosyalist gerçekçi sanat akımı tasfiyeye uğradı. Sosyalist gerçekçi sanat akımının yarattığı dalgadan etkilenmiş sanatçılar, daha sonra iki uca savruldu. Bir kesim, zaten başından beri şu ya da bu şekilde taşıdıkları Kemalizm ağusunu tamamen yuttular. Bir kısmı da; A. Camus, J. P. Sartre, Nietzsche vb. gibi varoluşçuluk ve nihilizm kulvarında kulaç atmaya başladılar. Sistem bu sanatçıları kendi hizmetine koşmayı başardı.

Kimileri TRT'de istihdam edildi. Kimileri de Doğan Holding vb. sermaye kuruluşlarında istihdam edildi.

Ama sistem, yalnızca eski solcuları soğurarak kullanmakla yetinmedi. Sıfırdan modeller de yarattı. Örneğin; Tarkan adında bir genci müziğin "mega star"ı olarak sundu. Seda Sayan'ın giydiği kıyafetin ayısını alabilmek için mağazaların önünde uzun kuyruklar oluştu. Artık

gençler arasında Y. Güney gibi ya da N. Hikmet gibi olmak isteyenler çok azdı. Tam bir mankurt (beyni alınmış insan) toplumu oluşturuldu. Hababam Sınıfı'nın, Rıfat İlgaz gibi hapis yatmış bir solcu öğretmen ve sanatçının eseri olduğunu çoğunluk bilmez. Lüküs Hayat'ı Nazım'ın yazdığını, Tatar Ramazan'ı Kerim Korcan gibi Sinop Hapishanesinde yatan Nazım'ın kitabını kitapçıdan satın alırken tutuklanan birinin yazdığını gençlik bilmiyor.

Bugünün sanat ortamını yönlendiren putların hayatlarına kısaca bir göz atalım. Bakalım, nasıl yaşıyor ve nasıl üretiyorlarmış?

Hürriyet Gazetesi'nin bu yıl verdiği 'yeni yıl' ekinde Ertuğrul Özkök, Türkiye'de sanat, medya, spor sektöründe meşgul olan ekiplerin hayat hikâyelerini konu yapmış. Şirket patronları, köşebaşı yazarları, şairler, romancılar, felsefeciler, müzisyenler, yelkenciler, futbolcular vb.ler hep aynı karedeler. Hepsinin yaşam tarzı birbirine benziyor. Bu ekipler arada bir buluşup yiyip içiyorlar. Sohbet ediyorlar. Çünkü bir arabanın içinde Doğan Hızlan'a poz veren bu her daldan tüccar takımları; Baylan Pastanesi, Çiçek Pasajı, Bebek Bar, Karadeniz, Ege kıyıları, poker masaları, Atatürk Bulvarı, fest travel, Meyyalı Resturant, Şükrü Saraçoğlu Stadyumu, Beşiktaş Balık Pazarı, Er Şen Tesisleri, Rumeli Hisarı, Pera Balık Lokantası, Cumhuriyet Meyhanesi, Veli Bar... vb. yerlerde buluşuyorlar; yiyip içip poker oynuyorlar. Yapıtlarının ne kadar sattığını konuşuyorlar. Dedikodu yapıyorlar. Bazen de kıskançlık nedeniyle kavga ediyorlarmış. Şairler "müşterilerine" indirim yapıyorlarmış.

İşte Türkiye'de ödüllü yarışmalar, imza günleri düzenleyen, bu sanat patronları belirliyor kitlelerin estetik yargılarını. Bir giyim firmasının o seneki modayı belirlemesiyle, bu sanat patronlarının sanat estetiğini belirlemesi aynı saikleri içerir. Her ürün piyasadaki kâr, müşteri, rekabet, reklam vb. durumuna göre üretilip sunuluyor.

Bir dönem bu sistemin mahkemeleri, Orhan Kemal'e eserlerinde hep fakir-fukarayı konu edindiği için davalar açıyordu. Şimdinin sanat patronları da Cezmi Ersöz'ü "konfeksiyon kızları"nu konu edindiği için hor görüyorlar.

Marx, "Kutsal Aile" adlı eserinde Eugène Sue'nun "Paris'in Gizemleri" adlı romanını eleştirir. Çünkü Eugène Sue, romanlarındaki karakterlerini toplumsal koşul ve nedenlere göre değil, kendi iç saplantıları doğrultusunda hareket ettirir. A. Camus ve J. P. Sartre'nin eserlerinde de benzer bir tarz görürsünüz. Bir karakter, hiçbir neden yokken birini öldürür. Annesinin ölümü karşısında da hiçbir şey hissetmez. Bu gibi yazarların sanat yapıtlarındaki içeriği belirleyen, onların dünyaya bakışlarıdır. Bu yazarlar, hayatın-toplumun değiştirilebileceğine inanmazlar. Onlara göre yaşam hep karanlıktır. Işıklı bir çıkış yolu yoktur.

Tüm bilimsel-teknolojik gelişmelere karşın, bu gün Şarlo, Shakespeare, Cervantes, Tolstoy, Gorki, Nazım gibi sanatçıların ve nitelikli sanat ürünlerinin çıkmayışının sebebi nedir acaba?

Sanat da tıpkı aşk gibi insanî bir eylemdir. Kapitalizmin daima insanî olanı törpülemesiyle birlikte, sanatta "ilerleme" tartışmalı bir şey haline geldi. Şimdi insanlık antik dönem sanatını, Rönesans ve Sosyalist dönem sanatını özlemle arıyor.

Sanaldan Gerçeğe

L. Tolstoy gibi sanatçıların, insanın psikolojik dünyasını ve bağıntılı olarak toplumsal yaşamı o kadar derinlemesine çözümleyebilmelerinin nedeni; gerçeği -hâkikati- bulup açığa çıkarma tutkusuydu. Bununla bütünleşmiş bir etik, erdem ve onura ulaşma arzusuuydu.

Tolstoy, ömrü boyunca, savunduğu şeylere pratik olarak yaşadığı hayatı tutarlı hale getirememenin acısını çekmiştir. Tolstoy, tüm kötülüklerin kaynağının özel mülkiyet olduğunu görmüştü. Ancak kendisi bir çiftlik sahibiydi. Çiftlikte çalışan çok sayıda hizmetçileri vardı. Bir türlü yakasını sıyıramadığı bu hayat, Tolstoy'u mutsuz ediyordu. Başta ailesi olmak üzere, çevresindeki insanların onun mirasının peşinde olmasından müthiş rahatsızlık duyuyordu. Tolstoy'u mutsuz eden diğer bir şey de ün idi. Ünden ve mülkiyet ilişkilerinden kurtulup, sade bir köylü gibi yaşamak istiyordu. Sırf bu yüzden evden kaçıyor. Bir tren istasyonunda, halk bu kişinin Tolstoy olduğunu anlayınca, önünde kuyruğa giriyorlar, ün belası yüzünden yakayı ele veren Tolstoy, uzun süre bankta soğukta beklemenin de etkisiyle rahatsızlanır ve tam da halini kurduğu gibi sade bir kulübede ölür.

Şimdiki sistem içi sanatçıların çoğu, ün, şan, şöret, para için her şeyini feda eder durumdadır. Bu sanatçılar kapitalist anarşi ve sömürüyü mutlak kabul etmektedir. Dolayısıyla bunların düşüncelerini belirleyen yaşam tarzlarıdır. Çünkü sanat toplumsal/düşünsel bir süreci içerdiği için; sanatçının yaşam tarzı sanat ürününün niteliğini belirler.

İnsanı hakikate bağlı kılan, biraz da yaşamın güçlüklerini yaşaması veya hissetmesiyle ilgilidir Charlie Chaplin, okula giderken yalnızca bir çift olan pabuçlarını kardeşiyle vardiyalı olarak kullanırmış. Biri öğleden önce, biri de öğleden sonra giyip okula gidermiş. Keza Orhan Kemal, altı delik çoraplarla gezmeyi tercih edip, kendisine teklif edilen karaborsa işine girmeyi reddediyor.

Bu tür sanatçıları, gerçeğe tutkuyla bağlayan işte bu yaşam tarzlarıdır. Burjuva kökenden gelip de proletaryadan yana tavır belirleyen sanatçılar da vardır.

Küresel gericilik döneminin sanatçıları bir sınıflar üstünlük, ideoloji dışılık söylemi tutturmuşlardır. Dolayısıyla sanat ortamına bir halüsinasyon, bir sanallık egemen olmuş durumdadır. Bilgi dilendiği gerek-

çesiyle yargılanan ve gerçeği derinlemesine anlayabilmek için gözlerini kendi elleriyle kör eden Demokritos'un tersine, küresel gericilik döneminin sanatçıları önlerinde cereyan eden gerçekleri görmemek için gözlerini yumuyorlar. Kapalı bir karanlığa, bûğûye, halûsinasyona, bilinçaltına, bulantıya yönlendiriyorlar insanlığı.

Yeniden İnşa

Burjuvazi bizim insanlarımızın yarattığı değerleri, kendi çıkarı için kullanmasını çok iyi beceriyor. Bakınız Nazım'ı nasıl işliyorlar? Nazım hakkında yapılan belgesel veya diğer etkinliklerde neler öne çıkarılıyor? Nazım'ın "hayatımda pişmanlık duyduğum tek şey, Piraye'ye büyük haksızlık etmemdir" dediği şeyi, sanki Nazım yalnızca bundan ibaretmiş gibi öne çıkarıyorlar. Ya da Nazım'ın şiirlerini Kemalist ırkçılığın propagandasında kullanıyorlar.

Genel bir savaş kuralıdır bu; yaşıyorken çektimediği acı koymayanlar, bizim sanatçılarımızı öldükten sonra içlerini boşaltarak kendilerine araç yaparlar. Nazım'ın da eleştirilecek yanları vardır, Pir Sultan'ın da. Ama bunlar özünde halkın sanatçılarıdır. Onlarla ilgili her şeyi burjuvazinin elinden söküp almak gerekir. Onların eleştirisi bizim iç meselemizdir.

Nasıl ki yeniden sosyalizm kuruculuğuna girişmek için, sınıfın partisi gibi araçların inşa edilmesi gerekirse; elimizden alınan ve alınmaya çalışılan sanatsal ve kültürel mevzilerimizin de yeniden inşa edilmesi gerekir.

Sanat da tıpkı savaş gibi, politikanın başka araçlarla sürdürülmesidir. Sanat da güçle yapılır. Victor Jara'ya parmakları ezilmesine rağmen, stadyumdaki kitleye coşku vermek amacıyla şarkısını mırıldatan şey, onun emekçi halkın gücüne duyduğu güven idi. Tüm kuşatmalara karşın Grup Yorum'u kesintisiz kılan şey, sanatsal eleştirisi bir yana, onun örgütlü gücüdür. Aslında sınıf mücadelesinin seyri, sanat ürünlerinin muhtevasını da belirliyor.

Sanatçı, kapitalizmde, metanın dolaşım sürecinde artı-değer üretimine katkı yapan bir konuma sahiptir. Ancak sanatçıların bir kısmı, sanatçı aristokrasisini oluşturarak, artı-değerden pay alırlar. Doğal olarak da artı-değere el koyan sınıftan yana bir duruş sergilerler. İşte Türkiye'de şu andaki sanat "piyasası"na yön verenler bu sanat aristokratlarıdır. Bunun dışında kalan sanatçılar ise tek tek ve cılız bir konumdadır. Sanatçı aristokrasisine ve egemen sınıfa karşı etkili mücadele, ancak gerçek sanatçıların ortak mevziler inşa etmesiyle başarılı adımlar atma şansını yakalayabilir.

Bir coğrafyada sanat ve siyaset ne kadar geniş halk kitleleri tarafından ilgi konusu ise, o kadar çok sanatsal uğraş olur ve sanatçı yetişir. Atina'da agora(meydan)da esnaflar alış-verişten sonra toplanıp sanat, siyaset konuşurlarmış. Halk, yapılan her türlü sanatsal etkinlikten haberdar olurmuş. Aslında Anadolu coğrafyasında da zengin ve çok renkli

bir kültürel temel vardır. Ancak, "devlet için ulus yaratma" işinde tek ırk ve tek mezhep esasına göre bir düzenleme yapıldığı için, bu zengin kültürel altyapı küllendirilmeye çalışılmıştır. Ziya Gökalp, Namık Kemal vb. simalarla ırkçı-ümmetçi yeni bir kültür mirasının temelleri atılmaya çalışılmıştır. Sovyet Devrimi'ni etkisini biçimsel anlamda taşıyan ve eklektik bir mantıkla kurulan Köy Enstitüleri kültürel küllenmeyi kırmada kimi olumlu etkiler oluştursa da; aynı Köy Enstitüleri Kemalizm ağısunu aydın ve sanatçıların zihinlerine derin bir iz olarak nakşetmiştir.

Orhan Veliler'in oluşturduğu Garip akımının aşılmasında ve sürrealizmi savunan İkinci Yeni akımına karşı mücadelede yer alanlardan Atilla İlhan, ne kadar sosyalist gerçekçi olduğunu iddia etse de kemalizm kulvarlarında kulaç atmış ve bugün oluşan gerici Kızıl Elma'cılarının temel harcı olmuştur. Zaten sistem Atilla İlhan'ı sırf bu devletçi-ırkçı-kemalistliğinden dolayı aşırı öne çıkararak ve heykelini dikerek yeni dönemin devletlû Nazım'ı yapmak istiyor.

Sosyalizm dalgası ve Tarihî TKP'nin etkisiyle, Anadolu halklarınca miras bırakılmış olan kültürel-sanatsal temel açığa çıkarılmaya çalışılmış ve epeyce de mesafe alınsada faşist cuntalar bu etkiyi büyük ölçüde kırdı. Sanatın her dalında büyük bir yüzeyselleşme, yozlaştırma dalgası (kapitalist yabancılaşma) aldı yürüdü.

Bu kültürel erozyon dalgası solu da kapsadı. Devrimci hareketin içinden ve etki alanından sanata merak salan insanlar, daha Marx'ı okumadan, kadını köle olarak gören hiççi Nietzsche'nin hayranı kesildiler. Marx'ı okumadan ve özümseyemeden Marksizmi eleştirme "modası"na kapıldılar. Hiyerarşi karşıtı, örgütçülük karşıtı bir pozisyona savrulanlar oldu. Bilimsel terminolojimiz sulandırıldı, dil, terim, kavram ve literatür kargaşası yaygınlaştırıldı. Tabii bu tablonun oluşmasında devrimci hareketin iradî rolünün olduğuda söylenmelidir.

Mevcut sanat ortamında iki cepheden söz edilebilir. Biri, bayağılığı, nihilizmi, freudyenliği, bilinemezliği, vb. esas alan kesim; diğeri de Kemalist ırkçılığın biçimciliğini "toplumcu gerçekçilik" olarak pazarlayan kesim. Marksist sanat cephesi olarak tanımlanabilecek bir ses henüz parçalı ve cılız durumdadır. Bir otorite, bir belirleyici etken olarak henüz vücut bulmamıştır.

Sınıf savaşımında sanat cephesinin küçümsenemeyecek bir rolü ve etkisi vardır. Emperyalistler saldırı ve katliamlarını, dünya halklarına "normal" olarak kabul ettirmek için sanatsal araçları kullanıyorlar, Saldırı politikalarına uygun film senaryoları önce Hollywood gibi merkezlerde gerçekleştiriliyor. Daha sonra kitleler aynı filmi izliyormuş gibi, Irak ve Lübnan'daki katliamı seyrediyorlar. En çok izlenen filmler, diziler, çizgi filmler ırkçılığı ve mistisizmi pompalıyor kitlelerin beyinlerine. Toplum bu şekilde kolayca ve hızla yönlendirilebiliyor. Kurtlar Vadisi'nde

“kahraman” olarak yansıtılan çete, mafya, kontrgerilla, gerçek hayatta da “kahraman” olarak alkışlanıyor!

Yaşananlar doğal bir sonuçtur. Fakat nereye kadar? Hızla tüketilen yoz ve anlamsız sanat ürünleri, aynı hızla yok olabiliyor. Bayağılığın değerli hale gelmesi sınıfsal yenilgiyle ilgili bir durumdur ve geçicidir. Oysa gerçekçi ve sosyalist gerçekçi kaygılarla üretilmiş sanat ürünleri, bir dönem için hasıraltı edilse de gücünü gerçek yaşamdan ve hakikatten alan değerini yitirmeyip ölümsüzleşiyor. Özgün örnekler sunabiliriz. Bu gün yaşamı bütün yönleriyle ele alabilen sanat ürünlerine ihtiyaç vardır. Shakespeare veya Cervantes’i ölümsüz kılan, onların yaşamı bütün çelişkileriyle birlikte ele almış olmalarıdır. Don Kişot’ta iyilik-kötülük, bayağılık-yücelik, gerçek-ütopya, çirkin-güzel, vb. karşıtlıklar bir arada verilmiştir.

Bir işçinin sorunlarını işlemek için mutlak olarak işçinin yaşamının ele alınması gerekemeyebilir. Patronu anlatarak da işçinin sorunları sergilenebilir. Örneğin, Shakespeare Kralı anlatarak halkın sıkıntılarını çarpıcı olarak ortaya koyabiliyor.

Bir sanat eserinin içeriğini belirleyen; genellikle o sanatçının dünya görüşü veya hayata bakış açısıdır. Biçim de bu içeriğin bir yansıması olur. Nazım Hikmet, içerik ve biçim ilişkisini kadın çorabıyla örnekliyor. “Biçim tıpkı kadın çorabı gibi olmalı” diyor. Eseri güzel gösterecek, ama kendisi belli olmayacak. İçerik net olduktan sonra, bu içeriği yansıtacak çok çeşitli biçimler denenebilir.

Aynı konuyu ele alan iki ayrı sanatçı birbirinin zıddı mesajlar verebilir. Örneğin; Sait Faik, hayat kadınlarını ele alıp, hayat kadınlarının insanları yoldan çıkararak ve kötü, çirkin birer şeytan oldukları mesajını verirken; Orhan Kemal, bunun tam tersi bir mesaj verir. Orhan Kemal hayat kadınlarının yaşam zorluklarını, içinde buldukları durumun nedenlerini verir. Onlardaki insanî yönü öne çıkarıp aydınlığa ulaştırır. Onları aşağılamaz.

Görüngüyü olduğu gibi taklit etmek de, gerçekliği tersine çevirmek de doğru değildir. Esas olan; görüngüyü mevcut durumundan olması gereken duruma doğru değiştirmeye çalışmaktır.

Piyasayı işgal etmiş olan sanat patronları, bataklığı olağan gösterip, bataklığa övgü diyorlar. Bizim sanatçılarımız ise bataklıkta çiçek yetiştirmeyi başarmak zorundadır.

5 Ağustos 2006

2 Nolu F Tipi Cezaevi-Kandıra

İsa Gözaçtı

-Değerlendirme-

Kolektif İşçi Sınıfının Kapsamı İşçi Hareketi-Sendikal Hareketin Sorunları Kolektif İşçi Sınıfı Hareketinin Oluşturulması ve II. TTKK Yöntemi

Türkiye coğrafyasındaki devrimci, işçi ve sosyalist hareketteki akımlar, gruplar, çevreler, örgütler kolektif işçi sınıfı kapsamı konusunda ortak bir tanım oluşturamamışlar; bütünlüklü-kolektif kapsam tanımı yapmamışlardır. Değerlendirme ve ölçüt olarak Avrupa işçi sınıfı temel alındığı için ‘Avrupamerkezci sınıf bakış açısı’ üzerinden değerlendirme yapmışlardır. Marksizm dışı bir yöntem olan ‘kıyas yöntemi’ ile bulunduğumuz coğrafyadaki sosyal sınıflara bakılmış, bizde de Avrupa’daki işçi sınıfı gibi bir işçi sınıfının oluşması için, Avrupa düzeyinde bir kapitalist gelişmenin-kalkınmanın yakalanabilmesi beklentisine girilmiş ve hatta işi ‘bizde sınıf yoktur’ yargısına vardırırlar bile çıkmıştır. Kısacası sosyal-sınıfsal açıdan gelişmenin ölçütü olarak Avrupa işçi sınıfının evrimi temel alınmıştır. Tarihî TKP’nin yaşadığı kısa bir dönem dışında tutulursa, Türkiye coğrafyasındaki işçi sınıfı tahlili ve kapsamının tanımlanması konusunda Avrupamerkezci Marksist bakış açısı (2. Enternasyonal) egemen olmuştur.

Avrupamerkezci ölçütlerle marksizmden kopma girişim ve çalışmaları çoğunlukla aşırı teorizme kayan saptamalar düzeyinde kalmış, saptamalar analiz süreçlerinden geçirilerek sentezlenememiş ve bilimsel sonuçlarına vardişilamamıştır. Bu kopuşu gerçekleştirmek coğrafyamızdaki Marksistlerin tarihsel zorunlu görevleri arasındadır.

İşçi sınıfının kapsamı kolektif-bilimsel yöntemle ele alınamayınca, işçi sınıfına ilişkin özgün ve bütünsel bir bakış açısı da geliştirilememiştir.

Türkiye coğrafyasındaki devrimci, işçi ve sosyalist hareketteki akımların, işçi sınıfına bakış açılarını kısaca şöyle tasnif edebiliriz:

1. İşçi sınıfının kapsamını imalat sektörü ile sınırlayan anlayışlar

Kapitalizmin ilk gelişim dönemini temel alıp işçi sınıfını imalat sanayi işçileriyle sınırlayanlar bu tasnife girerler. Buradaki temel bakış açısı, işçiyi sadece fabrika işçisi olarak görmektelerdir. Manifaktürden fabrikaya geçiş yapan, kapitalizmin ilk gelişim dönemlerine tekabül eden ve kapitalizme ilk itkisini veren meta üretimini yapan işçi ‘modern proletarya’ olarak algılanmıştır. Modern üretim yapan fabrikalarda çalışan işçi modern üretim yaptığı için ‘modern proletarya’ olarak tanımlanmıştır. Burada tanımlama yapılırken nesnel sınıf tanımlaması ele alınmış, öznel sınıf tanımlaması gözardı edilmiştir. Oysa modern prole-

taryadan kasıt, sınıf bilinçli işçi olmak zorunluluğudur. Hem nesnel olarak hem de öznel olarak tanımlanabilecek işçi ancak modern proletarya olabilir. İşçi sınıfını imalat sektörüyle sınırlayan bu yaklaşım bütün çalışmalarının merkezine kenti-fabrikayı alır. Bu anlayışa göre sanayi kentleri temel çalışma alanıdır.

2. İşçi sınıfının kapsamını tarım sektörü ile sınırlayan anlayışlar

Kapitalizmin tekelci süreçteki eşitsiz gelişiminin bir sonucu olarak imalat sanayinin yeterince geliştirilmediği ve emperyalist sömürünün ağına alınan coğrafyalardaki tarım sektörünü temel alıp, kırdaki üretim yapan mülkiyetsiz ve az topraklı tarım işçilerini işçi sınıfının kapsamına alanlar ve bununla sınırlayanlar bu tasnife girerler. Burada da temel olarak, kapitalizmin gelişmişliği ile sınıf tanımlanmasına yaklaşım söz konusudur. İşçi sınıfını kır-tarım proletaryası olarak sınırlayan bu yaklaşım bütün çalışmanın merkezine kır-köyleri alır. Bu anlayışa göre kır çalışması temeldir. Bu tasniflemede de yapılan sınıf tanımlaması, nesnel sınıf tanımlamasıdır.

3. İşçi sınıfının kapsamını hizmet sektörü ile sınırlayan anlayışlar

Kapitalizmin merkez-metropol ülkelerindeki gelişmişlik düzeyini temel alarak hizmet sektörünü işçi sınıfını kapsamına alan bakış açısıyla sınırlayanlar bu tasnife girer. Bu bakış açısı, kır ve kent ayrımının ortadan kalktığını; tarım ve imalat sektörlerinde otomasyonun gerçekleştiğini; işçi sınıfının sayıca azaldığını; bunun yerine hizmet sektörünün önem kazandığını; işçi sınıfının ortadan kalktığını; mavi yakalılarının önemini azaldığını; bunun yerine hizmet sektöründeki beyaz yakalılarının işçi sınıfının kapsamında bulunduğunu ve artık işçi sınıfı yerine 'yeni orta sınıflar'ın oluştuğunu belirterek, işçi sınıfını hizmet sektörü ile sınırlamaktadır. Bu anlayışa göre, merkez-metropol ülkelerinin hizmet üretiminin gerçekleştirildiği büro ve işyerleri temeldir. Bu anlayışa göre 'pastadan pay alma' oranını yükseltmek temel amaçtır. Burada da yapılan sınıf tanımlaması, yine nesnel sınıf tanımlamasıdır.

4. İşçi sınıfının kapsamını informal imalat sektörü, işsizler, yoksullar, kamu-devlet hizmet sektörü ile sınırlayan anlayışlar

Merkezî-formel sektörde çalışan sanayi proletaryasını işçi sınıfının aristokrat kesimi olarak gören, işçi aristokrasisinin temel alınamayacağını, imalat sektörünün ayrıcalıklı, sendikalı kesimlerinin-merkezî fabrikaların yerine küçük sanayi havzalarında, mahalle atelyelerinde, çevre-informel imalat işkolunda çalışan 'işçi sınıfının görünmeyen/ görülmeyen kesimlerini', işsizleri, kent yoksullarını, hizmet sektörünü işçi sınıfının kapsamı içerisinde gören anlayışlar da işçi sınıfının kapsamını seçmecî-eklektik bir biçimde ele almaktadır. Bu yaklaşıma sahip olanlar, kenar mahalleleri ve varoşları temel almakta, lumpen, yarı-proleter unsurların konumunu yükseltmektedir.

5. İmalat sektörünü-tarım sektörü ittifak ile sınırlayan anlayışlar

İmalat sektörünü temel alıp, tarım sektörünü ittifak gücüyle sınırlayan yaklaşımlar da özü itibarıyla işçi sınıfını sadece imalatla sınırlayan yaklaşımlardır. Çünkü ana yönelimleri kentlerdir.

6. Tarım sektörünü-imalat sektörü ittifakı ile sınırlayan anlayışlar

Tarım sektörünü temel alıp, imalat sektörünü ittifak gücüyle sınırlayan yaklaşımlar da işçi sınıfını tarım sektörüyle sınırlayan yaklaşımlardır. Ana yönelimleri topraksız/az topraklı/yoksul köylülüktür.

7. İmalat sektörünü-hizmet sektörü ittifakı ile sınırlayan anlayışlar

İmalat sektörünü temel alıp, hizmet sektörünü ittifak gücüyle sınırlayan yaklaşımlar da işçi sınıfını imalat sektörüyle sınırlayan yaklaşımlardır. Ana yönelimleri kentlerdir.

8. Hizmet sektörünü-imalat sektörü ittifakı ile sınırlayan anlayışlar

Hizmet sektörünü temel alıp imalat sektörünü ittifak gücüyle sınırlayan yaklaşımlar da işçi sınıfını hizmet sektörüyle sınırlayan yaklaşımlardır. Ana yönelimleri hizmet işkolundaki işyerleri ve bürolardır.

9. İşçi sınıfının kapsamını 'halk'-'ezilen' kategorisi ile belirsizleştiren anlayışlar

İşçi sınıfını, üretim araçları üzerindeki mülkiyet temelinden yalıtık, üretim süreci ve emek sürecinin dışında genel 'halk' ve 'ezilen' kategorisi kapsamına alan yaklaşımlar da vardır. İşçi sınıfını tarihselliğinden/toplumsallığından/sınıfsallığından soyutlayarak 'tekelci sermaye' dışındaki mülklülere ve mülksüzlere 'halk bileşenleri', 'ezilenler' içerisinde gören anlayışlar, işçi sınıfının kapsamını, işçi sınıfının tarihsel/toplumsal/sınıfsal görevlerini belirsizleştirmekte; işçi sınıfını orta burjuvaziye, küçükburjuvaziye eşitlemektedir. İşçi sınıfını 'halk', 'ezilen' kategorisi içerisinde eriten anlayışlar, devrimci hareketin ve sosyalist hareketin genel basıncı üzerinden; ya kırları, ya da kent varoşlarını temel çalışma alanı olarak görmektedir. İşçi sınıfını genel 'halk'-'ezilen' kategorisi içerisinde eritip mezlezleştiren anlayışlar coğrafyamızda oldukça yaygındır ve coğrafyamızdaki devrimci akımlar, giderek popülizme kayan bu anlayıştan oldukça etkilenmektedir.

10. İşçi sınıfının kapsamını 'emekçi' kategorisi ile belirsizleştiren anlayışlar

İşçi sınıfının kapsamını, sadece imalat sektörünün merkezi fabrika birimleriyle sınırlayarak, hizmet sektörünü küçükburjuva ya da küçükburjuvazinin emekçi memur katmanı olarak gören, az topraklı köylülüğünde emekçi köylü olarak değerlendiren ve bu sektörel birimleri 'emekçi' kategorisine alarak işçi sınıfını belirsizleştiren anlayışlar da coğrafyamızdaki devrimci-sosyalist hareketin içinde bulunan örgütler, gruplar, çevreler içerisinde oldukça yaygındır.

İşçi Sınıfının Kapsamı Belirlenirken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

a. Kapitalist üretim tarzının üç ana sektörü imalat-hizmet-tarım

Kapitalist üretim tarzında işçi sınıfının kapsamı belirlenirken sadece bir sektör (imalat sektörü) temel alınmamalı; üç ana sektör (imalat-tarım-hizmet) temel alınmalıdır.

b. Sektör içi hiyerarşi, bölünme ve rekabet

Her sektör kendi içerisinde homojen değil heterojendir. Her sektörün kendi içerisinde bölünmeleri, hiyerarşisi ve rekabeti vardır. Sektör içerisindeki bölünme, hiyerarşi, rekabet sonucunda, her heterojen kesimin örgütlülük düzeyi ve mücadele seyrine göre ayrıcalıklı-ayrıcalıksız bölümleri oluşmuştur. Sendikal mücadelenin asıl işlevlerinden birisi de işçi sınıfının hem sektör içi, hem de sektörler arası rekabetini ortadan kaldırmaktır. Sektör içi ve sektörler arası dayanışma ve kaynaşma sağlanmadan sendikal birliğin sağlanması da neredeyse kangrene dönüştürülmüştür.

c. Mülksüzleştirilme ve kapitalist ücretlilik sistemi

Üretim (imalat-hizmet-tarım) araçları mülkiyetinden izole edilerek mülksüzleştirilmiş olmak ve kapitalist ücretlilik sistemine dâhil olmak işçi sınıfının kapsamını belirleyen en önemli etkidir. Emek-gücünü kapitalist piyasaya satmaktan başka bir çaresi bulunmayan, ücretlilik dışından başka artı-değer ve rant geliri sağlayacak üretim aracı mülkiyeti olmayan, kapitalist üretim tarzı sektörlerinden birinde üretim yapanlar işçi sınıfının kapsamı içerisinde yer alır.

d. İşsizler

İşsizler emek-gücünün yedek-rezervidir. Bu yedek işçi rezervi işçi sınıfının bütünsel kapsamı içerisine alınıp ilgilenilmeyen bir güç olarak ele alınırsa, işçi sınıfının sınıf içi rekabetinde çok önemli dışsal bir baskı unsuru haline getirilebilir. Burjuvazi aynı zamanda düşük ücret politikasını (sömürü oranını yükseltmek) yürütmek için, yedek işçi rezervini tehdit ve baskı unsuru olarak kullanmaktadır. Burjuvazinin, işçi sınıfının yedek-rezervini, işçi sınıfına karşı kullanma politikasına karşı koymanın ilk adımı, işsizleri (mülkiyet ve rant yoluyla burjuva sınıfı-küçükburjuva ya da orta burjuva sınıfı-dahil olmamışsa) kolektif işçi sınıfı kapsamına almak; sınıflar mücadelesine çekip eğitmek, işsizler konusunu sınıf savaşımının konularından birisi haline getirmek; kolektif işçi sınıfı bilincinin gelişmesi için yoğun mücadele yürütüp, işsizler üzerindeki burjuva ideolojisinin ideolojik hegemonyasını kırmak olmalıdır. Kolektif işçi sınıfı bilinci geliştirilemediği sürece işsizler lumpen proletaryanın ya da küçükburjuvazinin sınıfsal tavrını sergileyecekler; hatta faşist harekete ve her türlü siyasî gericiliğe kitle tabanı olabileceklerdir.

e. Sınıfsal konumunun farkında olma-bilinç ve sınıf bilinci

İnsanlar kendi iradelerinden bağımsız olarak üretim süreci içerisinde aldıkları konumlarına göre kapitalist toplumdaki iki ana sınıftan (burjuva sınıfı-işçi sınıfı) birinde yerlerini alırlar. Bu yer alma üretim sürecinin getirdiği bir sonuçtur. Kısacası nesnel süreç sonucudur. Nesnel sürecin farkına varılması, sınıfsal konumun sorgulanması, sınıf mücadelesinin farkına varılması ve bu mücadelede rol almak, sorumluluk üstlenmek ve rolünü oynayabilmek bilinç unsuruyla mümkündür. Sınıflar büyük insan kütleleri olduklarından, birbirlerinin deneyimlerinden yararlanarak ve kendi deneyimlerini de katarak sömürüyü sınırlandırmayı öğrenirler. İşçi sınıfında ekonomik mücadele deneyimi ekonomizm bilincini doğurur. Sömürünün ortadan kaldırılması sınıf bilincini gerekli kılar. Sömürünün ortadan kaldırılması için mutlaka siyasete ihtiyaç duyar. Bu ihtiyacının giderilmesi tarih-toplum-devlet-siyaset konularında bilimsel bilgi ve entelektüel derinlik gerekmektedir (tarih bilinci/sınıf bilinci/ideolojik/teorik/bilimsel mücadele). Üstelik bu gerekliliğin sürekli kılınması zorunludur. Bu zorunluluğa ekonomik bilinç (kendiliğinden sınıf olma) yanıt veremez; ancak siyasal bilinç yanıt verebilir (kendisi için sınıf olma). Siyasal bilincin üst boyutta yürütülmesi için sendikal araçlar buna cevap veremez. Bunun için siyasal araçlar gereklidir. İşçi sınıfının siyasal mücadelesini yürütmek için sınıf bilincine sahip unsurların çalışmalarını, deneyimlerini, işçi sınıfının en ileri ve üst siyasal organı olan *İşçi Sınıfı Partisi*'nde yürütmeleri zorunluluk haline gelir.

Nesnel olarak sınıfsal konum, öznel olarak sınıfsal konumla bütünleştirildiğinde (işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin birliği sağlandığında), işçi sınıfı tarihsel/toplumsal/sınıfsal rollerini oynayabilir; insanlığın bütün alanlarda topyekün kurtuluşunun önünü açabilir.

Günümüzde Üzerinde Yaşadığımız Coğrafyadaki İşçi Hareketinin-Sendikal Hareketin Sorunları

Günümüzde yaşadığımız coğrafyadaki işçi hareketi, mücadelesini ekonomizm çerçevesinde ve sendikalar aracılığıyla yürütmektedir. Çok parçalı ve sendikal rekabetin etkisinde olan işçi hareketinin sendikal mücadelesi, hem daralmakta; hem zayıflamakta; hem sayısal olarak erimekte; hem güvenilirliğini yitirmekte; hem mevcut kazanımları korumamakta; sermayenin saldırıları karşısında ciddi karşı koyuşlar ortaya koyulamamakta; saldırılara karşı tepkiler cılız ve lokal düzeyde kalmakta; "Kürt Sorunu"nda bağımsız sınıf tavrı geliştiremeyen işçi hareketi-sendikal hareket, burjuvazinin manipüle ettiği şoven ve sosyalşoven bir çizgiye oturmaktadır. Sol, geleneğindeki kemalizm-sol sentezci bakış açısından kopmadığı için de, çok az istisnaların dışında şoven ve sosyalşoven çizgi solda egemen hale gelmektedir.

Sendikal harekette;

- Sektörler arası dayanışma yoktur.
- Sektörler arası koordinasyon ve işbirliği yoktur.
- Sektörler arası kaynaşma ve kolektif sınıf olma bilinci yoktur.
- Sektörlerin içerisinde de dayanışma, koordinasyon, işbirliği ve kaynaşma yoktur.

-Saldırlara karşı sektör içi lokal çıkışlar genellikle yenilgiyle sonuçlanmakta; lokal karşı çıkışlara organize dayanışma, destek gelmemekte, karşı koyuşlar sonuç alıncaya kadar sürdürülememekte, 'biz elimizden geleni yaptık, tepkimizi gösterdik, direnişimizi gösterdik, dışarıdan hiçbir destek gelmedi, bize dayatılanı kabul etmek zorunda kaldık' türü değerlendirmelerle karamsarlık üretilmekte, yenilgi kanıksanır hale gelmektedir.

-Sektör içi ve sektörler arası rekabet ortadan kaldırılamamıştır. Rekabet iki yönlü sürmektedir. Rekabetin birinci boyutu sendikalar arası rekabettir. Aynı işkolu-hatta işyeri içerisinde birden fazla konfederasyonun rekabeti söz konusudur. Sektörler arası ve sektör içi hiyerarşiden kaynaklı sınıf içi rekabet, sınıf içi yabancılaşmayı; duyarsızlıkları körüklemekte; burjuva ideolojisinin işçi sınıfı içerisinde kök salmasını ve derinleşmesini sağlamaktadır. Bencillik, duyarsızlık, dayanışmadan kaçış, sınıf bilincinin oluşmasındaki en önemli bariyerler haline gelmektedir. Kapitalizmin yoz ve kozmopolit 'kültür' politikası ve karşı propagandanın işçi sınıfı içinde yarattığı tahribat -yabancılaşma- ayrıca hesaba katılmalıdır.

-Sektörler içerisinde yönetici konumundaki profesyonel çalışanların konumu ayrıcalıklı bir meslek haline getirilmiş, kastlaşmış bir sendikal bürokrasi oluşturulmuştur. Sendika bürokrasisi her dönemde bu ayrıcalıklı konumunu sürdürmek için çaba sarfetmektedir ve sektör içi ve sektörler arası dayanışma, koordinasyon, işbirliği ve sınıfsal kaynaşmanın önünde en büyük engellerden bir haline gelmiştir. Sektör içinde sendikal alanda örgütlenme başarısı göstermiş olan işçi, belirli bir süre sonra, sendikal örgütlenmenin gereği olan somut bir kazanım görmek ister. Bırakınız yeni kazanımlar elde etmeyi, yapılan saldırılar ile varolan kazanımları da bir bir elinden çıkmaya başlayınca ve kayıp süreci içerisinde üyesi olduğu sendikadan da yeterli karşı koyuş çabasını da göremeyince, önce sendikasına kızmaya başlar, bir süre sonra küsmeye ve belirli bir süre sonra da yabancılaşmaya ve sendikasından uzaklaşmaya başlar. Sendikalı olmakla olmamak arasında bir fark olmadığını hissettiği anda ise sendikasından kopar. İşyeri ile olan çelişkilerini de artık kendi özel ilişkileri ile çözmeye çalışır. Eğer işini kaybetmemişse bu ağ burjuva partilerinden eş dost bulma, hemşehricilik ilişkileri, aile çevresi ilişkileri, dinsel/mezhеспel/tarikat ilişkilerine girmeyi ya da bu ağ kullanmayı gerekli kılar. Kendi bireysel çabaları ile

ancak bu ilişkiler ağını devreye sokabilir. Eğer işçi sorunlarının çözüm aracı olarak sendikal örgütlenmeyi bırakıp özel-bireysel ilişkiler geliştirmeye başlamışsa burada çok ciddi sorun var demektir. İşçi bireysel ilişkiler ağında çözüm ararken burjuvazide saldırılarını yoğunlaştırmak için fırsatını yakalamış demektir. Burjuvazi yakalamış olduğu bu fırsatı çok iyi değerlendirmektedir. İşçi hareketinin sendikal örgütlenmesini de daha geri zeminlere çekip sendikal mücadele bile veremeyecek duruma getirmektedir. Zayıflatılmış, kendi hegemonyasının dışına çıkmayan, hem mevcut yasalarla, hem de sendikal rekabet sonucu paramparça edilmiş işçi-sendikal hareketin içine düştüğü durumdan burjuvazi memnun görünmektedir. İşçi örgütü olması gereken sendikaların büyük bir çoğunluğu ne yazık ki burjuvazinin sivil toplum örgütlerine (NGO) dönüştürülmüştür.

Sendika konfederasyonlarına daha yakından bakıldığında şöyle bir manzara ile karşılaşmaktadır;

TÜRK-İŞ, işçi hareketi içerisinde milliyetçi/devletçi/sınıf uzlaşmacı bir eğilimi temsil etmektedir. İşçi hareketine, bu krizli durumdan çıkış yolu olarak; ekonomik-sosyal çıkarlarını koruma, geliştirme mücadelesi yerine, ulusal devleti destekleme mücadelesini öne çıkarmaktadır. Burjuva milliyetçiliği (kemalizm) temel dayanak noktaları olduğu için görüldüde AB karşıtı bir profil çizmeye çalışmaktadır. Kapitalist devlet sektöründe örgütlü bulunan devlet sendikası TÜRK-İŞ, 'KİT'lerin özelleştirilmesi ile birlikte yoğun bir erime sürecine girmiştir.

HAK-İŞ, işçi hareketi içerisinde liberal-islâmî eğilimi temsil etmektedir. TÜRK-İŞ gibi katı devletçi bir profil çizmemekte, işçi hareketine çıkış yolu olarak AB sürecini desteklemeyi önermektedir. HAK-İŞ'in merkezî bürokrasisi, Türkiye'deki tekeli kapitalistlerin temel stratejide uzlaştıkları AB sürecine onay vermektedir. AB ile bütünleşme gerçekleştirilirse, "gelecek özgürlükler sayesinde" işçi haklarının da gelişip güçleneceğini işçi hareketine dayatan bu eğilim, AB'ye uyum projeleri oluşturma ve bu projeleri hayata geçirmek için (işçi hareketini AB emperyalizminin kabul edebileceği bir düzeye çekme ve eğitime) AB entegrasyon fonlarından euro transfer etmeye çalışmaktadır.

DİSK, geçmişteki tarihsel kimliğini ve bu kimliğe uygun davranışlarını terk etmiştir. HAK-İŞ'ten farkı söylem düzeyindedir. Bağlı birkaç sendikanın dışında farklı bir ses çıkmamaktadır. Yoğun bir örgütlülüğe sahip değildir. Liberal bir profil çizmeye çalışan DİSK merkezi bürokrasisi, sendikal krize çıkış yolu olarak HAK-İŞ gibi AB'yi önermektedir. AB konusunda HAK-İŞ'le dönem dönem aynı platformlarda yer almaktadır. DİSK de HAK-İŞ gibi AB'nin entegrasyon fonlarından beslenecek, AB burjuvazisinin politikalarına entegre olmaktadır. DİSK'e üye bazı sendikaların; ırkçı-milliyetçi ve dinci siyasetçi eğilimlerin hâkimiyetinin

de bulunması konusu ise ayrı bir gerçekliktir. DİSK merkez klifi işçi sınıfının sendikal birliği mücadelesinde sınıfta kaldıktan sonra mevcut “sol” siyasî partilere bir yenisini katmakla meşguldür.

KESK, hizmet işkolunda örgütlenen, başlangıçta ‘çalışanların ortak’ örgütlenmesini savunan, sonradan bu savunusundan vazgeçerek devlet hizmet işçilerinin kapsamıyla kendisini sınırlayan ve kendisini 4688 sayılı yasaya tabi gören bir noktaya evrilen, örgütlenmesinde ve yönetiminde en çok sosyalist birimi barındıran ve kendilerini ‘kamu çalışanlarının-emekçilerinin üst örgütü’ olarak gören bir kurumlaşmadır. İlk ortaya çıktığı dönemde, sendikal harekete yeni bir soluk, yeni bir dinamizm ve ivme katan KESK, giderek bu özelliklerinden uzaklaşmış, kapitalist devletin ‘toplu görüşme ucubesi’ni-zokasını ‘toplu görüşmeyi toplu sözleşmeye çevireceğiz’ gerekçesiyle yutmuş, üç kez ‘toplu görüşme’ masasına oturmuş, ancak bir türlü ‘toplu görüşmeyi toplu sözleşmeye’ çevirememiştir. Adeta üye tabanına karşı masaldaki ‘Yalancı Çoban’ konumuna düşen KESK merkezi yönetimi, sadece güvenilirliğini yitirmekle kalmamış, bölünmüş ve “yetkisiz ve etkisiz” bir duruma gelmiştir. KESK kapitalist devletin yoğun baskı ve saldırısı altında, hem de AB’ci liberal solun, reformcu liberal solun kuşatması altında, bu durumdan çıkış politikası üretememektedir. Toplu Görüşme Yetkisi ağırlıklı olarak, ırkçı-mil-liyetçi-devletçi TÜRK KAMU SEN’e geçmiştir.

BAĞIMSIZ SENDİKALAR’ın ise esamesi bile okunmamaktadır.

Sendikal rekabet ve sınıf içi hiyerarşik rekabetin üzerine, Sol gruplar parselasyonu, islâmî gruplar parselasyonu, ırkçı-milliyetçi gruplar parselasyonu da eklenince, işçi sınıfının genel çıkarının yerine, sendikal bürokrasi ile grupların uzlaşmacı çıkarı ikâme edilmektedir. Gruplar sınıfın çıkarlarının ilkesel mücadelesi yerine, grup çıkarı ve seçilme mücadelesini temel mücadele olarak belirledikleri için sendikal bürokrasiye ve grup temsilcilerine-gruba güvensizlik ortaya çıkmaktadır. Özellikle sol gruplar yaptıkları çalışmayı ‘sosyalizm-adına yaptıklarının’ ajitasyon ve propagandasını da yaptıkları için tabandaki güvensizlik aynı zamanda sola ve sosyalizme olan güvensizliği de yaratmaktadır.

Yönetim kademeleri hangi grubun ya da gruplar koalisyonunun eline geçerse geçsin genel anlayış ve bürokratik çalışma tarzı değişmemekte, yapılan saldırılar işçi hareketini ekonomik mücadele bile veremeyecek bir alana ve örgütsüzlüğe itmektedir. Türkiye işçi hareketi ve sendikal hareket son 40 yılın en örgütsüz, en güçsüz, en umutsuz, en ufuksuz dönemini yaşamaktadır.

Sınıflar Savaşımında Çatışma Dinamiklerinin Biriktiği Alanlar

Sınıflar savaşımının çatışma dinamikleri tek bir sektörde birikmez. Çatışma dinamiklerini her üç sektörde (imalat-hizmet-tarım) biriktirir.

Sınıflar savaşımı bütün sektörlerde eşit biçimde yürümez. Sendikal düzlemde örgütlü kesimlerde toplu sözleşme dönemlerinde bir hareketlilik yaşanır. Toplu İş Sözleşmesi imzalandıktan sonra hem de sendikal çalışma, hem sınıflar savaşımı durgunlaşır. Ta ki yeni bir toplu iş sözleşmesi dönemine ya da kazanılmış haklara yeni bir saldırı oluncaya kadar bu durgunluk sürer.

Kolektif bir işçi sınıfı hareketi oluşturulmadan sınıflar savaşımı bütün sektörlerde koordineli bir biçimde yürütülemez. Kolektif işçi sınıfı hareketi, *İşçi Sınıfı Partisi*’nin kurmaylığında sektörlerdeki sınıflar savaşımında taraf olamazsa, sektörler arası dayanışma-koordinasyon-işbirliği-sınıf kaynaşması sağlanamazsa, kolektif/bağımsız işçi sınıfı tavrı sergilenemez. Bir sektörde süren savaşım çatışma dinamiklerini harekete geçirip çatışma bir üst boyuta çıktığında diğer sektörlerden sınıf güçleri çatışma alanlarına sevk edilemez. Böylelikle yalnızlaştırılan sektörde çalışan işçi bölüklerinin mücadelesi lokalize kalır ve yenilgi âdeta ‘kader’ halini alır. Çatışma yenilgiyle sonuçlanmasa bile kayıplarla sonuçlandırılır ya da ‘veba gösterilerek sıtmaya razı edilir.’ İşçiler sendika bürokrasisinin ‘vicdanı’na terk edilir.

Son on yıllık dönem içerisinde, bütün sektörlerde yaşanan sınıflar savaşımına kısaca baktığımızda oldukça öğretici dersler vardır.

a. Özelleştirme saldırısının sonuçlarına kapitalist devletin imalat sektöründe çalışan işçilerin verdiği savaşım, lokal düzeyde kalarak yenilgiye uğramıştır. Bu sektörde mülkiyet (kapitalist devlet mülkiyeti-kapitalistlerin ortak mülkiyeti), özelleştirme yoluyla kapitalistlerin bireysel mülkiyetine dönüştürülmüş, kapitalistler krizlerini aşmak için ortak mülkiyetlerindeki fonlarını güçleri oranında paylaşmışlardır. Bu mülkiyet transferi sektördeki çatışma dinamiklerini beslemiş ve sınıflar savaşımını çatışmaya dönüştürmüştür. ‘Özelleştirme saldırısı’na yalnız başına göğüs germek zorunda kalan sektördeki işçi sınıfı çok büyük kayıplar vermiş; hem sendikal örgütlülüğü tasfiye edilmiş; hem de sayısal olarak eritilmiştir.

b. Kapitalist devlet, tarım sektöründeki destekleme alımlarını durdurmuş, temel ürünlerdeki taban fiyat belirlemelerini kaldırmış, tarımsal girdi fiyatlarını artırmış, tarımda tekelleşme politikalarını yürürlüğe koymuş, az topraklı yoksul köylülüğü proleterleştirme sürecini işletmeyi temel politikası yapmıştır. Bu durum tarım sektöründe çatışma dinamiklerini beslemiş ve sınıflar savaşımı çatışmaya evrilmiştir. Bu çatışma sürecinde proleterleştirilen az topraklı yoksul köylülük yalnızlaştırılmış, ya evini-barkını-tarlasını-tapanını satarak kentin varoşlarına göç etmek zorunda kalmış ya da satmak zorunda kaldığı tarlasında ücretli işçi konumuna gelmiştir. Tarım alanındaki çatışma dinamikleri sürekli beslenmektedir. Stratejik ürün üretim alanlarına göre de sınıflar savaşımı çatışmaya evrilecektir.

c. Kapitalist devletin hizmet işkolu sektöründe, kapitalist devletin saldırı seyrine göre çatışma dinamikleri beslenmekte ve dönem dönem sınıflar savaşımı çatışmaya evrilmektedir. Bu sektörde özelleştirme saldırısının sonuçlarına karşı yoğun bir karşı koyuş yaşanmaktadır. Sektörün içinde yalnızlaşma söz konusudur. Bu sektörün içindeki ulaşım, haberleşme, enerji alanlarında karşı koyuş için koordinasyon, dayanışma, işbirliği çalışmaları çok cılız kalmıştır ve yapılan saldırıları durdurmaya yetmemiştir. Bu sektördeki sektör içi alanların koordinasyonu çok zayıftır. Bu alanda en ileri örgütlülük düzeyine sahip olan KESK ne yazık ki görevini yerine getirememekte, gittikçe kan kaybetmektedir.

d. Bütün sektörlerde çatışma dinamiklerini besleyecek olan genel saldırılar.

Bu saldırıları şöyle sıralayabiliriz:

- *Özelleştirme saldırısı,
- *Kamu Yönetimi Temel Kanunu,
- *Yerel Yönetimler Kanunu,
- *Personel Rejimi Kanunu,
- *Sosyal Güvenlik Kanunu,
- *Genel Sağlık Sigortası,
- *Kentsel Dönüşüm Projeleri,
- *Kentsel ve tarımsal nüfusun Avrupa standartlarına getirilmesi,
- *Büyüme ve istihdam politikaları,
- *IMF ve Dünya Bankası'nın borç politikaları...

Emek Gücünün Kolektif Niteliği

Kapitalist üretim tarzı, üretim sisteminin doğası gereği emek gücüne kolektif bir karakter kazandırır. Üretim süreci bir işçinin bireysel gerçekleştirdiği süreç değil, emeğin kolektif gerçekleştirdiği bir süreçtir.

Kapitalist üretim tarzının üç ana sektöründe de üretim süreci kolektif bir karakterde gerçekleştirildiğine göre, emek-gücünün örgütlenmesi de kolektif bir nitelik taşımak zorundadır.

Kolektif işçi sınıfının üç ana sektöre göre sendikal örgütlenme planı şöyle olabilir:

Her işkoluna bir sendika, bütün işçiler için tek konfederasyon;

1. İmalat İşkolu İşçileri Birlik Sendikası,
2. Hizmet İşkolu İşçileri Birlik Sendikası,
3. Tarım İşkolu İşçileri Birlik Sendikası.

İşkolu sendikalarının üst örgütü olarak tek konfederasyon (İmalat-Hizmet-Tarım İşkolu İşçileri Birlik Sendikaları Konfederasyonu).

İlk atılacak adım kolektif işçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanmasıdır.

İşçi sınıfının sendikal birliği savaşımını gündemine almayan/alamayan bir Sol'un ideolojik-teorik-örgütsel konumu şiddetle sorgulanır. Ayrıca, başarı gösteremez.

Önerilen sendikal düzeydeki örgütlenme tasarısına çeşitli gerekçelerle karşı çıkan ve kendi dar grup sendikalarını, bu türden kapsayıcı ve işçi sınıfını bütünleştirici önerilerin yerine ikâme etmek isteyen gruplara da onların da içinde yer alabilecekleri; kolektif olarak alınan kararlara uymak, görev ve sorumluluklar almak kaydıyla *Birleşik İşçi Cephesi* örgütlenmesinin altyapısını birlikte örme önerisi sunulur. Birlikte ortak işler yapılır.

Birleşik İşçi Cephesi, işçi hareketinin merkezi birliğini hedefler ve işçi hareketinin merkezi birliği için faaliyet gösterir. *Birleşik İşçi Cephesi*, işçi hareketi ile sosyalist hareketin birliği ile sağlanacak olan *İşçi Sınıfı Hareketi*'nin oluşturulması mücadelesinde işlevini yerine getirebilir.

İşçi Sınıfı Hareketi-İşçi Sınıfı Partisi-Kongre Yöntemi İlişkisi

Kapitalist toplumda işçi hareketi ekonomizm düzleminde, kendiliğinden bilince tekabül ettiği düzeyde her zaman vardır. İşçi hareketi, işçi sınıfının olduğu her yerde olagelmıştır. Yaşadığımız coğrafyada işçi hareketi *İşçi Sınıfı Hareketi* olarak algılanmıştır. *İşçi Sınıfı Hareketi*, kendiliğinden işçi hareketini aşan; ekonomik-sendikal mücadelenin sınırlarına hapsolmayan; kapitalizmi devrimci yol ve yöntemlerle yıkmayı ve yerine devrimci işçi iktidarını ve devletini kurmayı (proletarya diktatörlüğü); kendi devletini ve sınıfları da ortadan kaldırarak sınıfsız/sömürsüz/ayrıcılıksız bir dünya komünü oluşturmayı kendisine strateji olarak belirleyen; bu stratejiye uygun taktik-ittifak politikaları/savaşım yürüten bir harekettir. *İşçi Sınıfı Hareketi*'nin merkezine koyması gereken iki temel görevi vardır: Birinci görevi, kapitalizmi yıkmak (kapitalist devleti ve kapitalizmin bütün kurumlarını ortadan kaldırmak) yani devrim; ikinci görevi, işçi devletinin (proletarya diktatörlüğünün) kurulması ve sınıfsız topluma geçişin hazırlanması.

Üzerinde yaşadığımız coğrafyada ne yazık ki işçi sınıfı hareketinden söz etmemiz mümkün değildir. *Kolektif İşçi Sınıfı Hareketi*'nin oluşturulmasının ilk koşulu *İşçi Sınıfı Partisi*'nin oluşturulmasıdır. *İşçi Sınıfı Partisi*'nin oluşturulmasının ön koşulu ise 'Komünistlerin Birliği'nin gerçekleştirilmesidir. **II.Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II.TTKK)** yöntemiyle 'Komünistlerin Birliği' yani; Hareketin Merkezileşmesi sağlanır; "teşkilâtlar devirlerinden fırka devrine (örgütler dönemlerinden parti dönemine) geçilir. *İşçi Sınıfı Partisi*'nin oluşturulmasıyla birlikte siyasal birlik sağlanacaktır. *İşçi Sınıfı Partisi*, sosyalist harekete ve işçi hareketine müdahale ederek, her iki hareketin birliğini de sağlayacaktır. Bu müdahalenin bir ürünü olarak *Kolektif İşçi Sınıfı Ha-*

Resmî Tarih Polemikleri - 6

Türkiye -ve benzeri ülkelerde- tarih okuyucusu olmak zor!

Ya yüzyıldan bu yana anlatılan masallara inanacaksın ve bu yalana sığınıp reaya olmanın hazzını yaşayacaksın, ya da bu yalanı sorgulayacaksın ve sorgulama sürecinin her türden eziyetine katlanmayı insan olabilmenin, onurlu yaşamın bir parçası sayacaksın.

Düşünün bir; önce anlatılan ne varsa tümünü reddedecek ve ardından, reddettiklerinin arasından bir ayıklama yaparak gerçeğin kurgusunu yeniden oluşturacaksınız. Ve bu “ret-ayıklama-yeniden okuma” sürecinde bunca yıldan bu yana yalanlarla avutulmanın-uyutulmanın kışkırtıcı kızgınlığına katlanacaksınız!

Örnek olsun, bir okuma yapıyorsunuz ya da otuzlu yıllar hakkında küçük bir deneme yazma hazırlığınız var ve otuzlu yıllarda neler olup bittiğini merak etme gibi bir sorunuz var...

Bu şekilde kurgulanmış bir başlığın altındaki “boşluğu” doldurabilmek için gösterilebilecek çaba, bu çabanın sahibi için hayal kırıklığı yaratabilecek sonuçlar doğurur. Aynı hayal kırıklığını okuyucuda yaşayacaktır. Ancak unutulmamalıdır ki “konunun” kışkırtıcılığını da bu söz ettiğimiz türden hayal kırıklıkları sağlar. Ortalama bir tarih okuyucusu ile sıradan bir tarih araştırmacısı bu unsuru sorgulamakla yükümlüdür; niçin otuzlu yıllara ait okumalarda bir doyuma ulaşamıyoruz, niçin otuzlu yıllar hakkında okurken herhangi bir konuda soru sorabilecek kadar bir bilgiye ulaşmakta dahi zorlanıyoruz vb.?

Tarihin okunmaması ya da sorgulanmaması için yazılan ya da bu kadarının yeteceği düşünüerek hazırlanan, Enver Ziya Karal türü “tarihçilerimizin” yazdıklarını bir yana bırakalım; yerli yabancı “en bi baba” resmî tarihçilerimizin ciltler dolusu efsanelerine bakalım. Zaman geçtikçe -neredeyse bir yüzyıl- tarihimizdeki konumu itibarıyla önemini yitiren, bir buçuk günlük yerel nitelikli bir Erzurum Kongresi ile bizim otuzlu yıllar olarak yeniden tanımlamaya çalıştığımız koca bir on yılın aynı hacimle bir kitapta yer alması okuyucu için sorgulanması gereken bir konu değil midir? Yanıtımız kısaca “evet” şeklinde olacaktır ve tezimiz, *otuzlu yıllara ait tarih yazımının*, bir futbol deyimini ile tanımlarsak *dar alanda kısa paslaşmalar biçiminde kurgulandığı* şeklindedir. Yeni oluşturduğumuz futbol sektörünün prim yaptığı bu günlerin etkisiyle söylemimize devam edersek, *bir gol atılmış ve üstüne yatılmıştır*. İdeolojinin oluşumunda ya da onun restorasyonunda-rekonstrüksiyonunda anılan yılların önemini bilmesi bu sorgulamayı acil bir sorun haline

reketi ortaya çıkarılacaktır. *Kolektif İşçi Sınıfı Hareketi*, *İşçi Sınıfı Partisi*'nin kurmaylığında sınıflar savaşımının bütün biçimlerini yürütme yeteneği kazanacaktır. *İşçi Sınıfı Partisi* ittifak politikaları ve taktik manevralar geliştirecektir. Bu manevralar sonucu oluşturulacak ilkeleri belirlenmiş iktidar aygıtı yaratılacak; bu devrim öncesi iktidar aygıtı, tekelci burjuvaziyi, burjuvazinin diğer katmanlarından izole ederek yalnızlaştırarak; tekelci burjuvazinin bütün kurum ve kuruluşlarına son darbeyi vurmanın hazırlığını yürütecektir. Ne yaptığının farkında olabilen bir *Kolektif İşçi Sınıfı Hareketi* ve bu Hareketin ittifak politikası, burjuva devletini-demokrasisini (diktatörlüğünü) yıkıp ortadan kaldırabilir ve yerine proleter devletini-demokrasisini (diktatörlüğünü) kurabilir. Ancak Kuruculuk sonrası geri dönüşün gerçekleştirilemeyeceği bir ortam oluşturularak sınıfsız/sömürsüz/ayrıcalıksız komün toplumuna geçiş sağlanabilir. *İşçi Sınıfı Hareketini*, işçi hareketinden, sosyalist hareketten, devrimci hareketten, ulusal kurtuluş hareketinden ayıran en önemli ayırım noktaları ve nitelik farkı bunlardır.

II.TTKK sözü edilen nitelik farkını ortaya çıkardığı oranda geleceği kazanmanın sigortasını yaratmış olacaktır.

Bu sigortanın oluşturulmasına emek katmak her şeydir; ötesi hiçbir şeydir.

Tarihî TKP'nin tasfiye edilen Bolşevik Geleneğine ve Geleneğin oluşum yöntemi olan Kongre yöntemine (**I.TTKK**) sahip çıkan tüm komünistler, Geleneğin daha ileri ve geliştirilmiş düzeyde yeniden oluşturulması yolunda Kongre yöntemini (**II.TTKK**) hayata geçirmek için görev başına!

Komünistlerin birliği için **II.TTKK**.

İşçi Sınıfı Partisi'nin oluşturulması için **II.TTKK**.

İşçi hareketi ile devrimci-sosyalist hareketin birliği için **II.TTKK**.

İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliği için **II.TTKK**.

Kolektif İşçi Sınıfı Hareketi için **II.TTKK**.

Proleter devrim için **II.TTKK**.

Devrimci-Kolektif İşçi Sınıfı İktidarı-Devleti için **II.TTKK**.

Proletarya diktatörlüğünün sönümlendirilerek sınıfsız topluma geçiş için **II.TTKK**.

Komünizm için **II.TTKK**.

12 Ağustos 2006

getirilecektir. Resmî tarihin, tarihin bu bölümünü dillendirirken genel yön-teminin dışına neden çıktığının nedensellik ilişkileri içinde sorgulanması, daha ilk andan bazı doğrulanmamış yanıtlarımızın zihnimizde kendisine yer bulması sonucunu verecektir: “kemalizmin altın yılları” olarak tanımlanan ve birçok yazında efsaneye dönüştürülen tablonun yerini sefaletin, gün geçtikçe derinleşen yoksulluğun görüntüleri mi almalıdır?

Her soluklandığımızda sorumuzu tekrar tekrar soralım: otuzlu yıllara ait genel görüntünün ancak anlatıldığı kadarıyla, o da kısacık, bilinmesi istenmektedir, neden? İdeolojinin bu süreçte hangi şartlar altında yeniden üretildiği ve dolayısıyla “rejimin” niteliği ya da onun “adı” gözlerden gizlenmek mi istenmektedir... vs. birbirinin benzeri uzayıp giden sorular. Ve elimizde bizi yanıtızsız bırakmaya şartlanmış yüz binlerce sayfalık tarih masalı...

Polemik(ler)’in bu bölümünde tarih okumasında işimizi kolaylaştırmak üzere kısa bir “otuzlar kronolojisi” oluşturulmaya çalışılacaktır; söz ettiğimiz nedenlerden ötürü bu kısalık, bir zorunluluğun sonucudur. Ayrıntılar hakkında sorgulayıcı bir yaklaşımın zihin açıcı olması kaçınılmazdır.

Önce “otuzlu yıllar” nitelememizdeki sınırlarımızı belirleyelim. Eğer otuzlu yıllar tanımlaması bir nicelikten çok bir niteliği işaret ediyorsa ki, çalışmamızda öyle, onu Serbest Parti deneyimi ve Menemen-Kublay olayı ile başlatıp Mustafa Kemal’in 1938’deki ölümü ile sonlandırabiliriz. Bir diğer sınırlama *niteliğin* ağır baskısıyla 1933-1937 yılları arasını kapsayabilir ki bu dönemde totalitarizm ve ideoloji tarihimizin hiçbir döneminde olmadığı kadar “şeffaf” ve açıktır; erkin yoğunluğu hiçbir şeyin gizlenmesine gerek duyulmamasına yol açmaktadır. Daha önceki yazılarda sözünü etmeye çalıştığım “merkezi umumi” olgusunun üzerindeki gizlilik örtüsünün kalktığı, daha doğrusu böyle bir gizliliğe gereksinim duyulmadığı bir dönemdir. Yasama-yargı-yürütme erki kayıtsız şartsız kişilerin egemenliği altındadır ve doğal olarak devletin bekası ve milletin esenliği için bundan daha iyisinin olamayacağı düşünülmektedir. Devletin bu şekilde yapılandırıldığı ve merkezi umumi yapısının kendisini rahat hissettiği bu dönem, resmî ideolojinin kendisini yeniden üretmesi ve geliştirmesi için gerekli tüm olanaklara sahiptir ve kuşkusuz bu “rahatlığı” sonuna kadar kullanmıştır. Resmî ideoloji kendisini geliştirir ve yeniden üretirken, bunun doğal sonucu olarak yoksulluğun ve sefaletin derinleşmesi kaçınılmazdır. Devamında gelen ve yoksullukla paralel bir seyri zorunlu olarak izleyen faşizmde *derinleştiği* “millî şef dönemi” bu bağlamda ayrı bir okumayı, kuşkusuz devamlı bir okumayı gerektirmektedir.

Serbest Parti muvazaa komedisi ile Kublay trajedisine açıklayıcı özelliklerinden dolayı deneme dizimizin değişik puzzle’larında (bulmaca) tekrar tekrar yer verilmektedir. Bu iki olayın çakışmasının ve bu çakışmanın zamanı ile yeni bir sürecin başlangıcını oluşturmasının da

üzerinde durulması gereken bir konu olduğunu söyleyip ya da tüm resmî tarihçilerimizin bu türden olayları ele alırken yaptıkları gibi, “oldu bitti” deyip okumamıza başlayalım.

Böyle bir başlangıçla birlikte önceden yaptığımız bir anımsatmaya bir kez daha yer vermek zorunlu oluyor; bu da anlatılmayanın yazılmayanın aksine yoksulluğun günden güne arttığı sefaletin an be an derinleştiği gerçeğidir. Böyle bir ortamda ideoloji inşa etmenin de hem güç hem de kolay yanları vardır. Konan yakıcı vergilerle ve gelenekselleşen söylemlerle “her zamankinden daha çok birlik ve beraberliğe gereksinim duyulduğu ve bunun içinde halktan fedakârlık beklendiği” bu günlerde, devasa bütçelerle yurt dışında ulu önder heykellerinin yaptırıldığı ve bu durumu tartışanların yıkıcılık-bölücülükle suçlandığı da anımsayalım. [Resmî tarihin neresinde yazar bu anıtların kaç mal olduğu...?, bakınız Taksim anıtı...!] Öğrenelim ve unutmayalım. İşin doğrusu, bugünlerde, otuzlu yıllarda irili ufaklı hiç bir muhalefete yaşam hakkı yoktur ve en samimi eleştiriler dahi erksel tepki ve terör uygulaması ile susturulmaktadır.

20’li yıllardan itibaren süre giden iktidar mücadelesinde bütün muhalefet unsurları çeşitli testleri takiben susturulmuştur ve yürütme, yasa ve yargının neredeyse tek elde toplanması için girişimlere başlanmıştır. Potansiyel muhalefet odağı olacağı düşünülen en has devletçi-ittihatçı yapılanmalar, Türk Ocakları örneğinde olduğu gibi, kesin emirlerle bir süreliğine kapatılmış ve Serbest Parti sonrası olası/potansiyel tartışmaları engellemek için meclis feshedilerek tek elden yeni milletvekillerinin atanması sağlanmıştır. İstanbul-Ankara ya da eski rejim yeni rejim ayrımının netleştiği süreçte bir diğer muhalefet unsuru olabilecek basın da bu susturma ve yeniden inşa hareketinde payına düşeni alacaktır. Basının payına düşen tehdit ve susturmadır, zor kullanımı olağan ve sıradandır. Yaşamın hiçbir alanında en ufak bir eleştiriye tahammül gösterilmez; “havaların kurak geçeceğini” yazmak, milletin efendisi “çiftçinin aç olduğunu” yazmak ağır cezalar gerektiren suçlar olarak değerlendirilmekte ve cezalandırılmakta ya da konu yazıyla birlikte satın alınmaktadır. Sözlerimin doğruluğu otuzlara yönelik bir tarama ile kanıtlanabilir.

Bu “tek elin” görünen kısmını Cumhuriyet Halk Partisi oluşturacaktır. Yeniden tanımlanmaya çalışılan haliyle CHP’nin ülkeyi ve milleti esenliğe götürecek her türden birikime sahip olduğu ve bu nedenle ulu önderin çizdiği yolda tek yetkili olduğu *de facto* ilan edilmiştir. Dolayısıyla devletin, ülkenin ve milletin her hangi bir başka *yapıya* gereksinimi yoktur. Ve izleyen on yıllar boyunca da olmayacaktır. O yıllarda, bugünün yanlış tanımlamasıyla *derin devlet* Mustafa Kemal-Recep Peker-İsmet İnönü’den oluşmakta ve tüm egemen kurumsallaşmasıyla CHP bu derinliğe fiili ve hukuki bir form kazandırmaktadır. Mustafa Kemal’de birçok

konusmasında partisinin bu niteliğini ısrarla vurgulamakta sakınca görmemektedir. Kimbilir belki de uluslararası konjonktürün parlayan yıldızlarının saçtığı ışık, egemenliğin kayıtsız şartsız oluşunun verdiği hazla bu ışığın kaynaşmasının yarattığı hal bu türden konuşmaların yapılabilmesini kolaylaştırmakta, siyasetin katı uygulamalarını haklılaştırabilmektedir. 1931 yılı CHP'nin yeniden örgütlenme yılı olarak resmî tarihin kronolojilerinde yer alırken, örgütlenme modeli olarak Avrupa faşist partilerinin yapısının ele alınması, örneğin her gencin ve hatta yeni doğan her çocuğun partinin asli üyesi ilan edilmesi anlamlıdır. Totaliter parti kendisini "faşist parti" olarak ilan etmek üzeredir. [Bu iki kavram arasındaki geçişlilik ülkenin liberal ve –her ne demekse- siyaset bilimcilerinin başlıca sığınaklarından birisini oluşturmaktadır.] Altı oku irdelerken değinilmesi gereken 1931 tarihli CHP programı, bu yönelimi tanımlaması ve göstermesi açısından oldukça anlamlıdır.

Daha sonraki yıllarda otuzun güvencesinde açıkça faşizm isteyen, Alman nazizmi ve Mussolini modelini her zaman saygı ve sevgi ile anmakta bir sakınca görmeyen *genbaşkur üyesi* Recep Peker parti ile devletin ayrılmazlığını ilan etmiştir. Okuyucu, seçerek sıralamaya çalıştığımız, tartıştığımız ve polemik eylediğimiz tüm siyasî tavır ve eylemlerin Türkiye siyaset geleneğinin İttihat Terakki'den alıp iki binlere taşıdığı anlayışın en net ifadesi olduğuna dikkat etmelidir.

Kendi yazdığı hukuka uymamayı ve eyleminin ardından hukukunu bu eyleminin kendi hukukuna aykırı yönlerini yeniden biçimlendirmeyi alışkanlık haline getirmiş Türkiye siyasetinin egemenleri, 1931 yılında eski meclisi dağıtıp yenisini kurarken hiç zorlanmamıştır. Milletvekillerinin birkaç kişi tarafından Çankaya sofralarında kağıt üzerinde belirlenip Mustafa Kemal'in ve İsmet Paşa'nın vetolarından sonra "seçimle" atandığı artık saklanmayan saklanamayan bir gerçekliktir. Ve hâlâ buna demokrasi diyen ve o günleri özlemlerle ananların bulunması ideolojik başarının bir kanıtıdır. Fakat resmî tarihin bugün bile bu "realiteyi" saklamak ya da ona gerekçeler uydurmak için yaptıkları ancak klinik bir vaka olarak değerlendirilebilecek niteliktedir.

CHP'nin ideolojik altı oku'nun da ilan edilmesi bu türden bir seçimin hemen arkasından gerçekleştirilir ve böylece Mustafa Kemal'in deyimiyle "devlet gibi bir örgüt demek olan uygar bir partinin" sorunsuz bir şekilde oluşması için her şey tamamlanmış olmaktadır. Bu, İttihat ve Terakki'nin parti örgütlenme modelinin sağlam bir şekilde devlet kurgusuna çevrilmesinden başka bir şey değildir.

Şimdi sıra dogmanın argümanlarının oluşturulmasına gelmiştir. Ve Türkiye tarihi kısa sürede "başarılı" gerici atılımlarla ünlüdür? Gerçilik, ancak zor altında ayakta kalabilen kaleler inşa etmekle ünlüdür. Bir süreliğine kapatılan Türk Ocaklarının yerine açılan Halkevleri bu türden bir kaleyi-kaleleri tanımlar ve nitelik olarak heykel siparişinden

farklı bir işlevi yoktur. Had safhada bir "ekonomik bunalımın" tüm komprador burjuvazi adına görevini yerine getirdiği 1932 yılında, Avrupa'nın totaliter rejimlerinden ithal edilen bu yapıların "ulusu katılaştırmak ve sınıfsız katı bir kitle haline getirmek" amacı etrafında parti tarafından örgütlenen ideoloji merkezleri olduğunu anımsatalım. Halkevleri, kimi sol'un sandığı gibi, toplumsal sefaletin ya da sömürünün değil, parti ideolojisinin ancak partili elitler aracılığıyla ve onların yönetiminde-gözetiminde "tartışıldığı", esasında öğretildiği ırkçı yapılanmalar olarak değerlendirilmek zorundadır. Bu merkezlerin, sol cilalı faşizmin sunduğu fetiş değerler (!) dışında ele alınması gerekmektedir.

Otuzlara damgasını vuran atılımlardan birisini dünya tarihinin yeniden yazılması oluşturur! Bu "iş", birçok *ordinaryüs profesör doçent* ve *doktorumuzun* da katkısıyla hakkıyla yerine getirilmiş ve örnek olsun tüm dünya ırklarının Türklere türediği, Niagara şelalesinin adının binlerce yıl önce oraya ulaşan Türklere "bu ne yaygara" demelerinden geldiği gibi had safhada düşük ve düşkünlük ve hatta idiotluk örneği olarak değerlendirilebileceğimiz tezler "bilim yuvası" üniversitelerimizde kanıtlanmıştır. [Bugünkü gazetelerde "YÖK'ün cumhuriyete sahip çıktığı" yazıyordu.] İşte Türkiye solunun başına bela olan ve Türk tipi nazizmin beslediği dil kurumu, tarih kurumu gibi "kurumlar" tartıştığımız süreçte bu safsataları kanıtlamak için kurulmuşlardır. Ve geride bugün, bunlara hâlâ inanmak dışında seçeneği bulunmayan ve kendisini solcu zanneden bir avuç eski ve eskimiş zavallıdan başka kimse kalmamıştır.

Lozan süreciyle emperyalizme biat etmiş Türkiye devletinin bu durumunu aklamak için pembe bir masal yazımına gereksinimi vardı. Ve her ne kadar tüm dünya ırkları Türklere türese de Orta Asya bozkırının "yüksek ruhu" Türklere bozulması, diğer ırklarla karşılaşması ve karışmasının ardından başlamıştı. Zaman -ya da burada sözünü ettiğimiz otuzlu yıllar- bu karışımın doğan kirliliği temizleme ve diğer taraftan da düyun-ü umumiyenin borçlarını ödeme zamanıydı. Konjonktürün verdiği emir buydu. İttihatçılıkla kendisine yön ve yer bulan Türkçülük akımının kendi mütevazî misak-ı millî sınırları içinde emperyalistleri rahatsız etmeden ve şimdilik kaydıyla başkalarına zarar ziyan vermeden yeniden gündeme getirilmesi zamanıydı. Böylece aptallaştırılma projesi kapsamına alınmış bir halkın karşısına *son sığınak* olan milliyetçilik/ırkçılık çıkartılıyordu. Yapılacak ilk iş Türklere Türk olduklarının anımsatılmasıydı -İttihatçılardan miras kalan yükümlülükleri yerine getirilmek zorunluluğu vardı- ki bu iş için yeterli bir kurumsallaşma mevcuttu. Maaşlılar zaten görevdeydi, hevesliler ise maaşa bağlandı, görev başı yaptırıldı ve tarih yeniden yazıldı. İşte bugün hâlâ okuduğumuz tarih o günlerde yazılandır ve okutulmaya ve zorla okutulmaya devam edilmektedir. Tarih "bilimi" açısından "devrim" niteliğindeki bu ayıllımı "Türk Dili" atılımı izledi. Daha önceden "harf devrimi" ile Latin alfabesine geçilerek bir gecede okuma yazma oranı sıfırlanmıştı: kris-

tal gece! Bu hareket nedensellik ilişkileri içinde incelendiğinde, İstanbul'daki yazılı muhalefetin susturulmasının amaçlardan biri olduğunu düşünmemek için bir neden bulamayız. Ancak asıl sorun geçmişe ait okunabilir eserlerin bir kuşak sonrasında okunulamaz kılınmasıydı, başarılıydı. Dil hareketi bu “devrimi” takiben Kuran'ın Türkçe yazılması aşamasından-tartışmasından geçti, cüretkârlığın sınırları test edildi. Sonra işin kurumsallaşmasına karar verildi ve bugünkü Türk Dil Kurumunun önceli Türk Dilini İnceleme Derneği 1932'de kuruldu.

Bu çalışmalarda hedef, yeni bir dil yaratmaktır ve kuşkusuz bu şekilde yaratılan dil Türkçe olacaktır! Ne var ki bu türden bir “dil hareketi” Türkçülük akımının dibe vurusunun göstergesidir ve bu dibe vuruşun hâlâ farkına varılamamıştır. Yapma-yapay kelimelerle yaratılan anlaşılmaz dil -uydurukça- ancak bu şekliyle kast anlayışına sahip bir şekilde örgütlenmeye çalışılan toplumda kendisine yer bulabilirdi ve bu olgu zor baskısı altında denenmiş daha sonra fazla acele edilmemesi gerektiğine karar verilerek bu yapmacık ilkelik geleceğin dil bilimcilerine -birçoğu her ne demekse *ulusal solcudur*- miras olarak bırakılmıştır. Kemalizm, sermayesi ve bürokratik eliti ile birlikte onlardan maaş alanlara yeni bir dil üreterek kast modelleri üzerinde çalışmaktadır.

“Kronoloji” unsuruna bağımlılık, *yazanı* zamansal akışa bağımlı kılıyor. Belki de okuyucu içinde böylesi daha kolay; her on yılın ciltlerle anlatıldığı tarih ansiklopedilerimizde otuzlar keçi-boynuzu tadı veriyor. Zamana bağımlı kalmanın sorumluluğu, zamanı yeniden kurgulamış otuzlu yıllar yoğunluğunda daha da ağırlaşıyor. Bu yoğunluğu aşmanın yolu olarak kronolojik göndermeler yapmak gibi görünüyor. Bu sefalet günlerinde bir taraftan ithal heykellerle iş götürülürken diğer taraftan “yerli malı haftası” türü çok amaçlı *komiklikler* günlük yaşama sokuluyor. Bu, ilkokul düzeyinde onlarca yıl sürecek olan aptallaştırma projesini örnekler. Turgut Özal'ın bu memlekete yaptığı tek hayırlı iş, bu hafta ve törenleri işlevsiz hale getirmek olmuştur. Kaldı ki bu kendi projesi değil, yüz yıldan bu yana bağımlı olduğumuz emperyalizmle ilgili bir mevzuudur, yanılmayalım!

Otuzlu yıllarda ideolojinin yeniden yazılmasına başlanıyor ve bu yazım işi büyük ölçüde tamamlanıyor. Örneğin 1932 yılında Kuran'ın Türkçe okunmasına “karar veriliyor” ardından bir sene sonra yüzyıllık pratiğin sorgulayıcı okuyucuya komplo olduğunu haykırdığı 1933'de Bursa'da irticaî bir kalkışma olayı tarih kitaplarına sızdırılıyor. (Resmî ideoloji resmî tarih kitaplarına kimi zamanlarda sızdırmalar da bulunarak uyarılarını sürdürmeyi ihmal etmiyor. Bu türden uyarıların da zor aracı olarak değerlendirilmesi gerekir, en azından yaşayarak öğrendiğimiz bu.) Ancak zamanın ilerlemesi ve “olayın soruşturulmasıyla” olay önemsiz olarak addedilip dosya kapatılıyor. İşte o meşhur Bursa Nutkunun bu olay nedeniyle söylendiği düşünülür ya da sanılır. Çünkü, ör-

neğin 12 Eylül faşizmi günlerinde bir kısım -sözde- solcular, paşaların hangisinin daha Atatürkçü olduğunu tartışırken bu nutku sıkça okumuşlardır. Tabii ki tarih bu şekilde yazılınca, rivayetin muhtelif olmaması içinde hiç bir neden de bulunmamaktadır. Ancak otuzlu yılların uyarıları bu kadarla bitmemektedir. İttihatçılığın ve Türk faşizminin en yetkin kalelerinden olan Millî Türk Talebe Birliği bu uyarıların dile getirilmesi için uygun bir araç olarak görülmüştür. 1933 yılında milliyetçiliğin ayrıca vurgulanması ve paramiliter bir yapıya zemin oluşturması amacıyla kurulan ve kendisine amblem olarak bozkurtu seçen Millî Türk Talebe Birliği ilkokul sınırlarına varıncaya dek serbestçe örgütlenmekte olup resmî ideoloji/devlet tarafından sınırsız bir şekilde destekleniyordu. İşte bu örgüt, tarihin izleyen yıllarında birçok provokasyonda etkin görev üstlenecek ve birçok faşizan yapılanmanın temelini oluşturacaktır. İlk denemeler için otuzlu yılların kontrollü ortamının seçilmesi doğaldır ve şaşırtıcı olmamalıdır: örneğin “Wagon-lits adındaki yabancı bir vagon şirketinin elemanlarına Türkçe konuşmayı yasakladığı” ya da “Bulgaristan'daki Türk mezarlığının tahrip edildiği” haberi gibi provokatif-uydurmaca olaylar bu paramiliter örgütün kontrolündeki milliyetçi “nümayişlere” aracılık etmiş Avrupa faşizmlerinin de verdiği esinle bu hareketler derin devlet tarafından “anlayışla ve hoşgörü ile karşılanmıştır”. Özetle desteklenmiştir, “*Türk Gençliği emanet edilen devrimin ve vatanın esenliği için canını vermeye hazırdır*” ancak “*Cumhuriyet hükümetinin millî meselelerde görevini bilir olduğuna*”da güvenmek zorundadır!

Burada üzerinde durulması gereken husus, tüm gücüne rağmen “merkezin” paramiliter yapılanmalara duyduğu gereksinimdir. Bu türden oluşumlar *merkez* kurgusunun olmazsa olmaz dayanağı olarak gücün niteliğinden bağımsız olarak her dönemde karşımıza çıkmaktadır. Dönemlere göre değişen onların işlevlerinin niceliğidir. Ve bu bağlamda bir okuma insanı *deja vü* olgusu ile karşı karşıya bırakır! (Diğer taraftan bu türden olayların hiç biri yeni bir başlangıç olarak 6-7 Eylül 1955 olaylarının eline su dökemez. Okuyucu bir kez daha okumalı!) Başka bir alt başlıkta okunması gereken Kadro'nun ve İstanbul Darülfünunun kapatılması ile bu provokasyonların çakışması da anlamlı olarak değerlendirilmelidir. Burada retorik Kadro'nun solu, MTTB'nin sağı temsil etmesi şeklindedir. Bu kurgunun da yabancıları değil!

Daha önceki yazılarda da söz ettiğimiz gibi üniversite ise “eski-den” kalan muhalif odaklardan biri olarak görülmektedir ve devlet eli-erki ile üniversite oluşturulması gerektiğine 1933 yılında karar verilmiştir. Kimse yanılmasın, YÖK 1933'de kurulmuştur. Bu nedenle onuncu yıl marşı hocalarımız tarafından büyük bir şevk ve heyecanla -insan doğasının özelliği bolca gözyaşı ve salya akıtılarak- söylenmektedir. Onuncu yıl marşı otuzların birinci döneminin de kapanışını haber verir. Bu başarılı bir dönemdir.

1934; bu yıla “resmen” damgasını vuran olay Mustafa Kemal’in Atatürk soyadını alması ve ardından soyadı kanunu ile beraber unvan ve özel kılıkların yasaklanmasıdır. Bu uygulama da “*çağdaş medeniyetler seviyesinde görünme*” kaygısının yanında, bir kontrol aracı olarak düşünülmüş olmalı. Diğer taraftan İslâmcı ideolojinin de içselleştirilmesi ya da CHP/devlet ideolojisi tarafından mas edilmesinin bir aşaması olarak da ele alınmalıdır. İslâmcı ideoloji bu yıllar boyunca cılız kalmış ve kolaylıkla susturulmuştur.

Ne var ki bu “ideoloji” açısından daha önemli olan, onun bu yıllar boyunca, geçmişinden gelen geleneksel tavrının da etkisiyle devletine sırtını dayamayı ve ondan bağımsızlaşmamayı öğrenmesi ve bu geleniğini geliştirmesidir. Otuzlu yıllardan itibaren kesin olan bir şey varsa bu da İslâmcı muhalefetin devlete sırtını dayaması, kendisini resmî ideoloji içinde tanımlaması –çünkü öyle tanımlanmıştır- gerektiği gerçeğini öğrenmiş olmasıdır. Şu dakikaya kadar değişen bir şey yoktur. Olacak gibi gözükmemektedir ki bu da kimi sol yapıların “demokratiklik” adına İslâmcı yapılara yaklaşımında göz ardı ettikleri bir unsur olarak göze çarpmaktadır. [Sosyalist demokrasi tanımında da bir bozulma söz konusu mu acaba?]

Kâğıt üzerinde evet, ancak kâğıt üzerinde ilerici bir hareket olan Kadınlara Siyasî Hakların verilmesi de bu yıla rastlar. Verilmiştir. Doğal olarak mücadele sonucu olmayan bir kazanım olduğu içinde hiç bir zaman yeterince verimli olmamıştır. Burada o yıllarda meclis oluşumlarını ya da “seçimleri” tekrar anımsamakta yarar var; masa başında karar verilir ve rast gele bir sayı ile evet yanlış okumadınız ya da duymadınız kesinlikle rast gele bir sayı ile iş bağlanırdı: “üçyüzdoksandokuz milletvekili olsun, bunlar şunlar vekil/saylav olsun, arada da beş-on tane kadın bulunsun. Aman muhalefeti de unutmayalım. Şu şu şu illerden de partili olmayan birkaç kişi muhalifmiş gibi yapsın, tabii haddini bilmek kaydıyla...” vb. İşte 1935 meclisi -ve diğerleri ve hatta günümüze kadar!- bu şekilde inşa edilmiştir. Unutulmadan eklenmesi gereken bir okuma önerisi de bu yöntemle oluşturulan meclislerin sınıfsal niteliği ya da bu meclislerdeki sınıfsal temsil durumudur; soru bu meclislere kimlerin temsilcileri girmiştir şeklinde formüle edilebilir. Örneğin “şunlar da işçi temsilcisi olsun” şeklinde meclise atanan milletvekillerinin gerçekte kimin temsilcisi olduğu araştırılmaya değer. Kadınların da seçim sürecine katılmaları bu ilkeler çerçevesinde olmuştur. Örneğin bağımsız aday olan Sabiha Sertel seçilmemiş-seçilememiştir. Seçtirilmemiştir. Andığımız durum “bir lütf olarak atanma” tanınan siyasî haklar retoriğinin esasını oluşturmaktadır. Kaldı ki oluşturulan mecliste ön plana çıkan isimlerin, daha sonradan itibarlarının iade edilmesi kaydıyla, silinmesi de büyük bir titizlik ve çoğu zamanlarda da kızgınlıkla yerine getirilen bir “görev” olmuştur. Hiç kuşku yok ki tüm bu yapılanlar devletin ülkesi ve milleti ile birlikte bekası içindir.

1935'e gelince; işte burası yani bu yıl ideolojinin artık kafalara kazınmasına yeni bir anlayışla karar verildiği için önemli... Önce ufak rötüşler: örneğin bayram tatilleri belirleniyor. Önemli, çünkü artık iyiden iyiye güçlenen ideoloji kendi takvimini, kendi zaman ölçeğini yaratıyor. Ancak henüz 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı icat edilmemiş durumda, o bu sürecin sonunda tarihteki yerini alacak, çünkü o, Nutuk'ta da dile getirildiği gibi bir “milat” olarak başarının kesin adı olacak bir şekilde bayram olarak tarihe eklenilecek. Diğer olay ise son yirmi yıla kadar “üzerinde durulmayan” ya da durdurulmayan Genel Müfettişlik adındaki bölgesel denetleme ve zor kurumunun hukukunun yaratılmasıdır. Ayrı okumaları hak edecek kadar önemlidir.

Burada bir suikast provokasyonundan söz etmek gerekiyor. “Sui-kastların” yönetimin işini kolaylaştırdığını ve iktidar mücadelelerine yön verdiğini tarihin önceki dönemlerinden biliyoruz. Adını siz koyun ama “işin” iyiden iyiye bir diktatörlüğe evrildiği bu günlerde bir suikasta gereksinim duyulmuş olduğu anlaşılıyor. Nedenini açıklamak ise zor. İzmir suikastı ve sonrasında yaşanan temizliğin anıları tüm dehşeti ile hafızalardayken yeni bir olayın yükünün ve getireceklerinin yaratacağı dehşetin, kim bilir belki de bu türden bir evrilme sürecinin olası sıkıntılarının daha kolay aşılmasını sağlayacağı düşünülmüştür. Çerkez Ethem'in adamlarının Mustafa Kemal'e suikast hazırlığı içinde oldukları ve bu komplö organizasyonunda, bu amaçla kurulan gizli örgütte onun yakın dostlarından Urfa Milletvekili Ali Ursavaş'ın da bulunduğu “duyulur”. Bu “duyum” üzerine harekete geçilir meclis ve meclis dışı tartışmaların ardından dokunulmazlığı kaldırılır ve anılan kişi yargılanarak aklanır ve 1939'da tekrar milletvekili “seçilir”.

[Üsteki paragrafı yazdıktan sonra resmî tarihin bir tuzağına daha düşmüş olduğumun ayrımına vardım; Ethem Bey'i resmî tarihin tanımladığı *vurgu* ile yazdım: Çerkez... değiştirmiyorum.]

Bu ve benzeri bir iki ufak müdahalenin ardından erk, meselenin özüne doğrudan giriş yapmaya karar vermiş ve bu sükut ortamının verdiği rahatlıkla söz ettiğimiz merkez-i umumi diktası yeniden oluşturulmuştur. Otuzlu yıllar için bu gizli yapının gizli olmasının fazla önemini olmadığını bir kez daha tekrarlayalım. “*Kalpleri kazanarak hükmetmek isterim*” diyen Mustafa Kemal çoğu zamanlarda doğrudan ve tek söz sahibi konumundadır ve hemen yanı başındaki iki isim olarak da İsmet İnönü ile Recep Peker göze çarpmaktadır. Bu üçlü “Genbaşkur” olarak adlandırılmaktadır. Öncelikle Mustafa Kemal'den gelen istekler/emirler hükümete çoğu zaman sözel olarak iletilmekte tarihimizde bu bağlamda çoğu zaman “kalem”den başka bir şey olmayan hükümet bu emri yazılı metne dökerek mecliste onaylatmakta ve söze hukuk niteliği kazandırmaktadır. Emirler istisnasız ve tartışmasız meclisten oy birliği ile onay görerek hukuka dönüşmektedir. Parti-

hükümet ve devlet özdeşleşmesi birebir sağlanmış olmaktadır. Recep Peker'in söylediği gibi "*Türkiye Cumhuriyeti bir parti devletine dönüşmüştür*". Burada anımsatılması gereken bir nokta bu tümce ile özetlenebilecek tüm tartışmalarda demokrasi sözcüğünün tanımlanmasına azami bir özen gösterilmesidir. Parti ülkenin gereksinimlerini en iyi bilen organ olduğuna göre onun devletten bağımsızlaşmasına gerek yoktu. Dolayısıyla devlet organları ile parti aygıtının üst üste çakışmasında da gereksinim duyulan demokrasi modeli açısından bir gariplik görülmüyordu. Parti genel sekreteri İç İşleri Bakanıydı -ya da tam tersi-. İllerdeki parti başkanı vali olarak ilan edilmişti. (Kâğıt üzerinde farklı görünse bile bugün de durum aynıdır -ya da tam tersi!-) Parti müfettişleri devlet kurumlarının denetçisi konumundaydı ve bu konumlarına hukuki bir onay verilmişti. Tüm devlet memurları Nazi Almanya'sındakine benzer biçimde parti üyesi sayılıyordu; "*memurların politik derneklere girememesindeki amaç, onların Benim Partim'den başka bir partiye girememesi demektir.*" Ve tüm bu yapının tepesinde tek bir kişi bulunmaktaydı. Ve bu tek kişi kayıtsız şartsız her şeyi temsil yeteneği ve kapasitesindeydi. Böylesi bir yapılanmada "diğer" olan hiçbir şeye de yer olmaması doğal bir sonuçtu.

Ara not: Çok doğal olarak bunları anlatan kitapların ülkedeki yoksulluktan söz etmesi beklenemez. Sürmektedir. Ancak toplumun bu olup bitenler karşısında ne dediğini ya da bir şey diyebilecek hali, cesareti kalmadığı için ve belki de dışarıda bir şey diyebilecek adam bırakılmadığı için neleri içine atıp biriktirip birikimlerini nelere dönüştürdüğü konusundaki ip uçlarına açık olmalıyız. Bulmamız çok zor olsa da...

Bu durumda kurgulanan egemenlik türü devlet ya da tanrıdevlet olarak tanımlanabilir. Çünkü hızla geline nokta partisiz bir cumhuriyet oluşturulmuştur ve bu durum İttihat ve Terakki'nin yaptığından kesinlikle farklı değildir ve aynı zamanda bir geleneği tanımlamaktadır. Geleneğin devamlılığını -ideolojinin kendisini yeniden üretmesi!- garanti altına almaktadır. Ve bu gelenek, partisiz cumhuriyet geleneği, bir iki ufak aksaklığın dışında günümüze kadar sürmüştür. Bu geleneğin kritik noktasını parti-hükümet-devlet arasındaki kayıtsız şartsız özdeşleşme oluşturur. Bu mutlak olandır, ilahi yasadır. Bir kısım insanımızın "çeşitli" siyasî partilerin muhalefetteki tavırları ile hükümetteki tavırları arasındaki farkı şaşkınlıkla karşılaması resmî ideolojinin "öyleymiş gibi" argümanının başarısından başka bir şey değildir. Kaldı ki resmî ideolojinin temel değişmezlerini bu muvazaa partilerinin muhalefette iken dahi tartışma şansları bulunmamaktadır. Bu "temel değişmezlerin" inşasının da 1915 ile 1935 arasında tamamlandığını söylemek abartı olmayacaktır.

1930'lu yılların sonlarına doğru yaklaşırken Cumhuriyet Halk Partisinin, resmî ideologlar tarafından halkçılık, inkılâpçılık, cumhuriyetçi-

lik, laiklik, milliyetçilik, devletçilik olarak tanımlanan altı okunun ya da altı umdesinin devletin temel nitelikleri olarak benimsendiğini görüyoruz. (Aradan geçen yetmiş yıl içinde devletçilik ilkesinden başkasının tartışılmadığını, bu eksenli tartışmanın da neo liberal ideologlar tarafından primitif bir şekilde yürütüldüğünü bir ara not olarak anımsatalım.) Bu benimseme-benimsetme hareketinin ardında CHP'nin kurucu misyonunun da ideolojik bir argümana dönüştürme çabası yatar. İşte bu nedenle 1946 yılından sonra CHP gereksizleşmiştir çünkü diğer partiler "CHP devletinin" birer partisinden başka bir şey değildir, başka bir şey olma şansları da bulunmamaktadır. Böylece "*bu kanun ile cumhuriyetimiz, partimizin altı büyük temel taşı üzerine oturtulmuştur ve ne iç ne dış hiç bir depremden etkilenmez*" sağlam bir yapı kurulmuştur. Yapılacak küçük bir taramada bile bu şartlar altında bile komünizm korkusunun tutanaklara dek taşındığını görmek şaşırtıcı değil açıklayıcıdır, bu temel muhalif unsurun, her türden depreme dayanıklı devlet için temel muhalefetin "sol" olduğu gerçeğinin de bu yıllarda tanımlanmaya başladığını gösterir.

Partinin devletleşmesi; yani ittihatçıların ütopyası otuzlu yıllarda gerçekleşmiştir. Kuşkusuz mezarlarında rahat bir şekilde uyuyabilirler. Partisiz devlet ya da partisiz cumhuriyet devletleşmiş parti olgusunun sonucudur. Bunun "siyaset bilimcilerin" tanımıyla "totaliter rejimler" arasında nereye oturduğu ya da nereye oturtulacağı sorusunun yanıtlarını okuyucuya bırakıyorum. Geline nokta 1937'nin sonunda İsmet İnönü "*Cumhuriyet Halk Partisi bugün, artık hükümetten ayrı bir politik örgüt olmaktan çıkmıştır*" şeklinde özetlemektedir. Bu yapı, örnek olsun Almanya'daki gibi tümüyle ortadan kaldırılmadığına göre, bugünkü siyasî kurgumuzu anlamak için bir nirengi noktası oluşturmaktadır. Devletleşen partinin partisiz devletinde kuşkusuz hiç bir siyasî kuruma yer yoktur. Ve bu devleti başka hiç bir sığa gerek duyulmayacak bir biçimde "şef" yönetir. Führer ya da duçe demenizde de bir sakınca yoktur! Çünkü aynı anlama gelir!

Tüm bu büyük yapılanmanın uğraşısıyla geçen yıllardan tarih kitaplarına "diğer" bilgilerin sızma ve sızabilenlerinde tartışılma şansı da yoktur. Örneğin bir tarih kitabı Atatürk'ün çiftliklerinin hazineye "armagan" edilmesini anlatırken önce bu çiftliklerin "yıllardan beri kişisel biriktirmeleri ve kişisel emeği ile" oluştuğunu söylemekte ve eklemektedir: "Atatürk bu çiftlikleri Halk Partisinin malı olarak saklıyordu." Ancak geline nokta itibariyle; "CHP hükümetten ayrı bir politik örgüt olmaktan çıktığı, hükümetle birbiri içine girip karıştığı ve milletin ve devletin ortak bir kuruluşu durumuna girdiği" için çiftliklerin ve fabrikaların hazineye bağışlanmasında bir sakınca görülmemiştir.

1935 yılında çıkarılan bir kanun ile -Tunceli Kanunu- 1924'ten bu yana muhalif olarak kabul edilen bir diğer "unsura" karşı da önlem

alınmış ve otuzlu yılların sonunda gelen Dersim Harekâtı ile “Kürt Sorununun” sorun olmasının öñü on yıllar boyu kapatılmıştır.

Resmî dedikodu tarihini -buna son zamanlarda “gizli tarih” deniyor- en çok meşgul eden konulardan biri 1937 yılı içersinde ortaya çıkmıştır. Bu Atatürk-İnönü çatışması ve ardından Celal Bayar’ın başbakanlığıdır. İç siyasî tartışmalara başka bir yazıda tekrar dönebiliriz. Ancak burada kısaca not edilmesi gereken “husus” bu değişimin ardındaki muvazaanın gözden kaçırılmaya, saklanmaya çalışılmasıdır. Tıpkı Serbest Parti döneminde olduğu gibi. Söz konusu olan bir “değişimdir”. Değişikliğin nedeninin anlaşılması ancak dönemin ekonomik koşullarının gözden geçirilmesi ile olanaklıdır. İşte Serbest Parti muvazaası ile Bayar’ın başbakanlığı arasındaki özdeşlik tümüyle buradadır. Sağlanan “istikrara” rağmen ekonomik durumun, yönetilenler ya da CHP’nin reayası için BB olduğunu (Brigitte Bardot değil) söylememizi engelleyecek hiç bir bilgiye sahip değiliz. O halde yapılması gereken “mülkü” oyalarken ikinci emperyalist paylaşım savaşları öncesi emperyalist bağımlılığı ve olası yeni dünya düzenlerine uyumu perçinleyecek yeni girişimlerin önünü açacak politikaları taze yüzlerle devreye sokmaktan başka bir şey değildir. İsmet İnönü devletin siyasî restorasyonunun ve emperyalizme siyasî biatının günahını üstlenirken Celal Bayar’a düşen ise bu biatın ekonomi kısmının düzenlemelerini, uluslararası piyasa kurallarına göre ülkenin gücü ölçüsünde yapmak ve ekonomik bağımsızlık retorığının koruyucu-saklayıcı kollarında yeni bağımlılıklara ülkeyi teslim etmekten ibaretti. Zaten başka yapabilecekleri bir şey de yoktu.

1938 ile kronolojiye dönüşen bu polemik yazımızı sonlandırıyoruz; 1938, tarihimize sol üzerine uygulanan devlet terörünün yoğunlaştığı yıl olarak geçer. Aynı yıl Hataý’ın ilhakının sağlanması için gerekli provokasyonlara ve siyasî manevralara da şahit olmuştur. İşin bu kısmını ise okuyucunun araştırma dürtüsüne bırakmayı uygun görüyorum. Ve 10 Kasım 1938’de Mustafa Kemal Atatürk’ün ölümü ve ardından kimi diğer adayların varlığına “rağmen” İsmet İnönü’nün şef ilan edilmesiyle bu bölümü sonluyorum.

* * *

Ortalama bir “resmî tarih” yazısının izinde gidildiği taktirde bulunabilecek olanların tümünün yorumlu özetini bu şekilde yapmak olanaklı. Ancak bu şekildeki bir tarih sunumunun birçok eksikliği olduğunu da bir kez daha belirtilmesi gerekiyor. Kemalist tarih yazımlarının tümünde olduğu gibi bu aralığa ait yazımlarda da halk yok. Halk adına var olan Cumhuriyet Halk Partisi. Devlet kurgusunun mantalitesi açısından bu kadarının yeterli olacağı düşünülüyor. Eksikliği hissedilen bir diğer unsur “muhaletet” oluşturuyor. Otuzlu yıllar için muhaletetten söz etmek kolay değil, ancak yine de varlar, var olduklarını biliyoruz.

Muhaleteti yok sayma ya da onu tarihten silme düşüncesinin temeli de bu yıllarda atılmış olmalı. Evet “kemalizmin altın yılları” nitelemesinin hak edilmesi için bir şeyler yapılmış olmalı!

Okuyucuyu bekleyen tarih var...!

4 Temmuz 2006
(Devam Edecek)

BEKLEMEK

Beklemek
Havalandırma
Hücre
Malta
Kapısının açılmasını

Beklemek
Güneşin
Suyun
Kaloriferin
Açılmasını

Beklemek
Mektubun
Kitabın
Sevgilinin
Gelmesini

Beklemek
Açlığın
Yalnızlığın
Karanlığın
Gitmesini

Beklemek
Sınıfa
Devrime
Özgürlüğe
Yürümeyi

Turgay Ulu
3 Eylül 2005

Marx ve Engels'te Doğu (Osmanlı) Sorunu

Karl Marx ve Friedrich Engels tarafından 1852-56 yılları arasında "Kırım savaşı ve bu savaşa öngelen olaylar dolayısıyla" yazılan ve büyük kısmı New York Daily Tribüne'de yayımlanmış yazılar, yaklaşık 750 s., "Doğu Sorunu (Türkiye)" adı altında Türkçeye çevrilerek çoktan kitaplaşmış bulunuyor. Yazılarda "Doğu" diye nitelendirilen asıl olarak "Osmanlı Sorunu"dur. K. Marx daha ziyade "Türkiye" kategorik adlandırmayı tercih etmiştir. (Sol Yn., Ank, 1977)

Bu kitapta "Doğu Sorunu" tartışmasında, Marx'ın o meşhur "Grundrisse (Ekonomi Politik'in Eleştirisi için Ön Çalışma)" eserinde (Birikim Yn., İst., 1979) anahatları verilmiş olan kamusal toprak mülkiyetinde olup feodalite'den farklılık gösteren ve Uygarlığa (burjuva gelişme dinamiğine) kapalı olduğu savlanan Doğu Toplumlarının özgün üretim biçimi Asyatik Tarz değildir söz konusu olan. Şüphesiz Marksist teoride böyle bir özgün-ayrık üretim tarzı tartışması var ve sürüyor. Ancak burada konu bile edilmemiştir.

Kısa detaylar halinde konuların işlendiği, açık, kesin ve özlü edebî ürünler olan bu yazılarda Doğu Osmanlı toplumu ve buradaki halklar, kurumlar üzerinde değerlendirmeler ve analizler yapılmakta olduğunu görüyoruz. Düşününüz, Alman kökenli iki Avrupalı bilim adamı, Adriyatik'ten Hindistan'a kadar Doğu Osmanlı Devleti ve toplumunun, son yüzyıllarında odaklanarak, yazmaktadırlar. Ta Atlantik ötesinde Amerikan kamuoyunda düşüncelerini paylaşmaktadırlar.

Marx ve Engels'in işbu Osmanlı Sorunu üzerine yazarlarken kaynakları nelerdir? Görebildiğimiz kadarıyla bir "Hammer Tarihi" var. Ayrıca Türkiye Tarihi ve Edebiyatı konusunda bilgi sahibi olmalarını Alman dil bilgini ve eleştirmelere bağlıyorlar. Osmanlı toplumsal koşulları hakkında da İngiliz tacirlerinden ve Osmanlı'ya yerleşmiş "İngilizler"den bilgi aldıklarını söylüyorlar. Politik değerlendirmelerini yaparken ise diplomatik ve ticari kimi vesika, mektup ve telgraflardan yararlandıkları anlaşılıyor.

Her ne kadar yazılarının birikimi sonucu ortaya çıkan bu dev hacimli eserde, doğal olarak kimi eksikler, belirsizlikler ve yanlışlar varsa da, özellikle son yüzyıldaki toplumsal tarih dinamiğimiz hakkında kesin fikir yürütmelerine ve görüş derinliklerine hayranlık duymamak elde değildir.

Avrupa Devrimi Merkezli –Üç Sacayaklı Denklem

Marx ve Engels'te "Doğu Sorunu", Kıta Avrupası, Çarlık Rusyası ve Osmanlı İmparatorluğu olmak üzere üç sacayaklı bir denklem üzerine oturmaktadır.

"Doğu Sorunu"nda pozitif ya da negatif kimi değerlendirmeler yaparken-yargılara varırken hep "Avrupa devrimi" penceresinden bakmaktadırlar.

Yalnız bu devrim işbu mektup-makalelerini kaleme almadan önce yazmış oldukları "Manifesto" adlı ortak eserlerinde geçtiği şekliyle bir tarafta proleterlerin karşı tarafta burjuvalara karşı verecekleri sınıf mücadeleleri sonucunda erişilecek olan ve tüm Avrupa mülk sahibi egemen sınıflarının titrediği bir "komünist devrim" değildir.

Bunun yerine "Devrim ve Demokrasi", "Devrimci Demokrasi" ya da salt Avrupa için "Devrim" kavramını kullanıyorlar.

Proletarya ise kavram olarak sadece bir yerde, "devrimin en büyük hayat gücü, parlayan zırhı içinde elinde kılıcıyla Olimpos Dağının tepesinden gelen bir Minerva" şeklinde Yunan mitolojisine bulaşık bir tanımlama yapılarak veriliyor.

Oldukça zengin değerlendirmelerini kısaca toparlamaya çalışabiliriz. Osmanlı İmparatorluğu'nun çürümekte olduğu görülüyor. Ek olarak Avrupa ile Çarlık Rusya'sı arasında, özellikle Orta Asya Hint'e kadar uzanan coğrafik alanda ticari rekabet nedeniyle gerek etkin olmak hatta gerek parçalanmak için politik ve askersel rekabet alanıdır aynı zamanda. İmparatorluk. (çünkü özellikle Doğu Ticaretinin kilidi İstanbul ile Karadeniz-Trabzon'dur),

İşte, Marx ve Engels burada bir tarafta Avrupa devrim-demokrasi dinamiği öte yanda ise Rusya ve mutlakiyetçiliğini karşı karşıya getiriyorlar. Rusya'nın Osmanlı'ya galebesi sonucu büyümesi "Avrupa devrimi" için bir felâket olacaktır, diyorlar. Öyle ki, "devrimci-demokrasi" ile "İngiltere (Kapitalizmi-sb)" çıkarları burada çakıştığından bu durum engellenmelidir, diye ekliyorlar. "Doğu (Osmanlı) Sorunu"na bakışları böyle "devrimci-demokrasi" perspektiflidir.

Marx'ın ve Engels'in Rusya karşısında Osmanlı'nın mevcut STATUQUO'sunu yeğlemeleri, Yalçın Küçük'ün "Aydın Üzerine Tezler"de belirttiğinin aksine, Türkofil (Türkiye çıkarları siyaset yanlısı olmak-sb)likleri ile hiç ilintili değildir. Aksine Osmanlı'yı, O'nun çürüme dinamiğini de gözler önüne sererek, kimine katılamayacağını iğreti ifadelerle eleştiriyorlar.

Çünkü bu konudaki değerlendirmelerinde, parmak basılması gerekli bir ikinci yön daha var. Birincisiyle tezatlı görünse de, onunla kopmaz bir bütünlük oluşturmakta. O da şudur: Eğer Osmanlı dağılacaksa, özellikle Avrupa Osmanlı'sında yaklaşık 12 milyonluk Slavlar,

Yunanlar, Ulahlar (Eflak halkı) ve Arnavutlar'ın üzerinde 1 milyonluk "Türk" egemenliğinin kurulduğu bu coğrafyada, dinsel, ırksal, kültürel, dilsel, toplumsal-tarihi özellikleriyle birbirine yakın ya da özdeş hristiyan halkların yaşadığı Balkanlar-Trakya-Yugoslavya-Yunanistan coğrafyasında, Osmanlı'dan Rusya'nın güdüm ve egemenliğinde olmayan federal ya da bağımsız devletler biçimindeki kopuşları onaylıyorlar Marx ve Engels. Örnek olsun "Osmanlı Despotik egemenliği"ne karşı bir Balkanlar-Trakya Federasyonu'nu seçenек olarak tercih ediyorlar.

Bu meyanda Yunan ve Sırp bağımsızlık ereklі ayaklanmaları "devrim" kapsamında değerlendirdikleri gibi, bir yandan da "...bir federal Slav Cumhuriyetleri devleti kurmak suretiyle Osmanlı İmparatorluğunu yeni bir yapıya sokmaktan" söz ediyorlar.

Ermeni Sorunu ve Osmanlı

"Avrupa devrimi" perspektifinden bakarak da olsa, Rusya Çarlığı'nın Osmanlı İmparatorluğu'ndaki hristiyan tebaa'yı korumak bahanesiyle, özellikle Küçük Kaynarca Antlaşmasına dayanan "söz sahibi olma" politikası karşısında apolitik "uyuyan" Avrupa'yı uyarıyorlar. Anlıyoruz!

Yine anlamak zorunda olduğumuz aynı "sorun"un bir başka vechesinin de, global ve ulusal-aktüel politik yakıcılıkta kendini göstererek, bulunduğudur. Evet, Ermeni Sorunu! Gerçekten de Marx ve Engels, yazı-makalelerinde Osmanlıya bağımlı yaşayan halklardan Ermeniler ve Ermenistan'ı da; bu isimleriyle çeşitli yerlerde zikrederek "Doğu Sorunu" içinde mütalaa ediyorlar.

Nasıl olmasın, "Doğu Sorunu" Avrupa ile Rusya'nın Osmanlı üzerindeki rekabeti sorununa bağılı olarak ortaya çıkacak, bu rekabetin sonuçlarına bağılı politik eksen de şekillenecek, bu eksen de gerekirse Konstantina polis (İstanbul) merkezli BAS-EMPIRE (Nova Roma/Bizans) ihya edilecek, Karadeniz-Trabzon burada ikinci kilit merkez olacak ve anılan coğrafyada sınaî, ticarî ve tarımsal üretimde başat ve nüfus olarak yoğun Ermeni halkının sorunu gündemde olmayacak?

Marx, aynen şöyle yazıyor: "İstanbul, Batı ile Doğu arasında kurulmuş altın bir köprüdür. Batı Uygarlığı bu köprüden geçmeksizin dünyanın çevresini güneş gibi dolaşamaz;" bu köprüyü de Rusya ile mücadele etmek şöyle ilişkilendiriyor:

"Batı'nın Roma'sını parçalayacak olan devrim, Doğu'nun Roma'sının (Osmanlı-İstanbul payitaht-sb) şeytanca etkilerinden de üstesinden gelecektir."

Ancak yine de, sanki "türkofillikleri" içlerine işlemiş gibi, Ermeni halkı sorunu konusunda Osmanlı'yı ihya ediyorlar. Adeta bu günün

global-emperyal politikalarına karşı "Mazlum Doğu" ülkesi Türkiye dış politikasına büyük bir jest köprüsü kurmuşlardır sanki. Okuyoruz:

"Doğu Sorunu"na ilişkin olarak Londra'da oturan bir Ermeni Prensin yayımladığı bildiri:

"Tanrının inayetiyle Ermenistan Prensi olan Leon'dan Türkiye'deki Ermeniler'e:

"Sevgili kardeşlerim, sadık yurttaşlarım, İstedığımız ve yürekten arzumuz, kanımız son damlasına kadar ülkenizi (Osmanlı-sb) ve sultanı, Kuzey'in zalimine (Çarlık Rusya-sb) karşı savunmaktır.

Kardeşlerim, Türkiye'de Rus kamçısı yoktur; burun deliklerinizi yırtmazlar, kadınlarımızı gizlice ya da halkın gözü önünde kamçılanamaz (Osmanlı) sultanın hükümdarlığı altında insanlık vardır. Buna karşılık, Kuzey'in o zalimin hükümdarlığı altında ise sadece gaddarlık vardır. Bu nedenle kendinizi... ve (Osmanlı) ülkeniz özgürlüğü ve şimdiki (Padişah) hükümdarınız için kahramanca savaşın. Engelleri kırmak için evinizi yıkın, silahınız yoksa masa ve sandalyenizi parçalayın ve kendinizi onunla savunun. Zafer yolunda kılavuzunuz yüce tanrı olsun.

"Benim için tek mutluluk sizin aranızda, sizin ülkenize ve dininize zulmedene karşı savaşmaktır. Çünkü (sultanın) hükümdarlığı altında dininiz saf biçimde kalırken, Kuzey'in zaliminin hükümdarlığı altında değiştirilecektir." (Karl Marx, NewYork Daily Tribüne/1853)

Tarihin trajik realitesi şudur. Marksizmin bizatihi kurucuları Ermeni halkının mutluluğunu. "Avrupa devrimi" merceğinden olsa da, Rusya zalimi karşısında ve Osmanlı halkları yanında görüyorlarken, daha sonraları kendi adlarına kurulan teoriye referansla biri 1897-Cenevre'de Hınçak, öbürü 1890'da Tiflis'te Taşnak örgütlerinin "Ermenileri ve öteki halkları ezen ve zulmeden Osmanlı"ya karşı mücadeleye oluşacak "ulusal özgürlük"te dış dayanakları en başta Çarlık Rusya'sı idi.

6 Haziran 2006-Manisa

Devrimci Mücadeleden Kaçış Aracı Olarak Sanat

Sınıflar mücadelesindeki çatışmaların yükseliş ve düşüş grafiği sanatsal etkinliklerin yönünü de doğrudan belirlemektedir. Devrimci mücadelenin yeni mevziler kazanması sanatçıları/aydınları devrimci mücadele yanında ürünler vermeye motive ederken yenilgi dönemleri de doğallıkla bazı sanatçıları/aydınları hızla burjuva ideolojisi içinde konumlanmaya sürüklemektedir.

Tarihin birçok döneminde, sanat ile siyasal mücadele bütünselliği arasına burjuva ideolojisi sokularak birbirinden “koparılmak” istenmiştir, sanki birbirinden koparmak mümkünmüş gibi... Özünde yapılan ise Sol’u tasfiye ederek burjuva ideolojisinin/siyasetinin mutlak egemenliğini sağlama gayretidir. Bundan  tesi sadece kimi aydınların ağız kalabalığından ibarettir.

Türkiye tarihinde çok geriye gitmeden 50’lerden başlayarak 60, 70, 80 yenilgi dönemlerinde sanat/siyaset bütünselliğine burjuva müdahalesi anlamında fazlasıyla örnek vermek mümkündür. Őiirde Garip ve İkinci Yeni (akımları) gericiliğinin devlet eliyle ilerici edebiyata karşı pazarlandığını ve resimde Yenidal Grubu’na hapis cezaları verilip resimleri yargılanıp yasaklanırken, sürrealist-popülist ressamların devletçe yurtdışına eğitime gönderildiğini, akademilere hoca yapıldığını bilmeyen kalmamıştır. Burada devlet eliyle üretilen “siyasetten arındırılmış tarafsız sanat”ın burjuva ideolojisinin/sanatının mutlak egemenliği anlamına geldiği rahatlıkla görülebilir.

Bilindiği gibi birçok sanatçı/yazar devrimci mücadeledeki yükselişle birlikte sosyalist söylemli ürünler vermiş, sanatsal ürünlerinin yönünü yükselen mücadeleye çevirmiştir. Bu yazarların Sol’a olan yönelişleri popülist mantıkla olduğu için yenilgi dönemlerinde çabuk kopmuş ve burjuva ideolojisi içindeki rahat alanına kolayca sığınmıştır. Bu dönem içinde bir iki ilerici kırıntı taşıyan ürünler daha sonra ilerici edebiyatın önüne liberal sol’un yumuşak karnını okşayarak sürülmüş ve siyasal ranta rahatlıkla d n şt r lebilmemiştir. Üstelik bu sanatçıların entelektüel/eylemsel bütünselliği açıkça gericiliğe tekabül ettiği halde.

Aslında buraya kadar anlatılanlar gayet olağan yani eşyanın tabiatına uygundur. Ancak yenilgi dönemlerinde üzerinde dikkatlice durulması ve teyakkuz halinde olunması gereken Şey; yenilgi dönemleri uzadıkk a devrimci sanatçıların da zamanla burjuva ideolojisi içinde eridikleri ve bu erimeyi “kitlelerle bütünleşmek”, “halka ulaşmak”, “günü yeniden yorumlamak”, “politik manevra” gibi söylemlerle ideolojik kis-

veler içinde sunmaları, böylelikle  z l şlerini gizlemeleridir. Diğer yandan ise devrimci mücadele ve sorumluluktan kaçış için sanatın bir sığınak olarak kullanılması ve bu sığınağın dokunulmazlığa erişmiş “ zg rl k alanı” olarak tanımlanmasıdır.

Yenilgi dönemi başlayan sanatsal duruşlar, öncelikle melez bir dönemden geçerek Sosyalist  zden tamamen arınmaya doğru ilerlemektedir. Sol kavramların burjuva ideolojisi içerisinde kullanıldığı, bir çeşit “sol arabesk” diye adlandırabileceğimiz bu melez döneminin zamanla yoz ve kozmopolit burjuva kültürüyle tamamen bütünleştiği gözlemlenebilir. 12 Eylül dönemi yenilgisinden bu güne gelişen sanatsal konumlanış da yukarıda anlattığımız örneklem içindedir. Liberal sol’un etkinlik alanlarının genişlemesiyle kendine yaşama alanı bulan “sol arabesk”in yarattığı ideolojik kirlilik daha baştan genç sanatçı adaylarının ve sanat alımlayıcısının  n n  kesmekte, bu yönde biriken ilerici enerjiyi yanlış kanallara akıtmaktadır. “Sol arabesk” ve onun ardılı olan dönem müzikte, aleviciliğin pop müzikle karışımıyken; Őiirde, İkinci Yenicilerden alınma travmatik ağızlarla sol kavramları psikonalizci imgelerle pi leştirerek gerçeklikten/siyasetten kaçış çabasıdır. Romanda ise bireyi toplumdan/üretim ilişkilerinden yalıtarak cinsel sapkınlıkları, Őiddeti ve siyasal heyulaları içinde terleyen/kaybolan fantastik kişiler olarak gösterme ustalığıdır.

80’lerin sonundaki Bahar Eylemleri’nin olumlu etkisiyle gelişen hapishane yazını önemli bir kitlesel alan yaratarak Sol’un entelektüel üretimine biraz da olsa katkı sağlayarak bir canlılık getirmişti. Bu dönemde Kürt ulusal hareketinin de yarattığı r zg rla yenilginin etkisi kırılma noktasına yaklaşılıyorken, devrimci mücadele dinamiklerinin eski hastalıkları içinde davranarak “Partileşme/Birlik Sorununa” proje  retememesiyle kazanılan mevzilerin bir bir kaybedilişi, geriye düşüş sürecini katmerleştirerek günümüze taşımıştır. “Sol arabesk” örgütsüz ve moralsiz kitleleri veba gibi esir almış, kültürel yozlaşma burjuvazinin teknolojik üstünlüğünü de kullanmasıyla büyümüştür.

Burjuva ideolojisi içine sığınan kesimin ürettiği “yenilgi edebiyatı” burjuvaziden aldığı icazetle alanını “küfür edebiyatı”na kadar genişletmiştir. Artık dönem, devrime ve devrimcilere küfretme dönemidir. Devrimci yoldaşlığı kirliliş gibi sunma dönemidir. Dönem, İkinci Yeniciliğin, bilinemezciiliğin, postmoder-nizmin vb. burjuva ideolojisinin mutlak kabul edildiği bir altın  ağ dönemidir. Psikonalizci hurafelerle astrolojik kehanetlerin fantastik d ş içinde sentezlendiği, mitolojilerin gerici yorumunun mutlak kabul edildiği dönemdir.

Bu noktaya gelişen nedenlerini sadece burjuva ideolojisinin yarattığı tahribatla açıklamak elbetteki mümkün değildir.

Devrimcilerin bağrına bastığı ve zararsız bildiği burjuva sanatçılarının yarattığı tahribat bir yana devrimci sanatçıların, dolayısıyla devrimci

mücadele odaklarının doğrudan ve tutarlı sanatsal mücadele eksenini ürememesinden doğan ideolojik körlüğün yarattığı tahribat daha büyüktür. Devrimci sanat denilince bir iki saz ve halkoyunları kursunun dışına çıkmayan anlayış artık bitmiştir. Ya da kültür merkezi adı altında buluşma yerine “cafe” açmanın dönemi geçmiştir. Felsefi, estetik ve bilimsel sorunlara ezberci mantıkla önceki ustalardan “dedi ki” diye söze başlayan eklektik alıntı yapma dönemi de çoktan geçmiştir. Kaba, vulger ve örgütsüz ajitasyonların da artık kıymet-î harbiyesi kalmamıştır.

Bugün kendisine devrimci diyen birçok yayında burjuva sanatçıları rahatlıkla gezinmekte, ideolojik kirliliklerini buralara taşımaktadır. Burarlarda; ipliği pazara çoktan çıkmış burjuva aydınlarının görüşleri rahatlıkla at koşturabilmektedir. Üstelik bu çarpık duruma o yayın organları “kitleleşti” diyerek yer verip böbürlenmektedir.

“Kitleleşmekte” sınır tanımayanlarda var. Tüm devrimci söylemlerini bir kalemde silerek ve sistemle bütünleşme yolunda sermaye sponsorluğunda festival organizatörlüğü yapanlar da var. Geçen aylarda yapılan ŞİİRİSTANBUL 1. İstanbul Uluslararası Beyoğlu Şiir Festivali tam da böyle bir şeydir. Burjuva ideolojisini yeniden üretmek ve devrimci mücadeleden kaçmak için ne güzel bir ökse... Yanlış anlaşılmasın burada eleştirilen festival organize etmek değildir. Devrimci kimliği tasfiye ederek kendisini sanat aracılığıyla sistemle bütünleştirme manevrasıdır. Yenilgi döneminin uzaması daha çok çürük yumurtalar çıkaracaktır. Buna hazırlıklı olmak lâzım. Burada işin bir de iyi tarafı var, bu çürük yumurta unsurların kendini sermaye sponsorlu sanatsal etkinliklerle deşifre ederek bizi gereksiz zahmetlere sokmadan cenamızdan hızla uzaklaşmalarıdır.

Sanat ile siyasal mücadele arasındaki bütünsel ilişki parçalanarak sanat ile siyaset ayrı ayrı değerlendirilmek istendiğinde burjuva ideolojisinin çeperleri parçalanamamış demektir. *Sanat Cephesi* girişimi kurumsallaştıkça, burjuva ideolojisinin içimize sızmış maskeli her unsuruyla tutarlı mücadele eksenini yarattıkça, devrimci mücadeleden kaçış aracı olarak sanat alanı ucuzca kullanılamayacaktır. Bu alandaki bütün “putlar” bir bir yıkılacaktır.

Sanat Cephesi “Yüzde yüz bağımsız ve yüz de yüz işçi sınıfı ve emekçi halklardan yana sanat anlayışı” şiarıyla hayatta gerçek yerini buldukça, kolektif aklın ve bilincin aydınlığı yolumuzu daha da aydınlatacak, mücadele ateşimizi yanlış kanallara akıtmamızı engelleyecektir.

27 Ağustos 2006

Sait Oral Uyan

Zamanın Tanımlanması*

‘Bizim Şiir Antolojisi’ ve ‘Sanat Cephesi’ Üzerine

-Değerlendirme-

Antolojinin hazırlanmasından elimize geçene kadar emek harcayan her dostun ellerine, yüreğine sağlık.

“... ”

Baharın kurak olacağını söylemeyin,

İşte çan çalıyor

İlkbahar sellerinin işaretini.

Barajdan haber var:

‘Su gelecek yeni kanaldan!’ ”

Li Ying

Antoloji’nin basımını ilk bakışta küçük bir adım olarak görenler çikabilir.. Yaşadığımız coğrafyanın kültür emperyalizminin kısılcacında olduğunu hatırd tutmayarak bu kitabı ve bu birlikteliği küçümseyenler çikabilir.. Böyle bir projeyi rant kapısı olarak görüp ilkesiz, düzeysiz gerçekleştirmeye çalışanlar çikabilir -ki, çikti da-.. Dar grupçu mantık açısıyla yaklaşır; “az olsun ama benim olsun” anlayışında olanlar çikabilir.. Yayınevi sağdan olduğu gibi soldan da değişik “sol” argümanlarla saldırıya tabi tutulabilir.. vs..vs..

Böylesine, izlerin birbirine karıştığı bir ortamda böyle bir birlikteliğe farklı anlayışlarla ve farklı beklentilerle girdik. Fakat bu anlayış ve beklentilerin hiçbirinde -inanıyorum ki- maddî beklenti bulunmuyordu / bulunmuyor da!. *Sorun Yayınları Kolektifi*, *Antoloji* çağırısı yapana dek böyle bir birlikteliği de düşünmüyorduk -daha doğrusu düşünmüş olsak da pratiğe yansıyan somut bir adım oluşmamıştı-. Proleter-devrimci *Sanat Cephesi*, cılız-ölgün mecrasında akıp duruyordu/duruyor da! Böyle bir fırsatı doğru ve akılcı değerlendirmek durumundayız. Devrimci durumun tüm nesnel koşulları ortadayken devrimci hareketlenmenin taban yapmaması affedilir bir yaklaşım değildir. Tabanda seyreden hareketlenmenin de proleter-devrimci sanat cephesine yansıması küçük daireler içinde debelenip durmaktadır ve bu da affedilir bir şey değildir. Şimdi somut yaklaşımlarla etrafımızdaki duvarları yıkmak durumundayız. Popülist-tüketici ve okur kitlesini rant kapısı olarak gören “devrimci sanatçı” kişilikleri kolektif üretimimiz içerisinde çok rahat yalnızlaştırabiliriz.

Proleter-devrimci sanatçı; mevcut düzene başkaldıran, kötüden yana ne varsa reddeden, sürekli bilimsel kuşkuculukla olay, olgu, süreç ve verileri koşulları içinde işleyen ve dünyayı değiştirmeyi hedefleyen-dir. Popülist-tüketici ve okur kitlesini rant kapısı olarak gören “devrimci sanatçı” kişilikler ise bireyci, kariyerist, egosantrik yanlarını palazlarken

ürettikleri “eser”lerle de hiçbir etkileşimde bulunmazlar ve burjuvazinin tekniğiyle pazarlama yoluna giderek ürettikleri şeye para gözüyle bakarlardı. Oysa proleter- devrimci sanatçı ürettiği esere benimsediği görgü ve geleneğe bağlı kalarak, siyasal eğilimi doğrultusunda yön verir. Dönüştürür. Mutluluğun resmini yapmak için uğraşır. O, ürettiği eseri örgütler. Kendini sürekli geliştirir, özgür kılar.

Sanatçının ürettiği eser, içerisinde estetik kaygıyı da barındıran iletişim aracıdır. Ve mutlaka o aracı kullananın sınıfsal-politik duruşunu ifade eder. Doğallığıyla; politikayla da doğrudan bağı vardır. Ancak bu bağı aynılaştırmamak gerekir. Nasıl ki ; “sanat yaşamın izdüşümü” ise, o izdüşümünü esere aktarırken de politikanın öncülüğünden yararlanır proleter-devrimci sanatçı. Buradan hareketle ortaya çıkan ürünü nitelendirirken (iyi-kötü, güzel-çirkin, vs.) politik duruşu aktif rol oynar. İnsanın yaşam içerisindeki tüm eylemleri bir politikanın ürünüyse, o eylemleri aktarmada kullanılan araçlara da politika yön vermelidir.

Burjuvazi bu yönü koparmak ister. İdealizmi, bilinemezliği kullanarak sanata mistik bir hava vermeye çalışır. Kişisel yeteneğe, ortaya çıkan esere tanrısal öğeler yakıştırır. Sınıflar üstüymüş gibi bir kanı yaratarak “elitleştirilmeye” ve sömürü aracı olarak kullanmaya yönelir. Böylelikle proletaryanın elinden bir silahını daha koparmayı umar. Ancak proleter sınıf bilinciyle yaklaşan bizler ‘ilahî yaratıcılık’tan değil; olay, olgu, süreç, veri ve koşullardan hareket ederek bu önemli silahı politikleştiririz.

Ancak burada biraz durup kendi gerçekliğimize bakmamız lâzım. Sanatın hemen her dalı ‘kitlesele eylem aracıdır’. Proleter-devrimci sanatçı öz (içerik) - biçim (estetik) - hedef kitle formülasyonu ile eserini ürettiği takdirde politik silahını layıkıyla kullanmış olur. Durum böyleyken mevcut eserlerimizin azımsanmayacak miktarı ya halkın diliyle konuşmuyor ya da halkın geri duygularını okşayarak kitle kuyrukçuluğuna dönüşüyor. Yaşadığımız coğrafyanın dikte ettirilen arabesk kültürünü çoğul yalnızlıkla değil (örneğin; özgün müzik adı altında ölümlerimiz kutsanmakta, önderler ve devrimciler insanüstü misyonla donatılmakta...yazın dilimizde dini söylem olan şehitlik litaretürü kullanılmakta... bilimsel kuşkuculukla öğrenmeden çok dogmatik, eleştirmeyen/eleştirtmeyen inanç adres gösterilmekte...vs.), şimdilik tek başına ama oldukça kalabalık yürümesini nesnel gerçekliğimizle bütünleştirmemiz gerekmektedir.

Antoloji bu anlamda kaygıların ortadan kalkması ve sözün eyleme dönüşmesi için bir başlangıç noktası olacaktır. Sessiz çoğunluğumuzun içerisinde Anadolu felsefesini o kadar yalın ve o kadar dinamik kullananlar varken akıp yatağını bulmalarını sağlamak kendisine proleter-devrimci sanatçısı diyen herkesin işidir. *Antoloji* işte böyle bir misyonu yüklenerek, içerideki ve dışarıdaki tutsaklık koşullarında orta-

ya çıkan üretimleri hedef kitleyle buluşturmayı, ayrıca, devrimci aktivitelere “Bizim” diyerek anlamlı bir kayıt düşürmeyi başardı.

Evet bu ilk adımdı! Mütevazı bir ilk adımdı! Bunu takip eden adımlar atmalıyız ki; yığınlığın, karamsarlığın ve singinliğin üzerimize serptiği ölü toprağını silkelemesini bilelim. İkinci adım da atılmak üzere ve hatta atıldı. www.sanatcephesi.org bu anlamda önemli bir kazanıma dönüştürülebilir. Çünkü; “Her çağ kendi romanını, kendi anlatım biçimini getirir... Söz eylemdir, harekettir, büyüdür. Evrenimizi yaratan da sözdür” der yazar Yaşar Kemal. Sözü salt konuşma ve yazın dili olarak ele almıyorum elbet. Sanatın bütününe içine katarak değerlendiriyorum. 12 Eylül Askerî Faşist Cuntasının kan kokan yıllarında içinde bulunduğumuz “psşik-örgütsel-depresyonu” müzik diliyle en iyi anlatan Ahmet Kaya idi. Oysa ki bu coğrafya yakın tarihimizde Ruhi Su, Mahsuni Şerif (En güzel eserlerini 80 AFC öncesi yarattığı unutulmamalıdır), Rahmi Saltuk, Sadık Gürbüz, Emekçi, ..vd. gibi sanatçıları çıkarıyordu. Kapsamlı ve genel saldırıya hazırlıklı olmayan TDH. Silahlı mücadelenin kesintiye uğramasıyla birlikte tüm alanlardan -kısa süreli de olsa- zorunlu olarak çekiliverdi. Bu işi rant kapısı olarak görenler ve sistemin koltuk değnekçiliğini yapanlar boşluğu doldurmaya çalıştılar. Emperyalizmin ekonomik ve askeri terörünün yanı sıra kültür terörü de yıkıcı-yokedici etkisini gösteriyordu. Böylesine bir cendereden çıkmaya çalışan TDH hâlâ kültür-sanat cephesinin önemini tam olarak kavramış değil. Bu yüzden *Antoloji* ve *Sanat Cephesi*’ni yeni bir soluk olarak ele alıp, proleter-devrimci sanatçı duyarlılığı ve sorumluluğu bağlamında üretimin içerisinde yer alarak geliştirebiliriz. Bunun yanı sıra *Sanat Cephesi*’ni sorumluluğu artırılmış kooperatif boyutuna çıkartabiliriz. Bunun teknik altyapısı konusuna daha sonra değinebiliriz. Ama *Sanat Cephesi* hangi sanatsal birlik yelpazesinde oluşursa oluşsun -ilkesel aykırılık oluşmadığı sürece- gücümüz yettiğince bu birliğin harcı olmalıyız.

İçinde bulunduğumuz an; tanımlanması gereken andır. Bu tanımlamayı yaptıktan sonra, bize giydirilmeye çalışılan yabancılaşma gömleğinden sıyrılmalıyız.

Yaşamın içinde kaybolmaktansa, yaşama yön vermeye çalışmalıyız. Çalışmalıyız ki; yabancılaşmanın yarattığı tahribatı ortadan kaldıralım. Çalışmalıyız ki; sessiz çoğunluk olmaktan kurtulalım... Çalışmalıyız ki; yılların yarattığı açığı kapatabilelim...Kafa ve kol emeğini yaratacak gücümüz var ve bunu gerçekleştirecek iradeye sahibiz...Kolektif emekle bunu gerçekleştireceğiz de!... Çünkü; “Barajdan haber var / Su gelecek yeni kanaldan !”

1 Mart 2006

* Çinli şair Li- Çin Fa'nın şiirinden alınmıştır.

Tecrite Karşı Sanat Cephesi'nin Tavrı

BİRLİKTE KATILMALIYIZ “YAŞAMI SAVUNMAYA”

Halkın Hukuk Bürosu avukatlarından Av. Behiç Aşçı'nın F Tipi Cezaevlerindeki Tecrit'in kalkması için Ölüm Orucuna başlaması, cezaevlerinde tecrit politikasının habire sürüyor olması, toplumun en duyarlı kesimleri olması gereken sanatçıları harekete geçirmesi gerektiğine inandığımızdan *Sanat Cephesi Geçici Komitesi* olarak bu dayanışma ziyaretini gerçekleştirmek istedik.

İçerideki ve dışarıdaki hapisanede çok yönlü kuşatma ve tecrit politikaları dayatmalarıyla karşı karşıyayız. Kuşatma ve tecrit politikalarıyla yaşam damarlarımız kesilmeye çalışılıyor; yaşantılarımız denetim altına alınmak isteniyor.

İçerideki hapisanede bulunan devrimci-siyasî tutsaklar F Tipi yaşama karşı çeşitli yöntemlerle direniyor. Sistem-rejim içerideki hapisane ile dışarıdaki hapisane arasındaki ilişkileri kopararak her iki hapisaneyi de zapt-ı rapt altına almak istiyor. Sistem-rejim dışarıdaki hapisaneye yönelik olarak uyguladığı kuşatma-tecrit-asimilasyon-dejerasyon-yabancılaştırma-duyarsızlaştırma politikalarıyla işçi sınıfına, geniş-emekçi halk kitlelerine, yoksul köylülüğe, ezilen-sömürülen-hor görülen ezilen ulus ve ezilen ulusal azınlıklara, gençliğe, namuslu-tutarlı aydın-sanatçı ve yazarlara F Tipi bir yaşamı dayatıyor. Faşist-ırkçı-asimilasyoncu eğitim-kültür-sanat politikalarıyla faşist nitelikte tek tip insan ve toplum yaratılmak isteniyor.

Sanat Cephesi Geçici Komitesi olarak, yaşamımızın bütününe yönelik olan, ilerici insana-insanlığa saldırıyı içeren, toplumun en duyarlı kesimlerini hedef alan böylesine topyekûn bir saldırının durdurulup geriye püskürtülmesi ancak bu saldırılara karşı olanların topyekûn birlikte karşı duruşu ve karşı koyuşuyla mümkün olacağını vurgulamak istiyoruz.

Duyarlı lokal karşı koyuşları saygı ile karşılacak bile, lokal karşı duruşlar ve karşı koyuşlar kitlesel bir karşı duruşun önünü açmamakta; lokal karşı koyuşları yalnızlaştırmakta; yapılan yeni saldırıların önünü alamamaktadır.

Sanat Cephesi Geçici Komitesi olarak biz sanatçılar, içerideki hapisanede ayrımsız bütün devrimci siyasî tutsaklara yönelik olarak uygulanan tecrit politikasını kınıyor ve protesto ediyoruz.

İçerideki hapisanelerin yıkılmasının, ancak dışarıdaki “emekçi halklar hapisanesi”nin yıkılmasıyla mümkün olacağı bilincinden hareket ederek, dışarıdaki hapisanede birlikte-çok yönlü ve kitlesel karşı duruşların, karşı koyuşların örgütlenmesi gerektiğini savunuyor; bu

yolda sanatçılar olarak üzerimize düşecek olan sorumluluğu yerine getireceğimizi belirtiyor; bizim insanlarımızı duyarlı olmaya çağırıyoruz.

Sanatın kaynağı yaşamdır. Sanat doğası gereği yaşamı savunur. Sanat, yaşamın insanca yaşanacağı bütün toplumsal çelişkilerden arındırılmasını; değiştirilmesini ve dönüştürülmesini savunur.

Sözlerimize bir trafik kazasında yitirdiğimiz Şair Abdülkadir Bulut'un dediği gibi “Sen de katılmalısın yaşamı savunmaya” diye bitiriyoruz ve bizim insanlarımızı yaşamı savunmaya çağırıyoruz.

27 Mayıs 2006

Sanat Cephesi Geçici Komitesi

VURUR GELİR HASRETİN

Kaybolup gitmiş sesim çoktan
Adresi olmayan mapuslarda
Oysa türküler söylüyor umudum
Başı karlı serin dağlarda

Kırılır bu kapılar birgün kırılır
Öfkesi çelikten yumruklarımızla
Uzanır ışığa, özgürlüğe elimiz
Vurur gider zindanlardan dağlara
Vurur gider özgürlüğe sesimiz

Çözülür birgün, elbet çözülür
Ateşten öfkeli buluşlarımızla
Paslanmış kilitleri kelepçelerin
Seninde yüreğinde açacak inan
Bir kırmızı gül gibi sevdan
Bir kırmızı gül gibi kavgan

Bahar gelip tomurcuklar vuranda
Salkım salkım çiçeklenir yürekler
Derin bir yaşama sevinci olur hayat
Vurur gelir zindanlardan hasretin
Vurur gelir özgürlüğe sevdiğin

Hikmet Kale

Aralık 2005 1 Nolu F Tipi Cezaevi-Tekirdağ

Türkiye Yayıncılar Birliği “Düşünce ve İfade Özgürlüğü Ödülü” 2006 Yılı Töreni’nde Ödül Sahibi Sırrı Öztürk’ün Yaptığı Konuşma

Düşünce, insana özgü bir eylemdir. İnsanın zihinsel etkinlikleri ile dış uyaranlar arasında kurduğu bağlantının sonucunda oluşur. Bu sonuca öylece zahmetsiz varılmaz ama!.. Kişinin bir konu üzerindeki yargısı, bir nesnenin fikirlerle oluşturulmuş soyut tasarımı, bilinçli insan varlığının kavramları birbirine bağlamasını ve yeni bilgilere ulaşmasını olanaklı kılan işlemlerin ve süreçlerin bütünü aşması gerekir.

Bu işlemler ve süreçler bütününe de öyle basitçe ulaşamaz. Kişinin öğrenme süreci içinde kazandığı kavramlar, kullandığı imgeler, düşünce ve hareketler, sözcük ve terimler gibi simgeler aracılığıyla gerçekleştirdiği tüm zihinsel faaliyetlerini; çıkarsama, akıl yürütme, anım-sama, kuşku duyma, isteme, hissetme, anlama, kavrama gibi, bilinçli bir biçimde gerçekleştirdiği faaliyeti; karşılaştırmalar, analiz, sentez, bağlantı kurma ve kavram gibi işlemlerden geçirip süzmesi gerekir.

Düşünce, öyle akla esti geldi bir şey değildir yani. Ama tüm bu oluşum süreci de yeterli değildir. Nasıl ki bir metanın üretilmiş olması onun belli bir değer taşımasına yetmez, üretilmiş olanın sunulması gerekir ki onun bir dolaşım değeri olsun, düşüncenin de düşünülmüş olması yetmez. İfade edilmesi gerekir ki, toplumsal olarak belli bir değer üretebilsin. Düşünceyi ifade etmek, öncelikle iletişimi gerektirir. Bu, zihinler ya da benler arasında kurulan, düşünceyi bir zihinden diğerine aktarılmasını sağlayan etkileşimi belirler. Etkileşim süreci, bir düşünce ya da bilinç içeriğinin, yayın araçlarıyla bir insandan diğer insanlara aktarılması sürecidir.

İşte özgürlük bu alanda kendini ortaya koyar. Kişinin kendisini belirlemesi, denetlemesi, yönlendirmesi ve düzenlemesi durumu diye özetlenen özgürlük, bireyin kendisini dış baskı, etki ya da zorlamalardan bağımsız olarak yönlendirmesi, başkalarının buyruk ve isteklerine göre değil, kendi isteklerine göre davranabilme gücünü somutlaması demektir. Bu başkaları hem diğer kişilerdir hem de özel ve tüzel tüm kurumlardır. Öte yandan, özgürce ifade edilecek düşüncenin kendisinin de özgür olması gerekir. Yani, dinsel inançlardan, itikatlardan bağımsız olması, dogmalarıyla sınırlanmaması, mantık kuralları, bilimsel metodoloji ve epistemolojiye uygun olarak gelişip ilerlemesi gerekir.

Biz bugüne kadar özgür düşünemedik, ama düşüncemizi özgürce ifade edemedik. Bu yolda tüm yaşamımız boyunca mücadele ettik. De-

falarca hapis yattık, her türlü baskıya maruz kaldık. Ancak, yaşadığımız tüm olumsuzlukları olağan karşıladık. Çünkü özgürlüğün varolabilmesi için önce tüm insanların kendilerini özgürlük içinde gerçekleştirmeleri gerektiğini biliyorduk. İnsaların kendilerini özgürce gerçekleştirebilmeleri ise ancak ve ancak kapitalist toplum düzeninde maruz kaldığı yabancılaşmadan kurtarılmasıyla mümkündür. Bu nedenle, mevcut sosyo-ekonomik düzen sürüp durdukça ne insanların özgürlüğe ulaşabilmeleri ne de düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri somutlanabilecektir. Ama bu gerçek, bizi özgürlük yolunda her dönem ve süreçte, her koşulda mücadele etmekten, dirençli ve cesur kılmaktan alıkoymadı, kimseyi de alıkoymamalıdır. Ne bu yoldaki kazanımları azımsamalıyız, ne de yasal ve benzeri düzenlemeleri gereğinden çok abartmalıyız. Gerçeği bilerek, mücadelemizi sürdürmeliyiz.

Bu ödülü, 75 yıllık mücadelemi onurlandırdığı için değil, bundan sonraki mücadelemeye güç vereceği için kabul ediyorum. İnsanın kendini ve tüm insanlığı özgürleştireceği bir dünya düzeni yolunda hepimize teşekkür ediyorum.

Buradaki sözlerim; düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüklerimizi büyük bedeller ödeyerek kazanmak isteyen içerideki-dışarıdaki hapisanelerdeki insanlarımızın ortak özlemlerini ve mücadelesini de kapsamaktadır. Çünkü ben de keyfi-fiilî kuşatma ve tecritlerin insanıyım.

Sorun Yayınları Kolektifi Çalışanları Adına,

Sırrı Öztürk

İstanbul-14 Haziran 2006

Çeşitli Panel-Söyleşi Etkinliklerimizde Dergi'mize Yöneltilen Eleştiriler Üzerine

Açık ve kapalı alan çalışmalarımızda **SORUN Polemik Dergi'mize** ve *Kolektifimiz'in* düşünce-davranış çizgisine yöneltilen soru ve eleştirileri verdiğimiz cevaplarla birlikte okurumuza sunmayı uygun buluyoruz.

Eleştiri: Sizleri Sol'un gerçekleştirdiği etkinliklerde görmüyoruz. Teoride doğru şeyler söylüyorsunuz, fakat pratikte yoksunuz. Niçin?

Cevap: *Kolektifimiz* çalışanları, hayatın ve üretim faaliyetinin içindedir. Anılan ve anılmayan etkinlikleriyle sosyal-pratikte iş yapmaktadır. Sınıfsal tevazuu ve çalışkanlıklarıyla hayata nasıl sahiplendiğimizi sistem görüyor. Devrimci ve Marksist bakış açısıyla değerlendirme yapanlar teori-pratiğimizle ne yaptığımızı, hangi mevziide durduğumuzu ve neyin kavgasını verdiğimizizi er-geç görecektir. Cezaî, hukukî, keyfî ve fiilî kuşatmalarla hayat damarlarımız kesilmek isteniyor. *Kolektifimiz'in* daha da işlevsel olmasının yolu ve yöntemi "Komünistlerin Birliği"ni gerçekleştirmekten geçiyor. Bu yolda sıradan, basit, sade ve kalıcı temrinler yapıyoruz. Kadrolar arası yaratıcı diyalogun iklim ve altyapısını döşemeye çalışıyoruz. Yaptığı işleri sansasyon ve magazinleştirilenlerden değiliz. Bu türden bir "vitrine" de sahip değiliz. Sağlı "sol"lu binbir kuşatma altında demek ki sizlere ulaşamamışız. Bu bizim bir eksikliğimizdir. Fakat siz de bize ulaşmak için bir çaba içinde olmamışsınız. Teoride doğru şeyler söylediğimizi görmüşsünüz. İlgî duymuş eleştiri de yapıyorsunuz. Buna da sevinmek durumundayız. Şu aşamada bir avuç insanız. Teoride yakaladığımız doğruları sosyalizmin asıl sahibine, yani işçi sınıfının ve emekçi halkların en ileri ve militan unsurlarına taşıyoruz. Teori-pratiğimiz sınıyor. Kolektif akli, bilinci ve eylemi buluşturmak için çalışanların önünde sonunda başaramayacağı şey yoktur. Mevcutların dışında yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz işçi sınıfından ve emekçi halkların sosyal kurtuluşundan yana konumuzla devrimci işler yapıyoruz. Bu türden bir duruşumuzun hangi manaya geldiğini düşman anlıyor ve saldırısını hiç eksik etmiyor.

Sol'un ayrışmasına çalışıyoruz. Devrimci ve Marksist Kadrolar ile Marksizm dışı unsurlar arasına kama sokuyoruz. Yani bölücülük yapıyoruz. Tek başımıza program hazırlayanlardan değiliz. Bu temelde "Komünistlerin Birliği" mutlaka sağlanacaktır. "Komünistlerin Birliği" sornsalsını "Devrimci Oturum" disiplinlerine taşımak ve tartışmaların sonuçlarına katlanmak komünist olmanın birinci koşuludur. Kadroların si-

yasî birliği, "zıtların birliği" ve temel ilkelerde buluşup bütünleşmesinin kavgasını veriyoruz. Sizler de bunu anlamak durumundasınız.

Sol'un "teori-pratik" duruşu tartışılıyor. *Kolektifimiz'in* duruşu da doğallıkla tartışılacaktır.

Eleştiri: Kolektifiniz bir örgüt müdür? SORUN Polemik Dergisi bir örgüt organı mıdır? Ne yapmak istiyorsunuz?

Cevap: *Sorun Yayınları Kolektifi* oluşturulduğu 7 Kasım 1975 tarihinden bu yana konumunu açıklamıştır. Üretmiş olduğumuz kitap, dergi, gazete ve broşürlerimizde kim ve ne olduğumuz dost ve düşmana açıkça duyurulmuştur. *Kolektifimiz* bir örgütün malı değildir. İşçi sınıfının dâvasına bağımlı bir *Kurum'dur*. Devrimci ve Marksist çizgide devrimci hareketimizin ihtiyaç duyduğu telif ağırlıklı eserler üretmektedir. **SORUN Polemik Dergi'miz** de herhangi bir örgütün organı değildir. İlk sayısında sunduğumuz ve belgelenen ilkelerin ışığında yayınlanmaktadır. Yayın Kurulu disiplini ile üretilmektedir. İdeolojik-teorik-kurumsal duruşumuzun dışındaki yol arkadaşlarımızla birlikte ve bilinen yayın çizgisinde yayın yapmayı doğru bulmaktadır. Devrimci ve Marksist Kadroların (hepimizin) yeni nitelikler kazanmasına çalışmaktadır. Bulduğumuz coğrafyadaki işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin buluşup bütünleşerek ciddi, güvenilir ve donanımlı bir **PARTİ** kurumlaşmasından yanadır. Devrimci ve Marksist eserlerin Bilim Kurulu, Enstitü ve Akademi disiplinleriyle üretilmesinin mücadelesini vermektedir. Yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşu için üretim faaliyetinde bulunmanın adı neyse bizim adımız da odur. Pek çok eksikliğimiz olduğunun farkındayız. Bunları aza indirmenin mücadelesini veriyoruz. Asla şekilsiz de değiliz. Ak kâğıt üstüne düşülen her kara noktanın bir anlamı vardır. Bu türden *Kurum* disiplini ile üretim faaliyetinde bulunan organların özel-özel yorumu da yoktur. Ne ise odurlar. 30 yıl önce bu işe başlarken verilen sözün arkasındayız. Devrimci ve Marksist Kadroların örgütsel güvencesi "Komünistlerin Birliği"dir. **PARTİ'miz** oluşturulduğunda şu an elimizdeki anahtarı (emaneti) işçi sınıfının kurumlarına teslim edeceğiz.

Eleştiri: "1973 Atılımıyla" sizin "Harici Büro TKP"si olarak adlandırdığınız partileşmeye karşı çıktınız. TKP'nin böylesine "fiili durum" yaratarak "işbaşı" yapmasını doğru bulmadınız. Bu süreç en ağır eleştirileri yönelttiniz. Tüm yazılarınızda 10 Eylül 1920'lerde kurulan Mustafa Suphi ve yoldaşlarının TKP'sini biricik parti olarak gördünüz. Onların programlarını daha ileri bir program olarak adlandırdınız. "1973 Atılımıyla" kurulan TKP'den günümüze geçen dönemin nostaljik özlemiyle yanıp tutuşan 9 adet hizip kaldı. Günümüzde ise, bu boşluğu SİP kendini TKP olarak ilan ederek, tıpkı İ. Bilen'lerin yaptığı gibi "fiili durum" yaratarak doldurmak istedi ve partileşti. "Harici Büro TKP"sinin verdiği za-

rarı bir türlü izole edemediniz. Günümüzdeki SİP-TKP'sini ve verdiği büyük zararı nasıl izole edeceksiniz? 'Türkiye'de bizim hiçbir dönem Marksist-Leninist bir partimiz olmadı' diyorsunuz. II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi'ni nasıl gerçekleştireceksiniz? Kendiliğinden parti kurma ataklarının önünü kesmek için başka yöntemler denenemez mi?

Cevap: Telif çalışmalarımızda *Dergi*'lerimizde, broşürlerimizde, çeşitli makale ve söyleşilerimizde (ki, hepsi belgelidir) yönelttiğiniz soruların ayrıntılı cevapları bulunmaktadır. Marksist-Leninist örgütlenmeler, Komünist partiler "fiili durum" yaratarak kurulmazlar. Oluşturulur ya da inşaa edilirler. İşçi ve Komünist partilerin nasıl oluşturulduklarına ilişkin çok sayıda yararlanacak klasik eserler vardır. Bunlar Türkçeye de tercüme edilmiştir. Türkiye pratiğinde 10 Eylül 1920 Tarihî TKP geleneğimiz günümüze kadar sürekliliğini koruyarak ulaşamadı (Konu ayrıntılı tartışılabilir). TKP kurumsal disiplinler geliştirmiş olsaydı, bugün TKP adına yapılan bunca tevatür ve spekülasyon olmazdı. **PARTİ** yukardan kurulur. Doğru! Fakat oluşturulurken, bu uğurda bedel ödemiş, komünizm dâvası için mücadelenin ateşinden geçip sınanmış ve kadro olduğu tüm süreçlerde kanıtlanmış insanlarımızın etkinliğini sollayarak "fiili durum" yaratılması dâvaya hizmet etmiyor. Türkiye'deki Sol partileşmelerde sürekli biçimde sağ teslimiyetçi oportünist akım devrimci kanadı sistemle bütünleşerek tasfiye etmek istiyor. Bunu belli dönem ve ölçülerde başarıyor da... Tarihî TKP'nin tarihi hep tasfiyelerle dolu. KP'lerde olmaması gereken entrikalar Komünizm davası uğruna(!) yapılan kişisel bayağılıklar, çekememezlikler, küçükburjuva kariyerizm hastalığının harekete taşınması, vb. pek çok sebebi bulunsa da artık aşılması gereken önemli bir sorunumuzdur. Evet, Harici Büro "TKP"yi izole edemedik. Edebilir miydik? Edemedik.

Şartlar uygun değildi. "1973 Atılımı" 1975 yılında yapılmış olsaydı çok rahat tasfiye edebilirdik. Devrimci ve Marksist Kadroların tamamı cezaevindeydi. "Komünistlerin Birliği" ve KP'nin oluşturulmasının ön çalışmaları o tarihte de yakıcı bir sorun olarak kadroların bilincindeydi. Harici Büro "atak" yaparak tarihimize organik bir bağ kurmaya yöneldi. İdeolojik, teorik ve örgütsel konumu ile kadroların kimlik, kişilik gibi her türden donanımsızlığı yüzünden bu işi yüzlerine gözlerine bulaştırdılar. Devrimci ve Komünist kadrolarla olması gereken "Devrimci Oturum" düzenleme disiplinlerinden kaçtılar. Kendilerine yapılan uyarı, öneri ve eleştirilerden (tartışmalardan) kaçındılar. Tarihî TKP ile SSCB'nin saygınlığını sömürüp kendiliğinden, keyfî ve ikâmecî bir anlayışla Harici Büro'yu parti olarak ilân ettiler. Çeşitli idealizasyon ve mistifikasyonlarla kurulan "TKP" işçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketi buluşturup bütünleştirme yeteneğini gösteremedi. Gösteremedi. Komünist, ilke, kural ve yöntemleri kabaca çiğnedi. Gerek kendi içinde gerekse dışındaki kadrolarla olması gereken diyalog ve tartışmalarda Marksist-

Leninist normları işletmedi. İşletmedi ve sınıflar mücadelesinin sertleştiği bir süreçte de "TKP"nin merkez oportünist kliği doğallıkla sağ teslimiyetçi oportünist çizgisine daha çok savruldu. Tabanındaki pek çok iyi niyetli ve militan kadroların hareketten kopmasına neden oldu. Yani bizlerin onları izole etmesine gerek kalmadan kendilerini binbir sorun ve tortu bırakarak tasfiye ettiler. Bölünüp parçalandılar. O deneyim yaşandı ve söndü.

SİP "TKP"si ise, gerek Harici Büro "TKP"sinden, II. TİP'ten ve Troçkizmden büyük ölçüde esinlenip sistematize ettiği entrizm yöntemleriyle kendi dar ve giderek işlevsizleşip açığa düşen SİP örgütünü "TKP" olarak ilân ederek ortaya çıktı. Onlar da birinci örnektekiler gibi Devrimci ve Komünist olmadıkları için Komünist Kadrolarla karşılaşmaktan kaçmayı tercih etti. KP'ler kadrolar arası çeşitli istişare toplantıları, konferans ve kurultaylardan geçerek partileşirler. KP'lerin sosyal meşruyeti ve devrimci yasallığı, kadrolardan aldığı canlı desteğini KONGRE disiplinine taşıyarak gerçekleştirir. KP'ler "atak", "çağırışım" ya da "fiilî durum" yaratarak kurulmaz oluşturulur, inşaa edilir. İşçi sınıfı ile emekçi halkların sosyal kurtuluşu, keyfî, kendiliğinden, ikâmecî, devrimci tarih ve gelenekleri hiçe sayılıp "fiilî durum" yaratarak gerçekleşmiyor. SİP "TKP"sinin sonu birinci örnektekilerden daha trajik olacaktır. Zaten tasfiyecî süreçlerin kaçınılmaz nihaî sonuçlarını yaşamaktadırlar.

KP olabilmeyen temel ve değişmeyen ilkeleri, kuralları ve yöntemleri vardır. Vukuatlarını sorduğunuz örgütler, yalnızca örgüttür. Parti değildir. **PARTİ** başka, örgüt ise başkadır.

Bu türden örgütlenmeler, "Komünistlerin Birliği" yöntemiyle izole edilecektir. Tek başına *Kolektifimiz*'in çabasıyla değil. İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinin kavgasını veren *Kolektifimiz*'in çalışanları bu dâvanın peşini bırakmamıştır. Bu türden örgütlenmeler, istedikleri kadar parti çağırışımı yapsınlar, sınıflar mücadelesinin ateşinde ya kendileri tabelalarını indirir; indirmek zorunda kalır; ya da işçi sınıfı gider eğreti tabelalarını indirir. Bizler de bu sürecin içinde oluruz. Kolektif aklı, bilinci ve eylemi örgütlemeye çalışırken avantürüye soyunmuş örgütleri bundan başka hangi yöntemle izole edebileceğimizi varın siz söyleyin. *Kolektifimiz*'in yüreği bu türden düşüncelerle atıyor. Bilincimizi de bu düşünceler besliyor.

Eleştiri: Sırrı Öztürk sokaktan geliyor. Ne üniversite okumuş ne de akademik kariyere sahip. Buna karşın eleştirmediği kişi ve örgüt kalmadı. Bu yetkiyi nereden alıyor? O'na kalırsa örgütsel yapılar ve onların ideologları Marksizmden haberli değil! Kimse de Sırrı Öztürk'e ideolojik bir eleştiri yöneltmiyor? Niçin?

Cevap: Devrimci ve Marksist Kadrolar arasında yapılan ideolojik, teorik, örgütsel fikir tartışmalarını doğru değerlendireceğiz. Bu türden

tartışmaların -devrimci hareketin yeni nitelikler kazanmasına yardımcı oluyorsa- yararlı olduğunu düşünüyoruz. Marksist eleştiri sosyalizme duyulan ilginin bir ürünüdür. Korkulacak bir şey değildir. Sırrı Öztürk'ün yapmaya çalıştığı eleştirel katkıların doğruluğuna inanıyoruz. Marksist eleştirinin yapılması bir ihtiyaçtan kaynaklanıyor. Sırrı Öztürk herkesi ve her şeyi eleştirmiyor. Devrimci ve Marksist Sol'un "Komünistlerin Birliği" davasının önemini sosyal-pratikte edindiği tecrübelerin ışığında gündeme getiriyor. Eleştirilerin altında tarih ve imzası vardır. Eleştiri, uyarı ve öneri yapanların sokaktan mı, üniversiteden mi geldiği, ya da işçi mi, akademisyen mi olduğu gibi orijinlerini aramak yerine, "doğru mu?" "eğri mi?" ya da "yanlış mı?" biçiminde değerlendirilmesi gerekir. O'nun kaleme aldıkları da eleştirel katkıya açık ve muhtaçtır. Bunu kendisi de sık sık tekrarlıyor. Yapılan eleştirilerin "susunluk kumkuması" yöntemiyle geçiştirilmesi bizlerin değil, bunu yapanların sorunudur. Marksist eleştirel katkı yapanlar, bu güçlerini Bilimsel Sosyalizm-Komünizm davasına olan bağlılıklarından, bilimsel yöntemden alırlar. Özel ya da "olağanüstü" yeteneklerinden değil. Sırrı Öztürk'ü sınıflar mücadelesi üretti. Kendisi tutarlı bir işçi-kitle çalışmalarından ve mücadeleden ateşinden geliyor. Eyleminde, poliste, sorguda, mahkemelerde nasıl sınındığı bilinmektedir, belgelenmiştir. Kimliği, kişiliği, özel hayatı, sade ve basit yaşantısıyla, üretimdeki yerini almasıyla, direngenliği ile anılıyor. Marksizmin özümlesi, yorumu, geliştirilip güçlenmesi ve pratikte yeniden üretilmesi mücadelesinde, elbette akademisyen nitelikli insanlarımıza büyük bir ihtiyaç vardır. Bunun eksikliğini hissediyoruz. İdeolojik-teorik çalışmaların işçi sınıfı ile emekçilerin en ileri unsurlarıyla buluşması da gerekiyor. Sırrı Öztürk'te işte bu türden bir buluşma sürecinin, yani proletaryanın çocuğudur. "Akademisyenlik" gibi bir sıfatı ve iddiası da yoktur, olmamıştır. Kendi ifadesiyle "Marksizmin iyi bir öğrencisi olmaya" çalışmaktadır. O'nun konumunu spekülasyonlarla ele alanların da akademisyen olmadığı, bilimsel çalışma-tartışma ahlâkına sahip olmadıkları sosyal-pratikte açığa çıkmış/çıkarılmıştır. Akademisyen geçinenlerin konumunu ve vukuatını unutmayalım. Ne aydınlaşmayan işçiye ve ne de işçileşemeyen akademisyene ihtiyacımız vardır.

Böylelerinin reyting yapmasına şaşırmayın. Ayrıca aşağılık kompleksine de kapılmayalım.

Eleştiri: İnternet sitelerinde Kolektifinizi ve çalışanlarını hedef alan çirkin saldırılara niçin yanıt vermiyorsunuz?

Cevap: "İnternet solculuğu" ayakları yerden kesik küçükburjuva "sol" avantürye takımının eğlencesine dönüştü. Tüm enerjisini internet/sanal dünyaya odaklayanların hasta olduğu tıbben kanıtlanmıştır. İdeolojik ve ruhsal kimyasını bozanların tedavisi kapitalizm koşullarında asla mümkün değildir. Bütün hayatlarını camın önünde tıklayarak

geçirenler arasından iyi niyetli, bilmiyorsa öğrenmeye aday, bizim insanlarımızın öne çıkardığı bütün soru, eleştiri ve önerileri ayırım gözetmeden cevaplamaktayız. Fakat küfür, sataşma, hezeyan ve ihbar gibi provokasyona varanları ise niçin cevaplayalım? Halkımız ne güzel ifade etmiş: "İt ürür, kervan yürür." Ayrıca, arkadan vuranlara cevap vermek zuldür. Devrimci ve Marksist yayın kolektiflerinin, kurumların, herkesin, hepimizin işi-gücü ve sorumluluklarımız var. Eloğullarına bir de cevap vererek onların bizleri çekmek istediği bataklığa niçin girelim? Zaten böylelerinin ne adı-soyadı, ne kimliği, ne de ait olduğu 'yapı' bellidir. Böylelerinin bir bölümünü araştırıyoruz; ardlarından üretim ve yaşam dışı, asalak, oblovov, grev kırıcı, kariyerist, döneke, ihbarcı ve devrimci ilişkileri temiz tutamamış eloğulları çıkıyor. İyi saatlerde olsunlara hizmet edenlerin saçmalıklarına cevap vermek gibi bir geleceğimiz yoktur. Niçin olsun? Böylelerini CIA-MOSSAD-MİT bile artık kullanmıyor. Düşmanlarımızın böylelerinden daha nitelikli ajan istihdam ettiğini biliyoruz. Bilerek/bilmeyerek (fark etmiyor) bu alana girenlerin teşhis, tedavi, teşhir ve tecridi söz konusudur. Bu türden bir görevi yerine getirmeye aday Kurum'ları birlikte üretebildiğimizde anılan rahatsızlıkların oranı da aza inecektir. Aksi halde her Kurum onlara cevap verdiğinde ve bu gidişle birer deliler kliniğine dönüşebilir.

Eleştiri: T.Yayıncılar Birliği'nin her yıl düzenlediği, ilerici kitabın bedelini ödeyen ve yargılananlar adına "düşünce ve ifade özgürlüğü savaşımına yaptığı katkılardan ötürü" Kolektifiniz'in emektar çalışanlarından Sırrı Öztürk'e ödül verildi. Bu amaçla yapılan törende Sırrı Öztürk'ün yaptığı konuşmayı dinledik. Fakat O'nun söyledikleri pek basına yansımada. TV'lerde de bu törene ilişkin bir haber yapılmadı.

Zaten öteden beri Sorun Yayınları Kolektifi ile ilgili haberler medyada bilinçli kuşatmalarla yer almamaktadır. Sırrı Öztürk'e de yakışan bu türden bir ödülü almamak idi. Niçin bu "buruk ödülü" aldınız?

Cevap: Kapitalizmin "ödül mantığını" yeniden üretmek diye bir sorunumuz yoktur. Kolektifimiz'in bu türden ödül-mödülden törenlerine bir ihtiyacı da yoktur. Ödül törenini bizler düzenlemedik. Dışımızda gelişmiştir. Önceleri binbir kuşatma, baskın, soygun, yangın, keyfi ve fiilî yöntemlerle susturulup bir türlü sindirilemeyen Kolektifimiz'e niçin ödül verildiğini bizler de anlamaya çalıştık. Yayın Kurulu'muzdan işçi Orhan Kaplan yoldaşımızı katlettiler, kimsenin sesi çıkmadı. Cezaî, hukukî, malî, icraî baskılara maruz kaldık yine kimsenin sesi çıkmadı. Kitap, Dergi, vb. organlarımız toplatıldı ve Selimiye Kışlasında yakıldı, yine kimsenin sesi çıkmadı. Hemen her kitabımız takibata uğradı, haber olabilmek bir yana, hiç kimse merak edip duruşmalarımızı dahi izlemedi. 12 Eylül'de tam altı yıl süreyle mevcut hukuk da çiğnenerek çifte

kilit altında tutulduk. Fakat yine haber bile olamadık. Bilmem daha sıralayalım mı? Anılan ödülü almamaya karar vermişken 16 yılını içerde bırakan arkadaşlardan bazı eleştiri ve uyarı aldık. “Hayır” dediler. “Bu törene katılın. O kürsüyü siz de kullanın. Söyleyecekleriniz için katılın. Bu sinsi kuşatmaları böylece kırmaya çalışın” diyerek bizleri ikna ettikleri için bu törene katılmayı doğru bulduk. Ayrıca, basına yansımayan, *Dergi*'de örneğini sunduğumuz (s.92-93) konuşmayı yapmayı uygun gördük. Teori-pratik duruşumuzdan asla taviz vermedik. Yalnız o kürsüyü biz de kullandık. Mesele bundan ibarettir.

Eleştiri: II. TTKK söylemini mevcut solun içinde olduğu durumu düşününce çok ütöpik, gerçek dışı buluyorum; her özne kendi söylemleriyle bir şeyler çıkaracak ve belki de bu ortam birleşmeyi sağlayacak diye düşünüyorum. Siz bu konuda ne diyorsunuz? Bir de S.Ö'nün yazılarında sanki 1970'lerden kalma bir intikam alma duygusu hâkim. Bunun hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cevap: Sorun Yayınları Kolektifi ne gökten zembille inmiştir ne de bir yerlerden aşırma tezler sallamaktadır. Mevcut sol nasıl ki toplumsal sınıfların bir tezahürü ise, biz de bu coğrafyadaki işçi ve emekçi kitlelerinin bir yansımasıyız. Ortaya koyduğumuz teori-pratiğimiz ve tezlerimiz sınanmayı beklemektedir. Bizler sonuna kadar gerçekçiyiz. Lenin'in II. 'Birlik' Kongresinde takındığı yol ve yöntemleri günümüzün sınırlı bilgileri ışığında benimsiyoruz. Bilakis bugün kendinden menkul tezleriyle örgütlerinde arz-ı endam edenler ham hayalcidirler. Bizler mevcut tezlerin coğrafyamızı -hayatı ve mücadeleyi- kucaklamadığı bilinciyle tezlerimizin sınanacağı, çarpışacağı, değişeceği ve senteze kavuşacağı II. TTKK yöntemini ve PARTİ'yi öne çıkarıyoruz. Tarih, sorumluluklarımızı sınarken kimlerin Sol'un kavgasını esnaf kafasıyla kapatmaya çalıştığını ortaya çıkaracaktır. Bizler II. TTKK yöntemini kendini arzın merkezine koyan anlayışların panzehiri olarak görüyoruz.

Sınıflar mücadelesinde portreler son derece nesnel olarak yer alırlar. Ancak ve ancak art niyetli unsurlar intikam gibi kişisel duyguları ön plâna çıkarabilirler. Oysaki bahsi geçen 1970'ler dönemi S.Ö'nün bu yoldaki ideolojik, örgütsel, teorik birikiminin olgunlaştığı dönemdir. Yöntem olarak bugünün sorunlarına ilişkin cevapları geçmişin tarihsel biçimlenişlerinin bu güne yansıyan ve bir türlü ileri doğru kırılmayan tekrarlarında aramak Marksist bir yöntemdir. Sizlere önerimiz o dönemin portrelerini ve sonraki şekillenişlerini masaya yatırıp karşılaştırmanızdır. Sınıfsal ve ideolojik tavır alışlar bizi ilgilendirir. Bunun ötesi çok sık karşılaştığımız kişisel karalamalara gider. Bunun da eloğullarına yaranmaktan başka açıklaması yoktur. “Partileşme Sorunu”nun Kongre yöntemiyle çözülemeyişinden S.Ö. değil ama burjuvazi intikam almıştır. Hem de ne intikam!..

Komünistlerin kişisel bayağılıklardan arınıp arınmadıkları konusu sosyal-pratikte yaptıkları iş'lerden anlaşılır.

Eleştiri: II. TTKK söylemi bir örgütsel mekanizmi çağırıyor. Birkaç örgütün bir araya gelmesi sorunları nasıl çözebilir?

Cevap: Sorunu daha başından birkaç örgütün çeşitli ilkeler doğrultusunda bir araya gelmesi olarak algılamak, onu mekanizmin sınırlarına hapsetmektir. II. TTKK yöntemi, üzerinde anlaşılmiş ilkeler doğrultusunda birkaç örgütün bir araya gelmesi değildir. Sol'un Birlik anlayışı şimdiye kadar mekanik bir algılama olduğu ve örgütsel dükkanların mevcudiyetini müesseseleştirip mutlaklaştırdığı için bu tür sorularla sık sık karşılaşılıyor. Sol, şimdiye kadar birkaç örgütün ortaklaşılın ilkeler doğrultusunda bir araya gelmesi gibi platform, cephe ve parti türü girişimleri denedi. Ayrıca Sol'un kendi doğrusal büyümesiyle hareketimizin merkezine oturup, bir çekim alanı yaratarak, hareketimizin diğer nüvelerini kazanmak türünden stratejileri de başarısız olmuştur. Devrimci ve Marksist hareketimiz neredeyse 30 yılı aşkın bir süredir teori-de değil ama pratikte birbirlerinin karşı tezi gibi duran bu iki yöntemi deneyip durmuştur. Otuz yıllık süre çok uzun ve belirleyicidir. Sınıf siyasetinde ve örgütsel stratejilerde bu kadar uzun süre denenilen ve başarısız olan yöntemleri tekrar etmek bilim ve akıl dışıdır.

Sol, bu iki yöntemin sentezini üretememiştir. II. TTKK bu sentezi gerçekleştirmeyi düşünür. II. TTKK tarihselden günümüze gelen Devrimci ve Marksist hareketimizin tüm nüvelerinin altına imzalarını atabilecekleri temel ilkeleri tartışmaz. Bunun dışında “temel” ilkeler de belirlenmez. Ayrıca, üzerinde anlaşılmayan ayrımları da yok saymaz. II. TTKK daha baştan kendiliğindeliği, keyfiliği, kariyerizmi ve benmerkezciliği mahkûm ederek; ilkeleri değil, üzerinde anlaşılacak ilkelerin tartışma yöntemini belirler. Fikirlerin çatışmasının örgütsel güvencesini sağlar. ‘Devrimci Oturum’ disiplinleri kazanmayı öne çıkarır. Marksist normları işletip tartışmaları güvenceye alır. Dolayısıyla mekanik değildir. Diyalektik materyalist yöntemine uygundur. Soyut olarak üzerinde anlaşılın ilkeleri değil; pratikte birbiriyle çatışın fikirlerin sınanmasıyla sentezlenerek gelişen ilkelerin ve Devrime yönelecek KP'nin güvencesini emekçi kitlelerin katılımı ve sınıf bilinçli kadroların hakemliğinde inşaaya çalışır.

SORUN Polemik

Sırrı Öztürk

Dersim... Dersim...-1

-Gezi Notları-

Neden Gezi Notları?

Bu yıl 6.sı düzenlenen Munzur Kültür ve Doğa Festivali'ne katılma kararı alırken iki hususu birlikte düşünmeden edemedik. Daha doğrusu iki konuyu ya da özlemimizi üst üste çakıştırmayı denedik.

Birincisi, bu festivale katılmak, *Sorun Yayınları Kolektifi*'nin üretmiş olduğu *Kitap* ve *Dergi* faaliyetlerini bölge halkının yakından tanınmasına imkân vermek, okurlarımızla canlı diyaloglar kurmak, yörenin havasını teneffüs etmek, tarihsel-kültürel önemi olan yerleri bizzat gözlem yaparak görmek, insanımızın ne yiyip içtiğini, yüreğinin nasıl çarptığını yakından öğrenmek, eleştirilerini dinlemek, onlardan da öğrenmek, vb. gibi siyasî amaçlı duygu ve özelemlerimiz olarak sıralanabilir.

İkincisi, 120 yıl önce bu bölgeden göçeden Apo Memed Dedemin doğup büyüdüğü köyü, yöre insanlarını görüp gecikmiş bir hasreti gidermek gibi, kişiselliği ağır basan bir özelem olarak özetlenebilir.

Bu iki konu hakkında düşünce, duygu, özelem ve değerlendirmelerimizin bir "gezi notları" yöntemiyle kaleme alınması, Devrimci ve Marksist düşünce ve davranış çizgimize ters düşmeyecektir. Belki de bizleri vareden tarih, kültür, ilerici gelenek, coğrafya, iklim, vb. etkenler üzerinde daha tutarlı çalışmaların yapılmasına yardımcı da olabilecektir diye de düşünüyorum.

Dersim üzerine pek çok inceleme, araştırma, öykü, roman, şiir, resim ve tarih çalışması yapıldığından haberdarım. Bu çalışmaların büyük bir bölümünü de okuduğumu sanıyorum.

Hele düşünce-davranış çizgilerimizi büyük ölçüde belirleyen bu coğrafyayı ve insanımızı yeterince tanıyor muyuz? gibi soruları yetkinlikle cevaplayamadığımızı daima düşünürüm. Sol cenahımızın teori-pratiğine bakarak bu soruya peşinen olumsuz bir cevap verebiliriz. Sol bu tanıma işini başarabilseydi başımız göğe değerdi, demekten de kendimi alamıyorum.

Çünkü, Sol'un genel anlamıyla teori-pratiğini belirleyen belli başlı etken, ayağını bastığı toprakları ve insanı tanımak iken, nedense farklı formasyonlara sahip ülkelerdeki ulusal-sosyal kurtuluş deneyimlerini taklit ederek ya da eklektik biçimde adaptasyondan geçirdiğini görüyoruz.

Sol'un ideolojik, teorik bu etkileşiminin çok yönlü sebepleri vardır. Bu konu ayrıntılı tartışılmalıdır. Yazılarımızın ilerleyen bölümlerinde konuyu irdeleyeceğiz.

Sol'un ideolojik, teorik bilgilenme birikimi bir yandan devletin uygulaya geldiği baskı ve terör yüzünden, diğer yandan tutarlılığını ve sürekliliğini koruyamamış Sol geleneğimizin entelektüel birikim deneyimlerinin eksikliği ve zaafı yüzünden insanımızın bu alandaki donanımı eksik kalmıştır. Örgütsel perişanlığımızın temeli de bu zaafımıza bağlı değil midir?

Bu eksikliğimizin giderilmesini ciddi, güvenilir ve donanımlı bir partileşme sorununun çözümünde arayanlar olduğu gibi, hazır devrim reçetelerini ithal ederek ülkeye taşıyanlar da çıkmıştır. Emekçi halklarımız da bu donanımsızlığın ve eksikliğin acısını büyük bedeller ödeyerek çekmiştir/çekmektedir.

Birinci yöntemin gerçekleşmesinin kavgasını verenler, sabırlı ve ısrarlı bir biçimde "Partileşme Sorunu" diye söze başlamıştır. İSP ya da KP'nin oluşturulması, inşası gibi can alıcı ve hayatî bir sorunu gündeme taşımıştır. İSP ya da KP'nin disipliniyle oluşturulması gereken Bilim Kurulu, Enstitü ve Akademi gibi kurumların işbaşı yapmasıyla özetle değinilen eksikliğimizin giderilmesine çalışmışlardır. *Kolektifimiz* de yığınağı bu alana yapmayı uygun bulmaktadır.

Bu yolda yapılan bireysel çabalar-incelemeler belli ölçülerde bilgi eksikliğimizi gidermeye yardımcı olsa da, aslolan bu türden çalışmaların kurum disipliniyle kolektif üretim yöntemiyle hazırlanmasıdır. Çünkü, kurul disiplini ve sorumluluğu ile hazırlanan çalışmalar daha fazla güvenilirlik kazanır.

Elbette teori-pratik bir bütündür. "Önce partileşme sorununu gündeme taşı, partiyi oluştur. Devrimci oturma disiplini yaratarak tartış, ardından enstitü ve akademiler aynı disiplinle kurumsallaşsın" diyemeyiz. Eksikliği duyulan kurumsallaşmalar için çok yönlü mekanizmaların işlemesine cüret edilir, bu inisiyatiflerin birliği ve koordinasyonu sağlanır. Bu eylemimiz (sosyal-pratikte) sınanmalıdır/sınanmaktadır.

Mevcut Sol 'yapı' anlayışlarının teori-pratiği, Dersim sosyal pratiğinde de büyük oranda sınanmıştır. Hangi teori-pratiğin doğru, hangisinin eğri olduğu en çok bu coğrafyada sınanmış ve tartışılmıştır. Sol cenahımız, henüz sınanan ve yanlışlığı büyük ölçülerde sosyal-pratikte test edilerek açığa vurulan ideolojik, teorik ve örgütsel konumunu ikeli biçimde tartışamıyor. Bu alana bir neşter vuramıyor. "Ezberini" devrimci ve marksist açıdan reddedip, pratikte yeniyi üretmiyor. Bu konuyu irdeyenlere karşı da dostça davranmıyor.

Hâlbuki devrimci ve marksist olmak sosyal-pratikte yanlışlığı defalarca test edilen düşünce hamallıklarından kurtulmakla mümkündür ya da doğru orantılıdır. "Önünde sonunda konuya eleştirel katkı yapanların sosyal-pratiğinin dediği olacaktır," diyerek tarihsel iyimserliğimizi koruyoruz. Bu iyimserliğimizi doğrulayacak çabalarımızı yetkinleştiriyoruz.

Bulduğumuz topraklarda politika yapan insanlarımız arasında ayağını sağlam yere basan, basmaya aday kadroların yetiştiğinin, bu sürecin daha da sağlıklı biçimde gelişeceğinin bazı işaretlerini de almaktayız.

Sosyal mücadeleler tarihimizin en azından son 35 yıllık tarihini incelediğimizde pek çok şeyin değişime/dönüşüme uğradığının, yarın daha da uğratılacağına sevinirici ipuçlarını görüyoruz.

Örneğin TKP(M-L)'nin ideolojik-teorik-örgütsel çatısının oluşturulmasında en fazla emeği geçen İbrahim Kaypakkaya'nın en yakınında bulunan, önemli roller ve sorumluluklar üstlenen Muzaffer Oruçoğlu, uğraş alanı edindiği faaliyetleriyle (roman, öykü, şiir, resim vb., konuşmalarıyla) içinden geldiği hareket hakkında önemli şeyler söylemektedir. Henüz ideolojik, teorik, örgütsel yanırları doğrudan gündeme taşımasa da TKP(M-L) sürecinin ne getirip/götürdüğünün farkındadır. Birlik'in taşıyıcısıdır. Bu yolda önüne somut bir iş koymuştur. Meşrebince "birlik zıtların birliğidir" felsefî ve diyalektik görüşünün sürekliliğini çizmektedir.

Yine aynı davanın sanıklarından Ali Taşyapan (*Duvarın İki Yakası*, Tohum Yayıncılık), anılarında TKP(M-L)'nin ideolojik, teorik, örgütsel esin kaynağı Çin ve feodalizm üzerine, daha hapishaneye düşer düşmez dava sanıklarıyla yapılan ilginç tartışmaları, yıllar sonra dahi olsa, dile getirmektedir. Türkiye'nin kapitalist bir ülke olduğu saptaması (ne hazine bu saptamayı yapanlar fizikî şiddete maruz kalmıştır) ve İbrahim Kaypakkaya'nın I.TİP sempatanlığı, TİİKP'ye katılımı, bu süreçten de koparan TKP(M-L) hareketini örgütleme sürecine geçişi, genç ve toy bir insanımızın arayış ve yönelişlerinin evrimini, öğretici derslerle ortaya çıkarıyor. Aradan 35 yıl gibi bir zaman geçtikten sonra, Türkiye'nin belirleyici üretim ilişkilerinin feodal olmadığı, Çin ya da Sovyetler Birliği veya Halk Demokrasileri ülkesi ya da Latin Amerika ülkesi olmadığı, büyük kırım ve kıyımlardan sonra anlaşılmakta ve kimi anılara malzeme olarak sunulmaktadır.

Elbette anı, roman, öykü, şiir, resim gibi tüm araçlarla işlenebilecek bir konudur şu bizim cenahımızın sorunları.

Günümüzde iş bununla da bitmeyecek, sınıflar mücadelesi, tarih ve devrimci geleneklerimiz, her türden idealizasyon ve mistifikasyonlardan arınarak nesnel gerçekliğe korkusuzca eğilen, hesaplaşan, sorgulayan, doğruların ve hakikatin kavgasını veren kadrolarca gündeme getirilecektir ve hâlihazırda getirilmektedir.

Neden Dersim?

Malatya-Elazığ-Tunceli illerini kapsayan 11 günlük gezimizde bu bölgeyi seçişimizin nedenlerine özetle değinmiş olsak da, Dersim'in, Diyarbakır, Erzurum, Edirne, Ordu-Fatsa gibi illerden daha fazla dikkat

çeken yanları vardır. Gerek Anadolu emekçi halklarının gerekse diğer bölgelerdeki halkların yaşadıkları coğrafyalar hakkında ayrıntılı incelemeye, gezip görmeye ve insanlarıyla diyaloglar kurmaya değer pek çok gerekçe sunulabilir. Keşke imkân ve fırsat olsa da, bunları gerçekleştirebilsek. Gözlem, izlenim ve düşüncelerimizi insanlarımızla paylaşacak özgün yazıları hazırlamak öyle kolay da değil. Fakat vurgulamak zorundayız: Yazma özgürlüğümüzü yeterince kullandığımızı söyleyemiyoruz.

Dersim, yalnızca bugünkü değiştirilmiş adıyla Tunceli ili sınırlarıyla anılmıyor. Kuzeyinde Erzincan'ın, doğusunda Bingöl'ün, güneyinde Malatya'nın, batısında ise Sivas'ın (Koçgiri) bazı bölgelerini de içine alan bir coğrafyanın adıdır Dersim. Bölge halkı islâmiyete ve Arap adetlerine muhalefet eden Kızılbaş kültürel geleneğinin insanıdır. Anadolu Aleviliği'nin İran'daki Şiilik ile bir ilişkisi yoktur. Kızılbaş geleneği de ayrı konudur. Konuyu bilimsel açıdan inceleyen eserlerin incelenmesine ve olanların ilgi alanına bırakarak yazımızı sürdürüelim.

Dersim; halk hareketleri, isyan-başkaldırıları ve halkın dili, inançları, kültürel gelenekleri, mitolojik zenginliği, tarihi, iklim ve coğrafyası, dağı, taşı, suyu, şelalesi, bitki örtüsü, ormanı, hayvanları, öyküleri, destanları, türkü ve şarkılarıyla ayrıntılı ve çok yönlü irdelenmeye değer bir bölge.

Dersim tarihi denilince akla hep gözyaşı, acı, çile ve kan geliyor. Bölgede her hanenin birkaç ölüsü ve onulmaz acılarla dolu öyküsü var. İnsanlık tarihinde de benzeri kırım ve kıyımları yaşayan halkların dram ve trajedilerini hatırlıyoruz. Amerika'nın keşfinde, kapitalizmin kuruluşunda 89 milyon Kızılderili'nin, 36 milyon ucuz işgücü ve kölelerin, Afrikalı "Karabiber"lerimizin kanı akıtılmış. Kapitalizm gezegenimizin her karış toprağını kan ile yoğurmuş. "Kapitalist zenginlik" denilen bu yağma, insan emeğinin nasıl çalındığını gösteriyor. İnsanoğlu henüz kutsal emeğini sömürgecilere çaldırmamanın yol-yöntemini tümüyle bulamadı. Kölelerin isyanı, Paris Komünarlarının 73 günlük iktidarı, Ekim Devrimi'nin 73 yıllık serüveni, sosyalizm deneyimlerinde geriye dönüşlerin yaşanması, emperyalizmin-kapitalizmin "küreselleşme çağı", "yeni dünya düzeni" diyerek emekçi halkları haksız savaşlarla, inkâr, imha, asimilasyon yöntemleriyle köleleştirmek isteyiş...

Dersim'in bu tarihsel sürece paralel olarak, Türkiye özelindeki serüveni başlı başına incelenecek bir konu.

Faşist Evren'in; Selçukluların 1071'de Anadolu'ya gelip savaşarak bu toprakların tapusunu aldığını bölge halkının başına vura vura söylediklerini bir türlü unutamıyoruz. 12 Eylül 1980 askerî faşist cuntasının lideri Kenan Evren Malazgirt Meydanı Muharebesi'nin 900.yıldönümünü kutlama törenlerinde Kuzeyli Kürtlere, kürsüye yumruğunu vura vura "Biz 1071'de buraya geldik. Bu toprakları savaşarak aldık!.." diye bu-

yurmuştu. Oysa çeşitli halklara yurtluk yapan bu coğrafyada, Anadolu'nun ve Mezopotamya'nın bütün halkları (Kürt, Ermeni, Süryanî, Assurî, Keldanî, Laz, Rum, vb.) zaten vardı.

Dersim halkı, Anadolu'da çeşitli uygarlıklar kuran halklardan Ermenilerin toprakları üzerine, göç ederek yerleşmişti. Tehcire kadar uzun süre de birlikte yaşamışlardı Ermenilerle. Bölgede Ermenilere ait mezar, ev ve kilise kalıntlarına rastlanmaktadır. Bu kalıntılar, çoğunlukla taşlarından yararlanma ya da define saikiyle tahrip edilmiştir. Dersim'deki pek çok köy, dağ, su, dere, köprü isminin kökleri çoğunlukla Ermenice'dir.

Kemalist rejim, bu isimleri sistematik olarak öztürkçeleştirerek değiştirmiştir.

Dersim halkı, Osmanlı'dan ve Cumhuriyet dönemi uygulamalarından memnun değildir. Nasıl memnun olsun ki? "Seni kurtaracağım" diyenler de daima yakmış, yıkmış, kan dökmüş. Tarihi boyunca acı çeken halklardan biridir Dersimliler.

Kızılbaş düşmanı padişahların katliamları, sözlü tarihten çıkıp yazılı tarihe dökülerek belgelenmiştir. Cumhuriyet rejimi gelmiş, onlar da katliamlarda Osmanlıyı aratmamış, hatta onlara taş çıkartmıştır. Cumhuriyet rejiminin "vukuatı" da belgelenip yazılı tarihe kaydını düşürmüştür. Dersim'in türküleri ve folkloru bu sürecin eşsiz örnekleriyle dolu ve elbette yalnızca onlarla da sınırlı değil.

'Dersim' denilince insanın aklına neden hep isyan, başkaldırı, ayaklanma, hak arama, vb. kütleli çıkışlar geliyor? Halkın siyasî ibresi neden daima Sol'a yöneliyor? Sol bunu değerlendirebiliyor mu? Bölgenin halk hareketlerinin ideolojik-sınıfsal-kültürel niteliği bilimsel yöntemle incelendiğinde bu soruların bazı cevaplarını vermek durumundayız.

Kızılbaş kültürel geleneğini, halk destanlarını, mitolojilerini, öykü ve masallarını mistisizme kaymadan ilerici, iyimser, dinamik ve yaratıcı bir yorumla incelemek zorundayız. Sosyal, ekonomik ve siyasî etkileriyle birlikte yapılan incelemeler, değerlendirmeler ve tahliller senteze kavuşturulacaktır. Böylece Dersim hakkındaki bilim ve akıl dışı yorumların önü de kesilmiş olacaktır. Bölge halkının ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinin kanalı böylece açılacaktır diye düşünüyoruz.

Göç Olgusunun Sosyal Kurtuluş Mücadelesindeki Etkileri ve Devrimci Aile Kolektifimizin Biçimlenişi Üzerine

İnsanoğlunun tarihsel-kültürel-sosyal açıdan evrimi herkesi oldukça düşündürmüştür. Modern sosyal sınıfların oluşmasıyla geri üretim ilişkilerinin biçimlendirdiği din, aşiret, tarikat ve etnisiteye dayalı kimlik ve kişilik arayışları da yerini daha bilimsel temellere oturtmuştur.

Sosyal sınıflar ve sosyolojik emekçi halk gerçekliği üzerine oturulması gereken bazı tanımlamalar, bulunduğumuz coğrafyada ulusal-sınıfsallık dinamiklerinin yeniden tanımlanmasını da beraberinde getirmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana işletilen sistemin mantığı, ne yazık ki bilimsel tanımların tartışılmasını büyük ölçüde etkilemiş ve aleyhte bir durum yaratmıştır.

Türkiye'de hâlâ düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüklerimizi doğrudan kullanamıyoruz. Her ne kadar kendimizi bu yolda özgür hissetmiş olsak da sistemin baskısına, terörüne ve mantığına geri adım atıramadık.

Bu yolda çok büyük bedeller ödendi. Hâlâ da ödeniyor.

Çok yönlü kırım ve kıyımlardan geçtik/geçirildik. Fakat devrimci ütopyalarımızı henüz daha gerçekleştiremedik. Çok büyük zaman ve kadro yitirdik.

Anılan ve henüz daha aşılamayan sistemin mantığı elbette kökten kırılıp aşılacaktır. Bunun sevimli işaretlerini her olay, olgu, süreç, veri, vb. konularda görüyoruz.

Sistemin kaba güce ve zora başvurusu, kapitalist anarşinin doğasından ileri geliyor.

Kapitalizmin değiştirilip dönüştürülmesi, tarihsel bir zorunluluk olarak ilerici cenahımızın önünde acil bir görev olarak duruyor.

Türkiye kapitalizmi de Batı ve öteki kapitalist ülkeler kapitalizmi gibi tarihsel-sosyal ömrünü büyük ölçüde tamamlamıştır. Kapitalizm duvara dayanmıştır. Sosyalist Sistem'in bu düzeyde çözülüşü, sosyalizmin daha yetkinini oluşturmayı insanlığın önüne bir ödev olarak koyuyor. Karamsarlığı, umutsuzluğu propaganda edenler, kapitalizmin teslim aldığı unsurlardır. Oysa bilimsel yöntemin verileri, Devrimci ve Marksist düşünce-davranış çizgilerimizin ne düzeyde haklı olduğunu her gün yeniden kanıtıyor. Marksist teorinin özümsemesi ve geliştirilmesinin yanı sıra pratikte yeniden üretimi, insanın ve insanlığın sosyal kurtuluşunun yolunu gösteriyor. Türkiye'deki entelektüel birikim, kapitalist Batı'dan devşirilen, özümsememiş, eklektik bir "kültür" üzerine oturtulmak istenmektedir. Bu coğrafyanın yetiştirdiği Marksistler, kendi yerli iç deneyim birikimlerini senteze taşıyacak tartışmalar yerine, dünya devrimci pratiğindeki deneyimleri eleştirel katkı süzgecinden geçirmeden bu ülkeye taşımaktadırlar. Cenahımızın ideolojik-teorik çabasının işçi sınıfı ve emekçi halkların en militan gücüyle buluşmasının en önemli düğümü buradadır. Bu düğüm, ama düzden, ama tersten bir biçimde çözülecektir.

Bulduğumuz coğrafyanın tarihi, insanı, kültürü, ilerici gelenekleri, dini, dili, ulusal, sosyal yapısı, vb. özellik ve nitelikleri incelendiğçe

Devrimci ve dönüştürücü yol ve yöntemlerin ne olduğu da bilincimizde biçimlenecektir.

Bilincimizde biçimleyip düşünce süzgeçlerimizden geçirdiğimizi, sosyal-pratikte sınavıp yeniden üreteceğiz. Başka seçeneğimiz var mıdır?

Bulduğumuz coğrafyadaki işçi sınıfı ve emekçi halk hareketlerini küçümseyip farklı formasyonları içeren ülke deneyimlerini tartışmasız taklit ya da hesapsızca bu ülkeye taşımakla, cenahımıza en büyük kötülüğü yapmış oluyoruz.

Cenahımızın yeni nitelikler kazanamayışı ve örgütsel parselasyona uğrayışı/uğratılışı bu temelde biçimlenmektedir.

İç deneyim birikimlerimizi mahalli (yerel), ulusal, sosyal (sınıfsal) ve enternasyonal diyalektik çerçevesinde değerlendireceğiz. Dünyadaki devrimci deneyim birikimine, bulduğumuz coğrafyadan da bir örnek katarak Türkiye'deki işçi sınıfı ve emekçi halk hareketlerini doğru inceleyeceğiz. Kültürel “çeyizimizi” titizlik ve özenle hazırlayacağız. Kozamızı bilinçle öreceğiz.

* * *

Düşünce-davranış çizgimizi -varlığımızı- biçimlendiren etkenleri sıralarken, bu süreçte aile kolektifimizin evrimini de anlatmadan edemiyoruz.

Büyüklerimizden bizlere aktarılanlara baktığımızda Aile Kolektifimizin ilerici ve devrimci geleneklerini, anne tarafımızdan gelen Havva Ana ile Eşkiya Apo Memed'in hayatı varlığımızı daha çok biçimlendirmiştir. Apo Memed'in (dedemizin) 7 kardeş olduklarını, ticaret kervanlarıyla Halep ve Şam'a gidip geldiklerini, onların da 'eşkiya yatağı'nda silahlı olduklarını, bir müsademede kardeşlerden birinin ölmüş olduğunu, ölen kardeşin karısı Leyla'ya öteki kardeşlerin sahip çıktığını, vb. öyküleri büyüklerimizden dinlemiştik. Eşkiya Apo Memed, Dersim Ovacık İlçesi Mıkiko köyünden (şimdiki adı, Eğri Kavak) geliyor. Anılan köy günümüzde tamamen yakılmıştır. Dedem bir kısım bölge halkıyla birlikte 1890-1900 yıllarında (kesin tarih kaydı yok) Erzurum Aşkale Taşağıl Köyü'ne göç ediyor. Dedem ve Nenem kendi aralarında Dersim'ce konuşmuş. Eşkiya Apo Memed, neden ve hangi gerekçelerle göç etmişti? Veya göçe zorlanmıştı? Eşkiyalık mesleğini neden seçmişti, neden bırakmıştı? Neden çobanlıkta karar kılmıştı? Hiçbir zaman toprağı ve mülkü olmadığına göre emekçi halklardan yana ve belki de İnce Memed türünden bir konuma sahipti. Hayatın şu garip cilvesine bakın ki, 1923'den sonra Dersim-Ovacık-Mıkiko köyünden Aşkale'nin bir Kürt-Alevi karışımı köyüne göç eden toprak ağası, mütegalibe, halk düşmanı Yehmo Ağa neden ve hangi vukuatından ötürü Eşkiya Apo Memed'ten “ne olur, ben ettim sen etme, canımı bağışla!...”

diye yalvarıp diz çökmüştü? Köyümüzün yaşlı kuşaklarının aktardığı anlatımlar dışında ayrıntılı bilgilerle bu süreci bir türlü öğrenemedik. Eşkiya Apo Memed'in çeşitli tüfekleri, kamaları, eşkiyalık mesleğinin gümüş kakmalı alet ve edevatları nasıl da kapanın elinde kalmıştı? Yoksulluk, yoksunluk ve öksüzlük ailemizin belini bükünce bu soruların da tutarlı bir cevabını alamıyorduk. O günün koşullarına göre de “ateist” sayılan babam neden Molla (Melle) olmuştu?

Ailemiz, inkâr, imha, göç, göçe zorlama şartlarında Dersim'den Aşkale'ye geldikten sonra da, Osmanlı-Rus Harbinde tekrar göç etmiş, Tokat, Dersim ve Çorum'a gitmişti. Savaşın sona ermesiyle, tekrar Aşkale, Taşağıl köyüne gelmişlerdi. Sırasıyla Taşağıl, Saptıran, Pınagapan köylerinde topraksız, mülksüz bir aile yaşamı içindeyken babam Mehmed, Anam Ayşe'den olma tam 11 çocuk dünyaya getirmiş. Babam da cömert ve fukaraydı. Haddinden fazla da diyergâm bi-riydi. Anam, 13 yaşında iken 55 yaşındaki babama üçüncü eşi olarak kocaya gitmiş (verilmiş)ti. Anamın 27 yaşında dul ve kimsesiz kalışı, 11 çocuktan 5'inin 'doğal seleksiyon' ölüşü, 6'sının binbir sıkıntıyla bakımı, bütün bunlar bizlerin düşünce-davranış çizgilerimizi biçimlendiren etkenler idi.

Apo Memed Dedemin, babamın ölümünden sonra, göçtüğümüz, daha doğrusu sığındığımız Erzurum'a Anamı ve torunlarını görmeye gelirken kendisine yapılan bir hakaret sonucu kalp krizi geçirip ölüşü, cenazesinin belediye tarafından (sahipsizce) kaldırılışı, Nenem'in, Babam'ın ölümü, Erzurum'daki toprak ağalığına dayanan sömürü ilişkileri, bölge insanının işsiz, yoksul ve çok korkunç bir baskı ve sömürü altında yaşamış oluşu, Osmanlı sonu oluşan Cumhuriyet rejiminin de köklü yapısal değişimler yapmadan sosyo ekonomik yapıyı aynen koruyup kollaması, dahası “devlet eliyle kapitalist yetiştirme” politikası, Gorki'nin Ana'sını aratmayan Ana'nın olağanüstü fedakârlığı, 10 Eylül 1920 Bakû'de yapılan I.Şark Milletleri Kurultayı'na ve Erzurum Kongresi'ne katılan öğretmen Mehmet Fikri Saygın'ın (Babamın Medrese arkadaşı ve vasiyeti üzerine Aile Kolektifimiz'e bakmakla görevli) bizleri okutmak için insanüstü çabası, 1936'da kabul edilen “Soyadı Kanunu”na göre irademiz dışında soyadımızın “Öztürk” konuluğu, öksüzlüğümüz, Dedemin, Nenemin, Babamın ne bir mezarına ne de bir fotoğrafına sahip oluşumuz, savaşlarda, seferberlikte kaybolan aile fertlerinin akıbetinin bilinemeyişi, bizi vareden topraklarla buluşup insanlarımızla diyaloga giremeyişimiz, vb. binbir etken Aile Kolektifimiz'in hamurunu yoğurmuştur.

1950 yılında bir gazeteye ilan vererek ailemizin varsa akrabalarını-köklerini ve seferberlikte, göç sırasında kaybolan Anamın ve Ezem Nenenin anlatımlarına göre ise kaçırılan kardeşleri Fatma'nın akıbetini soruşturduk. Bu ilandan hiçbir olumlu cevap alamadık. Fatma Ezem

güzelliği ile tanınmış. O dönem Türkiye'nin nüfusu 30 milyon. Gazete okuma oranı da yüzde 1-2 civarında. İlanımıza olumlu cevap alamayışımızın sebepleri malum. Bizzat yöreye giderek araştırma-soruşturma yapacak maddî imkânlarla da sahip değildik. Yine o dönem radyodaki "kayıp ilanları"na başvurduk, Oradan da olumlu bir cevap alamadık. İşin ilginç yanı o dönem evimizde radyo da yoktu. Komşuların radyosunu dinliyorduk arada bir. Fukara Anam son demlerinde dahi, yakınlıkta kardeşi Fatma'yı anıyordu...

Göç eden ailemizden Anamı 23.10.1991'te, Ablam Hatice Saygın'ı 22.07.2001'de, en küçük kardeşim Kadri'yi 6.10.2004'te kaybettik. "Emeğin Ressamı" Avni Memedoğlu ağabeyimizi de 9.10.1998'de doğaya teslim ettik. *Sorun Yayınları Kolektifi* çalışanlarından ben (Sırrı Öztürk -1932), Öncü Kitabevi kurucusu ve şair Zeki Öztürk (1934) ile Eczacı -emekli- H. Hilmi Öztürk (1928) henüz hayattayız.

Bizi vareden düşünce-davranış çizgimizi, geleneğimizi, kimliğimizi ve kişiliğimizi koruyarak sürdürüyoruz.

"Neden Anadilini Öğrenmedin? Memleketini Daha Önce Neden Görmeye Gelmedin?" Suçlaması

Dersim'e gelmeden önce bu türden sorulara çoğunlukla muhatap olmuştum. Bu soruların bazılarında ciddî bazılarında da şakayla karışık uygun cevaplar vermeye çalışmışım.

Elbette doğru soruya doğru cevap verilir. Bu türden soruları yöneltenlerin amaçlarına, ideolojik-teorik-örgütsel donanımlarına veya daha net söylemek gerekirse, sınıfsal niteliklerine önem vermeye başlamıştım.

Böylelerine cevap verirken proleter devrimci kimlik ve kişiliğimi daime öne çıkardığımı, hiç bir zaman ulusal, yöresel, etnik, dinsel, aşiret, tarikat, vb. aidiyetleri birinci plâna çıkarmadığımı herkes bilmektedir. Özel hayatımda, işimde, üretim faaliyetinde her zaman proletaryanın çocuğu olduğumun örneğini verdiğimi sanıyorum.

15/16 Haziran Hareketinin Kocaeli bölgesinin birinci sanığı olarak da bulunduğum ceza ve tutuklevlerinde de mücadele arkadaşlarımla hiç biri bana Dersimî-Kürt-Kızılbaş ya da Dersimli işlemleri yapmadı.

Dememin doğup büyüdüğü, göç ettiği, göçe zorlandığı Dersim, Ovacık, Mıkıko (Cumhuriyet döneminde Eğri Kavak olarak değiştirilmiş) köyü ile, benim doğduğum Erzurum, Aşkale, Taşağıl Köyü'nün insanları kimi farklılıklarına rağmen aynı sosyal kategorinin insanlarıydı. Onların ulusal, dinsel, aşiret, tarikat ve kültürel aidiyetleri, hâkim gerici sınıflar koalisyonu ve iktidarlarıncı sürekli biçimde baskı, tehdit, inkâr, imha, asimilasyon, vb. yöntemleriyle kabaca sömürülmüştü. Emekçi halkların sınıfsal aidiyetlerine göre birliği, proletaryanın yanında kümeleşmesi gibi bir dünya görüşüne bağlandıktan sonra da "Ben

Kızılbaşım, Dersimliyim, Erzurumluyum" türünden aidiyetlerimizi özelliklerimizi öne çıkarmanın ne anlamı vardı?

Dünyanın, Bölgenin ve Anadolu'nun emekçi halkları sömürücü sınıfların baskı ve terörü altındayken Türk, Kürt, Dersimî, Ermeni, Rum, Laz, Gürcü, vb. proletaryasının konumu ve çıkarlarını gözetmek dururken milliyet-etnisite, aşiret, tarikat, din gibi özelliklerini hiçbir Devrimci ve Marksist birinci plâna çıkarmaz. Elbette her insanı vareden etmenler tümüyle inkâr edilemez. Eden de yok zaten.

Uluslararası tekeli sermayenin dünya çapındaki baskı ve terörü altında yaşıyoruz. Bulduğumuz coğrafyada ya da bölgemizde 1400 yıl öncesini yaşamıyoruz. Şayet, kötü bir benzetmeyle, 1400 yıl önce yaşamış olsaydık Kızılbaş kimliğimizle safımızı tutar, dönemin hâkim gerici kesimlerine karşı gardımızı da alırdık. Zaten hamurumuzda isyan, ayaklanma, başkaldırı gelenekleri vardı. Bu oluşum sürecinin uzmanları, davranışlarımızın kökenini bilimsel olarak açıklamıştır. Onların ilgi ve uzmanlık alanına girmeyelim. Dileyen elbette araştıracaktır.

Genetik üzerine yapılan çalışmalar "bizlerden" çok (Hitlerin yaptığı gibi kan tahlili, drokisefal, brokisefal kafatası ölçümleri yaparak Alman ari ırkını saptayan yöntemlerle) "Türk milliyetçisi" geçinip ırkçı ve faşist olanlar üzerinde denenmelidir. Acaba Anadolu emekçi halklarını Türk-Kürt, Alevi-Sünni gibi ayırımlarla, kışkırtıp birbirine düşman duruma getiren "Türk milliyetçi"lerinin genetik tablosu neyi vurgulardı?

Devrimci ve Marksist bir dünya görüşü gibi sınıfsal bir tercih yapanlar, hâkim gerici sınıfların ve onların iktidarlarının suni ve sanal gündemlerini altüst etmekten yanadır.

Günümüzün altüst edilecek sahte ve sanal gündemi "laik-şeriat" ya da "siyasî islâm-kemalizm" eksenini üzerine değil, sosyal ve sınıfsal temelde biçimlenecektir. Böyle biçimlenmelidir.

Dersim'de ilişki kurduğumuz birey ya da kurum sözcüleri bana "Memleketini daha önce neden görmeye gelmedin?" diye bir soru yöneltmedi. Bu yolda ne bir sitem de (ki, sitem dosta yapılır) bulundu, ne de şiddetle eleştirdi. Oysa kentli küçükburjuva "sol" avantürüye takımı aklınca bizi köşeye sıkıştırmak, fikir tartışmasını saptırmak için bu türden sorularla Dersim halkının ne denli yanında olduğunu anlatmak istiyordu. Dersim halkının yanında olduğunu iddia edip, anadilini bilen ve memleketini sık sık ziyaret edenlerin (tutarlı Devrimci ve Marksist bir çizgi izleyenler dışında) "vakuatı" bizimkini affettirecek durumda değildi.

Kaldı ki, geleneğini koruyup yer yer diri ve dürüst kalmış Dersimliler, özellikle de benden daha yaşlı nesiller "iyi ki bugünlere gelebilmişsin", "bizim insanımızsın", "bizim kurtuluşumuz için vuruşmuş-

sun”, “sen bizim Alişer’imizsin”, “sen Koçgiri’densin” diyor/diyebilirdi.

Sorun Yayınları Kolektifi çalışanları olarak ilerici sosyalist kültürümüzün geliştirilip güçlenmesi için yapmaya çalıştığımız yayınlar ve özellikle de “Halkların Tarih ve Kültür Dizisi”ndekiler bir ölçüde de olsa emekçi halkların kültürel kuşatma politikalarına karşı, halkların kendi tarih ve kültürlerini, sözlü tarihten çıkıp yazılı tarihe yönelmesini, dil ve gramerlerinin geliştirilmesine ‘karınca kararınca’ yardımcı olduğumuzu herkes biliyor. Bu dizimizde bazı esneklikler gözettiğimizin elbette ki farkındayız. Özgün yayınlar yaptık iddiasında da değiliz. Bunun nasıl ve hangi kurumlar disiplinleriyle yapılması gerektiğinin mücadelesini verdiğimiz de herkes bilmek durumundadır. Emperyalizme-kapitalizme karşı tutarlı bir kültürel zeminin oluşturulması yolunda emekçi halkların kendi ulusal kültürlerine katkı yapması, emperyalizmin yoz ve kozmopolit ‘kültür’ politikasının geri tepmesine de katkı getirecektir. Yerel, ulusal, sosyal ve enternasyonal kültürel birikimler bu temelde gelişip güçlenecektir diye düşünüyor ve bu diyalektik düşünce sisteminin altını sürekli çiziyoruz.

“Anadilimi neden öğrenemedim?” sorusuna içtenlikle olarak sorulara şu cevabı rahatlıkla verebilirim: Apo Memed Dedemin dram ve trajedisi ortada, ha keza aile kolektifimizin konumu ve evrimi de ortada. Topraksız, mülkiyetsiz, göç etmiş coğrafyaların insanıyız. Buna bir de öksüzlük, yoksunluk ve sistemin inkâr, imha, asimilasyon, vb. politikaları eklenince bendeniz de kardeşlerimle birlikte anadilimizi öğrenemedik/öğrenmemiz engellendi. Ergin çağlara gelip bilinçlenince de kendimizi içerideki-dışarıdaki hapishanelerin cenderesinde bulduk. Hayat ve mücadele önümüze çok karmaşık sorunları getirince anadilimizi öğrenme sorunu öne çıkarılamadı. İyi niyetli, saf ve temiz düşüncelerle bu soruyu öne çıkaranlara cevap vermekte asla bir zorluk çekmiyorum. Fakat, ideolojik, teorik, örgütsel fikir tartışmalarında bileğimizi bir türlü bükemeyenler, demagojik yöntemlerle ve şeytanî zekalarıyla bendenizi daima “mat” etmek için bu konuda sürekli ve ısrarlı oldu.

Yine ayrıca bendeniz yalnızca anadilimi değil, türkçeyi, almanca’yı, fransızca’yı, ingilizce’yı, rusçayı da öğrenemedim. Bu türden bir “vukuatımızdan” ötürü herkesten özür dilerim. Eğer bu özür bir işe yarıyorsa... ya da yarayacaksa... Birileri de bizleri “öztürk” yapanların “vukuatı”nı sorgulamayı öğrenirse buna ayrıca çok sevineceğim. Belki daha ilkeli tartışma imkânını bulmuş olacağız diye de düşünüyorum.

Bizleri sorgulayanlara benden de bazı sorular: Neden kentli küçükburjuva avantürye takımı bu türden sorularla keyif buluyorlar da, Dersimli, üniversite okumamış, sözlü tarihi, atadan oğula intikal eden Dersimî lisanı dışında kültürel bir birikimi, (entelektüel birikimi) olmayan bizim insanlarımız neden bu türden yol ve yöntemlere iltifat etmi-

yor? Sol, Kürt-Dersimî-Kızılbaş ve emekçi insanımızı, bu coğrafyayı neden tanımıyor? Ulusal-Sosyal Kurtuluş Mücadelemize bu kadar hazır ve yatkın bir malzemeye niçin tutarlı bir politika üretilmiyor? Bu malzeme de olmasa küçükburjuva avantürye takımı politika adına başka ne yapacaktır? Küçükburjuvazi avantüryeye soyunup devrimci romantizm iksirini içtikten sonra Çin ve Latin Amerika deneyimlerini hesapsızca Dersimlilere ve Kuzeyli Kürtlere neden hesapsızca taşıdı? Devrim ihracatı işi tutmayınca neden bir “rota düzeltmesi” ve özeleştiriyi yaparak Devrimci ve Marksist güzergâha giriş yapamadılar?

Devrimci ve Marksist bakış açısıyla olay, olgu, süreç, veri ve şartları doğru tahlil yeteneğine sahip Kadrolar da işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşu mücadelesi yolunda, şimdi soru bombardımanına tuttuğumuz kesimi, “gençliğin yolunu işçi sınıfının yoluna” bir türlü getiremedi. Yeni nitelikler kazanmaya aday Kuzeyli Kürt insanımıza ve Dersimlilerin ilerici geleneklerine katkı yapamadı.

Söze ‘gezi notları’ diye başlayıp hayatî ve can alıcı meselelerimizin altını çizmekten bir türlü geri duramıyoruz.

Munzur Festivalinin Düşündürdüyü

Devlet tekelci kapitalizmi Dersim’i âdeta beş koldan kuşatmış. Devlet’in Dersim denilince sınırlarının neden bu düzeyde bozulduğunun sebeplerini biliyoruz. Osmanlı, TC Devleti ve günümüzdeki siyasi iktidarlar bu süreçte bir türlü “uslanmayan” Dersim meselesini çok yönlü ve sistemli mücadele yöntemleriyle kökünü kurutmak istiyor.

Bir tabiat harikası Munzur üzerine çeşitli barajlar ve tesisler kurup bu bölgeyi insansızlaştırmak istiyor.

Burjuva bilim adamları bile 6 milyar dolar harcayarak kurulacak barajlardan 30 yıl sonra ancak 1 milyar dolarlık bir artı-değer elde edileceğini, bunun da kapitalizmin artı-değer kazanma yatırım anlayışına ters olduğunu bağıra bağıra dile getiriyor. “Şaşırın ördek suya kıldan dalar” özdeyişinde olduğu gibi, yerli burjuvazimiz de bu türden rant getirmeyen bir yatırıma niçin giriyor? Amaç Dersim geleneğinin kökünü kurmak.

Konu siyasidir. Munzur Festivali’ni düzenleyenler de Dersim’i her açıdan yokedecek bir işe karşı çıkıyorlar. Konuyu bütün boyutlarıyla gündeme taşıyıp Dersimlilerin bilinçlenmesine çalışıyorlar. Ulusal ve uluslararası ilişkileri geliştirip-güçlendirerek kamuoyu yaratıyorlar. Doğa elden gidiyor. Anadolu’da nesli tükenen pek çok hayvan Dersim’de yaşıyor. Geyik, Dağ Keçisi, Vaşak, Ayı, Kurt, Domuz, Tavşan, Tilki ve daha onlarcası bu iklim de bulunabiliyor. Dünyada bir eşi bulunmayan Munzur ırmağı ve döl yatağı, kaya oymaklar, mağaralar, geçit vermez vadiler yok oluyor. Dersim’de yetmiş 54 adet endemik bitkinin ki, çoğu bilinçsizce şimdiden yok ediliyor (dağ sarmısağı, kenger, vb.). Tunc-

li'nin resmî nüfus rakamı (tabelada 270.000) hızla eriyor. Kentin toplam nüfusu 70 bin civarında, yerli halkın nüfusuna denk güvenlik güçleri konuşlanmış. Dersim yurtdışına en çok göç veren bir il konumunda. Bölgenin ilerici, demokrat kimlikli, okumuş büyük bir insan potansiyeli de Anadolu'nun çeşitli yörelerine ekmeğini kazanmak üzere göçmüş durumda. Festival dolayısıyla memleketlerini ziyarete gelenlerin sayısı oldukça fazla. 'Almançılar', tabiat güzelliklerine hayran memleketlerine "terör" yüzünden yatırım yapamıyor. Devlette yatırım yapmıyor. Devlet Dersim'e sünni islâmı, cami yapımını, Atatürk heykellerini, devlet eliyle kapitalist yetiştiren, kendi yurttaşına insan muamelesi dahi yapmayanların ismiyle anılan park, okul, vb.'ni götürmüş. Örnek mi: Tunceli'de "neden İnönü Parkı?" sorumuza halk sağına soluna bakarak ve gülümseyerek cevap vermek istiyor. Sen de anlıyorsun. "Fevzi Çakmak Lisesi" Ovacık'ın orta yerinde. "Neden" diye sorguluyorsun, halk cevap vermek istemiyor. Kimileri de bu ünlü isimlerin Kızılbaş insanını kurtarıp koruduğu propagandasını yapıyor. Bu propagandalara otuzsekizi yaşayanlar bıyık altından gülüyor. Sivas, Erzincan Alevi yörelerinde, Atatürk, Hacı Bektaş Veli ve Hz.Ali'nin birlikteliğini vurgulayan renkli tabloları bazı ev ve kurumların duvarlarını süslüyor(!) Dersimli'nin böyle bir lüksü yok. Pek çok ev gezdik, fakat bu türden tablolarla karşılaşmadık. Duvarlarda daha çok otuzsekizi yaşayan aile büyüklerinin resimleri bulunuyor.

Bölgenin siyasal-ekonomisi hakkında bazı rakamları yazmakta yarar var.

Rakamların tahlili için öyle "Marx-Engels dedi ki" diye başlayan aşırı teorizme kayan ukalalıklara hiç gerek görmüyoruz.

Ovacık İlçesi, tabelasında 5.900 kişi yaşadığını öğreniyoruz. Oysa Ocacık'ın halkı 1.500 kişidir. Kentin rakımı 950-1000 metredir. Binbir güzellikteki dağları 3.500 m. civarında. Ovacıklılar belediye kent yasalarından yararlanmak için öğrencileri nüfus sayımında yazdırarak 5.900 rakamını tutturduklarını söylüyor. Tıpkı Türkiye'nin pek çok belediyesinin yaptığı gibi. Ovacık'a bağlı 68 köy var. Bunların 32'sine köy ya da mezra denilebilir, ötekiler yakılıp yıkılmış. Tahrip edilip insansızlaştırılan bu köylere gitmek yasak. Altı ayı kış, altı ayı yaz olan bölgede kar kalkınca bir metre boyunda bitki örtüsü ayaklanıyor, bu bitkiler kuruyor, tekrar kar yağıyor, âdetâ bitki ve toprak keçeleşip garip bir görünüme veriyor. Yıkılan yakılan köyler bu durumda korkunç görünümlere bürünüyor. Bölgenin en önemli geçim kaynağı hayvancılık, elverişli su ve iklime rağmen âdetâ ölmüş/ördürülmüş. "Gerillayı barındırıyor" gerekçesiyle orman örtüsü yakılmış. Dersim halkı gibi tabiatı da bu yangına inat yerden daha gürbüzünü yeşerterek cevap ediyor, sanırsınız o da ayaklanmış durumda... Yeşerip duruyor... Munzur Festivali "iç turizm" açısından bazı canlılıklar getirmiş. Fakat halkın ekmeğini ka-

zanmaya bu da yetmiyor. Büyük bir işsizlik sorunu var. Ovacık'da 32 dükkân var (fırın, lokanta, bakkal, züccaziye, nalburiye, kasap, elektrikçi, kuyumcu, otel, berber, vb.), bunların 18'i kahve. Kahveler de işsizler pinekliyor. Kimileri okey oynuyor. Kimileri de dedikodu yapıyor. Yabancılar karşı, halkta da iyi saatlerde olsunlar da büyük bir tecessüs var. Çarşıda 90 "taharri memuru" işbaşında. Ovacık'ın 100 kişilik devlet hastahanesinin yerine bir pratisyen hekimlik sağlık ocağı konuşlanmış. Hastahane boş duruyor. Hükümet Konağı önünde koca bir Atatürk heykeli... Cihet-i askeriye ait kışlalar, hava alanları... Kent sabah saat 6'dan başlayıp akşam 19'lara kadar çifte helikopter ve uçak keşif, gözetleme ve bombalama eylemiyle haşır-neşir olmuş. "İç Savaş" âdetâ kanıksanmış. Halk güvenilir insanlar dışında bu konularda bir yorumda bulunmuyor.

Kahvelerde çay 20-25 krş. Bu parayı dahi veremeyenler veresiye yazdırıyor. Asgari ücretle iş bulanlar bayram ediyor. Sigorta, sosyal güvenlik gibi kimi güvenceleri aramıyor.

Tunceli Belediye başkanlığı seçimini şimdiki DTP, üç ilçeninkini de AKP kazanmış. AKP'ye oy kullananların birçoğunu polis, asker ve dışardan gelen memur, vb. olduğu hesaba katılmalıdır. Bu durumda demek ki, Kızılbaş geleneği siyasî islâma kökten karşı gelen bir konuma bağlı olmasına rağmen, çeşitli çıkar ilişkileriyle AKP gibi gerici bir tercih bile yapabiliyorlar. Bu olguya içerleyen kimi demokrat aydınlar bir inisiyatif başlatmak için temas yaptıklarını söylüyorlar. Nasıl mı? Ayrıntılı bilemiyorum. Ayrıca, sormadım.

Dersim'in kurtuluşunu düşünen diğer demokrat ve aydın kesimler ise, Munzur Festivali'ne gelenlerden alınacak, jandarma kontrol yerlerinde "ayakbastı parası" misali bir gelir kaynağı ile kültürel yatırım yapılmasını düşünüyor (Bir ara festivale gelenlerin sayısı 16 bini aşmıştı). Nasıl mı? Kapitalist üretim, mülkiyet, paylaşım ilişkiler ağına dokunmamak kaydıyla bu türden inisiyatiflere sistemin sıcak baktığını, hatta Soros'un "insanlığın özgürlüğü için savaşıyor, ondan da para almalıyım" diyenlere de rastlanmaktadır.

Tunceli valisinin, TCK ve TMK gibi kanun maddelerinden yargılanıp arananları bahane ederek festivale kitlesel katılımında bulunanları kentın jandarma arama karakollarında bir gün süreyle beklettiğini, kimilerini kente sokmadığını, hatta Diyarbakır gibi illerden gelen kitlesel otobüsleri geri gönderdiğini, bazılarını gözaltına aldığını basın haberlerinden öğrendik.

Valinin bilmesi gerekiyor: Munzur Festivali'ne gelenlerin tamamının birer siyasî kimliği ve hukuk yolundan birer "vukuatı" mutlaka vardır. Olmuştur. Bizler vali, emniyet müdürü, savcı ve jandarma gibi düşünmek durumunda değiliz. Bu faşist kafalar, halkın coşku ve heyecanla beklediği bir festivale "gölge" düşürme işinde canla başla müca-

dele ettiler. Bölgeye yıl boyunca ne tiyatro, ne sinema, ne de kültürel-siyasal bir etkinlik gelebiliyor. Halkın biricik eğlencesi, aptal kutusu TV.'nin pisliklerine bakmak oluyor. Ya da kahvehanelerde pinekleme.

Valinin 1500 kişiyi kente sokmak istemeyişi, tam bir gün sürdü. Festivale katılım da zaten az oldu. Açılış töreninde 200 kişilik bir kortejin hemen yanı başında özel polis timleri, panzerler ve güvenlik güçlerinin güç gösterisi hâkimdi. Festivali bunlar yapıyor sanki... Halk daha çok türkü, şarkı, folklor eksenli etkinliklere katılıyor. Bazı katılımlar 1.500-3.000'i buluyor. Devrimci romantizmi öne çıkaran türkü ve şarkılarla halkı coşturmak istiyorlar. Fakat bu türden müzik anlayışı Kızılbaş kültürel geleneğinin köşe taşları şairlerin ününü aşmaya yetmiyor.

Bu etkinlikleri izleyen bilge biri, halk ozanı kimliği ile "bunlar nere de Pir Sultan'ın deyişleri nerede? Bir edebiyatçı arkadaş da şunları ekliyor: "Aşırı ajitasyon, propağandayı kaba-vulger biçimde icra eden müzik anlayışları ne Serdarî'ye, ne Kul Himmet'e, ne Kaygusuz'a, ne Şah Hatayî'ye ne de Pir Sultan'a ulaşabiliyor. Nerede kaldı onları aşması..."

Her şeye rağmen halk devrimci ezgileri severek izliyor, tempo tutup alkışlıyor. Ayağına kadar gelenlere "git" demiyor. Bağına basıyor, her şeyini paylaşmayı öne çıkarıyor. Festival sürecinde kime rastladıysak "Kalacak yerin var mı? Yoksa bize gidelim. Yer ayarlayalım" önerisiyle karşılaştık.

Dersimlilerin yoğunlaşmış, Anadolu emekçi halklarının henüz yitirilmemiş bu içten konuk severliği ve sıcaklığı başka bir halkta var mıydı? Solumuz bu festivale katılarak çeşitli etkinliklerde bulunuyor ve her siyasî eğilim halkla ilişki kurmaya yöneliyordu. Her siyasî eğilimin bir tarz-ı siyaset anlayışı vardı. Her zamanki üslubumuzla söyleyelim: "Herkes kendi amentüsünü okuyordu ve herkes kendine müslüman bir tavır" içindeydi. Halk, çeşitli zaman ve mekânlarda bu eğilimlere terini ve kanını severek akıtmıştı. Hâlâ da akıtıyordu...

Festivalin en ilginç bildirisi polis teşkilâtınca kitlelere dağıtılmıştı. Bu bildiride halkın huzurunu bozmaya matuf girişimlerde bulunacakların ilgili birimlere ihbar edilmesi isteniyor, polis-halk işbirliği talep ediliyordu. Polis, açıkça "anarşist, terörist, bölücü, komünist" gibi sıfatları kullanmıyor, Pir Sultan Abdal'ın "gelin canlar bir olalım, münkire kılıç çalalım, tevekkel tu taalallah" dizesiyle bildirisini sonlandırıyor. Elbette son dizeleri "Tunceli'de Birlik Olalım" diyerek.

Polis, sınıflı toplumlarda hep aynı işlevi yerine getirmektedir: Kapitalist düzenin yüksek çıkarlarını korumak-kollamak. Sınıfsız, sınırsız, sömürsüz, özgürlükçü ve eşitlikçi toplumlarda polise-molise bir ihtiyaç kalmayacak, komünal emekçi halkın inisiyatifleriyle özgürlüğün tadı çıkarılacaktır. O günlere kavuşacağımız günlere kadar "Gelin Canlar Bir Olalım" dizelerinden bizimkiler gereken dersi çıkartacaktır, militarist te-

kelci polis devletinin siyasetçileri değil. "Polisle birlik" olanlarla işçi sınıfı ve emekçilerin birliğini isteyenler çok farklı kulvarlarda mücadele ediyor.

Tunceli Belediyesi'ne Öneriler

6. Munzur Kültür ve Doğa Festivali bir yandan sistemin diğer yandan festivali oluşturan kurum ve kuruluşların yanlışları yüzünden yerli yerine bir türlü oturtulamamıştır.

Daha önceleri yerel birimlerin kolektif biçimde oluşturdukları proje ve programlar bu sefer Belediye Başkanlığı'nın inisiyatifine geçmiştir. DTP'li belediye yetkilileri hem yerel inisiyatiflerin hem de bu festivale önem vererek binbir zorluk, baskı ve kuşatma altında dışardan katılan kurum ve kuruluşların önerilerini hesaba katmak durumundadır. Özellikle de siyasal-kültürel konularıyla festivale renk katan *Dergi* ve *Yayınevleri* belediye yetkililerinin belirgin bir müzaheretini yanlarında hissetmemiştir.

Kendi payımıza Tunceli'deki DTP, EMEP, HÖC bürolarını ziyaret ettik. Çaylarını içtik. Bölgenin sorunlarını konuşup tartıştık (ÖDP ve ESP'yi ziyaret edemedik, büroları kapalı idi. Kart bıraktık.).

Siyasî ve kültürel kurumları, ayırım gözetmeden ziyaret etmek *Kolektifimiz*'in geleneğidir. Sistemin binbir baskı, kuşatma ve terör estirdiği bir ortamda kadroların yüzyüze gelmesi zorunludur. Farklı formasyonlarda durmak ayrıdır. Hayat ve mücadelenin getirdiği zorunlu diyaloglar ve ilkel tartışmalar ise başkadır.

Belediye; festivale katılmak, uygun bir stant edinmek, Tunceli ve Ovacık'ta iki panel düzenleme önerimize olumlu bir cevap vermemiştir. Stant talebimizin 6.sırada oluşuna rağmen, çok kötü bir yer tahsis edilmiştir. O da bazı sözlü müracaatlardan sonra.

Stantların sokakta oluşu (geçen yıllardaki yere bu sefer polis panzerlerinin yerleştirildiğini gördük...), incik, boncuk, hediyelik eşya, elbise, köfteci, çaycı, kuruyemişçi, vb. satış yerleriyle kitapların-dergilerin yanyana oluşu doğru bir yerleştirme değildir. Panayır anlayışı ile kültürel amaç çakışmaz.

Kitap ve *Dergi* etkinlikleri için, Belediye kapalı bir mekânı tahsis edebilir, bu mekânı teknik imkânlarla, stantları (öteki kitap fuarlarının yaptığı gibi düzenleyerek) belli ölçülerde hazırlayarak uygun bir kira karşılığında ya da ücretsiz tahsis edebilirdi.

Belediye, kültürel-sanatsal katkı niteliğindeki panel-söyleşi etkinlik önerilerimizi ayırım gözetmeden herkese eşit ölçülerde düzenleyebilirdi.

Bölge halkının ayağına, ilerici ölçüleriyle ne sinema, ne tiyatro ne de sanatsal-kültürel-politik mesajı olan öteki etkinlikler çeşitli nedenlerle gelememektedir. Bir yandan sistemin baskısı ve uygulanan devlet terörü, diğer yandan maddî imkânsızlıklar ve ilerici cenahımızın kolek-

tif inisiyatiflerinin zayıflık, vb. nedenlerle daha görkemli ve donanımlı festivallerin yapılmasını engellemektedir.

Sol'un anlamlı ve ileri bir adım atması koşuluna bağlı olarak sistemin militarist-polis baskı ve kuşatması (stantlardaki kitap ve dergilerin sansür edilerek denetlenmesi, bazı posterlerin alınması, vb.) ortak tavırlarımızla giderilebilir.

Sol'un çeşitli kurum ve kuruluşları festivalin ortak hedeflerini gözeterek hareket etmek durumundadır. Bireysel, grupsal "çıkar" gözetip bu alanları yararsız kullanmaya çalışanlar festivalin amacına ters düşmüştür.

Bölge halkı binbir baskı ve kuşatma altında festival nedeniyle bir "hava" değişikliğine ihtiyaç duymaktadır. Onların bu ihtiyacına cevap veren eylemleri kolektif biçimde gerçekleştirmek dururken, grupsal ajitasyonlardan, sekte duruşlardan arınmak gerekir.

Festivalin, vali, emniyet müdürü, savcı, jandarma, vb. sivil milis güçlerince "zapt-u rapt" altına alınmak istenişinin ne yasal ne de hukukî bir gerekçesi vardır. Geçen yılki festivalin sudan gerekçelerle yasaklanması, bölge halkının fiilî-doğrudan demokratik inisiyatifi ile kırılmış ve faşizan niyetler nispeten geri adım atmak durumunda kalmıştır.

Gerçekleştirilen panel-söyleşilerde çoğunluklu olarak burjuva bilim adamlarına ya da liberal-postmodern "sol" grup sözcülerine yer verildiği görülmüştür.

Oysa bölgenin insansızlaştırılması politikalarını açığa vurup halka sistemin siyasî amacını bütün çıplaklığıyla anlatacak olanlar, Devrimci ve Marksist bilim insanlarıdır. Bölge halkının bilinçlenmesini sağlayacak olanlar da yine bizim insanlarımızdır.

Tunceli Belediyesi, festival gibi etkinliklerin tarihi yaklaştığında değil, sürekli işbaşında bulunan komiteler kurup proje-program üretmeli ve bu çalışmalarından ilgili, duyarlı kesimleri ayırım gözetmeden haberdar etmelidir. Sol cenahımız da Dersim halkından bir şey almak için değil, O'na bir "vefa" ve dayanışma anlayışı ile birşeyler vermek için yarışmalıdır. Sosyalistlerin, komünistlerin kardeşliği ve birliğini gösteren tavırlar içinde olmalıdır.

(Devam Edecek)

ZERDÜŞT

Kendi kuyumda
boğulmak için mi geldim
şu safi dünyaya
Ey Zerdüş!
söyle bana
bütün insanlık nasıl mutlu olur?
Umut, nereden nereye gider
yoksa, boşuna mıdır çektiğimiz acı
henüz gelmedi mi
rüyaya ermek anı.
Her mevsim kırmızıdır soluğum
kanar kızıl kızıl
gece gündüz mavi düşüm
yetmez mi yasadışı gözyaşım
yeşil yeşil üşürüm
Newroz ateşidir gülüşüm
Ey Zerdüş!
söyle bana
açlık, susuzluk nedendir
bunca kavga, bunca savaş
boşuna mı çekilir
ebedi barış, ne zaman gelir?
toprak kadar, su kadar
bereketlidir güneşli ellerim
bunca emek, bunca servet
nasıl bölüşülür?
yok mudur börtü böcekten farkım
gün gün yaşamak da nedir?
Ey Zerdüş!
söyle bunca
dünyanın bilmeceğini, evrenin düzenini
insanın çaresiz düşünüşünü
haykır bana yürek ezgini
zemheriye dünmüş gönüller, ısınır belki
yetmez ise çağırayım Sokrates'i
Bedreddin'i
bilcümle kızıl börklüleri...
şu cehennemi dünyayı
cennet yapabilmek için

Sadık Sabancılar
E Tipi Cezaevi/Ordu 2002

Bizden Haberler

• **İşçi Sınıfı, Sendikalar ve Gelenekten Geleceğe 15/16 Haziran Paneli**

Almanya'daki sınıf ve tarih bilinçli işçilerin çağrılısı olarak "İşçi Sınıfı, Sendikalar ve Gelenekten Geleceğe 15/16 Haziran" başlıklı bazı etkinliklerde bulunmak üzere **Sorun Yayınları Kolektifi** çalışanı ve **SORUN Polemik** Marksist İnceleme-Araştırma-Eleştiri Dergisi sahibi ve yazı işleri müdürü görevini üstlenen Sırrı Öztürk, **Kolektifimize** yapılan davete, 15/16 Haziran Hareketi'ni tabanda ören işçilerden Vahit Tulis (DİSK T.Maden-İş Sendikası Sungurlar Fabrikası Baştemsilcisi) ile 15/16 Haziran sonrası süreci sendikal alanda değerlendiren ve Türkiye'de ilk kez "Çırak-Der" örgütünü kuran, aynı zamanda 1980 sonrası kapatılan DİSK'e bağlı sendikalardan Laspetkim-İş Sendikası Şube Başkan Vekili-İşyeri Baştemsilciliği gibi görevlerde bulunan işçi Nihat Varol'u da yanına alarak birlikte gitmiştir. 30 Mayıs 2006-11 Haziran 2006 tarihleri arasında gerçekleşen temas ve etkinlikler, proletaryanın öncü rolüne bağlı taraflar açısından yararlı olmuştur.

İlk olarak 4 Haziran 2006 günü Hamburg kentinde konu ile ilgili ve yaklaşık beş saat süren bir panele katılmış, ilgililerin soruları cevaplandırılmıştır. Almanya'da ilk kez düzenlenen 15/16 Haziran konulu panele katılan kültür derneklerine birer nezaket ziyaretinde bulunulmuştur.

Hamburg yerel radyosunda konu ile ilgili 20 dakikalık bir söyleşiye katılmış, aynı radyodan çeşitli duyurularda yapılmıştır.

Panel ile ilgili el ilanı ve afişler hazırlanmış, kitlesel olarak dağıtılmıştır.

Köln'den yayın yapan Su TV'de, 6 Haziran 2006 akşamı saat 21.00-23.00 arasında iki saatlik ve bir hafta arayla tekrar edilen bir söyleşi programı düzenlenmiş, konu ayrıntılı olarak tartışılmıştır.

Hamburg'un işçi sınıfı mücadelesindeki tarihsel ve kültürel mekânları, tarihi liman, tersane, işyerleri ve fabrikalar, kültür kurumları ziyaret edilmiştir.

DGB Hamburg merkezi ziyaret edilmiş, göçmen işçiler sorumlusu kadrolarla ayrıntılı bir görüşme yapılmıştır. DGB, Sırrı Öztürk'ün kaleme aldığı "İşçi Sınıfı Sendikalar ve 15/16 Haziran" isimli çalışmasının bazı bölümlerini çeşitli işçi eğitim çalışmalarında kullanacağını (daha önce IG-Metall'de kullanıldığını) söyleyerek bu sürece ilgi duyduklarını bildirmiştir.

Panel etkinliğine resmî daveti yapan PSD'den Türkiyeli Hamburg Eyalet Meclisi milletvekilleri ile görüşülmüştür.

Türkiye'den Almanya'ya göçeden sınıf bilinçli işçilerle çeşitli temas ve görüşmelerde bulunulmuştur.

Daha sonra DKP'nin (Alman Komünist Partisi) Leverkusen Stadtpark'daki Karl Liebnicht Schule'si (Okulu) ziyaret edilmiş, arşivleri ve çalışma mekânları gezilmiştir. Dört saat süreyle konuk edilen panelistlerle çeşitli fikir alışverişi yapılmıştır. Okulda öğle yemeğine de alıkonulan ekiple, Parti Okulu eğitimcileri yanında Volgan Tember, Gerd Deumlich, Lotta Geisler ve Okul çalışanları ile de ayrıntılı görüşmeler yapmış, hatıra fotoğrafları çekirmiştir. **Sorun Yayınları Kolektifi**'nin bazı telif kitapları ile **SORUN Polemik Dergisi** kütüphanelerine armağan edilmiştir.

Kuzey Ren Westphalia'daki Wuppertal kentindeki Friedrich Engels'in doğduğu ev ve müze ile her karış toprağı proletaryanın kanı ve teri ile sulanan Krefeld, Essen, Düsseldorf, Köln ve Duisburg gibi kentlerdeki sınıflar mücadelesinde önemli tarihi mekânlar ziyaret edilmiştir. Bu arada Hollanda'nın Meuse nehri kenarında ve Alman sınırındaki Venlo kentine de geçilmiş ve İkinci Paylaşım Savaşı sürecinde sayısız kez bombalanmış, Alman Gestaposu ile İngiliz SIS'i arasındaki mücadelede büyük yangınlar yaşamış, şimdilerde önemli bir Türkiyeli nüfusa sahip kent gezilmiştir.

Essen kenti Hoffnngstraße'deki DKP Genel Merkezi'ne davet edilen panelistlere acil işleri nedeniyle katılamayan Parti Genel Başkanı'nın 'özür' mesajı iletilmiş, DKP Genel Yönetim Kurulu Üyesi, Partinin Sendikalar Sorumlusu, UZ (Unsere Zeit - Bizim Gazete) Sorumlu Redaksiyon Üyesi, DKP Uluslararası Sanat Etkinlikleri Sorumlusu, DKP Neue Impulse Yayınları sorumluları, Marxistische Blätter Dergisi Yayın Direktörü ile çeşitli düzeylerde fikir teatisinde bulunulmuş, karşılıklı yayınları edinme ve DKP'nin yeni parti programı hakkında eleştirel katkı dileklerinde bulunulmuştur. Parti Genel Merkez yöneticileri ve çalışanları ile yenilen öğle yemeğiyle birlikte ziyaret beş saat sürmüştür.

Daha sonra Krefeld'deki DKP sorumluları ile çeşitli görüşmelerde bulunulmuştur. Panelistler, Parti ilgilileri ve DKP'de çalışan sınıf bilinçli Türkiyeli işçilerin de katıldığı bir akşam yemeğine davet edilmişlerdir. Yemeğe, Karl Liebnicht Schule sorumluları da katılmıştır. Türkiye ve diğer ülkelerden Almanya'ya göç eden 12 milyon işçinin sorunları, yeni bir Komünist Enternasyonal, KP'ler arası yeni bir enformasyon ağı çalışmaları, sosyalizmin 150 yıllık tarihi, Alman proletaryasının tarihi, dünyanın biriken sorunları üzerine sohbet toplantıları düzenlenmiştir.

Krefeld kentinde faaliyet gösteren Türkiyeli işçilerin çeşitli kültür merkezlerine ziyaretlerde bulunulmuş, kentin -K.Marx ve F.Engels biyografilerinde ayrıntılı adı geçen- tarihsel, kültürel birikim mekânları ziyaret edilmiştir.

• ***İzmir'de 15/16 Haziran Konulu Panel-Söyleşi Etkinliği***

15/16 Haziran ve günümüzün sorunlarına ilişkin kapsamlı bir panel-söyleşi etkinliği için İzmir'deki 'Kitle Örgütleri Koordinasyonu' (Özgür Yaşam Kooperatifi, Kondularda Yaşam Kooperatifi, Umut Tekstil İşçileri Tüketim Kooperatifi, Deri İşçileri Derneği Girişimi, Kundura İşçileri Derneği) nun daveti üzerine, etkinliğe katılmayı uygun bulmuştuk. 18 Haziran 2006 tarihinde, İzmir Tümtis Sendikası Konak Şubesinde;14.00-20.00 saatleri arasında gerçekleştirilen etkinliğe *Kolektifimizi* temsilen Sırrı Öztürk ile araştırmacı yazar ve Türk-İş eğitimcilerinden Volkan Yaraşır konuşmacı olarak katıldı, etkinliği Hasan Hoca yönetti, 6 saat süren etkinlikte izleyenlerin soruları cevaplandı.

• ***Osmanlıdan Günümüze Ordunun Evrimi Kitabımız Yargılanıyor***

31 Ocak 2006 tarihinde *Sorun Yayınları Kolektifi* tarafından yayımlanan ve Osman Tiftikçi tarafından yazılan *Osmanlıdan Günümüze Ordunun Evrimi* isimli kitabın yargılanmasına 20 Haziran 2006 günü İstanbul 2.Asliye Ceza Mahkemesinde devam edildi. Duruşmada yayınevimiz sorumlusu Sırrı Öztürk hazır bulundu. Almanya'da ikâmet eden yazarımız Osman Tiftikçi duruşmaya katılamadı ve vekâleten avukatının katılmasına izin verilmedi. Osman Tiftikçi'nin Türkiye'ye gelmesi halinde hudutlardan teslim alınıp mahkemeye celbine karar verildi. Duruşmada yazılı sorgusunu okuyan Sırrı Öztürk, ilk sorgusuna ek olarak önemli açıklamalarda bulundu; "... yayınladığım kitabın iddianamede sıralanan iddialarla ne yayıncı olarak benim ne de yazarın bir ilgisi ve özel kastı vardır.(...) bu çalışma, tarihsel olay, olgu, süreç, veri, belge vb. maddî malzemelerin yazarın özgür bakış açısı ve bilimsel inceleme-araştırma yöntemi ile kaleme aldığı bir eserdir. Genelkurmay yetkililerinin, bir yandan demokratik düşünce-tartışma ortamının yaratılmasından söz ederken, diğer yandan mevcut Anayasayı, yasayı ve hukuk kurumlarını zorlayıcı yöntemlerle hukukçularımızın konumunu tartışmalı duruma sokacak davalar açmalarına neden olmaları bence çok çelişkili ve ülkemiz adına çok sakıncalıdır. Oysa, hukuku zorlayıcı yöntemlere başvuracaklarına, bu türden eserleri yardımcı ders kitabı yaparak demokratik düşünce-tartışma ortamının geliştirilip güçlenmesine katkı yapmalıdırlar kanısındayım. (...) Ancak bugün burada, hem Anayasanın güvencesinde ve hem de Anayasa'nın amir hükümleri gereğince yayınladığım bir kitaptan dolayı suçlanıyorum. Bu durumda yine apaçık olan bir şey daha var ki, o da suçlandığım kanunun Anayasaya aykırı olduğudur. Bu durumda Mahkemenizin, benim suçlanmamı reddederek, mevcut kanunun Anayasaya uygunluk denetimi yollarının çalıştırması yönünde bir karar almasını beklemekteyim. Bu, somut norm denetimi veya soyut norm denetimi yoluyla, yani mevcut yasanın iptal davası veya bu yasaya itiraz yolu ile de olabilir. Ama

ne olursa olsun, Mahkemenizin alacağı karar, kanunların Anayasaya aykırı olamayacaklarının bir kez daha belirlenmesi ve bu yolda nice mağduriyetler yaşayan tüm yayıncıların Anayasal hak güvencelerinin yeniden vurgulanmasına, uluslararası hukuk alanında ülkemizin yüzünü her gün biraz daha karartan bir yanlışın daha fazla zaman yitirilmeden giderilmesine büyük katkı verecektir."

TCK'nın 301/2.Mad. açılan dava, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülecektir. Duruşmaya 26 Eylül 2006 günü saat: 11.00'de devam edilecektir. Hukukî zorlamalarla Anayasaya açıkça aykırı olarak açılan bu duruşmaya ilgili herkesi katılmaya çağırıyoruz.

• ***TÜYAP'ın 25. İstanbul Kitap Fuarı Etkinliği***

28 Ekim - 5 Kasım 2006 tarihleri arasında TÜYAP bu yıl 25.İstanbul Kitap Fuarı'nı düzenliyor. Her yıl düzenli katıldığımız kitap fuarında bu yıl iki panel-söyleşi etkinliği gerçekleştireceğiz.

PANEL-SÖYLEŞİ-1

Konu : ***Düşünce-İfade-Örgütlenme Özgürlüğü ve Yayımcılıkta Sol'un Sorumluluğu***

Konuşmacılar : • ***Sırrı Öztürk***
• ***Tolga Ersoy***
• ***İsmail Hardal***
• ***Yakup Akbaş***

Yöneten : ***Sırrı Öztürk***
Yer : Tüyap Konferans Salonu
Tarih : 4 Kasım 2006 Cumartesi
Saat : 15.30-17.30

PANEL-SÖYLEŞİ-2

Konu : ***Kültürel Çürümeye Karşı Sanatçının Sorumluluğu***

Konuşmacılar : • ***İsmail Hardal***
• ***Kemâl Kök***
• ***Sabahattin Ali Tayır***
• ***Nevzat Oğuz***

Yöneten : ***Kemâl Kök***
Yer : Tüyap Konferans Salonu
Tarih : 29 Ekim 2006 Cumartesi
Saat : 17.00-19.00

• 6. Munzur Kùltür ve Doğa Festivali Etkinliği

Bu yıl 27-30 Temmuz 2006 tarihleri arasında 6.sı düzenlenen Munzur Kùltür ve Doğa Festivali'ne, *Sorun Yayınları Kolektifi* olarak ilk kez katıldık. *Kitap* ve *Dergi*lerimizin sergilenerek tanıtıldığı festivalde bölge halkına yayın katalogu, kitap ayrıacı ve *Dergi*mizin bazı sayıları armağan olarak dağıtıldı. Yüzde 50 oranında özel indirim uygulandı. Tunceli ve Ovacık'ta düzenlemek istediğimiz panel-söyleşi etkinliğimizi Tunceli Belediyesi festival düzenleme komitesi "olumlu" cevap vermediği için gerçekleştiremedik.11 gün süreyle kaldığımız bölgede çeşitli temaslar yapıldı, bazı siyası kuruluşlar ve kùltür kurumları ziyaret edildi.

Bölgenin tarihsel-kùltürel yerleri gezildi. Gezi ile ilgili yazıları *Dergi*'nin s.102-118 sayfalarındaki Sırrı Öztürk'ün kaleme aldığı 'Gezi Notları' Dersim... Dersim...-1 yazı dizisinden izleyebilirsiniz.